

„Akik az Úrban bíznak, erejük megújul,
szárnyra kelnek mint a sasok,
futnak, és nem lankadnak meg,
járnak és nem fáradnak el.”
(Ézs. 40, 31)

**A Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium,
Általános Iskola és Óvoda
Nevelési és pedagógiai programja,
valamint helyi tanterve**

Készítette: Hallgatóné Hajnal Judit igazgató

Tartalomjegyzék

1	<i>Az intézmény bemutatása</i>	4
1.1	Hivatalos adatok	4
1.2	Az intézmény működésének törvényi háttere	5
1.3	Előzmények	5
1.4	Az intézmény szervezeti felépítése	6
2	<i>Az intézmény nevelési programja</i>	7
2.1	Az intézményi nevelő-oktató munka alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	7
2.2	A személyiség fejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	17
2.3	A egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	19
2.4	A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	23
2.4.1.	Az iskolai közösségi szolgálat teljesítésének szabályai	25
2.5	A pedagógusok, óvónők helyi feladatai, az osztályfőnökök feladatai, az intézmény vallási életével és a keresztyén világnézet gyakorlásával kapcsolatos feladatok, hitéleti elvárások	28
2.6	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	33
2.7	Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje	45
2.8	Kapcsolattartás a szülőkkel, a tanulókkal, az iskola partnereivel	46
2.9	A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	52
2.10	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	55
2.11	A felvételi eljárás különös szabályai	55
3	<i>Az intézmény helyi tanterve</i>	59
3.1	Az óvoda választott kerettanterve	59
3.2	A választott kerettanterv feletti óraszám	72
3.3	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei	76
3.4	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása ..	78
3.5	Mindennapos testnevelés	87
3.6	A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás elvei	88
3.7	Projektoktatás	88
3.8	A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	88
3.9	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái ...	90
3.10	Magasabb évfolyamba lépés feltételei	95
3.11	Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	95
3.12	A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	96
3.13	A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	96
3.14	Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	96
3.15	A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	103
4	<i>Az intézmény helyi tanterve</i>	107
5	<i>Hatálybalépés, nyilvánossá tétel</i>	115
1.sz. függelék:	<i>Érettségi témakörök</i>	118

Előszó

„Nincs szentebb emberi tevékenység a nevelésnél.”
(Luther Márton)

Szülők, nevelők, sőt idősebb gyermekek, fiatalok egész emberi életútjára kiterjedő programját fogalmazta meg Luther a fenti tömör idézetben.

Pedagógiai programunkban ennek a gondolatnak az aktív cselekvésjegyeit magán hordozó leírását olvashatják.

Az elmúlt két évtizedben kialakult intézményünk arculata, a benne dolgozók pedagógiai hitvallása, megszilárdultak több évszázados evangélikus nevelésen alapuló hagyományaink, szokásrendünk. Közösségünk egyik legfontosabb ismervét Ócsai Zoltán evangélikus lelkész az alábbiakban így fogalmazta meg: „Igazi közösség abban az értelemben, hogy a hibázás nem jelent kiszolgáltatottságot, és a sikerben sem lesz az ember magányos.”

S ahol maga a helyszín is mutatja az itt élők gondolkodását, életvitelét és életkedvét. Hívogató, befogadó, érdeklődést kiváltó és visszatérésre serkentő tárgyi környezet és emberi mentalitás jellemzi óvodai és iskolai gyülekezetünket.

Olyan közösség, ahol a felnőttek megtapasztalják, és a gyermekek megtanulják, hogy emberi létünk alapja a méltóság és a szabadság. Együttélésünk alapvető értékei a hit és a szeretet, valamint minden munka alapja a becsület és a jó rend. Fontos az is, hogy a tanulási folyamatban gyermek és felnőtt eljusson arra a bizonyosságra, hogy örül a feladatnak, ugyanakkor képes is azt elvégezni.

Ezeket az alapelveket igyekeztünk pedagógiai programunkban megfogalmazni. Kísérje áldás a gyermekeket nevelő családokat és nevelőket.

Hallgatóné Hajnal Judit
igazgató

1 Az intézmény bemutatása

1.1 Hivatalos adatok

Az intézmény

neve: **PÉTERFY SÁNDOR EVANGÉLIKUS GIMNÁZIUM, ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA**

címe: 9025 Győr, Péterfy Sándor u. 2.

A fenntartó és alapító

neve: **GYŐRI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG**

címe: 9025 Győr, Petőfi tér 2.

Az alapító okirat kelte: **2012. december 19.**

A működési engedélyt kiadó szerv

neve: **GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI KORMÁNYHIVATAL**

címe: 9023 Győr, Szabolcska M. u. 1/a.

A nyilvántartásba vétel és működési engedély

kelte: **2013. február 4.**

száma: **GYB-06/1-3/2013.**

A közoktatási megállapodás megbízója

neve: **MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ**

címe: 1085 Budapest, Üllői út 24.

A közoktatási megállapodás kelte: **2011. január 10.**

Az intézmény jogállása: Az intézmény önálló jogi személy, önálló gazdálkodással, saját bank-számlával rendelkezik.

Az intézmény jellege: Közös igazgatású közoktatási intézmény - óvoda, nyolc évfolyamos általános iskola, nyolc, valamint négy évfolyamos gimnázium.

Az intézmény működési területe: Győr Megyei Jogú Város közigazgatási területe, valamint a vonzáskörzete

Az intézmény tagozatainak tevékenységi köre:

Elsősorban evangélikus gyermekek – 3-18 éves korig – keresztyén szellemben történő nevelése, igényes oktatása, felkészítése az életkoruknak megfelelő tanulmányokra, valamint szociális ellátása.

Az intézmény tagozatainak tevékenységi jellege:

- 5 óvodai csoport
- általános iskola 1-8. osztályig
- nyolc évfolyamos általános tantervű gimnázium 5-8 évfolyamokon; 9. évfolyamtól nyelvi tagozat a 2013/14-es tanévtől felmenő rendszerben
- négy évfolyamos gimnázium (emelt szintű matematika-fizika, illetve emelt szintű biológia-kémia tagozat a 2013/14-es tanévtől felmenő rendszerben)
- négy évfolyamos gimnázium (általános tantervű tagozat a 2015/16-os tanévtől felmenő rendszerben)

- a nevelési tanácsadó szakvéleménye alapján súlyos beilleszkedési, tanulási, magatartási zavar miatt terápiás gondozásba vett tanulók számára egy-egy tárgyat érintő kis létszámú - legfeljebb 15 fős csoportokban - foglalkozás szervezése (óvodai és iskolai csoportokban);
- intézményi étkeztetés - az óvodában napi 3-szor; a napköziben napi 3-szor; iskolai menza keretében napi egyszer;
- Az intézmény az igények alapján az általános iskolában, a nyolc évfolyamos gimnázium első négy évfolyamában napközis, illetve tanulószobai foglalkozásokat szervez szakképzett pedagógusok irányításával.
- Az intézmény közvetlen felügyeletét és irányítását a fenntartó által megbízott Igazgatótanács látja el. Működését a közoktatási és az egyházi törvények vonatkozó rendelkezései szabályozzák. A szakmai felügyeletet az Evangélikus Pedagógiai-szakmai és Szolgáltató és Továbbképző Intézet látja el, címe: 1085 Budapest, Üllői út 24.

1.2 Az intézmény működésének törvényi háttere

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról (közoktatási törvény)
- 110/2012. (VI.4.) kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 243/2003. (XII. 17.) kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (NAT. kormányrendelet)
- 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról (családtámogatási törvény)
- 100/1997. (VI. 13.) kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 363/2012 XII.17, Kormányrendelet, Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 335/2005. (XII. 29.) kormányrendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvtámogatás rendjéről

1.3 Előzmények

A győri evangélikus gyülekezet röviddel a reformáció magyarországi elterjedése után, a XVI. század negyvenes éveitől tartott fenn iskolát, mely mindvégig szerves része volt a gyülekezet életének. Az intézmény attól kezdve rövidebb - hosszabb megszakításokkal ugyan, de folyamatosan működött, s mindig jelentős szerepet töltött be az egyház és a város életében. A XIX. század végéig algimnáziumként, az államosításig elemi iskolaként működött. A leghosszabb kényszerszünet kétségtávol a kommunista diktatúra évtizedekben sújtotta az egyházi iskolákat. A rendszerváltást követően a győri egyházközség presbitériuma elhatározta az államosított épületek visszaigénylését, s ezzel egy időben lépéseket tett az iskola újraindítása ügyében is. 1991 tavaszán fogadta el a presbitérium azt az iskolafejlesztési elképzelést, mely meghatározta az intézmény szerkezetét, a fejlesztések várható idejét, a lehetőségek és az igények vár-

ható alakulása szerint egy átfogó nevelési rendszer kialakításának tervét. Eszerint el kell érni, hogy az intézmény - a keresztyén értékrendű nevelés folyamatának biztosítására - tegye lehetővé az óvodáskortól az érettségig egy intézményen belül, de elkülönítve a gyermekek számára a nevelést és az iskoláztatást 3-18 éves kor között. Ezt az elképzelést az elmúlt két évszázadban a győri Öregtemplom köré emelt épületegyüttes tette lehetővé, melyben helyet kapott az óvoda, később, az államosított épületek visszaadása után az általános iskola, majd a gimnázium is.

Első lépésben 1991 őszén megnyílt az **evangélikus óvoda** egy csoporttal. A Petőfi tér 3. sz. alatti volt leányiskola épületében kaptak helyet és az egyházközség is átadta gyülekezeti termét. Folyamatos fejlődés és fejlesztés eredményeként ma az épület majdnem egészen az óvoda céljait szolgálja. Három csoport elhelyezését tudtuk itt jó körülmények között biztosítani. 2000 nyarán óvodai nevelőmunkánk legnagyobb elismeréseként, a megnövekedett szülői igények alapján a gyülekezet negyedik óvodai csoportot indított. A gyülekezet presbitériuma 2006 nyarán a további igények miatt az ötödik óvodai csoport kialakítására adott engedélyt.

A **nyolc évfolyamos általános iskola** 1992 szeptemberében indult 156 tanulóval, miután az egyházközség visszakapta a volt fiúiskola épületét a Péterfy S. u. 2. sz. alatt. A nyolc tantermes iskolaépület már a második évben kicsinek bizonyult, szükségmegoldásokat kellett keresnünk a növekvő tanulócsoporthoz elhelyezésére.

A szülők kívánságára 1994 ősztől beindítottuk a **nyolc évfolyamos gimnázium** első osztályát. A működtetésre hivatalosan 1995 nyarán kaptunk engedélyt, ekkor kértük a három intézmény összevonását is, és módosítottuk az 1994-ben kötött közoktatási megállapodást is. Az intézmény fejlesztését az tette lehetővé, hogy az egyházközség 1994-95-ben kiürített állapotban visszakapta a Ráth Mátyás tér 1. sz. háromszintes épületet, a régi püspöki palotát. Az iskola közvetlen szomszédságában lévő épület iskolai célokra történő átalakítása 1995 tavaszán elkezdődött, és a pénzügyi lehetőségek függvényében - négy ütemben - 1998 szeptemberében teljes egészében átadásra került. Az épületben az általános iskola felső tagozatát és a nyolc gimnáziumi osztályt tudjuk elhelyezni, figyelembe véve a gimnáziumi oktatás speciális igényeit is. 2000-től egyre erőteljesebben fogalmazódott meg az igény a **négy évfolyamos gimnáziumi** képzés iránt. A saját nevelésű általános iskolásaink, akik a korai kiválasztás miatt nem kerülnek a nyolc évfolyamos gimnáziumi képzésbe, szívesen maradnának a négy évfolyamos gimnáziumban. Nagy az érdeklődés a Győr környéki családok részéről is a képzés iránt. A Péterfy Sándor u. 2. alatti épület emeletráépítéssel történő bővülésével a 2004/2005-os tanévtől az intézményben felmenő rendszerben négy évfolyamos gimnáziumi képzés is folyik. A 2013/14-es tanévtől a 4 évfolyamos gimnáziumban matematika-fizika, illetve kémia-biológia tagozatot működtetünk. A 8 évfolyamos gimnázium a 9. évfolyamtól idegen nyelvi tagozatként működik. A 2015-2016-os tanévtől a matematika-fizika tagozat helyett általános tagozatot működtetünk.

1.4 Az intézmény szervezeti felépítése

Az intézmény közös irányítás alatt működik. Ez a vezetési modell a nevelési elvek egysége mellett a szervezés, a munkáltatási és gazdálkodási feladatok ellátása szempontjából is célszerű.

Az **óvoda** öt vegyes csoporttal működik. Szoros kapcsolatot tart fenn az iskolával, főleg az alsó tagozattal.

Az **iskola** elemi szinten 1-4. osztályban párhuzamos osztályokkal működik, a negyedik év végén szétválík, és egy gimnáziumi és egy általános iskolai osztály indul. Jelenleg az 1-4. osztályban 8 tanulócsoporthoz, az általános iskola felső tagozatában 4 és a gimnáziumban, 5-12. évfolyamban 8 tanulócsoporthoz működik. Igény szerint napközi otthonos csoportokat is szervezünk az 1-4. osztályosok számára. Jelenleg 8 napközis csoport működik. Az 5-8. osztályos tanulók számára tanulószobai foglalkozásokat szervezünk.

2 Az intézmény nevelési programja

2.1 Az intézményi nevelő-oktató munka alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Óvoda

"Minden szabad nékem, de nem minden használ;
minden szabad nékem, de nem minden épít."
1 Kor 10,23

Az evangélikus óvodai nevelés alapelvei, a program felfogásmódja

A Péterfy Sándor Evangélikus Óvoda - összhangban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával - legfontosabb feladatának tekinti a 3-6 illetve 7 éves korú gyermekek harmonikus, egészséges személyiségének kibontakoztatását, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Az evangélikus egyház nevelőintézményeként a Biblia szellemében a lutheri tanítások szerint neveljük gyermekeinket.

Az evangélikus egyház óvodai nevelési hagyományokkal nem rendelkezik, munkánk során tehát a legkorszerűbb hazai óvodapedagógiai gyakorlat megőrzendő elemeiből építkezünk.

Nevelőtestületünk ezért döntött úgy, hogy pedagógiai elképzeléseit az "Óvodai nevelés játékkal, mesével" című választható program adaptálásával kívánja megvalósítani.

Szándékunk, hogy az evangélikus óvoda, vonzó otthona legyen a benne megvalósuló keresztyén életnek. Küldetésünk, hogy a szülői házzal együtt feltárjuk, megértsük, vezessük Isten ránk bízott ajándékát, szüleinek legdrágább kincsét, a gyermeket.

Tenni kívánjuk ezt egy biztonságos, derűs, kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes, tevékenységre serkentő nevelői légkörben, ahol a keresztyén világnézet, világkép és értékrend érvényesül. Meggyőződésünk, hogy biztonság és szeretetkapcsolat nélkül nem létezik nevelés, különösen nem 3-7 éves korban. A beszélő, cselekvő, élő ember nevel csak. A szeretetet nem tanítani akarjuk, hanem élni, minél több tapasztalati lehetőséget adva az idejáró gyermekeknek.

Keresztyén szellemű nevelésünk egyik pillére csak a "hitoktatás", melynek az életkorhoz igazodó formáját, tartalmát - lelkeszi iránymutatással - óvónőink mára sok-sok gyakorlati tapasztalat feldolgozása során kidolgozták. Az ország többi evangélikus óvodájával tapasztalatot cserélve, jó úton járunk az életkor pszichikus adottságaihoz igazodó elvek és gyakorlat kimunkálásában (lásd: hittan keretterv).

A keresztyén szellemű óvodai nevelés *alapjának* mindenekelőtt a modellállítást tekintjük. A gyermek morális fejlődése heteronóm szakaszban van, ezért felelősségünk óriási. A nevelési helyzetek legfontosabb szereplője a példát mutató óvónő, aki életmódjával, emberi és nevelői megnyilvánulásaival közvetíti a keresztyén értékeket. Ezért szorgalmaztuk, hogy "óraadó" hitoktató helyett maguk az óvónők (hitoktatói képzés segítéség lehet) vezessék e témában a játékokat, beszélgetéseket. Ennek megfelelően óvónőink már jó gyakorlattal, hitelességgel, örömmel tartják az áhítatokat, melyek heti egy alkalommal elsősorban a keresztyén élet szokásainak, evangélikusságunk napi gyakorlatának érzelmi, élmény szintű megalapozását szolgálják.

A választott program értelmében alapelvünk, hogy a játék és a mese az óvoda gyermek igazi nyelve, az a jelrendszer melyen felesleges magyarázkodás és fáradság nélkül eredményesen kommunikálni képes. "Nem játékosan és mesésen tanítunk, hanem játszunk és mesélünk, és ennek természetes hozadéka a kisgyermeki tudás. Felfogásunkban a gyermekkor a legtagabb értelemben vett tanulásnak és az életfontosságú beállítódások kialakulásának a kora".

A követve vezetés eljárásait tartjuk elfogadhatónak, tudomásul vesszük, hogy az óvodáskorban sok minden elkezdődik, de semmi sem fejeződik be, így munkánkat bizonyos fokú jó értelemben vett alázat jellemzi. A kisgyermek igénye: a keveset, lassan, jól, gyakran ismételve, és mi ennek boldogan, felkészülten, gyermeklélektani ismeretekkel, gyakorló édesanyai tapasztalatokkal felvértezve teszünk eleget.

Hisszük, hogy aki óvodásként egészséges környezetben él, sokat mozog, egész nap játszik, figyel, az megéri 6-7 éves korára az iskolai rendre, kapcsolatra, feladatokra.

A program pillérei az alábbi felismerések:

- Nem erőszakoljuk a tiszta csoportok szervezését.
- Az időt nem osztjuk fel rövid szakaszokra. Folyamatos napirend szerint dolgozunk, de igényeljük a napi egyszeri, különböző tartalmú együttlétet.
- A nevelési folyamat ritmusát az évszakok, az egyházi és egyéb ünnepek váltakozása adja meg (az óvónő választhat egy tíznapos időkeretet is). A megszokott óvodai időbeosztásnál lassúbb tempót követünk.
- Az adódó problémahelyzetek, szituációk segítségével a gyermekeink önálló gondolkodásának fejlődését támogatjuk.
- A gyermekek elfoglaltságainak mindig játékcélja van. A gyermek számára csak így értelmes, érdekes, nevelési szempontból így értékes a tevékenység. Óvónői szemmel a játékok sora rendszert alkot.
- Szívesen és sokat időzünk a szabadban, játékaink nagy része ott zajlik.
- Munkánkat részletesen nem tervezzük meg előre, de mindig rendelkezünk az adott időszakban felhasználható ismeretekkel, művészeti tartalmakkal, melyből rugalmasan választunk, havonta összegyűjtjük, és a naplóban megjelenítjük. Munkánkról feljegyzéseket vezetünk, a tapasztalatokat rögzítjük. Kerüljük a harsány, erőszakolt ismeret - nyújtást. Bízunk a haszontalan elfoglaltságok hasznosságában.
- A gyermekek személyiségének fejlesztése érdekében a fejlesztő értékelés formáit (dicséret, buzdítás, elismerés, pozitív megerősítés) – egyénre szabottan, differenciáltan végezzük.

Óvodánk célja, hogy Győrben a keresztyén szellemű nevelést választó szülők számára adjunk választási lehetőséget a fent vázolt elvek alapján és részesei legyünk egy hosszú távú nevelési koncepciónak. Gyermekeinket az intézményes nevelés első lépéseitől a felnőtté válás küszöbéig kísérjük el, szülői és pedagógusi gondoskodás szeretetvezérelte útján.

Célunk, hogy minél nagyobb önállóság biztosításával fejlesszük gyermekeink felelősségérzetét életkoruknak megfelelően. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy tudjanak önállóan döntéseket hozni életük, napjaik apró eseményeivel kapcsolatban. Ehhez a szükséges érzelmi biztonságot, a választási lehetőségeket megteremtjük.

Célunk, hogy az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki élet kegyelmi ajándékainak kibontásában a szeretet és tudás eszközeivel működünk közre.

Célunk, hogy életkoruktól elvárható mértékben számoljanak cselekedeteik környezetükre gyakorolt hatásával.

Célunk, hogy feladatainkat hangsúlyozottan a családdal együtt - oldva a gyermeki és szülői szorongásokat - végezzük.

Célunk az elemi szokások megerősítése ember és transzcendens, ember és ember, ember és természet, ember és tárgyi világ között.

Összefoglalva:

A regulációnak, az imitációnak, és a külső-belső inspirációnak az életkorhoz illő arányát kívánjuk megvalósítani.

Iskola

"Én tehát úgy futok, mint aki előtt
nem bizonytalan a cél"

1 Kor 9, 26

Alapelvek

Az Evangélikus Egyház nevelési-oktatási intézményeként a Biblia szellemében, a lutheri tanítások szerint és iskoláink hagyományaihoz híven kívánjuk tanulóinkat nevelni. Nyíltan vállaljuk tehát a felekezeti elkötelezettséget, azonban - az ökumenizmust szem előtt tartva - nyitottak vagyunk más keresztyén egyházak felé is. Az egyház tanítása meghatározza nevelőmunkánkat. A keresztyén világnézetet, világképet és értékrendet kívánjuk gyermekeinkben kialakítani és megerősíteni. Ennek érdekében tanrendünkbe szorosan beépül a hitoktatás, melyet felekezet szerinti megoszlásban biztosítunk tanulóinknak. Mindennapjainkhoz szervesen kapcsolódik egyházunk több hagyománya, szokásrendszere: közös áhítat, ima, csendesnapok, vasárnapi istentiszteletek, egyházi rendezvények, ünnepek, műsorok, tanévnyitó és záró istentiszteletek stb. A gyermekekkel és fiatalokkal való mindennapos foglalkozás erősíti mindnyájunkban a keresztyén értékek elfogadását és gyakorlását: a személyre szóló szeretetteljes bánásmód, a következetesség, a türelem, a hitelesség, az egymás iránti szeretet példájával, a családokkal összefogva neveljük a ránk bízott gyermekeket. A fiatalok kérdéseire hiteles, képmutatásoktól mentes válaszokat igyekezünk adni, hitről, családról, hűségről, egyén és közösség boldogulásáról, személyes kiteljesedésről és alázatról. Célkitűzésünk, hogy a fiatalok tőlünk kikerülve ép gondolkodású, szilárd erkölcsű felnőttek legyenek, így egyházuknak és hazájuknak hű és hasznos polgárai legyenek.

Különösen három alapelv iránt elkötelezett a tantestület, ezek a következők:

- minőségi oktatás iránti elkötelezettség a több évszázados múlttal rendelkező evangélikus nevelési hagyományok alapján;
- szülőkkel való konstruktív együttműködés a nevelés minden területén;
- az esélyegyenlőség elvét alkalmazva méltányosság a rászorulóknak irányában. A *tanulási esélyegyenlőség* eredményes segítségével egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása.

Az evangélikus nevelés célrendszere

Az evangélikus nevelés általános célja: segíteni az embert, hogy higgyen a Szentháromság Istenben, aki különös módon Jézus Krisztusban nyilatkozta ki magát. Ezt a hitet úgy tudja beépíteni személyes élete teljességébe, hogy egész élete során érezze Isten közelségét, egyúttal elkötelezze magát, és részt vegyen Isten akaratának megvalósításában.

A nevelési célkitűzések:

- A tanulók ismerjék meg a Biblia és az egyház tanításait, hogy ezek által indíttatást kapjanak a keresztyén világnézet, a személyes meggyőződés kialakításához.
- Ismerjék meg egyházuk hagyományait és szokásait.
- A tanulók ökumenikus szellemben ismerjék meg más keresztyén egyházak életét, tiszteljék mások vallásos meggyőződését.
- Az iskola nevelje szeretetre tanítványait felebarátai iránt, tanítsa őket a békés együttélésre a másként gondolkodókkal.
- Alakítson ki a tanulóknak derűs keresztyén világszemléletet, hogy legyen erejük és bátorságuk új és meglepő élethelyzetekben szeretettel és helyesen dönteni.
- A nevelés során a tanulók sajátítsák el a Biblia tanításain alapuló keresztyén etika és értékrend szabályait, azokat építsék be magatartásukba.
- A nevelési célok mindig a háttérrel adó értékeket tükrözik. Tartalmazzák az ember Istenhez, a többi emberhez, a környezethez, a természethez, a társadalomhoz való viszo-

nyát. El kell érni, hogy a ránk bízott gyermek döntéseiben a szabadság mellett a felelősség kapjon fontos szerepet, a közösségben tanulja meg az egymás iránti szeretet és kölcsönös tisztelet fontosságát.

- A nevelési rendszerbe beépítjük a tanulók életkori sajátosságait, a családi nevelés vallásos vagy ateista háttérét, a társadalmi háttér sajátos, sokszor ellentétes hatásait. Ügyelünk arra, hogy a gyermek magától fogadja el az általunk közvetített értékeket, személyes szabadsága tiszteletben tartásával, indirekt módszerekkel vezetjük el a helyes út választásához.
- A tanulók rendelkezzenek alkalmazható tudással, az élethosszig tartó tanulás képességével, a személyes boldoguláshoz szükséges kompetenciákkal és egyenlő esélyekkel a társadalomba való sikeres beilleszkedéshez.
- A tanulók tegyenek szert olyan használható tudásra, amellyel biztosított a magasabb iskolatípusba való lépés, és amellyel képesek a fejlődő, állandóan változó világban való eligazodásra, illetve a képességeiknek megfelelő pályaválasztásra.
- Segítjük az önálló tanulás képességének a megszerzését. Motiválttá tesszük a tanulókat a tudás megszerzésében olyan tanítási-tanulási folyamatok megszervezésével, amelyek a tanító/tanár-tanuló együttes munkájára, valamint a tanulói cselekvések sorozatára építenek, és ezek által a diák alkalmassá válik az önálló tanulásra.
- Intenzív differenciálással, fejlesztéssel felzárkóztatjuk a hátrányos helyzetű, lemaradó gyermekeket, illetve segítjük a tehetségeseket a kibontakozásban.
- Célunk olyan személyiségek nevelése, akik megtanulnak konfliktusokat kezelni és megfelelni a kihívásoknak, és akikben kialakul az az egészséges és tisztességes versenyszellem.

Nevelési feladatok:

- Az önzés és saját érdek mások kárára történő érvényesítésének elvetése.
- A korszellem diktálta kontroll nélküli fogyasztói szemlélet elutasítása.
- A pénz szerepének megfelelő helye az életünkben, a pénz és a boldogság összefüggésének vizsgálata.
- Az őszinteség, tisztesség, becsület szerepe a társadalom életében és személyes életünkben.
- A kultúra szerepének életünkre és a társadalom egészére gyakorolt hatásának felismerése
- Az agresszió, a trágár beszéd, a durva magaviselet elvetése.
- Gondolkodásra és összefüggések értelmezésére, a manipulálhatóság, befolyásolhatóság elemzésére való képesség kialakítása.
- A család, a családi hagyomány, a közösség, a település és az ország hagyományainak ismerete, tisztelete és ápolása.
- Egészséges és derűs életszemlélet kialakítása.
- Identitás- és értékmegőrzés a globalizált világszemlélet ellenére.
- A **személyiség kiteljesítése** és az egész életen át tartó fejlődés (kulturális tőke), biztosítása, vagyis a kulcskompetenciáknak képessé kell tenniük az embereket arra, hogy életük során olyan személyes célok elérésére törekedjenek, amelyek kijelölését személyes érdeklődésük, törekvéseik, és a folyamatos tanulás iránti vágy határozza meg.
- **Aktív állampolgári szerepvállalás és beilleszkedés a társadalomba** (társadalmi tőke), vagyis a kulcskompetenciáknak mindenki számára lehetővé kell tenniük a társadalom életében való aktív részvételt.
- **Foglalkoztathatóság** (emberi tőke), vagyis minden egyes embernek képesnek kell lennie arra, hogy tisztességes munkához jusson a munkaerőpiacon.

- Az egyes kompetenciák fejlesztése során figyelembe vesszük, hogy a kompetencia minden esetben **hasznosítható tudást, ismeretekbe ágyazott képességfejlesztést és alkalmazáshoz szükséges attitűdök kialakítását** jelenti.

Pedagógus elvárás rendszer

„Akinek sokat adtak, attól sokat kérnek számon, és akire sokat bíztak, attól sokat követelnek.” (Lk 12,48)

Óvoda

1.

- Az óvodapedagógus a módszereit az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazza
- Különböző, változatos tevékenységek biztosításával elősegíti a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését.
- Szükség szerint használja a modern információfeldolgozási eszközöket.
- Az alkalmazott pedagógiai módszerekkel támogatja a gyermekek a kompetencia fejlesztését
- Hatékony gyermek megismerési technikák alkalmazásával felméri a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát.
- A pedagógus az életkori sajátosságok figyelembevételével választja meg módszereit. Külön figyelmet fordít a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre.
- Alkalmazza a differenciálás módszerét.
- A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket – a digitálisakat is – ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja.
- Felhasználja a megfigyelési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában.
- Fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű.
- Pedagógiai munkája során felhasználja a gyermekek mikro és makro környezetéből szerzett élmény és ismeretanyagot.

2.

- Pedagógiai munkáját az intézmény programjának megfelelően hosszabb-rövidebb időszakokra, témákra és tevékenységekre bontva tervezi meg.
- Komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat. minden elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságaikat, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait stb.
- Tudatosan tervezi a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat, megvalósításukban a rugalmasság jellemzi.
- A pedagógiai folyamat tervezésekor törekszik a gyermekek motiválására, a tevékenység logikus felépítésére, és a megvalósítás eredményességére.
- Pedagógiai céljai összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával, és óvodánk pedagógiai programjának – Óvodai Nevelés Játékkal Mesével - célrendszerével.
- Kihhasználja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket. Mintaként állítja a helyes viselkedési normák, cselekvések, a kommunikáció, együttműködés megismerését.
- Munkájában különös hangsúllyal alkalmazza a differenciálás elvét.

3.

- Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén igyekszik változtatni előzetes tervein.

- A mindenkori tevékenységekben épít a gyermekek szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.
- Kihasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciók és önálló felfedezés gyakorlására.
- Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalom teli légkört alakít ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.
- Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremt, pl. a csoportszoba elrendezésével. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítja a megfelelő eszközöket és a szabad választási lehetőséget.
- A gyermekekben igyekszik felkelteni és kialakítani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét, a próbálkozás örömét.
- z önálló tapasztalatszerzéshez – a játékhoz és egyéb tevékenységekhez – az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít.

4.

- A gyermekeket személyiségüknek sajátosságait megfelelő módszerekkel, elsősorban megfigyeléssel és együtt tevékenykedéssel, a játékokon keresztül tárja fel.
- A gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.
- Felismeri a gyermekek személyiség fejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani vagy esetlegesen a megfelelő szakembertől segítséget kérni.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára a fejlesztő pedagógussal együttműködve hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezek megvalósítását támogatja.
- Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre és a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására.

5.

- Tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit a játék és más élmény gazdag tevékenység, program során.
- Az egész nap folyamán harmóniát, érzelmi biztonságot, inspiráló, elfogadó légkört teremt.
- A gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveli.
- Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.
- A napi tevékenységekben, játékban időt, lehetőséget biztosít a beszélgetésekre, kezdeményezően példát mutat az interaktív kommunikációra, tevékenységre. Az egymásra figyelmet, a másik fél mondanivalójának meghallgatására neveli a gyermekeket.
- Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, önzetlen viselkedés, nyitottság, társadalmi érzékenység jellemzi.
- Az együttműködést, közösségi kapcsolatokat és érzelmeket segítő helyzeteket teremt, módszereket alkalmaz az óvodai és óvodán kívüli tevékenységek során.
- Csoportjában tudatosan alkalmazza konfliktus megelőzés módszereit, például a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet. (aranyszabályok)
- A csoportjában felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi és hatékonyan kezeli. Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi.

6.
 - Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, melyből a gyermekek életkori sajátossága-
inak figyelembe vételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt.
 - Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesít-
ményre vonatkoznak, a pozitív tényezők kiemelésére épít. Értékeléseivel, visszajelzé-
seivel a gyermekek fejlődését segíti.
7.
 - Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál, partne-
reivel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
 - A gyermekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommuniká-
ciós teret, ehhez feltételeket alakít ki.
 - Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlő-
dését.
 - A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs
eszközöket és a különböző online csatornákat.
 - A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a
kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
 - A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal.
Együttműködik pedagógustársaival különböző pedagógiai eljárások (pl. játék-munka
délután, témanap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.
 - A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai állás-
pontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
 - Óvodai tevékenységei során felmerülő/ kapott feladatait, problémáit önállóan, a szer-
vezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.
 - Nyitott a szülő, a gyermek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajel-
zéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
8.
 - Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes
alkalmazkodni a különböző elvárásokhoz.
 - Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára, az óvodapedagógiára vonatkozó
legújabb eredményekről. Különös figyelmet fordít a hitéleti nevelésünket elmélyülteb-
bé, és eredményesebbé tevő teológiai továbbképzésekre.
 - Élő szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen kívül is.
 - Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket, jól bevált gyakorla-
tokat.
 - Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

Iskola

1.
 - A pedagógus a számára adott talentumokkal éljen, folyamatos önképzéssel fejlessze
tudását, hogy tanítási gyakorlatában alapos, átfogó, korszerű szaktudományos és szak-
tárgyi tudással rendelkezzen.
 - Módszereit és taneszközeit a tanulócsoport, a tanítási helyzet és tananyag figyelembe-
vételével válassza meg.
 - Pedagógiai munkájában helyezze előtérbe a kompetencia-fejlesztést, különös tekintet-
tel az önálló gondolkodásra és az alkalmazható tudásra.
 - Mutasson példát tanítványai számára az online információk praktikus befogadására és
etikusan alkalmazására, használja célszerűen a digitális és online eszközöket.

- Ismerje és alkalmazza a tanuló-megismerési technikákat, képes legyen módszereit és eszközeit a tanulók értelmi, érzelmi és szociális állapotához és az életkori sajátosságokhoz igazítani.
- Ismerje meg az egyéni fejlesztésre szoruló diákok igényeit, a különleges bánásmódról konzultáljon a fejlesztő pedagógussal és a szaktanárokkal. A tehetséges diákok fejlesztésére fordítson kiemelt figyelmet. Rendelkezzen változatos módszerekkel, melyek a különleges bánásmódot igénylőket fejleszti. Ismerje és alkalmazza nevelő-oktató munkájában a differenciálás változatos formáit és módjait.
- A Központi mérési és értékelési, valamint a belső szakaszszűrő vizsgák, és a tanulók írásbeli és szóbeli értékelésének eredményeit felhasználja saját pedagógiai gyakorlatában. Ehhez igazítja alkalmazott módszereit. Az eredményesség érdekében pedagógiai munkájában alkalmazza a PDCA (tervezés, cselekvés, ellenőrzés, beavatkozás) ciklust.
- Pedagógiai gyakorlatában törekedjen arra, hogy fogalomhasználata pontos és következetes legyen, használja ki szaktárgyi koncentráció nyújtotta lehetőségeket és építsen a tanulók más forrásból szerzett tudására.

2.

- A tanévre történő felkészülése során tanulmányozza a NAT tantárgyára vonatkozó előírásait, tervezze meg munkáját éves szinten, készítse el/vizsgálja felül az aktuális osztályra/csoportra vonatkozó helyi tantervét, készítse el tanmeneteit.
- Törekedjen arra, hogy a helyi tantervben a szabadon tervezhető tartalomban megjelenjenek a keresztyén kultúrkörhöz (elsősorban evangélikus) tartozó ismeretek.
- Tanóráin előtérbe helyezi a tanulói tevékenységet, folyamatosan törekszik a tanulók motiválására és aktivizálására.
- Terveit az óra eredményességének függvényében felülvizsgálja, változtatásai tanmeneteiben jelöli.
- Tervezése során a célok tudatosításából indulni, és a tantervi előírások mellett az intézmény pedagógiai programját is figyelembe venni.
- Mutasson példát tanítványai számára az online információk praktikus befogadására és etikus alkalmazására, használja célszerűen a digitális és online eszközöket.

3.

- Ismerje és alkalmazza a tanuló technikákat, képes legyen módszereit és eszközeit a tanulók értelmi, érzelmi és szociális állapotához és az életkori sajátosságokhoz igazítani.
- Tanóráin előtérbe helyezi a tanulói tevékenységet, folyamatosan törekszik a tanulók motiválására és aktivizálására.
- Ismerje fel a tanulási problémával küzdő tanulókat (pl. krízishelyzetben élőket) és nyújtson számukra szakmai segítséget.
- Támogassa a diákok tanulását. Bizalom teli légkör kialakításával, pozitív visszajelzésekre épülő nevelő munkával, vonzó környezet (tanterem, szakterem) és taneszközök kialakításával.
- Pedagógia munkájába alakítsa ki a tanulóknál az önálló ismeretszerzés, kutatás igényét, és megfelelő módszerekkel ösztönözze a tanulókat az IKT-eszközök használatára (projektmunka, digitális bemutató, e-tananyagok)

4

- A pedagógus tudatosítsa magában, hogy a rábízott gyermek, tanítvány olyan személy, akiben Isten ajándékait fedezheti fel, teljesítheti ki. Ezért ne akarja őket saját képére formálni, hanem azon fáradozzék, hogy Istentől kapott értékeiket, képességeiket, adottságaikat kibontakoztassa.

- A pedagógus valósítsa meg hivatása gyakorlása során az egyéni bánásmódot, a tehetséglevelést, végezze a tájékoztatást és értékelést mindenkor a másik személy tiszteletben tartásával, szeretettel, ugyanakkor objektíven.
 - A tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát hatékony módszerekkel tárja fel pl: szociometriai felmérés, családlátogatás, interjú a szülőkkel, óralátogatás.
 - Ez a folyamat épüljön be a pedagógus elméleti és gyakorlati tevékenységébe.
 - Evangélikus iskolánkban a nevelés kiemelt pedagógiai folyamat valamennyi pedagógus számára.
 - Minden gyermek Isten ajándéka, függetlenül képességeitől, adottságaitól, szociokulturális háttérétől. Ezt szem előtt tartva fejleszti a pedagógus a tanuló teljes személyiségét.
 - Nehézségek esetén képes segítséget nyújtani, illetve megfelelő szakemberektől segítséget kérni.
 - Felismeri csoportos tanítás esetén is a tanulók egyéni igényit és ennek megfelelő módszereket alkalmaz. A tanulók hibáira, tévesztéseire segítő, támogató módon reagál.
 - A különleges bánásmódot igénylő tanulók fejlesztésére tervet készít, melyet hatékony módszerekkel valósít meg.
 - Kiemelt figyelmet fordít a kompetenciamérés értékelését követően a 2.,3. valamint a 6. és 7. képesség szinten elhelyezkedő tanulóakra.
- 5.
- A közösségfejlesztést (osztály, tagozati, iskolai, gyülekezeti szinten) kiemelt feladatának tekinti.
 - A pedagógus nevelje szeretetre tanítványait fele barátai iránt, tanítsa őket a békés együttélésre, önzetlen viselkedésre, elfogadásra a másként gondolkodókkal.
 - A pedagógus nevelő-oktató munkája során ismertesse meg a tanulóit a keresztyén értékrend és etika szabályaival.
 - Közösségfejlesztő tevékenységek során tanítsa meg diákjait konfliktusokat kezelni, kihívásoknak megfelelni és alakítsa ki bennük az egészséges és tisztességes versenyszellemet.
 - Ismerjen és alkalmazzon együttműködést támogató módszereket pl. kooperatív tanulási-tanítási technikákat.
 - Napi pedagógiai gyakorlatában, külső kapcsolattartásában felhasználja az online kapcsolattartás lehetőségeit a hatékony kommunikáció elősegítésében.
 - Ismerje fel csoportjaiban a konfliktusokat, törekedjen ezek megelőzésére hatékony módszerekkel, következetes pedagógiai attitűddel.
- 6.
- Ellenőrzési és értékelési feladatait folyamatosan következetesen, pontosan körülhatárolt rendszerben végezze.
 - Legyen képes a tanulók osztály, csoport sajátosságait és a szaktárgyi, tantárgyi követelményeit figyelembe véve saját mérőeszközt készítsen.
 - Visszajelzései, értékelései a tanulók számára világosak, egyértelműek, érthetőek és objektívak legyenek.
 - Tanítási óráin folyamatos visszajelzést ad a tanulóknak, az eredményeket felhasználja az egyéni és csoportos fejlesztés keretein belül.
 - Szóbeli és írásbeli értékelései, visszajelzései minden esetben a tanulók fejlődését segítik. Az eredmények elemzését követően képes tervein, módszerein változtatni.
 - Pozitív visszajelzéseivel segíti a tanulók önértékelési képességének fejlődését.
- 7.
- Ismerje a szakmai nyelvet, kommunikációja pedagógiai céljait támogassa. Nyelvhasználata legyen igényes, a tanulók életkorának megfelelően fogalmazza meg gondolatait.

- A pedagógus viszonyuljon önkritikusan saját munkájához, állandóan ellenőrizze és értékelje azt. A külső szakmai ellenőrzést és értékelést fogadja nyitottan és együttműködően.
- A pedagógus képviselje szavaival, tetteivel, viselkedésével az evangélikus pedagógia befogadó jellegét, ökumenikus hozzáállását, vallási türelmét.
- Az osztályteremben bizalommal teli, támogató légkört alakítson ki, melyben mindenki szabadon és konstruktívan mondhatja el gondolatait.
- Jellemezze kommunikációját minden partnerrel, felnőttel és diákkal a kölcsönösség és az együttműködés, példát mutatva ezzel tanítványai kapcsolatához.
- Kapcsolattartása diákokkal, kollégákkal, szülőkkel, szakmai partnerekkel legyen kezdeményező és kölcsönös bizalmon alapuló. A hatékonyság érdekében használja az infokommunikációs eszközöket (pl. online közösségek tagja, vagy ezeket működteti)
- Legyen szakmai munkaközösségének aktív tagja, kezdeményező és együttműködő a programok megvalósításában
- Értekezleteken, vitákban fejtse ki véleményét, képes legyen másokat meggyőzni, de önmaga is legyen meggyőzhető. A szülők, kollégák, szaktanácsadók és egyéb partnerek visszajelzéseire legyen nyitott, ezek alapján képes legyen az önreflexióra és kész az önfejlesztésre. Kapott, vagy vállalt feladatait, részfeladatait végezze önállóan.

8.

- A pedagógus kérjen segítséget munkatársaitól minden olyan helyzetben, amelynek megoldásával kapcsolatban kétségek merülnek fel benne. A kollégák keresztényi szeretettel segítség egymást a kérdések feltárásában és a legjobb megoldás kialakításában.
- Legyen igényes a szakmai munkájára, képes legyen a folyamatos fejlődésre, ennek érdekében saját pedagógiai gyakorlatát elemezze és fejlessze.
- Szaktárgya és a pedagógia legújabb eredményéről folyamatosan tájékozódjon, vegyen részt az ezeket támogató továbbképzésekben.
- Ismerje a digitális tananyagokat, eszközöket, igyekezzon ezeket alkalmazni tanítási gyakorlatában.
- Legyen tagja szakmai közösségeknek az intézményen kívül is (EPSZTI, Győr-Moson-Sopron megyei POK), a szakmai tanárok egyesülete/közössége)
- Vegyen részt intézményi innovációkban, pályázatokban, melyek segítik a módszertani megújulást és közvetítik a tudományos eredményeket.

Az iskolában folyó nevelő, oktató munka módszerei, eszközei

- A nevelőtestület valamennyi tagja alkalmazza a szaktárgyának megfelelő kompetenciaalapú oktatás módszertanát.
A módszer erősíti a tapasztalati úton való tanulást, figyel a csoporttagok integrálására, feltérképezi a csoportközi kommunikációt, dinamikákat, együttműködést, segíti a tanulásban résztvevők erősségeinek felismerését, alkalmazását, a problémamegoldó és felelősségvállaló attitűd kialakítását, nagy hangsúlyt fektet a játék és tanulás kombinálására.
- A digitális kultúra oktatási eszközrendszerét alkalmazzuk a mindennapi munka gyakorlatában, s mindeközben a tanítványokban kialakítjuk az online információk befogadásának, feldolgozásának és továbbadásának kritikus és etikus módját.
- A digitális tudásbázis anyagát beépítjük a tanítási-tanulási folyamatba.
- Az életkori sajátosságokat figyelembe véve a pedagógus a tanítás-tanulás változatos formában történő jó szervezési, a tanulói közreműködésre, az érdeklődés felkeltésére, a problémák felvetésére, a megoldáskeresésre, a tanulói képességek fejlesztését szolgáló ismeretekre épít.

- A tanulói terhelésnek a tanulói képességekhez igazodva kell növekednie. A pedagógus az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazását is lehetővé teszi nevelő-oktató munkája során.
- A tanítási-tanulási folyamatnak az ismeretszerzés mellett elsősorban azoknak a készségeknek, képességeknek a fejlesztésére irányul, amelyek lehetővé teszik az ismeretek segítségével vagy önállóan történő elsajátítását, alkalmazását.
- A pedagógus alkalmazza a tanulócsoporthoz, különleges bánásmódot igénylőnek megfelelő, változatos módszereket.
- A nevelő-oktató munka a tanulók együttműködési készségére és akaratára épül, középpontba helyezve a tanulók tudásának, képességének fejlesztését úgy, hogy ezáltal hozzájáruljon személyiségük kiteljesedéséhez.
- Fontos, hogy a tanulók megismerjék és betartsák azokat a legalapvetőbb keresztyén emberi, magatartási normákat, amelyekkel képesek az egymás iránti toleranciára, segítségnyújtásra, a közösségben való együttélésre, illetve aktív beilleszkedésre.
- Célunk, hogy fejlődjön felelősségérzetük önmaguk, szűkebb és tágabb környezetük, nemzetünk és hazánk iránt.

2.2 A személyiség fejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Nevelésünk célja, hogy a diákok személyisége helyes irányba fejlődjön, egyes tulajdonságokat erősíteni kell, míg másokat lefaragni, helyére tenni. A pedagógus felméri a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát, és ennek figyelembe vételével határozza meg nevelési-oktatói programját és módszereit. Minden helyzetben figyelembe vesszük a gyermekek viszonylagos stabilitással rendelkező főbb jellemvonásait, és ennek ismeretében határozzuk meg a feladatokat. Minden ember értékes, ennek tudatában formáljuk a ránk bízottakat. Az isteni teremtés csodája a földbe vetett mag is. Kicsírázik, szárba szökken, levelet hajt, virágzik, és termést hoz. Mindez nem a kertész munkája, hanem a Teremtő által belehelyezett program szerint és az Ő indítására megy végbe. Mégis nagyon sok múlik a kertész munkáján is, már a magvetés előkészítésében, majd a palánta gondos ápolásában. A gyermeknek védelemre, egészséges lelki táplálékra és vezetésre van szüksége. A növekedést valóban Isten adja, de az embert az ártó hatásoktól védeni kell, és tapasztalatlansága miatt vezetni őt, hogy Isten növekedést adó ereje érvényesüljön az életben. Intézményünkben - jellegéből adódóan - a nevelővel való egyéni beszélgetésen kívül lehetőség nyílik lelkipásztorral-való egyéni beszélgetésre is. A hitoktatás célkitűzése az ismeretközlésen túl az is, hogy rávilágítson a személyes hit fontosságára, amely felnőtt korban is biztos alap lehet a személyiség számára. Olyan teret, légkört kell biztosítani, melyben a gyermekek olyan problémákat és kérdéseket is felvethetnek, melyek életkori sajátosságaikból, családi helyzetükből fakadnak.

A keresztyén nevelés a Biblián alapszik, a Biblia és a nevelés szoros egységet alkotnak. A keresztyén nevelés alapelvei bibliai alapokon a következők: a szülők felelőssége a fiatalokért, az emberi személyiség mindent felülmúló értéke, a személyi adottságok fejlesztésének kötelessége, a szeretet motiváló ereje, az írás és olvasás elsajátításának szüksége, minden igazságnak az Istenben való egysége. A keresztyénség sajátosan *tanító* vallás, melynek középpontjában Krisztus szeretetébe való meghívás és befogadás áll. A megszólítás egyesekhez már gyermekkorban elér és már akkor hittel válaszolnak rá, de sokan vannak, akik életük nehezebb helyzeteiben találkoznak Vele. A hívásra válaszoló hit Isten ajándéka: annak felismerése és elismerése, hogy életünk végső fokon Istenből fakad, és Istenbe torkollik; hogy Isten szeret minket, s szeretetében élhetünk életünk minden pillanatában. Ezért a keresztyén nevelésnek törekednie kell: az egyéni emberi értékek felszínre hozatalára (erkölcsi, értelmi, esztétikai, testi stb. vonatkozásban), széleskörű műveltség megteremtésére, gazdag tudásra, az önértéke-

lés, önirányítás készségének kialakítására, az emberi közösségi-társadalmi kapcsolatok kiépítéséhez való alkalmasság megszervezésére, az egyéni és közösségi érdekű tevékenykedés készségeinek kiformálására.

A tantestület az őket segítő hitoktatókkal, lelkészekkel, szülőkkel karöltve a következő területeken segíti tanulóink személyiségfejlődését:

- **keresztyén erkölcsi nevelés** és értékrend megismertetése, meggyőződéssé alakítása;
- **nemzeti öntudat és hazafias nevelés** belül a szülőhely, a haza múltjának és jelenének megismertetése, a hagyományok tisztelete, ápolása;
- **állampolgárságra, demokráciára nevelés**, az állampolgári jogok és kötelességek megismertetése, az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt, igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, iskolában, gyülekezetben, helyi közéletben egyaránt
- **az önismeret és a társas kultúra fejlesztése**, az egészséges, reális énkép, az önismeret és önértékelés fejlesztése életközeli helyzetekben, szituációkban, a tanulók akarati nevelése, kitartásra, szorgalomra, céltudatosságra, elkötelezettségre nevelése.
- **a családi életre nevelés** során a tanulók társas kapcsolataira, családi életre való felkészítő nevelése, melyben a család, a szeretet az együttműködés, az alkalmazkodó képesség a kommunikáció elsajátítása kapja a fő hangsúlyt.
- **a testi és lelki egészségre nevelés** során a tanulók lelki egészségmegőrzése, testi képességeik fejlesztése, a testmozgás iránti igényük felkeltése, egészséges, lelkileg stabil, edzett személyiség kialakítása.
- **felelősségvállalás másokért, az önkéntesség**, az elesettek felé fordulás, a bajbajutottak megsegítése, a gyengék felkarolása keresztyén pedagógiánk alapelvei közé tartozik;
- **fenntarthatóság, környezettudatosság** a környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások kialakítását célozza. A tanulók *érzelmi-értelmi* nevelése, az élő és élettelen környezethez, önmagukhoz irányuló helyes cselekvésre készítő érzelmek kialakítása;
- **pályaaorientáció** alkalmat ad arra, hogy a fiatalok megismerjék adottságaikat és lehetőségeiket, és ennek alapján optimális döntést hozzanak a pályaválasztás során. A tanulók *munkára* nevelése, az embertársak által végzett munka tisztelete, a tanulók önállóságára, környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása;
- **gazdasági és pénzügyi nevelés** során a tanulót megtanítjuk arra, hogy a fejlődési, megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb életvitelben elégítse ki;
- **médiatudatosságra nevelés** során arra törekszünk, hogy a tanuló tudatosan tudjon választani a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes legyen a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni,
- **a tanulás tanítása** minden évfolyamon fontos fejlesztési folyamat, célunk a tanulók *értelmi* képességének fejlesztése, mely képessé teszi őket önálló ismeretszerzésre, igényt alakít ki bennük a világ kreatív módon való megismerésére;

A személyiségfejlesztés további kiemelt feladatai

A személyiségfejlesztés, a kultúra, mint értékközvetítő eszköz nélkül lehetetlen. Hiszen átfogja egész életünket, rendező elvvé válik, így az erkölccsel együtt az ember életének, gondolkodásmódjának, döntéseinek és cselekedeteinek alapja. A kultúra mindig egy adott közösségben válik élővé, érthetővé, értékekké.

Az egyházi keresztyén kultúra átadásának fontossága az iskola jellegéből fakad. Egyik legfontosabb eszköze a hitoktatás, a hittanóra, mely szintén évfolyamokra megtervezett óraszámokban, tematikus elrendezésben, tanórákra lebontva rendezi el az ismeretanyagot. A hittanórák mellett az egyházi élet hagyományainak ismerete, gyakorlása kiemelt feladat. Minden

ember egy adott nyelvi, kulturális közegben él, mely meghatározza gondolkodásmódját, világlátását, magatartását. Aki ezt elveszti, vagy akiben ez nem alakul ki, az gyökértelen lesz, sok fontos, embert formáló érték vesz el számára.

A **magyarságtudat** sokrétűségének, érzelmi és történeti gazdagságának feltárása, átadása, legfontosabb feladataink közé tartozik. A magyarországi protestáns iskolák hagyományosan a **nemzeti érzés**, a **magyar nyelv ápolásának** őrzői és fejlesztői voltak a nehéz időkben is. Ezt a hagyományt kell folytatnunk nekünk is ma. Nagyon fontos a **magyar nyelv** művelése, a kulturált, szép beszéd, árnyalt kifejezés, helyes stílus fejlesztése. A **magyar irodalom**, a **nép-rajz**, a **képzőművészet**, az **éneke - zene** megszeretteti a tanulókkal a magyar és európai kultúrát és művészetet, lehetőséget ad a manuális és mozgásos elemek (színjátszás, néptánc, kézművesség stb.) gyakorlására is.

A **történelem és földrajz** hazánk és a világ történetével ismerteti meg a tanulókat, lehetőséget teremt saját nemzetünk történetén keresztül **népünk megbecsülésére, a hazaszeretet erősítésére, a más népek iránti megbecsülésre**.

Kiemelt szerepe van az **idegen nyelvek tanításának**, napjainkban felértékelődött a nyelvtanulás, nyelvtudás. Konvertálható tudás nyújtásával kell a tanulókat felkészíteni a mai életvitelre, a gazdasági környezet változásaihoz igazodó képzéssel elősegíteni az európai integrálódást.

A **természettudományok** oktatása kiemelt feladat iskolánkban. A természettudományos tantárgyak bemutatják a teremtett világ szépségét, az ember felelősségét, a technikai fejlődés kétarcúságát. Az utóbbi évtizedekben a **média** minden eddiginél nagyobb hatalom lett, ezért az információk megszerzésének modern technikájára is meg kell tanítanunk diákjainkat. A **informatika oktatásán** kívül mozgókép és médiaismereteket, vagyis az írott és elektronikus sajtó, a filmművészet kérdéseit is beépítjük a megfelelő órák anyagába. Fontos területe a nevelésnek a **testi nevelés** is, melynek csak egyik összetevője a testnevelés. Fontos eleme a természetjárás, az **egészséges életmódra nevelés** (táplálkozás, balesetvédelem, testápolás, tisztálkodás, ártalmas szokások, szenvedélyek (drog, alkohol, dohányzás) elleni küzdelem a harmonikus életvitelt megalapozó szokások kialakítása, melyeknek színterei elsősorban a testnevelés óra, a különféle sportegyesületek, a biológia és osztályfőnöki órák stb.

Az iskola kulturális élete

Az iskola kulturális élete szorosan kapcsolódik a gyülekezet, a város, a környék kulturális életéhez. Lehetőségek szerint szervezünk színház-, hangverseny- és múzeumlátogatásokat. Az egyházi alkalmakon, iskolai ünnepélyeken a diákok bemutatják zenei tudásukat, fellépnek szavalók, színjátszók és az énekkar, valamint képzőművészeti kiállításokon mutatják be legszébb alkotásaikat (Mini-galéria). A diákönkormányzat vagy a tantestület rendezvényein híres emberek, írók, költők, lelkészek, tudósok, sportolók mutatkoznak be a gyerekek előtt. Az iskola mindennapjairól a diákfaliújság, egyházi híradás, a gyülekezeti sajtó, az évkönyv és az iskolai honlap számol be.

2.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Óvoda

Programunk értelmében a nevelő legfontosabb feladata hagyni, hogy a kisgyermek eredetisége szabadon fejlődjen, ami természetesen nem azt jelenti, hogy mindent megengedünk neki, hanem azt, hogy teljes odafordulással bánunk vele, egészséges környezetet alakítunk ki számára, jó szokásokra, életritmusra, korához illő fegyelmekre szoktatjuk. Igyekszünk élménydús, motiváló, tevékenységre serkentő környezetet teremteni számukra. A vegyes csoportok jellegéből adódó feladatok során folyamatosan alkalmazzuk a differenciálás módszerét.

Tudjuk, hogy a fejlődést segítő külső ráhatások közül a legfontosabb az anya személye, ezért szervezzük óvodánkat a család modelljére.

Amikor a gyermek óvodába kerül, még sokáig szüksége van arra, hogy az ott- lévő felnőtt, az óvónő, személyében az anya érzelmi biztonságot adó szerepét pótolja. A biztonságot az állandóság adja. Óvodánkban ezért éves váltásban, állandóan délelőtti, ill. állandóan délutáni beosztásban dolgozunk.

A nevelőmunka szempontjából rangsoroljuk a gyermekek szükségleteit.

Az adaptált program alapján ezek fontossági sorrendet alkotva a következők:

- **testi szükségletek**
- **védelem-, biztonság- és felnőtt igény**
- **egyéni bánásmód érvényesülése**
- **mozgás, cselekvés**
- **játék, képzelődés**
- **mese, beszéd**
- **együttlét a társakkal**
- **a kíváncsiságra alapozott, tágra értelmezett tanulás**

Egészségnevelés. Testi szükségletek, gondozás

Az Evangélikus Óvodában a gyermekek egészséges életrendjét a napirendi szakaszok folyamatossá tételével teremtettük meg.

Olyan szolgáltatóval biztosítjuk a gyermekek napi háromszori étkezését, aki szerződésben megfogalmazva vállalja és biztosítja az egészséges, változatos, jó alapanyagokból készült ételeknek a vonatkozó előírásoknak megfelelő biztosítását. Az alapvető biológiai-fiziológiai szükségletek civilizált kielégítése mindenekelőtt való. Ezek önkényes késleltetése vagy agyonszabályozása kínzó feszültséget okoz. Tehát: vizet inni, WC-re menni, szabadon mozogni mindig lehet. Enni és aludni az egyéni igények és a legfontosabb csoportnormák figyelembe vételével lehet.

Étkezési szokásaink jellemzői:

Óvodánkban a délelőtti egy szakaszában folyamatosan, ez az egyéni igények tempójában reggeliznek a gyermekek. Hasonló formában uzsonnázunk. Az ebédet közösen fogyasztjuk el.

A reggeli és az uzsonna önkiszolgálásra épül, az önállóság kialakulására gyakorol kedvező hatást. A napos feladatok - önkéntes szolgálat - elvégzésére nyújt lehetőséget a közös ebéd. A szolgálattevő kiválasztásának kialakult rendje van a csoportokban, de mint semmit, ezt sem erőltetjük. Örülünk azonban az **egymásnak nyújtott önkéntes segítségnek**.

Az óvónő feladata a kulturált étkezési szokások megismertetése, kialakítása. Az iskolába készülő már többnyire a kést is ügyesen használják étkezéseiknél. A gyermekek étkezésének erőltetése tilos!

A közös étkezéseket imádsággal kezdjük és így fejezzük be. Természetes, hogy felesleges várakoztatásnak nem tesszük ki a gyermekeket. Mód van arra, hogy a lassabb tempójú gyermek saját tempójában fejezze be étkezését. Örülünk, ha nagyobb gyermekeink időnként önállóan sem felejtkeznek meg étkezéseiket imádsággal kezdeni, zárni.

Testápolás, tisztálkodás

Munkánk során ebben is törekszünk a családi és az óvodai szokásrendszer összehangolására, közelítésére. A gyermek életkorának, egyéni adottságainak ütemében nyújtunk segítséget, ill. várunk el fokozatos önállóságot a kézmosás, fésülködés, fogmosás, egyéb higiénés szokások kialakításában. Szükségeik elvégzéséhez biztosítjuk a kellő intimitást, az egyéni igényhez mért segítségadást.

Öltözködés

Szeretjük, ha óvodásaink szabadon mozoghatnak ruháikban, nem kell feltétlenül féltetni, vigyázni rá, mert ez gátolja őt az önfeledt játékban. A szükséges öltözködéseknél törekszünk a folyamatosságra, biztatjuk az önálló próbálkozásokat, örülünk, ha segítenek egymásnak.

Pihenés, alvás

A gyermekek alvásiigénye különböző. Az alváshoz együtt készülődünk, de folyamatosan kerülünk fel egy tág időszakon belül. Bátran ki-k behozhatja otthonról „anyapótló” eszközét.

A pihenéshez elvárásunk a csend, de nagyobb gyermekeink, vagy a kisebb alvásiigényűek lehetőséget kapnak egy bizonyos idő eltelte után csendes elfoglaltsághoz (pl. mesekönyv nézegetés, szövés, rajzolgatás, stb.). A pihenést mindig mese, altatódal és *imádság* előzi meg.

Szeretjük, ha csendes, halk, megnyugtató klasszikus zene szól néha. Elvünk, hogy mindenben segítünk, de semmit nem végzünk el a gyermek helyett, amit már ő is örömmel, kis erőfeszítéssel meg tud tenni. Ha azonban szükségét látjuk, akkor egy kis „kényeztetést” nem vonunk meg.

A testi szükségletek bármelyikének erőltetésével vagy megvonásával sohasem fegyelmezzünk!

Védelem-, biztonság- és felnőtt igény

A védelem - és biztonságigényüket állandó jelenlétünkkel elégítjük ki. Nem vagyunk a középpontban, de mindig „kéznél” vagyunk.

Az óvónő személyes jelenlétével képviseli a csoportos együttlét óvodánkra jellemző elemi szabályait:

- Hagyd játszani a másik kisgyermeket!
- Ha rombolósdit játszol, a magadét építsd és rontsd el!
- Megegyezés szerint néhány játékszer hazavihető, az otthoni behozható, de tulajdonosa vigyáz rá. Jobb a játék, ha a helyzetek kívánalmai szerint másoknak is átengeded, vagy együtt játszotok vele.
- Segíts, valakinek, ha szüksége van rá, és te erősebb, ügyesebb vagy!
- Igyekezz örömet szerezni másoknak, ez neked is jó!
- Az óvó néni tudta nélkül ne hagyd el a játzó helyet!
- Mesemondáskor, alváshoz készülődve, vagy ha imádkozunk, légy csendben!

Ezek következetes betartása és betartatása segít a konfliktusok megelőzésében, a már kialakult nézeteltérések kompromisszumos megoldásában.

Befogadás:

A gyermekek védelem - és biztonságigénye az óvodába lépés időszakában fokozott. Ezért látjuk szükségesnek ezt a szakaszt kiemelni.

Óvodánk nyitott. Az új gyermekek mindig lehetőséget kapnak a fokozatos ismerkedésre egyéni tempójukban. A beszoktatásnak, befogadásnak kötött ideje nincs, ajánlott az óvónő kompetenciájában bízva tanácsaira hallgatni. Az elválás nehéz, a biztonságérzet megszerzése hosszú folyamat tapintatot, de meleg határozottságot is igényel szülőtől, óvónótól egyaránt.

Mozgás, cselekvés

A mozgásos játékok a természetes mozgásokból építkeznek. Az ugrás, ugrándozás, futás, járás, bújás, a labdával való ügyeskedés, az állatok, mesealakok mozdulatainak utánzása egy sor olyan hagyományos népi és testnevelési játék nélkülözhetetlen eleme, ami a legtermészetesebb mozgásbiztonság-erősítő, önként és örömmel végzett gyakorlás. A szabad mozgás a gyermekek alapvető igénye, kielégítése programunkban kétféle módon történik. **Egyrészt a sok szabadban folytatott játék, ill. a játékidőben mindig rendelkezésre álló, szabadon választható mozgásfejlesztő játékok; másrészt a szabad mozgást változatosabbá tevő**

irányított mozgások. Ez utóbbira legalább heti egy alkalommal kerül sor, illetve naponta a délelőtti udvari játék lezárásaként a szabadban. Az irányított mozgásos játékok mindig kiemelt lehetőségei a testi nevelésnek. De tudnunk kell: nem az iskolai testnevelési formák nyomán, hanem a *játékban tökéletesednek a már megtanult mozgások*. Testnevelési eszközök sokasága, egyéb eszközök, játékszerek a nap bármely időszakában történő kreatív bekapcsolása gazdagítja mozgáskínálatunkat, tartja ébren a gyermekek fantáziáját. A tornaszoba - felügyelet mellett - bármikor a gyermekek rendelkezésére áll csoport szobában nem alkalmazható eszközeivel együtt. Udvarunkon a gumitéglával borított sportpálya bármilyen mozgásos kezdeményezés ideális helyszíne. Óvodánkban fontosnak tartjuk, hogy az óvónő kezdeményezzen olyan mozgásos játékokat, melyek a lábboltozat erősödését, a helyes testtartást segítik elő, szolgálják a testséma tökéletesedését. Időnként, szívesen mozgunk ritmusos zenére. Kialakult gyakorlat, hogy az udvari játékot a nagyok csoportos mozgásos, énekes játéka zárja le. A részvétel választható, és mozgásanyagában, szabályaiban számukra vonzó elemekből építkezik. Az evangélikus óvoda sokat kíván tenni a gyermekek mozgásbiztonságáért azzal, hogy gondoskodik a gyermekek mozgásfejlődéséhez szükséges inger gazdag környezetről, szeretetteljes, bátorító légkorról. Az egyéni képességek kibontakoztatásának legjobb útja a mozgásélmény sokirányú megtapasztalása. Ezért a legjobb játék a kipróbált, megtalált, utánzott mozgások, mozdulatok más-más formában történő variálása. Kicsiknek, nagyoknak egyaránt szabad a környezetünk veszélytelen tárgyait szabad mozgásra használni. Pszichológiai tanulmányainkból tudjuk, hogy milyen nagyon fontosak az egyensúlyozás gyakorlatai az értelmi képességek alakulásában, ezért ezek spontán gyakorlására úton-útfélen sort kerítünk. A mozgás öröm, a gyermek szervezetének szükséglete, fejlődésének mozgatója, játék és jelzés testi-lelki állapotáról. A modern életkörülmények következtében elvesztett mozgáslehetőségeket óvodánkban megpróbáljuk tudatosan visszaadni.

Néhány alapelv a mozgások, cselekvések gyakorlatához:

- ha az idő engedi, a szabadban dolgozunk
- nem feledjük a fokozatosság elvét
- szervezéssel, túl sok magyarázkodással nem töltjük az időt
- nem várakoztatunk feleslegesen
- a kisebbeket nem unszoljuk, hogy hetente egyszer, lehetőleg mindenki vegyen részt egyéni fejlettsége szintjén egy közös irányított mozgásban

A mozgásfejlődés szakaszai megmutatkoznak a *mozgásvégrehajtás minőségében, pontosságában, a mozgáskombinációkban, teljesítményben*. Az „Óvodai nevelés játékkal, mesével” program módszertani kötetében részletesen megtalálható az ajánlott testnevelési eszközök és játékok ötlettára és sorrendje.

Óvodánkban mozgásos játék a nap bármely időszakában kezdeményezhető akár a gyermekek részéről, akár az óvónő javaslatára, de hetente egyszer közös irányított mozgásra hívjuk a gyermekeket.

Iskola

Az iskolai egészségfejlesztés az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul a pedagógusok és tanulók egészségismereteinek bővítésére, korszerűsítésére, a fizikai és pszichoszociális környezet egészségtámogató jellegének erősítésére, az oktatói-nevelői tevékenységben a személyközpontú megközelítésre a tanulók személyiségfejlesztése érdekében.

Feladataink:

- folyamatosan fejlesztjük környezetünket, hogy iskolánk az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen;
- minden rendelkezésre álló módszerrel elősegítjük a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást;

- a tanórán kívüli foglalkozások keretében elősegítjük, hogy a tanulók a gyakorlatban is alkalmazni tudják a téma elemeit;
- együttműködést alakítunk ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen;
- egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatásokat biztosítunk, ezekkel párhuzamosan együttműködünk a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal;
- kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének,
- teret adunk a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak;
- olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jól-létét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja a közösségi és az egyéni kibontakozást;
- törekszünk arra, hogy segítsük diákjainkat, az iskola személyzetét, a családokat egészségük megőrzésében;
- célunk, hogy tanulóink környezettudatos magatartásúvá és a környezetért felelős emberré váljanak;
- célunk diákjainkban kialakítani az olyan életmód iránti igényt, amellyel megerősíthetik testi, lelki egészségüket. Fontos a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzése;
- egészséggel kapcsolatos feladatok (higiéniai szokások kialakítása, ellenálló képesség, edzettség fejlesztése), az egészséges testtartás, a mozgás fontossága;
- tanulási, játék – és sportolási élmények nyújtása (kollektív siker, örömszerzés);
- önmagunk, és egészségi állapotunk ismerete, a szenvedélybetegségek elkerülése;
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe, a betegségek kialakulása és a gyógyulási folyamat;
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben;
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete;
- a tanulás és a tanulás technikái, az idővel való gazdálkodás szerepe, a tanulási környezet alakítása;
- gondoskodunk az osztálytermek megfelelő, rendszeres szellőztetéséről;
- megfelelően tájékozódunk a tanulók tanulást is befolyásoló egészségi állapotáról, a rész-képesség zavarokról, az ezzel kapcsolatos programot lásd a 3. 11. pont alatt;
- gondoskodunk arról, hogy az osztálytermek berendezése, világítása, a számítógépek elhelyezése megfeleljenek az egészségügyi előírásoknak;
- ügyelünk a gyermekek megfelelő testtartására, az ülésrend kialakítása lehetővé teszi minden tanuló számára a megfelelő, egyéni adottságokat is figyelembe vevő (pl. rövidlátás, hallási zavar...) testhelyzetben történő figyelmet és tanulást; ügyelünk arra, hogy az ülésrend időszakonkénti változtatása nyújtson változatosságot a gyermekek szemének és gerincének terhelésében;
- a napi munkarend, az órarend tervezésénél az iskola gondoskodik a mozgásigény kielégítéséről

2.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az igazi nevelőközösség a legeggyetemesebb emberi, kulturális, vallási, nemzeti és szociális értékek hordozója, közvetítője amellelt, hogy messzemenően figyelembe veszi a közösség

tagjának egyéni sajátosságait. Célja, hogy a közösség, mint tevékenységi keret segítse az egyén fejlődését, képességeinek kibontakoztatását úgy, hogy azok egyéni lehetőségeinek maximumára jussanak el.

A közösségi nevelés területei:

- a család
- az iskola
- az iskolán kívüli közösségek

Óvoda

Együttlét a társakkal

A fél- vagy egész napos csoportos óvodai élet megkívánja, hogy, kevés, ésszerű, okos szervezési, szabályozási elemmel tegyük kellemessé az együttlétet. Adódnak feladatok, melyek megosztásával az együttműködés öröme élhető át. Ilyenek a naposság, az önkiszolgálás, melyek óvodánkban ugyanúgy a mindennapok kedvelt tevékenységei, mint bármely más óvodában. Szeretjük megbízni a gyermekeket kisebb-nagyobb alkalmi feladatokkal, élvezik, ha sikeresek, hatékonyak (pl. üzenet továbbítása, stb.). Bevonjuk őket környezetük rendben tartásába (pl. mosdó feltörles, sepregetés, növények öntözése, udvarrendezés, cipőtisztítás stb.). Segítséggel szívesen gondozzák az állatokat (madáretetés, akváriumgondozás). A feladatok soha nem kényszerítő jellegűek, de öröm, ha általam gazdagabb lesz az „ovis” élet. Mindez a gyermeknek játék is, tanulás is és számunkra hasznos, értékes nevelési lehetőség.

Az együttműködés, együttes tevékenykedés során is kihasználjuk az adódó alkalmakat arra, hogy beszélgessünk, megerősítsük gyermekeinket abban, hogy mindenki fontos, mindenki más, és másban értékes.

A szülők közössége tevékenyen, sok esetben kezdeményezően vesz részt közösségi programokban, illetve közösségi munkában.

Iskola

A tanuló személyiségfejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül. A tanulók közösségében, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulóközösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása
Feladat: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése. A társas kapcsolatok fejlesztésénél előtérbe helyezzük a tanulók toleranciára nevelését, az együttműködési készség kialakítását, a befogadó jellegű iskola megteremtését.
- a tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében
Feladat: A tanulóközösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodnunk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásáig.
- az önkormányzás képességének kialakulása

Feladat: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréseért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

- a tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladat: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttlélthez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

- a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakulása

Feladat: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

- a tanulók bevezetése a gyülekezetek életébe

Feladat: Belső igény kialakítása, hogy a tanulók egy nagy közösséghez tartozzanak, azon belül saját gyülekezetük aktív tagjai legyenek.

A közösségfejlesztés során nem csak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az iskolában foglalkoztatott valamennyi dolgozónak, sőt az iskolát segítő szervezetek vezetőinek is, hiszen megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával, társas kapcsolatával az intézmény valamennyi dolgozója példaként áll a diákok előtt. Ezért iskolánkban a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat a nevelőtestület a szülői munkaközösséggel és a diákönkormányzattal egyeztetve határozta meg és valósítja meg.

A közösségfejlesztés kiemelt területe a tanórán kívüli nevelés rendszere. Ennek hangsúlyos formái a tanulmányi kirándulások, klubfoglalkozások és táborozások.

Tanulmányi kiránduláson évente egy alkalommal minden tanulócsoport (május –június) előre meghatározott rendben vesz részt. Az 1-8. évfolyam egynapos, a 9-12. évfolyam 2 napos kirándulást szervez Magyarország megismerésére. Osztályszinten tervezett egynapos kirándulások, túrák szombati vagy munkaszüneti napokon zajlanak. Évente szervezünk sítúrákat és kerékpártúrákat Ausztriában és a Balaton körül. Partner iskolai kapcsolatok keretén belül rendszeres diákcsere programjaink vannak bajor testvériskoláinkkal. Érdeklődő diákcsoporthoz a szülők anyagi támogatásával angol tanulmányutakat és kenutúrát szervezünk a nyári szünetben.

A klubfoglalkozásokat osztályszinten tervezik a csoportok, általában hosszabb szünetek előtt vagy ünnepi alkalommal (pl. Mikulás, karácsony, húsvét előtt stb.)

Nyári táborokat a következő területeken szervezünk; hittantáborok; angol nyelvi táborok kétféleképpen; cserkésztáborok; szabadidős táborok 5-12. évfolyam részére; csoportos részvétel más szervezésű táborokban (Szélrózsa, Országos Evangélikus Zenei Tábor, Mustármag - Rábcapapi, kézműves tábor - Velem stb.); kézilabda sporttábor; kézműves tábor; vízitúra; barangoló tábor kisiskolásoknak.

A tanulmányi kirándulások, táborozások, külföldi tanulmányutak anyagi fedezetét a szülők közössége a szülői ház részéről évi maximum 25.000 Ft-ban állapította meg, kivételt képez ez alól a 10. évfolyamosok erdélyi túrája. Ennek költségeihez a szülők és az egész iskola közössége évről évre más-más módon - pl.: adventi koncert, karácsonyi illatok, teaházi rendezvények, jótékonysági koncertek, virágvásár, papírgyűjtés, pályázatok stb. - igyekszik hozzájárulni.

2.4.1. Az iskolai közösségi szolgálat teljesítésének szabályai

Felelősök, feladatkörök

- a) A középiskola intézményvezetője felelős a közösségi szolgálat megszervezéséért, továbbá gondoskodik arról, hogy az intézményben az osztályfőnökök nyilvántartsák és folyamatosan vezessék a tanulók iskolai közösségi szolgálatának végzését a törzslapon, a bizonyítványban és a naplóban.
- b) Az intézményvezető jelöli ki az **iskolai koordinátort, aki felelős** az alábbiak megszervezéséért:
- éves munkaterv készítése
 - helyi lehetőségek feltérképezése
 - a fogadó szervezetekkel való kapcsolattartás,
- c) **az osztályfőnök feladata:**
- együttműködik az iskolai koordinátorral
 - dokumentálás, ellenőrzés, a felkészítés és zárás igazolása
 - szülők tájékoztatása
 - a tanulók előzetes felkészítése, motiválása
 - a tapasztalatok pedagógiai célú feldolgozása

A tevékenység megszervezésének lépései az iskolában

1. Az intézményvezető kijelöli a program megvalósulásáért felelős pedagógus(oka)t (iskolai koordinátor, osztályfőnök).
felelős: igazgató
2. A helyi lehetőségek feltérképezése, együttműködési szerződések megkötése a jogszabályi feltételeknek megfelelő külső partnerekkel.
felelős: igazgató
3. A tanulók és szülők tájékoztatása és ennek dokumentálása a választható lehetőségekről, a javasolt ütemezésről: Javasolt a 12. évfolyam megkezdése előtt teljesíteni az 50 órát, melyet a javasolt időszakon belül (9-11. évf.) az évek során arányosan célszerű teljesíteni.
felelős: osztályfőnökök
4. A tanulók jelentkeztetése a közösségi szolgálati naplóban található formanyomtatványon történik.
felelős: iskolai koordinátor
5. A közösségi szolgálat ütemezett teljesítése a jelentkezés alapján, közösségi szolgálati napló vezetése.
felelős: a tanuló
6. A teljesítés ellenőrzése félévente, ennek adminisztrálása a közösségi szolgálati naplóban:
felelős: az osztályfőnök
7. Az éves munka értékelése, tapasztalatok feldolgozása, éves teljesítés rögzítése a tanügyi dokumentumokban.
felelős: osztályfőnök
8. *felelős: osztályfőnök*
9. A közösségi szolgálat (rész) teljesítésének igazolása (iskolaváltás esetén).
felelős: igazgató
10. Érdektelenség, figyelmetlenség esetén (például egyes tanulóknál 0 vagy aránytalanul kevés óra teljesítése) az osztályfőnök a helyben szokásos módon értesíti a szülőket.

A közösségi szolgálat dokumentálása

- az iskola együttműködési megállapodást köt a megvalósításban részt vevő külső szervezetekkel.
- a tanuló tanévenként jelentkezési lapot tölt ki, amely tartalmazza a jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, a szülő/gondviselő aláírását.
- a tanuló folyamatosan vezeti közösségi szolgálati naplóját az iskola által előírt formá-

- tumban, melyet az osztályfőnök félévente ellenőriz és kézjeggyével lát el.
- az elektronikus osztálynaplóban, törzslapon és a bizonyítványban az osztályfőnök tanév végén rögzíti a közösségi szolgálat (rész) teljesítését.
 - iskolaváltás esetén, illetve a szolgálat teljesítése után az iskola igazolást állít ki a közösségi szolgálat teljesítéséről két példányban, melyből egy példány a tanulónál, egy példány az intézmény irattárában marad.
 - az 50 óra közösségi szolgálat teljesítése előfeltétele a középiskola elvégzése utáni első érettségi vizsga megkezdésének, így a teljesítés tényét az osztályfőnök a bizonyítvány és a törzslap Jegyzet rovatában a megfelelő záradék alkalmazásával rögzíti.
 - **A záradék szövege:**
Igazolom, hogy a tanuló a/..... tanévben óra közösségi szolgálatot teljesített.
A tanuló teljesítette az érettségi bizonyítvány kiadásához szükséges közösségi szolgálatot.

A program lebonyolítása

A diákok az 50 órából 5-5 óra felkészítő és feldolgozó foglalkozáson vesznek részt. Lehetőség szerint a ráhangoló felkészítést az iskolai koordinátor és az osztályfőnökök közreműködésével a 9. évfolyam elején 3 órában tömbösítve, a 10. és 11. évfolyam elején 1-1 órában valósítjuk meg. A feldolgozó foglalkozásokat **az osztályfőnök** a tanév végén 9. és 10. évfolyamon 1-1 órában, a 11. -12. évfolyamon legfeljebb 3 órában tartja meg, mely nem lehet tanítási óra.

Az iskola lehetőséget biztosít, hogy a tanulók egyénileg vagy csoportosan tegyenek eleget a szolgálati követelmények teljesítésének. A közösségi szolgálat teljesítése során, **1 órán 60 perc** időtartamot kell érteni, melybe az oda- és visszautazás időtartama nem számít bele. Az iskolai közösségi szolgálatot a következő időintervallumokban lehet végezni:

- 16 év alatti tanuló naponta minimum 1, maximum 3 órában végezhet közösségi szolgálatot
- 16. életévét betöltött tanuló maximum napi 4,5 és heti maximum 18 órát teljesíthet

A szolgálat teljesítése magánszemélynél, közvetlen hozzátartozónál, rokonnál csak közvetítő szervezeten keresztül valósítható meg.

A közösségi szolgálat lehetőségeinek listája a koordinátornál található, valamint az iskola honlapján és a gimnáziumi faliújságon is elérhető.

A közösségi szolgálat választható területei:

a) Egészségügyi tevékenységek egészségügyi intézményekben

A kórházi közösségi szolgálati program célja a meghatározott kereteken belüli fizikai, lelki segítségnyújtás a kórházban gyógykezelés és ápolás céljából tartózkodó betegek számára. (eü., szociális és jótékonyági - bizonyos esetekben- bűn- és baleset-megelőzési intézményben/tevékenységnél mentort kell felkérni)

b) Szociális és jótékonyági tevékenységek

c) Egyházunk, testvéregyházaink által szervezett programok keretében végzett közösségi szolgálat

(A jótékonyági tevékenység keretén belül pusztán adománygyűjtés nem folytatható, különösen akkor, ha ez pénzbeli adományt jelent.)

d) Oktatási tevékenységek

e) Kulturális, közösségi tevékenységek

f) Környezet- és természetvédelmi tevékenységek

g) Katasztrófavédelmi tevékenység (felöleli a polgári védelmi tevékenységeket is)

h) Közös sport- és szabadidős tevékenység óvodáskorú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, továbbá idős emberekkel

A közösségi szolgálat helyszínei

A közösségi szolgálat kétféle helyszínen, a Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda területén (helyben) vagy iskolán kívüli szervezetenél valósítható meg.

Helyben ellátandó tevékenységek:

A helyben ellátandó tevékenység az 50 órából lehetőség szerint legfeljebb 15 óra lehet.

Tevékenység	Igazolható időtartam	Igazoló személy
diákönkormányzati munka	Gólyabál szervezése: 3 óra	igazgató/igazgatóhelyettes diákönkormányzat vezetője
iskolai rendezvények alkalmaival a helyszín berendezése, kipakolása	1 óra	a berendezést/kipakolást koordináló tanár, igazgatóhelyettes
iskolai rendezvényeken technikai segítség (fényképezés, hangosítás, vetítés, stb.)	rendezvény időtartama: max. 3 óra	igazgatóhelyettes rendszergazda
iskolai ünnepi műsor	előadás ideje (max.1 óra) és a felkészítő foglalkozás ideje (max. 3 óra)	a műsor készítéséért felelős tanár igazgatóhelyettes
az iskola környezetének javítása érdekében elvégzett munka	ténylegesen elvégzett munka időtartama (max. 5 óra /tanév)	feladattal megbízott pedagógus, osztályfőnök, igazgatóhelyettes
oktatási tevékenység	max. 5 óra/tanév	igazgató/ig. hely., pedagógus

2.5 A pedagógusok, óvónők helyi feladatai, az osztályfőnökök feladatai, az intézmény vallási életével és a keresztyén világnézet gyakorlásával kapcsolatos feladatok, hitéleti elvárások

Óvoda

Erkölcsei elvárások az óvónőkkel szemben

Az evangélikus óvoda dolgozóitól, pedagógusaitól elvárjuk, hogy a keresztyén értékek, a keresztyén életvitel példamutatói legyenek. Megkívánjuk, hogy mindez - a gyermekek számára elsődlegesen érthető - nonverbális csatornákon is megnyilvánuljon, valamint nyomon követhető legyen a konstruktív, kölcsönösségen alapuló egymás közötti kommunikációban is. Elfogadó, problémamegoldó, pozitív, segítőkész, szeretetteljes, de nem elvtelenül engedékeny attitűd az elvárásunk. A gyermek és egymás tisztelete jellemezze kapcsolatainkat. (Úgy tesszem a dolgom mások javára, hogy csendben igyekszem a helyeset cselekedni). Az óvónő legyen nyitott minden értékre, szakmai érdeklődését tartsa ébren. Az evangélikus egyházhoz való tartozás nem kötelező, de elvárjuk, hogy elfogadják az evangélikus intézmény sajátosságait. Elsősorban hívő keresztyén pedagógusokat, alapos gyermeklélektani ismeretekkel rendelkező, jó szakembereket várunk. Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremtenie a dolgozók lelki épülésére (csendesnapok, konferenciák), szakmai fejlődésre.

A csoportalakítás szempontjai:

Azt tartjuk jónak, ha a gyermekek az óvodában töltött éveik alatt nem váltanak sem csoportot sem óvónőt. Ez magával vonja a **vegyes** vagy részben osztott életkorú csoportok kialakulásának lehetőségét, melyet a választott program értelmében és meggyőződésünk szerint is kívánatosnak tartunk. A megfelelő, oldott, elfogadó kapcsolat kiépítése időigényes és bármely hatás érvényesülésének nélkülözhetetlen alapja. A csoportalakítás minden évben a jelentkező

gyermekek kor szerinti összetételéből is adódik, nem befolyásolható. Lehetőséget tudunk adni a barátok, ismerősök, rokonok, esetleg testvérek egy csoportba kerülésére is. Napirendünk nem zárja ki annak lehetőségét sem, hogy a nap egy bizonyos szakaszában átlátogasson a gyermek egy másik csoportban lévő társához. A csoportlétszámok 2013-2014-től nem haladják meg a 25 főt.

A gyermekek nevelése felelős, egész életre szóló feladat. Ahhoz, hogy a diákok harmonikus, kellő önismerettel, önfegyelemmel rendelkező, nyitott, Istent és embertársat szerető felnőttekké váljanak, a pedagógusoknak is ilyennek kell lenniük, hiszen az evangélikus iskola sajátos jellegének biztosítása nagyobb részben az ott tanítók tevékenységén, tanúságtételén múlik. A pedagógus nyitott minden értékre, amelyet beépíthet saját életébe és nevelő-oktató munkájába, hiszen minden pillanatban értéket közvetít. Élete példázza az általa és az iskola által képviselt értékeket, szavai és tettei összhangban vannak egymással. Vállalja a diákok előtt teljes személyiségét, korlátaival együtt. Ezért fontos, hogy minden pedagógus belső indíttatásból (és ne külső drill hatására) pontos, fegyelmezett, alapos munkát végezzen. Ígéreteit megtartsa a diákok és kollégái felé is. Konfliktusait szeretettel, emberi módon kezelje, tudjon megbocsátani. Családi élete rendezett legyen. Ezeket a feladatokat csak magasan kvalifikált, a folyamatos önképzést felvállaló, hitükben elkötelezett, gyerekeket szerető és értő pedagógusok tudják ellátni. Az intézményben azok a pedagógusok dolgozhatnak - felekezetre való tekintet nélkül -, akik elfogadják az iskola evangélikus sajátosságait, tanulmányozzák a Biblia tanításait, munkájuk közben nem tesznek elmarasztaló, sértő megjegyzéseket az egyházra és annak tanítására. Tanítványaikkal együtt részt vesznek az intézmény hitéleti tevékenységében, az egyházi alkalmakon, rendezvényeken segítik a hitoktatók munkáját. Az intézményben dolgozó, más felekezetű hitoktatóktól is elvárjuk, hogy tartsák tiszteletben egyházunk tanításait, iskolánk rendjét, tegyenek eleget - az itt tanító pedagógusokhoz hasonlóan - az iskola erkölcsi elvárásainak.

Evangélikus pedagógus legnagyobb nevelő ereje: személyes példamutatása, élete és munkája

„Isten szorgalmat és hűséget követel minden hivatásban” – írja Luther Márton. A mindennapi munka becsületes és szorgalmas végzése Isten dicsőítésének legfőbb eszköze. Felelősséggel tartozunk a saját feladataink elvégzéséért és a ránk bízott tanítványok munkájáért.

Nevelő munkánk során a reformátori alapelvhez tartjuk magunkat: vagyis, a másikat inkább mentjük, jót mondunk róla és mindent a javára magyarázunk. Kérdezzük, mielőtt számon kérünk, törekszünk arra, hogy a negatív érzelmeink és indulataink ne uraljanak bennünket a nehéz helyzetekben sem.

„Ki az közületek, aki tornyot akar építeni, és nem ül le előbb, és nem számítja ki a költségeket, hogy telik-e mindenre a befejezésig?” (Lk 14,28) – kérdezi Jézus Krisztus egy példázatában. Tudjuk, hogy az elvégzett munka színvonalának javításához éppolyan fontos az alapos és körültekintő tervezés, mint az elvégzett feladatok kiértékelése és a tanulságok levonása. Tudjuk, hogy időt kell szánnunk arra, hogy naprakészek és tájékozottak legyünk a saját szakterületünkön. Az alapos felkészülés az előttünk álló feladatokra és önmagunk folyamatos továbbképzése is a munkánk része.

„Egy parányi tűz milyen nagyerdőt felgyújthat: a nyelv is tűz, és lángba boríthatja az egész életünket” – figyelmeztet Jakab apostol (3,5–6). Tudatosan figyelünk ezért a beszédünk tisztaságára és hatékonyságára.

„Arcod verejtékével eszed a kenyeret” – mondta Isten az első emberpárnak (Ter 3,19). A munkánk természetes velejárójának tekintjük ezért a nehézségeket és az elakadásokat. Tudjuk, hogy Atyánk nem hagyott bennünket egyedül munkahelyünkön sem, és segítőtársakat

rendelt mellénk, akiktől támogatást kérhetünk. Nevelő munkánkat éppen ezért a közösség erejét elfogadva végezzük.

Az evangélikus iskolák hagyományai szerint alakítottuk ki a vallásos nevelés lehetőségeit. Intézményünkben minden gyermek részére kötelező a hitoktatás. Ez az óvodában heti egy evangélikus foglalkozás - felekezeti megoszlás nélkül - a korosztály életkori sajátosságainak megfelelően. Az iskolában a rendes heti tanrendbe építjük be a hittanórákat, melyeket felekezeti megosztásban (evangélikus, református, katolikus) azonos időben, a délelőtti órákban tartunk. Az evangélikus hitoktatás egyik részét az intézmény iskolalelkésze látja el, illetve a fenntartó gyülekezet lelkésze és hitoktatók vesznek részt a munkában. A hittan tantárgyat - bármely más közismereti tárgyhoz hasonlóan - értékeljük és osztályozzuk. A hitoktatáson kívül nem választjuk szét felekezet szerint gyermekeinket, azonos szokásrendszer kialakítása a célunk már egészen kis kortól. Nevelési szempontból nagy értéket képvisel, hogy az Öregtemplom az épületegyüttes részeként a felnőttek és gyerekek számára természetes színtere az ünnepeknek és hétköznapiaknak. Minden hetet áhítattal kezdünk az 5-12. évfolyamos tanulók részvételével, valamint péntek reggelenként áhítattal zárunk az 1-4. évfolyamos kisdíákokkal. Minden csoportnak megvan a helye a templomban, a gyermekeknek természetessé válik a szertartás rendje, elsajátítják a helyes viselkedést a templomban. Vasárnaponként a fél 9 órakor kezdődő istentiszteletekre, illetve az alsós diákok számára havi rendszerességgel, délután 15:30-kor kezdődő istentiszteletekre előre meghatározott beosztás szerint évfolyamonként várjuk a diákokat és családtagjaikat. A tanítási napot imádsággal kezdjük és fejezzük be, étkezés előtt és után is imádkozunk. Nagy nevelőereje van az egyházi, iskolai ünnepek, foglalkozások méltó megtartásának. Nem csupán az ünnep, hanem már a felkészülés időszaka is fontos. Gyermekeink szívesen és szeretettel készülődnek egy-egy alkalomra. Igyekszünk a szülőket is bevonni a készülődésbe és a részvételbe.

Egyházi alkalmaink a tanév rendje szerint

Óvoda

Az óvodapedagógusok részvétele az alábbi alkalmakon:

- ovis-istentisztelet minden hónap 4. péntekén a délelőtti órákban ütemtervünk témáihoz kapcsolt ige alapján. Családos, önkéntes
- szeretetházunk lakóinak köszöntése műsorral, ajándékkal, évi egy alkalom
- közös istentisztelet karácsony előtt - az egész óvoda részvételével, karácsony hetében, az óvónők szolgálata
- Az iskolába készülők ünnepi elbocsájtása előtt rövid istentisztelet a szülőkkel együtt, délelőtt oltárdíszítés általuk hozott virággal
- egyházmegyénk templomai - kirándulás tavasszal
- részvétel kereszteleken - közösséghez tartozás
- az első adventi gyertyagyújtás rövid orgonaszó mellett történik a templomban
- A nevelési év elején az első áhítat alkalmával szeretetlángot hozunk a templomunk oltáráról. Ez a gyertya fog egész évben lángra gyúlni az áhítatokon.
- húsvéti koncert az óvónők zenei szolgálatával, Fehérke történetére alapozva
- közös áhítat a szeretetház idős lakóival, az intézmény lelkészének szolgálatával
- Minden csoport könyvespolcán megtalálható a gyermekekkel való Képes Biblia és az énekeskönyv.

Iskola

A pedagógusok részvétele az alábbi alkalmakon:

- tanévnyitó istentisztelet (a véglegesített óvónők, tanárok fogadalomtétele)

- hétfő reggelenként áhítat (5-12. évf.), pénteken reggelenként áhítat (1-4. évf.) az Öregtemplomban (gyerekek, dolgozók, néhány szülő részvételével)
- osztály istentiszteletek a tanév rendje szerint
- reformáció (csendesnap, közös istentisztelet)
- karácsony (utolsó tanítási napon, istentisztelet, karácsonyi műsor, szülőkkel együtt)
- vízkereszt (közös istentisztelet a gyülekezettel)
- tavaszi szünet előtt közös húsvéti áhítat, passiójáték, csendesnap (diákok, tanárok)
- mennybemenetel ünnepe (közös istentisztelet a gyülekezettel)
- a végzős osztályok ballagási ünnepélye istentisztelet keretei között
- tanévzáró istentisztelet
- érettségi vizsgák előtt áhítat
- tanári csendesnap a tanév elején

Célkitűzésünk, hogy a formai lehetőségeket élő tartalommal töltsük meg, az intézmény egésze sugározza azt a légkört, amelyben a vallásos nevelés élő valósággá és nem pusztán formalitássá válik.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra való felkészülés
- a tanulók dolgozatainak javítása
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése
- javító, osztályozó, szakaszzáró, különbözeti, érettségi vizsgák lebonyolítása
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok
- felügyelet tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken
- iskolai, hitéleti, kulturális, és sportprogramok szervezése
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése
- egyházi ünnepeken, iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnökök feladata, hogy a fentiekben megfogalmazott erkölcsi alapokról kiindulva szervezze meg munkáját.

Hangolja össze céltudatosan a nevelési tényezőket, alaposan ismerje meg tanítványainak személyiségét, a korszerű pedagógia elvei szerint, a keresztyén erkölcs szellemében nevelje tanítványait, segítse hivatástudatuk kialakítását, ennek érdekében szervezzen tanulmányi, általános műveltségi vagy honismereti jellegű kirándulást, kulturális intézménylátogatást.

Az osztályfőnök részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában. Javaslatával és észrevételeivel, a kijelölt feladatok elvégzésével elősegíti a közösség tevékenységének eredményességét, a tanév elején elkészíti foglalkozási kerettervét, együttműködik, összehangolja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, látogatja óráikat, ellátja az osztályával, kapcsolatos ügyviteli feladatokat. Naprakész, előírásoknak megfelelő módon vezeti az alapvető oktatási dokumentumokat (osztálynapló, törzslap, bizonyítvány, ellenőrző), figyelemmel kíséri a vezetésére bízott tanulók tanulmányi helyzetét, fegyelmi helyzetét. Kiemelten értékeli azokat a tanulókat, akik az iskolai kötelezettségek mellett az önkéntes munkákban is részt vállalnak. Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli rendszeres tevékenységeiről, és azokban elért eredményeiről is, mint például zenetanulás, sport. Figyelemmel kíséri, hogy a tanuló eredményei az iskolai adminisztrációban rögzítésre kerüljenek.

A szaktanárokkal együttműködve orientálja a tanulók tanórán kívüli foglalkozásainak választásait, a tehetséggondozást és a továbbtanulás irányait.

Szervezi a tanulók 16 óráig történő foglalkoztatásának kereteit.

Az osztályfőnöki órákat az iskolában elfogadott tanterv szerint használja fel a pedagógiai és a nevelési kérdések megvitatására. Tanulói mulasztások és késések, vagy fegyelmezetlen magatartás esetén megteszi a jogszabályban előírt és hatáskörébe tartozó intézkedéseket. Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, a velük kapcsolatos észrevételeit, javaslatait tanártársai elé terjeszti. Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, kitüntetésére (a tanulók véleményét figyelembe véve.), saját hatáskörében az SZMSZ-ben felruházott jogainál fogva indokolt esetben 3 nap távollétet engedélyezhet és igazolhat osztálya tanulójának. Aktív pedagógiai kapcsolatot tart fenn az osztály szülői munkaközösségével, a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel (pszichológus, stb.) Különös gondot fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítségére. Az éves munkatervben előírt szülői értekezleteken kívül, saját maga választja meg a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartást. Tanulóinak megismerése érdekében családlátogatást is kezdeményezhet, tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, valamint közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében, segíti a tanulók pályaválasztását, pályaaorientációját, azok személyiségének ismeretében.

Kiemelt feladatai a tanév elején:

- felveszi az ellenőrzőket, gondoskodik azok kitöltéséről, (órarend, a tanárok névsora, később: a tanárok fogadó órákkal)
- ellenőrzi az elektronikus napló adatait
- ismerteti a tanév rendjét
- ismerteti a szakkörök, énekkar, sportkörök, könyvtár, számítógépterem működési rendjét, iskolaorvos, pszichológus rendelési idejét
- balesetvédelmi oktatást tart, és erről jegyzőkönyvet vesz fel
- tudatosítja a házirendet, és kifüggeszti azt a tanterem falára
- meghatározza a szünetekben a lehetséges tartózkodás helyét
- kitölteti az adatlapokat,
- elkészíti az osztály tanulóinak telefonszámos, lakcímes, névsorát, (lehet diákigazolvány számmal és e-mail címmel együtt)
- ellenőrzi az osztályterem berendezését, a hiányok pótlására benyújtja igényét gondnokságon
- megbeszéli a tanulókkal az osztályterem dekorációját, (a házirend alapján)
- kijelöli a felelősöket, illetve beindítja a hetesi rendszert, portai szolgálatot
- biztosítja a DÖK képviselők megválasztását

A tanév folyamán:

- részt vesz az osztályfőnökök értekezletén

- a tanév rendje szerint szülői értekezleteket tart (szükség esetén rendkívüli szülői értekezlet is tartható)
- megszervezi az osztálykirándulást
- vezeti az e-naplót
- értesíti az osztályában tanító tanárokat a tanulók iskolai szervezésű programokon való részvételéről (fogászati vizsgálat, osztály orvosi vizsgálat, sportversenyek, külföldi programokban való részvétel, stb.)
- rendszeresen igazolja a tanulók mulasztásait, késéseit, a házirendben foglaltak alapján
- írásban tájékoztatja a szülőket a tanulók igazolatlan hiányzásáról és késéseiről
- írásban tájékoztatja a szülőket a dicséretekről, illetve a fegyelmezési eljárásokról, (utóbbiakat az e-naplóban is rögzíti)
- előzetesen tájékoztatja a szülőket írásban az esetleges bukás lehetőségéről, a házirendben leírt szabályok szerint

1., 5., 5/I. és 9. osztályban:

- beszedi az anyakönyvi kivonatok fénymásolatát (beiratkozáskor), kitölti a törzslapokat
- bemutatja az iskolát, annak helyiségeit
- tájékoztatja a szülőket az iskolában dolgozó lelkész, iskolaorvos, védőnő, ~~pszichológus~~, logopédus, gyógytestnevelő segítő munkájáról
- felhívja a tanulók figyelmét az üzenőfüzet szerepére és annak vezetésére
- az igazgatóság által megadott határidőre kitölti a tanulók hivatalos nyilvántartási íveit

8. és 12. osztályokban:

- pályaválasztással, ballagással kapcsolatos szülői értekezlet megtartása
- nyílt napokon való részvétel koordinációja
- jelentkezési lapok kitöltése

Tanév végén:

- kitölti a bizonyítványokat, törzskönyvet
- elkészíti a statisztikákat, beszámol az osztály fejlődéséről

2.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Óvoda

Óvodánk már a korábbi években is fogadott eltérő kultúrákból érkező gyermekeket (európai és ázsiai országokból). A keresztyén elveken alapuló, befogadó szeretet nem mond ellent a jelenlegi elvárásoknak sem. Az idegen környezetből és kultúrából érkező családoknak lehetőségük van, az adott keretek között képviselni kultúrájukat és megismerni a választott kultúra sajátosságait a kölcsönös elfogadás, érdeklődés talaján. A szülőföldhöz való kötődés kialakítása fellelhető a játékokban és az ünnepek során.

Alapító okiratunk értelmében a sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek foglalkoztatásához szükséges tárgyi és személyi feltételekkel részben rendelkezünk. Azon gyermekek felvételét támogatjuk, akiknek meglévő adottságainkkal, feltételeinkkel fejlődésüket legjobb lelkiismeretünk szerint érdemben (a gyermek mindenekfelett álló érdekére tekintettel) biztosítani tudjuk. A tehetséges gyermek kibontakoztatásában a szabad játék követve vezetése az életkornak leginkább megfelelő módozat.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődéséről folyamatosan feljegyzéseket vezetünk a személyiséglapokon.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődéséről folyamatosan feljegyzéseket vezetünk a személyiséglapokon.

Azoknak a gyerekeknek, akik a fejlődés bármely területén nincsenek az életkornak elvártan megfelelő szinten, különböző lehetőségeket (mozgás, manuális tevékenységek, mese stb.) biztosítunk a felzárkózásra. Szakvizsgázott óvodapedagógusaink terület specifikusan ellátják ezeket a feladatokat.

Felfogásunk szerint a gyermek, mint Isten ajándéka küldetéssel érkezik e világra. Kegyelmi ajándéko(ka)t hordoz. Ennek az ajándéknak a felismerése, kibontása, elfogadása, a közösség javára fordítása hosszú, az óvodai életben csak elkezdődő, élethosszig tartó folyamat. Kereszténység, evangélikus pedagógiánk igazi, alázatot és bölcsességet is jócskán igénylő feladata ez.

Iskola

Kiemelt figyelmet igényel a tanuló, ha...

- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló. (lásd gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok fejezetben)

Sajátos nevelési igényű tanulók

A nemzeti köznevelési törvény alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Iskolánk valamennyi fogyatékoságtípus esetén fogadja a tanulókat, amennyiben integráltan nevelhetők. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását a szakértői vélemény alapján elősegíti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk). A tanulók oktatása intézményünk helyi tantervében meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a műveltségi területeken megfogalmazott célok, feladatok mentén történik.

Célunk:

- a sajátos nevelési igényű tanulók esetében biztosítsuk a fejlesztést a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során, a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedés érdekében.
- a tanulók önmagához mért fejlődését, a többi tanulóval való együtt haladását lehetővé tesszük.

Intézményünk feladatai:

- a fejlesztés követelményeivel igazodjunk a tanuló fejlődésének lehetséges üteméhez,
- a sérült képességek rehabilitációs, habilitációs célú korrekcióját gyógypedagógus irányításával végezzük a tanulók között fennálló – egyéni adottságokból és igényekből adódó – különbségeket az iskolánk a pedagógiai program és helyi tanterv kialakításakor figyelembe veszi azáltal, hogy a sérülés specifikus fejlesztési területeket meghatározza programjában.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztését meghatározó iskolai dokumentumok:

- az intézményi pedagógiai program
- a helyi tanterv
- a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanítási-tanulási program
- az egyéni fejlesztési terv

Az SNI-s tanulók nevelése érdekében biztosítjuk:

- Az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, fejlesztő tevékenység során a tanítók/tanárok/gyógypedagógus együttműködését rendszeressé tesszük.
- iskolánk törekszik a befogadás és elfogadás pedagógusi attitűdjének kialakítására
- A szakértői vélemény iránymutatása alapján értékeljük és minősítjük a tanulókat, előtérbe helyezve a fejlesztő értékelés alkalmazását.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez előírt speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök beszerzését.
- Támogatjuk a pedagógusok részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.
- Iskolák pedagógusait, valamennyi dolgozóját, gyermek- és szülői közösségét felkészítjük a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló segítése

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

Cél: Fontos és elsődleges a megelőzés, a gyermekek életkörülményeiben tapasztalható veszélyek időben történő feltárása, jelzése (osztályfőnöknek, igazgatónak, igazgatóhelyettesnek, önkormányzat gyámügyi előadójának) a szükséges intézkedések megtétele.

Feladatok:

- gyermekvédelmi felelős kapcsolattartása a Gyermekjóléti és a Családsegítő Szolgálattal
- kapcsolattartás az óvodával, a leendő első osztályos tanulók megismerése, különös tekintettel a problémás tanulóakra; csoportlátogatás, részvétel szülői értekezleten
- a hiányzások, igazolatlan hiányzások csökkentése
- egyéi bánásmód
- korrepetálás, felzárkóztatás, fejlesztő foglalkozások
- szakkör
- családi háttér, a gyermek helyzetének, baráti körének megismerése - családlátogatás
- konzultáció az osztályban tanító nevelőkkel
- egyes életkori ciklusok közötti átmenet problémáinak megfelelő kezelése, odafigyelés
- a tanuló érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása
- helyes társas kapcsolatok kialakítása
- kis létszámú első osztály
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése, differenciált munka
- napközi otthon biztosítása
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai
- a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése

Magatartási problémákra (zavarokra) vonatkozó megoldások

- elbeszélgetés, meggyőzés
- figyelmeztetés

- tiltás, szidás
- elmarasztalás
- büntetés
- fegyelmezetlenséget kiváltó körülmények megszüntetése

Elvárás a pedagógustól:

- személyre szóló pozitív minősítéssel a magatartás fejlődését tudatosítsa
- tolerancia
- empátia
- fejlődés esetén dicséret
- további sikerélményhez juttatjuk
- tanulóban rejlő jó tulajdonságok megkeresése
- pozitív minta nyújtására.

Intézményünk kiemelt figyelmet fordít a nevelési, beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek segítésére. Ebben a tevékenységben az osztályfőnökök, szülőkszaktanárok, két fejlesztő pedagógus, hitoktatók, gyülekezeti lelkészek is részt vesznek. **A hitoktatásnak** méltó és fontos helyet biztosítunk, hiszen a keresztyén erkölcsi nevelés világos célt állít a gyermekek elé, segítve ezzel a nehézségekkel küzdőket is. Igyekszünk egyénre jellemző értékek felszínre hozásával a gyermekekben a jó tulajdonságokat erősíteni. Mindenben napi segítséget nyújt a tantestület tagjaként dolgozó iskolalelkészünk. Egy tanulóval, vagy egészen **kis létszámú gyermekcsoporttal** folytatott foglalkozások során a gyermekek személyére szabott feladatokat kapnak, elsősorban a művészeti nevelés vagy a sport területéről. **A művészeti nevelés** különösen alkalmas arra, hogy a magatartási nehézségekkel küzdő gyerekek jó irányban fejlődjenek, érzelmviláguk gazdagodjon, értékrendjük, munkához való hozzáállásuk erősödjön. **A sporttevékenység** szintén az a terület, ahol a gyermekek könnyen, gyorsan sikereket érnek el, energiájukat saját testük épülésére, a közösség örömeire hasznosíthatják. Különösen fontos az **egyéni képességekhez igazodó** tanórai tanulás megszervezése.

A beilleszkedési zavarokkal küzdők segítése:

- közösségi feladatokkal megbízni
- csoportos munkavégzésbe bevonni
- sportolásra irányítani
- tehetségének megfelelő szakkörbe irányítani
- alkalmanként pszichológus segítségét kérni

Külön figyelmet kell fordítani a drogprevencióra. A megelőzés igazi lehetősége a családban van, így a fontosabb a szülők felelősségét kiemelni már a legkisebb korosztályban is. (Sőt főleg ott!) Szülői értekezleteken (vagy szülői fórumokon) mindenkinek fel kell hívni a figyelmét arra, hogy döntő fontosságú a családi légkör, a BIZALOM szülő és gyermek között. Az iskola sokat tehet még a megelőzés érdekében azzal, hogy hasznos időtöltést biztosít (szakkörök stb.), minél több jó közösségi élményhez juttatja a gyermekeket (kirándulás, klub-délután, stb.) Fontos, az ifjúságot korosztályának megfelelően, valamint a szülőket tájékoztatni, ismeretekhez juttatni a droggal kapcsolatban.

A tanulási nehézséggel küzdő tanulók felzárkózását segítő programok*A tanulási nehézséggel, zavarral, valamint beilleszkedési és magatartási zavarral küzdő tanulók felzárkóztatását segítő programok*

Fontos feladatunk a tanulási esélyegyenlőség segítése. Ennek érvényesítéséhez iskolánk a fenntartóval, családokkal, civil szervezetekkel együttműködve biztosítja a nevelő-oktató munka feltételeit: kulcskompetenciák megalapozása, tanulási nehézségek feltárása, tanulók személyiségének a megismerése – az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények alkalmazása. A szociális hátrányok és

a tanulási nehézségek leküzdését segítő felzárkóztató tevékenységeket órarendbe illesztve differenciált foglalkozás keretében, illetve tanítási órán kívüli foglalkozásokon, pl. napköziotthon tanulmányi ideje alatt, tanulószobai foglalkozások keretében valósítjuk meg. *Intézményünkben a 2003/2004-es tanévtől folyik gyógypedagógus által irányított képességfejlesztés azoknál a gyermekeknél, akiknek:*

- spontán fejlődésük lassúbb ütemű
- egy-egy képességük elmarad az átlagtól /hiányos számforgalom, szegényes szókincs, nehézkes kifejezés, illetve szövegértés/
- súlyos iránytévesztési problémákkal küzdenek
- térbeli tájékozódásuk nehezített
- időfogalmaik hiányosak
- tanulási nehézségeik hosszabb ideje fennállnak
- és akiknél pszichés fejlődés zavara áll fenn

E problémák mellé társul a figyelemzavar, az együttműködés és az önállóság hiánya. Ezeket a gyermekeket külön foglalkozásokon segítjük, felzárkóztatjuk, próbáljuk kibontani tevékenkedő, cselekvő kedvüket.

Lényeges ezeken a foglalkozásokon:

- a toleráns légkör
- a könnyebb, begyakorolt, ismertebb feladatokból kiinduló munkavégzés
- a játékos, motiváló, személyre szabott foglalkoztatás
- a megerősítő, biztató, mindenkit a saját szintjéhez mérő foglalkoztatás

A foglalkozások során:

- elvezetjük a gyermekeket a kudarcok, a feszültségek oldásához
- elérjük, hogy képesek legyenek erőfeszítésre
- megismerik a teljesítmény örömet, átélik a siker érzését
- érdeklődőbbé, nyitottabbá válnak
- felzárkóznak társaikhoz

Intézményünk abban a szerencsés helyzetben van, hogy óvoda is kapcsolódik hozzá. Így azoknál a gyermekeknél, akiknél az óvónők a fentiekben már jelzett problémákat, hiányosságokat vélik felfedezni, azoknál elvégzünk egy pedagógiai vizsgálatot.

Ezzel felmérjük:

- a percepció folyamatokat (vizuális, akusztikus, taktilis, kinezetikus)
- a térben, síkban, időben és a saját testen való tájékozódást
- a praktikus tudást
- az analógiás és matematikai gondolkodást
- a figyelemkoncentrációt
- a laterálisitást
- a nagymozgást és a finommotorikát
- a vizuomotoros koordinációt (BENDER A,B)

A felmérés eredményétől függően minden gyermek foglalkoztatása *egyéni fejlesztési terv* alapján történik. Ez a terv kifejezetten 1-1 gyermek szintjén összeállított. Rugalmasan szűkíthető, vagy bővíthető az elért eredmények, vagy további problémák megjelenése esetén. Ez alapján már időben lehetőség nyílik a játékos fejlesztés elkezdésére, az iskolaérettséghez szükséges készségek kialakítására, illetve diszlexiás prevenció megkezdésére. Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaiknál fogva igen sok szabad tevékenységet és játékot igényelnek. Játszva fejleszthetjük tehát azokat a készségeket, amelyek majd az iskolai olvasás és írás tanulásának megkezdéséhez nélkülözhetetlenek. A gyermekek egyénileg, vagy kiscsoportban vesznek részt a foglalkozásokon. Amennyiben súlyosabb problémákat vélünk felfedezni (mind az óvodában, mind később az iskolában), pedagógiai vélemény összeállításával egyide-

júleg illetékes szakértői bizottság szakvéleményét kérjük, majd erre alapozva kezdjük meg a munkát.

Az alsó tagozatos általános iskolásoknál is feltétlenül fontos a gyermekek intenzív megfigyelése: mire és hogyan reagál, mire emlékszik, illetve mit felejt el, mit végez el könnyen, gyorsan, mi okozza számára a legnagyobb nehézségeket? Ez részben a fejlesztő pedagógusok általi hospitálással, részben pedig a tanítók jelzése alapján történik. A tanulási nehézségekkel küzdők felmérése szintén pedagógiai vizsgálat alapján történik. A szakvélemények alapján *diszlexiás*, illetve *diszgráfiás*, *diszkalkuliás* gyermekek részére biztosított a gyógypedagógus által vezetett fejlesztő foglalkozás, ami a tanulók heti óraszámának plusz 15%-át jelenti. Ezen órák egy részét kiscsoportos, másik részét pedig egyénre szabott fejlesztés teszi ki. Ezeknek a sajátos nevelési igényű és tanulási nehézséggel küzdő gyermekeknek a figyelmét, az emlékezetét, az önállóságát, a motiváltságát, a szókincsük hiányosságát, a szövegértésüket és a beszéd területén mutatkozó nehézségeit is javítani igyekszünk. A fejlesztő órákon a kreativitást segítő eljárásokba építjük be az együttes játékos cselekvést, cselekedtetést. Célunk, hogy minél többet beszélgessünk, felébresztve ezzel a gyermekekben a beszédkedvet, hisz így fejleszthető szókincsük, kifejezőkészségük és csökkenthető szorongásuk, esetleges gátlásuk. Oldanunk kell a kudarcokat, lehetőséget kell biztosítani arra, hogy diákjaink sikerélményhez jussanak, képesek legyenek szokott átlagteljesítményüknél többet, jobbat nyújtani. Ebből adódóan, a kollégák jelzését követően (felmenő rendszerben folytatólagosan), megkezdjük a munkát annak érdekében, hogy megakadályozzuk a nehézségek kiteljesedését. A foglalkozásokon a pedagógiai felmérés eredményének és a jelzett nehézségek fokozott figyelembevételével, szintén egyéni fejlesztési terv alapján folyik a differenciált munka. A Meixner és a Sindular módszert alkalmazva életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő feladatokkal segítjük fejlődésüket.

A fejlesztő munka személyi feltétele: fejlesztőpedagógus, illetve gyógypedagógus

A felzárkóztatás további formái az 1-4. évfolyamban:

- a tanórák rendjébe illeszkedő korrepetálás 1-4. évfolyamban közismereti tárgyakból;
- napköziotthoni közös tanulás.

A felzárkóztatás további formái az 5-12. évfolyamban:

- hosszas hiányzás után egyéni foglalkozás;
- lemaradás esetén rendszeres korrepetálás egy-egy tantárgyból;
- tanulási stratégia kialakítása a családdal vagy más tanárral együtt, folyamatos ellenőrzés;
- tanulószoba szervezése;
- a továbbtanulás irányítása, segítése; pályaválasztási tanácsadó szakember bevonásával

A fejlesztő munka tárgyi feltételei:

- Vizuális figyelemfejlesztés (tárgyak, képek, betűk, szókérték)
- Hallásfigyelem fejlesztéséhez (csengettyű, xilofon, ének, dallam, ritmus)
- Mozgáskoordináció (AYRES és WESCO eszközök, fűzések, kirakások)
- tépés, ragasztás, fonalmunka, hajtogatás,
- kombinált anyag, rafia- és papírmunkák, mintarajzolás
- Gondolkodás, emlékezet fejlesztéséhez: analízáláshoz, szintetizáláshoz: képek, betűk, szókérték, szituációs gyakorlatok, mese, dal, ritmus, memoriakérték, kirakók.

Segédletek:

Bandolo; Klipp-klapp; Dimenziós játékok; Puzzle; Logico; Fejlesztő feladatok gyűjteménye; Játékos Oskar füzetek, Olvasójáték dyslexiás gyermekek részére; Ayres eszközök: függőhinta, henger, billenő rácshinta, rugós deszka, kötélhágcsó, tányéros gömbszelet; Sindelar terápia-csomag

Könyvek:

Óvodai foglalkoztató füzetek; Képről képre; Ez volnék én?; Színezd ki... és számold te is; Részképességek; Mondd ki, írd le, törd a fejed; Folytassuk! Mondd ki! Dyslexiás és

dysgráfiás feladatok gyűjteménye; Szórejtvő – szófejtő; Mi? mi!; Helyesírást, olvasást fejlesztő segédkönyv – Felső tagozatos; Gyakorlófeladatok diszgráfiás, diszlexiás gyerekeknek; Ványi Ágnes könyvei; Agytorna; Meixner Ildikó tanfolyam könyvei; Adorján Katalin: Gyakorlóanyag I., II., III.

A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Lehetőséget kell teremteni a tehetséges tanulóknak képességeik kibontakoztatására.

Tehetség, (talentum) oly készsége a testi és szellemi szervezetnek, mely azt valamely probléma, munka végzésére kiválóan alkalmassá teszi. A tehetséges, alkotó gyermek képességei, a teljesítménye alapján kiemelkedik a társai közül. Gyors felfogóképességet, jó tanulási képességet, térbeli fogalomalkotást, jó memóriát és bizonyos területen különösen magas szellemi teljesítményt foglal ez magába. Az általános intellektuális tehetség több ismeretkörre, tanulási területre terjed ki. Vannak olyan gyerekek is, akiknek a tehetsége csak egy (két) speciális területre terjed ki, pl. zenei, művészeti tehetség, amelyek viszonylag korán felszínre kerülnek. Nehezebb felismerni az egyes tudományterületre korlátozódó intellektuális tehetségeket. A tehetség önmagában még nem jelenti azt, hogy a teljesítmények valóban felszínre törnek. A kiemelkedő teljesítményhez szükséges még néhány tényező, mint pl. a kreativitás, a motiváció, és a támogató környezeti feltételek. A kreativitás lényegében képesség a képzetek, az információk és a dolgok szokatlan vagy újszerű módon történő összekapcsolására. A kreatív teljesítmények több tipikus jellegzetességre mutatnak. A divergens gondolkodás a legkülönbözőbb irányokba tartó gondolkodás, amely a probléma megoldásánál nem elégszik meg a legkézenfekvőbb megoldással. Az eredetiség azon képzetek egyszerűségét jelenti, amely valami különlegeset jelöl. A flexibilitás szellemi mozgékonyság, amellyel az ember a különböző gondolkodási területekre gyorsan át tud kapcsolni, és egy problémát azonnal, különböző látószögből tud szemlélni. A motiváció közrejátszik a tehetség és a kreativitás érvényre juttatásában. A leíráshoz használható ismérvek: kitartás, kíváncsiság, céltudatosság, belső hajtóerő. A környezet: A szülői ház és az iskola követelményeit a gyermek képességeihez kell hozzáigazítani, mert rendszerint a teljesítmények csak erős motiválás után kerülnek felszínre. A gyermek tevékenységének elismerése megerősíti őt abban, hogy továbblépjen, s a visszaeséseknél ne adjon fel. A teljesítmény elismerése igen erős hajtóerő, s a család, az iskola támogatása segíti a gyermek tehetségének a kibontakozását.

Az alkotó gondolkodásmód 3 jellemzője:

- könnyedség
- hajlékonyság
- eredetiség

A pedagógus legfontosabb feladatai közé tartozik, hogy nevelje rá tanítványait arra, hogy a mindennapok, a tanulás problémáit merje és tudja alkotó módon megoldani! A szaktanár megteremti azokat a feltételeket, amelyek fejlesztik a kreativitást - vagyis:

- engedi a spontaneitást
- fejleszti a kezdeményezőkészséget
- fejleszti az alkotó jellegű problémamegoldást

Mivel azonban a tanár leginkább személyével nevel, azzal döntő hatást gyakorol a gyermekekre. Napi munkája során szintén ilyen módon, kreatívan áll a feladathoz.

A fejlesztés lehetséges formái:

A tehetséges tanulókra már az óra tervezésénél gondolnunk kell. Legfontosabb lehetőség a tanítás során: a **differenciált óravezetés**. Jobb képességű, tehetséges tanítványok a nekik megfelelő fokozott terhelést kapják, egyénre szabott feladatokkal, melyek figyelmüket tartósan lekötik. Ugyanakkor nem szabad elfeledkezni a középmezőnytől lemaradó, felzárkózást igénylő tanulókról sem. Ők jelentik a differenciálódás másik pólusát. A képességek differenciált fejlesztésének, s a tehetségek gondozására lehetőséget ad a **csoportbontás** is. Így több lehetőség nyílik az egyéni foglalkozásra, az intenzívebb munkára. Csoportbontásban tanulnak

a gyerekek hittan, idegen nyelv, számítástechnika, testnevelés, tánc-és dráma órákon, néhány csoport matematika, magyar nyelv és irodalom, valamint az érettségi, felvételi előtt álló diákok fakultációs órákon. A 2013/14-es tanévtől a természettudományi tagozaton az óraháló szerint.

Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése

- csoportbontás
- szakkörök szervezése a tanulók érdeklődésének figyelembe vételével
- iskolai sportkör
- versenyek, vetélkedők
- benevezés más iskolák, intézmények versenyekre, amelyekre fokozott figyelemmel kell felkészíteni a tehetséges tanulókat
- kutató- és könyvtári munka, pályázatok
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
- a magyar nyelv hete: rendezvénysorozat
- a nem kötelező, választható tanórán kívül tanulható tantárgyak tanítása
- tanórai differenciált munka
- szabadidős foglalkozások (színház, múzeum, stb.)
- a továbbtanulás segítése

Az **iskolai sportkörök, bemutatók, szakkörök** szintén a tehetséggondozás színterei. A tehetséggondozás egyik fontos területe a **tanulmányi verseny**. Már kisiskolás kortól (3. osztálytól) fontos a megmérettetés az iskolában és az iskolán kívül. Felismerjük a gyermekekben rejlő képességeket, azokat egyénre szabottan és következetesen fejlesztjük. Ezért nem csupán a tanulmányi versenyek, hanem a képességre alapozó **pályázatokon, sportversenyeken, vetélkedőkön** való részvétel is nagyon nagy szerepet kap iskolánkban. Az eredmények, a sikerek átvihetők más területre. (Pl. gyengébb tanulási eredmény mellett kiemelkedő képzőművészeti, zenei vagy sportteljesítmények sikerélményt jelentenek és javítják a tanulmányi eredményt). A tehetséges tanuló nem lehet a tanár személyes ambíciójának eszköze, az iskola nem "versenyistálló". A jó képességű tanulók túlhajszolása kimerüléshez, elfáradáshoz, érdektelenséghez vezet. Arra is vigyázni kell, hogy egy-egy diák értékelésének fokmérője ne csupán a versenyeken való részvétel, eredményesség vagy kudarc legyen.

A versenyek rendszere:

Minden tanévben közösen döntjük el, milyen versenyeket vállalunk. Ezek formái:

- iskolai háziversenyek, pályázatok;
- egyházi iskolák versenyébe való bekapcsolódás;
- a város iskolái által szervezett tanulmányi versenyek, pályázatok;
- a szaktárca, a pedagógiai szolgáltató intézmények által szervezett területi és országos versenyek;
- levelezős versenyek, pályázatok, vetélkedők, jubileumi pályázatok.
- egyéni foglalkozás

Az alsó tagozatos tanulók versenylehetőségei:

- Zrínyi Ilona Matematikaverseny
- Holenda Barnabás Matematikaverseny
- vers -és prózamondó versenyek
- nyelvismerő verseny
- környezetvédelmi tanulmányi verseny
- rajz és képzőművészeti pályázatok
- hangszeres versenyek

A napközis foglalkozások keretein belül emlékezünk meg az ún. „jeles napokról”, amelyekhez programokat kötünk. Ilyenek: Mihály-napi ünnepek, Szüreti mulatság, Márton-napi vigasságok, Luca-nap, Farsang, Gergely-járás, kiszobababa hajtás, Szent György-nap, Pünkösdi királyválasztás. Ezeken a programokon megismerkedhetnek a kisdíjak a régi szokásokkal, hagyományokkal. A tehetséggondozási programok keretein belül, e jeles napokra való felkészülés során fejlesztjük a gyermekek zenei, irodalmi és dráma játékhoz kapcsolható kompetenciáit.

A felső tagozatos tanulók:

A kiemelkedő képességű tanulókkal a nevelők egyénileg is foglalkoznak **szakköri foglalkozások** keretén belül. Az iskolai szakkörön kívül lehetőségük van arra, hogy a tehetséges diákjainkat elküldjük **iskolán kívüli tehetséggondozó szakkörökre**. A tehetséges gyerekek a szaktárgyi versenyekre készülve jártasságot szereznek az önálló **felkészülő** munkában, a **könyvtárhasználatban**, magában a megmérettetésben, versenyzésben. Fontos tehát, hogy kialakítsuk ezen ismeretek alkotó módon, kreatívan történő alkalmazását a tanulóknál. Vagyis megtanítjuk a tényeket, de eszközt "megoldó kulcsot" is a gyerekek kezébe, aminek segítségével ismeretlen, megoldásra váró helyzetben is eligazodnak majd. S persze fontos, hogy ezt a kulcsot a pedagógus is birtokolja.

Versenylehetőségek:

- OKTV
- Kisfaludy Napok Győr-Moson-Sopron Megyei Középiskolai Művészeti Fesztivál
- Hevesy György országos kémiaverseny
- Irinyi János kémiaverseny
- Mikola Sándor országos tehetségkutató fizikaverseny
- Öveges József fizikaverseny
- Kalmár László országos matematikaverseny
- Megyei középiskolai matematikaverseny
- Alapművelési matematikaverseny
- Zrínyi Ilona matematikaverseny
- Gordiusz matematikaverseny
- Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási verseny
- Kormos István Városi versmondó verseny
- Implom József országos helyesírási verseny
- Öveges Kálmánról elnevezett magyar nyelvi verseny
- Arany Dániel országos matematikaverseny
- Sajó Károly Környezetvédelmi verseny
- Kormos István prózamondó verseny
- Kazinczyról elnevezett „Szép Magyar Beszéd” verseny
- Országos angol nyelvi verseny
- Balassi Bálint megyei német nyelvi verseny
- Savaria országos történelem tanulmányi verseny
- rajz és képzőművészeti pályázatok

A 6., 8. és 10. évfolyamokon kiemelt feladatként kezeljük a tanulók képességszintek szerinti fejlesztését, az **országos kompetenciamérés feladat-és osztályszintre történő lebontásával és beépítésével** a nevelési-oktatási folyamatba. A fejlesztési feladatokat minden tanulót és tantárgyat érintően valósítjuk meg.

Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok, valamint a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Óvoda

A gyermekvédelmi munkáért óvodánkban a vezető óvónő felel. A munkát az erre kijelölt kolléganő látja el. A csoportvezető óvónők munkaköri kötelessége folyamatosan figyelni, feltárni, jelezni a szociálisan vagy egyéb okból hátrányos helyzetű gyermekeket. Gyermekvédelmi továbbképzésen egy óvónő részt vett (tanúsítványt adó).

Gyermekvédelmi feladatok pedagógiai tartalma óvodánkban

Az óvodai nevelés játékkal, mesével, adaptált nevelési programunk nevelési felfogása a gyermek alapvető szükségleteként tekinti az érzelmi biztonságot.

E legfontosabb feltétel megvalósulását szolgálja keresztyén életszemléletünk, mely szerint a gyermek Isten ajándéka ezért, teljes elfogadással fordulunk felé.

Mindez olyan külső körülményeket idéz elő, mely optimális a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődéséhez.

Mind e mellett a játék és a mese a gyermek természetes nyelve, melyen igazán képes kommunikálni. Így közelíthető meg leginkább konfliktusok nélkül, ezen keresztül kerül igazán oldott, befogadó állapotba, így szerez ismereteket.

A gyermekek elé felesleges követelményrendszert nem állítunk, bízunk az érés belülről motivált folyamatában, amely egy gazdagon mintázott környezetben ahol nap, mint nap él a kis-gyermek - ha értelme ép, teste egészséges - természetéből adódóan nem maradhat el.

Ha a folyamatban a normálistól eltérést tapasztalunk (a szülőkkel történő egyeztetés után) igénybe vesszük a szakmai szolgáltató szervezetek segítségét, útmutatását. (Nevelési tanácsadó, Logopédus, stb.).

Összefoglalva:

- *elfogadás*
- *érzelmi biztonság*
- *játék, mese*
- *változatos tevékenységek*
- *bizalom*
- *külső segítség*

Iskola

Bár intézményünk a családi és társadalmi háttérrel tekintve nem tekinthető hátrányos helyzetűnek, mégsem kerülhetjük el nap, mint nap a szembesülést a családi, szociális problémákkal. A családok egy része nem tudja vagy nem is akarja elsődleges szerepét betölteni a nevelésben. A társadalmi közeg pedig sokszor többet árt, mint használ. Az iskola a legjobb szándékkal sem tudja átvenni teljesen a nevelési feladatokat. Iskolánkban is emelkedik a csonka családban élő gyermekek, az anyagi gondokkal küzdő családok száma, leginkább azonban a törődés, az odafigyelés hiánya jelentkezik, s ez nem anyagi helyzet függvénye. Néhány család nem biztosítja a gyermek számára a megfelelő erkölcsi háttérrel, a szülők életvitele negatív példa. Mindezek okozhatnak tanulási, beilleszkedési zavarokat, súlyosabb esetben hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetet. Szinte minden magatartási vagy tanulási zavar mögött megtalálhatók a családi konfliktusok, problémák. A gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gondok feltárásában kiemelkedő jelentősége van a lelkiismeretes, a tanulókra egyenként is odafigyelő **osztályfőnők** tevékenységének. A **védőnő** szerepe szintén kiemelkedő fontosságú. Kulcsfontosságú még a **lelkészek** szerepe a lelki gondozás segítségével. A prevenciós és tényfeltáró munkát a védőnő koordinálja iskolai szinten, de jelentős szerepe van az **iskolavezetésnek**, hiszen sokat tehet egy-egy konkrét eset megoldásában, a források megteremtésében. Az iskolapszichológus szoros szakmai kapcsolatot tart a tantestület valamennyi tagjával, kiemelten a hitoktatói munkaközösség tagjaival, a védőnővel, az osztályfőnökökkel és az iskolavezetés tagjaival. Munkáját a hatályos jogszabályok alapján a következő fő feladatok szerint végzi:

- az intézménypszeológus kapcsolatot tart a nevelési tanácsadóval és egyéb szakmai szervezetekkel (továbbküldés, esetkövetés)
- krízistanácsadást végez, és ha szükséges, a diákokat továbbküldi megfelelő szakellátásba
- a tehetséggondozásba bevonható gyermekek pszeológiai ellátását végzi, együttműködik a tehetséggondozó pedagógusokkal
- preventív munkájának kiemelt célcsoportjai: az óvodában az ötödik életévüket betöltött gyermekek, az iskolában az első, ötödik és kilencedik osztályosok
- pályaorientációs tanácsadást végez a szakszolgálat együttműködésével
- az intézménypszeológus segíti a pszeológiai ismereteknek a nevelési-oktatási intézményen belüli elsajátítását

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- nevelési tanácsadóval
- gyermekjóléti szolgálattal
- családsegítő szolgálattal
- polgármesteri hivatallal
- gyermekorvossal

A gyermek - és ifjúságvédelem feladata először annak feltárása, megállapítása, hogy a gyermek hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetű-e (ennek okai!), ha tanulási, beilleszkedési zavarokkal küzd, az ennek a következménye vagy más okokra vezethető - e vissza (pl. egészségi állapot). A kiváltó okok ismeretében kell választani az alábbi lehetőségek közül, melyekkel nap mint nap élnünk kell:

- fokozott odafigyelés, egyéni beszélgetés, segítség a személyes problémák megoldásában
- kapcsolattartás a családdal
- a hiányok pótlásának segítése
- korrepetálás - nevelési, beilleszkedési zavarokkal küzdők külön segítése, alkalmanként pszeológus bevonásával
- a hátrányos helyzetű, tehetséges tanulók külön segítése
- továbbtanulás segítése
- szakmai segítségnyújtás a szülők számára nevelési témákban

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A szociális és állampolgári kulcskompetencia fejlesztésével csökkentjük a tanulók között meglévő szociális hátrányokat és elősegítjük az egyenlő esélyek elvének érvényesülését a továbbtanulásnál és a munkaerőpiacon.

Az anyagi gondokkal küzdő családok számára lehetőséget teremtünk a segítségre. Óvodánkban és iskolánkban a tanulók megkapják mindazokat a kedvezményeket, amiket az önkormányzati iskolák nyújtanak. Emellett igyekszünk megtalálni azokat a sajátos formákat is, amelyeket iskolánk lehetőségei nyújtanak. A napközi otthonos ellátás mellett étkezést biztosítunk minden igénylőnek. Az étkezés díja az évenként megállapított nyersanyagnorma, a rezsiköltséget az intézmény fizeti.

Gyermekétkeztetési kedvezményekben és ingyenes tankönyvekben az állami kedvezmények szerint részesülnek a tanulók. Az alapítványunkon keresztül egyéni elbírálás alapján lehetőség van a rászoruló családok gyermekeit további támogatására.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók

Az iskolánk célja, hogy a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása megvalósuljon és biztosítsuk társadalmi integrációjukat.

Az integrációt segítő módszertani elemek

- egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés
- kooperatív tanulásszervezés
- projekt módszer
- drámapedagógia

Kulcskompetenciákat fejlesztő programok és programelemek a következő területekről

Az önálló tanulást segítő fejlesztés

- a tanulási és magatartási zavarok kialakulását megelőző programok
- az önálló tanulási képességet kialakító programok
- a tanulók önálló – életkornak megfelelő – kreatív tevékenységére épülő foglalkozások
- tanulási motivációt elősegítő és fenntartó tevékenységek

Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

- tantárgyi képességfejlesztő programok
- kommunikációs képességeket fejlesztő programok
- művészeti programok

Szociális kompetenciák fejlesztése

- közösségfejlesztő, közösségépítő programok
- mentálhigiénés programok

A továbbhaladás feltételeinek biztosítása

- pályaaorientáció
- továbbtanulásra felkészítő program

A tevékenység megszervezésének módszerei

- követelés
- megbízás
- ellenőrzés
- értékelés
- játékos módszerek
- gyakorlás

Ösztönző módszerek

- helyeslés
- biztatás
- egyéni fejlesztés, differenciálás
- tevékenységközpontúság
- tapasztalati tanulás
- elismerés
- dicséret (szóbeli és írásbeli)
- tanulói erősségekre épülő motiváció
- jutalmazás

Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Olyan légkört, pedagógiai tevékenységet kell kialakítani, amely eleve kizárja annak a lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen ok miatt hátrányos helyzetbe kerüljön.

Pedagógiai tevékenységünket úgy szervezzük, hogy mindenki részére biztosítjuk a fejlődéshez szükséges feltételeket, azokat a lehetőségeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a tanulók képességeit, tehetségét kibontakoztassa, szükség esetén hátrányait leküzdhesse.

Feladatunk: a gyermek problémáinak minél korábbi felismerése, kiemelt feladat a megelőzés, a tényezők feltárása, a javasolt intézkedések megtétele.

Többek között feladata:

- keresni az okokat
- a problémák minél hatékonyabb kezelése, megelőzve súlyosabbá válásukat

- szükség esetén jelzés a szakembernek
- szükség esetén javaslat a segítyezésre, ingyenes étkeztetésre
- a családdal, a szülőkkel rendszeres kapcsolatot kell tartani
- a diákönkormányzat bevonása az iskolai munka tervezésébe, az egyes döntések végrehajtásába, ellenőrzésébe
- a tanuló ismerjék jogait, véleményt nyilváníthatnak az őket érintő kérdésekben
- a gyermekvédelem minden pedagógus alapvető kötelessége

A megfelelő gyermekvédelmi munka feltétele a kollégák szakmai továbbképzésének biztosítása:

- szemléletformálás
- új eljárások, technikák, módszerek megismertetése, amelyek segítséget nyújtanak a gyermekvédelmi esetek kezeléséhez
- A napközis és tanulószobai foglalkozásokat úgy kell megszervezni, hogy a szülők igénye szerint eleget tudjon tenni az iskolai felkészüléssel összefüggő feladatoknak
- nyári programok biztosítása a szabadidő hasznos eltöltése érdekében
- A gyermekvédelmi felelős rendszeresen tart fogadó órát

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- szemléletformálás a szülők és a pedagógusok körében
- figyelemmel kell kísérni, hogy a pedagógiai programban és az iskolai életben kiemelt helyen szerepeljen a gyermekvédelem
- egyeztet, koordinál, a pedagógusokat továbbképzésre motiválja
- mentálhigiénés programok bevezetésének szorgalmazása
- veszélyeztetett helyzetű tanulók felmérése az osztályfőnökök közreműködésével
- nyilvántartásba vétel
- javaslattétel a további teendőkre, napközi, tanulószoba, menza, tartós tankönyv, ingyenes tankönyv stb.
- a veszélyeztetett tanulók szabadidős tevékenységének és tanulási előmenetelének figyelemmel kísérése, adott esetben javaslattétel a fejlesztésre
- pályaaorientáció segítése
- gyermekvédelemmel kapcsolatos pályázatok figyelemmel kísérése, a nevelőtestület tájékoztatása, lehetőség szerint pályáztatás
- beszámolás a gyermekvédelmi munkáról
- kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, védőnővel, jegyzővel
- a hiányzások igazolásának ellenőrzése
- a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén köteles kezdeményezni, hogy az iskola igazgatója eljárást indítson az önkormányzat polgármesteri hivatalában rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása érdekében
- feladatkörébe tartozik az egészségnevelés, ennek részeként az osztályfőnökökkel, a pedagógiai munkaközösség-vezetővel közösen a kábítószer-ellenes program kidolgozása, ill. annak ellenőrzése
- mindennek előtt fontos az odafigyelés és a probléma korai felismerése

2.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

A tanulók a véleményezési, egyetértési és döntési jogait a diákönkormányzaton keresztül gyakorolják. Kötelességeiket és jogait a Köznevelési törvény alapján készült iskolai dokumentumok tartalmazzák. Ezek érvényesítése az iskola mindennapi életében az intézmény fontos célkitűzése. A szervezett diákélet fontos kerete annak, hogy a tanulók megismerjék a de-

mokratikus társadalom értékeit, az állampolgári jogokat és kötelességeket. Ezek gyakorlásában tapasztalatot szerezzenek, fejlődjön kommunikációs és együttműködési készségük. Az iskola számára fontos, hogy a diákok igényeit és véleményét megismerje, saját munkájának elemzésekor ezeket a tapasztalatokat figyelembe vegye, iskolafejlesztő munkájában felhasználja. A diákjogokkal összefüggő személyiségi jogok a tanulókat természetesen és magától értetődően illetik meg, azokat a pedagógusoknak és a diáktársaknak egyaránt tiszteletben kell tartaniuk. A diákönkormányzat működését a tanulók által választott két pedagógus segíti, egy az általános iskola, egy a középiskola szintjén. A diákönkormányzattal folyamatos kapcsolatot tart az iskolavezetés. Működési mechanizmusát tekintve az iskolavezetőséggel való kapcsolattartás rendjét az intézmény, illetve a diákönkormányzat Szervezeti és Működési szabályzata tartalmazza.

A diákok döntési jogkört gyakorolnak a nevelőtestület véleménye meghallgatásával - saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.

Véleményezési jogkört gyakorolhatnak:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadása előtt.

2.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, a tanulókkal, az iskola partnereivel

Óvoda

A szülő, a gyermek (család) és a pedagógus (óvoda) együttműködésének formái. Óvodánk a család mintájára szervezett intézmény. Az anyai bánásmódra és a testvéri kapcsolatokra hasonlító légköre, érzelmi - hangulati jellemzői teszik a kisgyermek számára kellemessé. Szeretnénk a család életének megkönnyítői lenni. A család életét tiszteletben tartjuk, abba illetéktelenül nem avatkozunk bele, de nyitottak vagyunk pedagógiai, emberi segítségnyújtásra, ha megtisztelnak bizalmukkal. A gyermeknevelés szülői felelősségét nem vállalhatjuk át. A gyermek intelligenciája, viselkedése, viszonyai, érzelmi élete, szokásai főként a családi minta szerint formálódnak. Óvodánk keresztyén szellemisége megerősít, segít, ahol tud. Mindehhez elengedhetetlen a család által a felvétellel vállalt együttműködés a vázolt nevelési elvekben. Az óvónő és a szülő közötti megbeszélések számára mindig nyugodt külső körülmények biztosítása szükséges. *A gyermekek "feje felett" érdemi beszélgetés nem folytatható!* Erre legalkalmasabb a nevelői szoba. Szükséges az előzetes időpont egyeztetés mindkét fél számára. Programunk rövidített változatát a szülők számára bármikor hozzáférhetővé tesszük. A kapcsolattartási forma a családokkal mindig személyes, egyénre szabott megoldásokat tartalmaz. A családok életéhez illesztett megoldásokat helyezzük előtérbe. Élő kapcsolatot alakítunk ki külső partnereinkkel.

Kapcsolattartási formáink:

- *Napi információcsere:* Természetes napi kapcsolattartási forma, mely alkalmas az aktuális tapasztalatok, észrevételek, problémák, szükségletek, rövid megbeszélésre, felvetésre, elsősorban a délutáni időszakban. Alkalmas mélyebb eszmecsere időpontjának megbeszélésére.
- *Szülői értekezletek:* évente 3-4 alkalommal hívjuk össze.

Megismertetjük munkánk, programunk célját, alapelveit, beszámolunk az egyes gyerekekről készült feljegyzéseinkről, megismertetjük a beiskolázás rendjét, iskolánkat, megbeszélünk aktuális közérdekű problémákat, szervezési, rendezési feladatokat. Tájékoztatást nyújtunk a csoport aktuális életéről. Évente 2-3 alkalommal ezen alkalmakhoz rövid ismeretterjesztő

előadásokat kapcsolunk különböző közérdeklődésre számot tartó kérdésekben. Ezekről a szülők képviselőjétől javaslatot kérünk.

- *Az új szülőknek minden évben külön szülői értekezletet tartunk.* Együtt énekelünk, bemutatkozunk iskolalelkészünk.
- *Fogadóórák:* Lehetőséget biztosítunk egyéni problémák megbeszélésére, alkalmanként előre egyeztetett időpontban.
- *Nyíltnap:* Adventben, farsangkor, nagyok búcsúztatása alkalmával szívesen vagyunk együtt szeretteinkkel.
- *Családlátogatás:* csak akkor megyünk, ha hívnak, vagy ha súlyos problémát észlelünk. Szívesen felvesszük a kapcsolatot az új gyermekekkel az óvodába lépés előtt - előzetes bejelentkezés után - tapasztalataink szerint jótékony hatású.
- *Szülők akadálya:* előadás, kötetlen beszélgetés a közösséget érdeklő témákban, saját program szerint, évi 2-4 alkalom, neves előadók (pl. keresztyén kisgyermeknevelés, pszichikus problémák óvodás korban, stb.).
- *Családos kirándulás:* év vége felé vidám nagy létszámú, zajos csapat. Túrázós, kalandokkal tarkított, vonatozós erdei kirándulás. Az édesapák kis csoportokban főznek, falatozás után ügyességi játékok, „róka vadászat” az erdőben. Várjuk a nagyszülőket is.
- *Őszi kürtöskalács sütés* az óvodaudvaron. Világítanak a töklámpások, halk gitár és fuvolaszó. Az édesanyák tésztát gyúrnak, az édesapák tüzet raknak. Mindenki magának készíti a kalácsot, melyet jóízű beszélgetés közben, egy pohár, forró tea mellett süt meg, és eloszt társai között is, ha szükséges.
- *Táncház tavasszal.* Élénk ritmusú népzene a virágillatú udvaron. Ropják kicsik és nagyok.
- *Szeretetvendégség.* A gyülekezeti élethez való kapcsolódás megsegítésére.
- *Egyéb együttműködési, támogatási formák:*
- *Igazgatótanács:* Közös igazgatású intézményünk élén Igazgató Tanács áll. A szülők egy választott képviselője tagja a tanácsnak, ahol képviselőtük is ellátja és lehetősége van a szülői jogok gyakorlására a köznevelési törvény által biztosított jogkörökben.
- *Alapítvány:* a Torkos András Alapítvány az intézmény munkájának támogatására jött létre, a pedagógiai munka színvonalának emelését szolgálja.

Óvodánkban hagyománya van évi, 1-2 alkalommal, a szülőkkel közös munkadélutánok szervezésének. Ilyenkor készülődünk az adventi szeretetvendégségre, tavasszal tojásfestéssel, vagy egyéb más népi kismesterséggel ismerkedünk (csuhézás, szalmafonás, lakásdíszek, asztaldíszek készítése, a gyermekek barkácsolása. Kicsik nagyok együtt stb.).

Szeretnénk a gyermekek életét gazdagítani a nagypapák, nagymamák bevonásával munkánkba. Szívesen ismerkedünk a szülők érdekes foglalkozásával. Lehetőséget adunk arra, hogy előzetes egyeztetés után egyszer-egyszer velünk töltsenek néhány órát, kertészkedéssel, barkácsolással, mesével, sütéssel, beszélgetéssel, vagy foglalkozásuk bemutatásával. Nem zárkózunk el attól sem, ha a szeretetházból érkezik látogató hasonló szándékkal. Szükségünk van életpasztyálatukra, feltétlen gyermekszerepekre.

- *Kapcsolattartás az iskolával:* A speciális szervezeti forma közvetlenebbé teszi a két intézmény kapcsolatát. Gyermekeinknek természetes, hogy átmegyünk tornázni a tornaterembe, az udvaron együtt játszunk, vagy találkozunk az ovis istentiszteleten vasárnap.

A tanító néni évente 2 - 3 alkalommal átlátogat. Játékidőben ismerkedik a gyermekekkel (kb. 90% ide fog járni). Tavasszal a Gergely-járás néphagyomány felelevenítésével csalogatják a nagyokat iskolába. Gyakran kínálkozik spontán alkalom az óvoda munkájának megismerésére és magunk is szorgalmazzuk tartalmi munkánk kölcsönös érdemi megismerését. Évi egy alkalommal ellátogatnak óvónőink az iskola első osztályába. Itt megfigyelhetik gyermekeink fejlődését. A tapasztalatokat rövid beszélgetésben rögzítik.

- *Logopédus:* Heti két órában segíti - az élettani pöszeség elmúltával - gyermekeink valódi beszédhibáinak kiküszöbölését.
- *Fejlesztő pedagógus:* Iskolánkkal együtt segít az átlagostól eltérő, nehezen nevelhető, fejlődésében lelassult gyermekekkel való bánásmód kidolgozásában.
- *Nevelési tanácsadó. Tanulási képességeket vizsgáló és Rehabilitációs Bizottság* a beiskolázással kapcsolatos problémák körül adódó nehézségek során, illetve sajátos nevelési igényű gyermekek vizsgálata esetén együttműködő partnerünk. Alkalmanként, igénybe vesszük érdekes nevelési, gyermeklélektani témakörökben ajánlott előadásait szülők, nevelők számára.
- *Gyermekjóléti szolgálat:* a családi problémákkal való küzdelemben, gyermekvédelmi feladatok megoldásában készséges segítségünk.
- *Megyei Pedagógiai Intézet:* Rendszeresen tájékoztatnak továbbképzéseikről, tanfolyamaikról, előadásairól, szakmai napokról. Ajánlataikkal szívesen élünk.
- *Kulturális intézmények:* Óvodánk csak erős kontrol után veszi igénybe szolgáltatásait. Csak igényes, valódi értékeket hordozó eseményeket látogatunk meg - ritkán.

Iskola

Kapcsolattartás a szülőkkel

Minden iskola létét, szükségességét a mögötte álló szülők társadalma igazolja. Az intézmény igazi keresztyén szellemisége csak akkor születhet meg, ha a szülői ház támogatja nevelési elképzeléseinket. Annak ellenére, hogy az intézményünkbe érkező szülők saját akaratukból kívánják hozzánk íratni gyermekeiket, s ezzel elfogadják legfontosabb nevelési elveinket, nagyon sokrétű a szülői döntés motivációs háttere. Ennek érdekében tájékoztatjuk a szülői közösségeket az iskola szellemiségéről, nevelési alapelveiről, a szülők kötelességeiről és jogairól.

A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás formái: szülői értekezletek, szülői munkaközösségi értekezlet, fogadóórák, igazgatói tájékoztatás, szülői levelek, családlátogatások, közös rendezvények, kirándulások és a személyes beszélgetés. Problémákkal küzdő családok gyermekeire és szüleikre fokozott figyelmet szentelünk. Alkalmat adunk arra, hogy a szülők a gyakorlatban is megismerjék munkánkat. Ugyanakkor elvárjuk, hogy a szülők elfogadják és tiszteljék intézményünk evangélikus jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsüljék az intézményben dolgozó pedagógusokat. A családban is próbálják felelősen, a keresztyén értékrend szerint nevelni gyermekeiket, ne neveljék ellenünk őket, ellenkező esetben hiteltelenné válik munkánk. Szükség van rá, hogy a szülők erkölcsileg, szükség esetén anyagilag támogassák az iskolát, problémáikat az érintettekkel beszéljék meg, s közösen keressenek megnyugtató megoldást a gyermek érdekében.

Csak közösen, az egyház és a család segítségével sikerül nevelési céljainkat megvalósítanunk.

A szülő a pedagógiai folyamat segítője

Fontos, hogy a szülő megfelelő mennyiségű és pontos információt szerezzen, kapjon az intézmény munkájáról. Ennek érdekében – az iskola minden évben előre meghirdetett időpont szerint nyílt napot szervez. A nyílt napokon az igazgató tájékoztatást ad az iskola pedagógiai programjáról, válaszol az érdeklődő szülők és diákok kérdéseire. A nyílt napokat óralátogatási lehetőség, gyermekekkel, szüleikkel való kötetlen együttlét színesíti. A megfelelő iskolaválasztást segítik az iskolát bemutató szórólapok, pályaválasztási kiadványok, a honlapon olvasható információk.

A szülő, mint a pedagógiai folyamat segítője is bekapcsolódhat az iskola életébe. Lehetséges formái:

- részvétel a szülői munkaközösség munkájában

- kezdeményezheti diákkörök, szakkörök indítását
- bekapcsolódás az osztály és az iskola diákrendezvényeinek szervezésébe
- anyagi támogatásával a Torkos András Alapítványon keresztül előmozdítja a tanulók jutalmazását, a versenyeredmények díjazását, a rendezvények megszervezését és általában az iskola pedagógiai programjának eredményesebb megvalósítását
- együttműködhet a karácsonyi illatok elnevezésű rendezvényen
- segítheti az adventi koncert létrehozását
- az iskola diákjai által szervezett jótékonysági koncertek támogatása
- javaslatait, észrevételeit eljuttathatja az igazgatótanácsban részt vevő szülőtársainak;
- segítheti gyermekét a gyülekezeti életben való aktív részvételre
- a szülők vitafórumot kezdeményezhetnek az iskolai élettel kapcsolatban az SZM-tagok, az iskolavezetés és a tantestület részvételével
- részt vehetnek az iskola működésével kapcsolatos reprezentatív vagy teljes körű felmérésen
- elsősorban osztályfőnöki órán – a pedagógussal egyeztetve – előadást tarthatnak a diákokat érdeklő témakörben
- tanulmányi kirándulásokon, táborozások alkalmával, diákrendezvényeken kíséret, ügyelet vállalásával, illetve szervezőmunkával lehetnek az iskola segítségére
- közreműködhet a végzős diákok szalagavató műsorain, a szülő – pedagógustalálkozókon
- jelesebb évfordulókon segítheti az ünnepélyek, rendezvények megtartását
- a szülői képviselő fórumain véleményt mondhatnak az iskola életét érintő valamennyi kérdésben

A közvetlen információcsere fórumai:

- A szülői értekezlet:

A szülői értekezletek feladata a szülők tájékoztatása az iskola célkitűzéseiről, az iskola és a szülői ház együttműködésének elősegítése, a tapasztalatcsere a felvetődő problémák megbeszélése a megoldáskeresés szándékával. A szülői értekezlet idejét, témáját a nevelőtestület határozza meg a tanév elején. A szülők meghívásáról az osztályfőnök gondoskodik, legalább egy héttel az értekezlet előtt. A tanév során évente 3 szülői értekezletet hívunk össze, de szükség esetén rendkívüli szülői értekezlet is tartható. A rendkívüli szülői értekezletet kezdeményezheti az iskolavezetés, az osztályfőnök, az osztály vagy az iskola szülői munkaközösségének elnöke. A szülői értekezleten az osztályközösséget érintő kérdések tárgyalásakor jelen lehetnek az osztály tanulói. A szülői értekezlet lehet osztály és iskolai szintű. Az iskolai szülői értekezleten általános nevelési, pedagógiai kérdésekről ad tájékoztatást vagy nyit fórumot az iskola.

- Fogadóórák:

Feladata a szülők és pedagógusok személyes találkozása, illetve azon keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal (otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás stb.)

A tanév elején meghirdetett időpontokban minden nevelőnek heti egy fogadóórája van, melyen fogadja az érdeklődő szülőket. Amennyiben a szülőknek a kijelölt időpont nem megfelelő, telefonon történő megbeszélés alapján közösen más időpontot határoznak meg. A heti fogadóórákon túl évente két alkalommal az iskola lehetőséget biztosít a szülők számára a hagyományos délutáni fogadóóra látogatására is. A szaktanárok és a szülők probléma esetén keresik egymást.

- Családlátogatás:

Feladata, hogy az osztályfőnök betekintést nyerjen a család mindennapjaiba, megismerje tanítványa életkörülményeit, a család kapcsolatrendszerét, erősítse a kölcsönös bizalom kiala-

kulását az osztályfőnök és a szülők között. Mindez a gyermek körültekintőbb nevelését szolgálja.

- Nyílt tanítási nap:

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

- Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eredményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek, fogadóórák és nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

Szülők akadémiaja:

Feladata:

- rendszeres előadások szervezése a szülők számára meghívott előadókkal, az iskola pedagógusaival a gyermekek nevelésével kapcsolatos témákban;
- az iskolával ismerkedő, információkat gyűjtő családok és gyermekeik számára bemutatni az intézményt.

A megváltozott pedagógus szerep bemutatása:

Kiemelt figyelmet fordítunk a kompetencia alapú oktatás során megváltozott pedagógus szerepre, mely nagymértékben befolyásolja a tanár-diák kapcsolatot. Fontos, hogy minden szülői fórumon (SZM megbeszélése, szülői értekezletek stb.) megtörténjen a szülők tájékoztatása a korszerű nevelő-oktató munkáról, a kulskompetenciák fejlesztésének fontosságáról és a nyilvánosságra hozott országos kompetenciamérés eredményeinek helyes értelmezéséről.

Kapcsolattartás a tanulókkal

A tanulókkal való kapcsolattartásunkat keresztyén nevelési elveink határozzák meg. A gyermek Isten ajándéka, melyet az Ő kezéből fogadunk, a gyermek hibáival és adottságaival együttesen. Kapcsolatunk túlnő a hagyományos tanár-diák kapcsolaton, hiszen tudjuk, hogy Jézus Krisztusban mindnyájan tanítványok vagyunk. Ennek szelleme határozza meg nevelő munkánkat és mindennapi kapcsolatunkat a ránk bízottakkal. A legfőbb általános értékek keresztyén hitünkben, a Biblia tanításában - tízparancsolat, Jézus Krisztus szeretetparancsa, tanításai - gyökereznek, legteljesebben Jézus életében mutatkoznak meg. Ezért kell az Ő alakját - életkori sajátosságokhoz igazítva - állítanunk követendő példaként önmagunk és diákjaink elé.

Nagyon fontos:

- a hitre, szeretetre nevelés;
- a hűség Istenhez és embertársainkhoz;
- a helyes önértékelés;
- a valódi értékek felismerése, megbecsülése és kiállás mellettük;
- a józan, megfontolt ítélőképesség;
- a nyitottság mások felé, befogadóképesség;
- a szelídség, türelem, alázat;
- az alaposság, mértékletesség, önfegyelem;
- a bűnbánat és a megbocsátás;
- a belső csendre, elmélyülésre való igény;
- a felelősség magunk, mások és a teremtett világ iránt;
- a részvétel az iskolai és a felekezetnek megfelelő egyházi programokon;

- a tiszteletteljes, kulturált beszéd a felnőttekkel és egymással;
- az alapos, rendszeres, pontos munka;
- a rábízott feladatok lelkiismeretes elvégzése;
- a Házi rend felelős betartása;

Kapcsolattartás a szakszolgálatokkal

Szakmai munkánkat a szakszolgálat és a szakmai szolgáltató intézmények segítik. A speciális ellátást igénylő tanulók folyamatos szakszerű fejlesztése a szakszolgálati intézmények útmutatásaival történik. Az eredményes és minőségi nevelést-oktatást a szakmai szolgáltatóval való együttműködésünk segíti. Intézményünk az alábbi szakszolgálatokkal tart szoros kapcsolatot:

- Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet
- Gyermekpszichológiai és Pedagógiai Tanácsadó, Győri Kistérség
- Győr-Moson-Sopron Megyei Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ
- Gyermekjóléti Szolgálat

Kapcsolattartás az iskola egyéb partnereivel

- a Magyarországi Evangélikus Egyház Nevelési és Oktatási Osztálya
- a Győri Evangélikus Egyházközség elnöksége, presbitériuma és gyülekezete
- a szakmai minisztériumok (EMMI, OH)
- Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata
- a Római Katolikus és Református Egyházak
- a város oktatási intézményei, óvodái
- a közművelődési- és sportintézmények
- az ország evangélikus egyházi nevelési és oktatási intézményei
- külföldi kapcsolataink (Erdély, Finnország, Írország, USA, Németország).

Kapcsolattartás a fenntartóval

Fenntartónk a lelki iránymutatásban és a feladatellátás szervezésében nyújt támogatást. A gyülekezet elnöksége és irányító presbitériuma igényli és elvárja, hogy az intézményünkben nevelkedő gyermekek és tanulók minőségi ellátásban, nevelésben és oktatásban részesüljenek. Intézményünk rendszeresen bekapcsolódik az egyházközség közösségi életébe, ünnepi műsorokkal veszünk részt egyházi és állami ünnepeken. Ezeket a műsorokat a gyülekezet tagjai és a szeretetház lakói is megtekinthetik.

Igazgatótanács

Az intézmény fő felügyeleti szerve az igazgatótanács, amelyben meghatározó szerepet töltenek be az egyházkerület, az egyházmegye, a fenntartó gyülekezet kijelölt tagjai, illetve az igazgatólelkész. Képviseletük magukat a szülők intézményegységként, továbbá az iskola-vezetőség néhány tagja, közöttük az iskola igazgatója a hatályos egyházi törvények szerint. Az igazgatótanács összetétele a következő:

5 fő a fenntartó-egyház képviselőjében

igazgatólelkész

gyülekezeti felügyelő

egyházmegye

egyházkerület

alapítvány, nálunk a gyülekezettel közös az alapítványunk

5 fő az iskola képviselőjében

igazgató

iskolalelkész

gazdasági vezető
óvodavezető
diákönkormányzat-vezető

3 fő szülői képviselő,
elsősorban olyanok, akik a gyülekezetünknek is aktív tagjai

2.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

Iskolánkban a következő típusú vizsgákat szervezzük:

Érettségi vizsga:

A 12. évfolyam sikeres befejezése után következő állami vizsga, melynek rendjét, követelményeit a gimnáziumi érettségi vizsgaszabályzat (GÉV) határozza meg. Az érettségi vizsgára az iskola készíti fel a diákokat, idejét a vizsgaszabályzat rögzíti. (Az érettségi témaköröket lásd a tantervekben, tantárgyanként.)

A 2006-os tanévtől kezdődő érettségi vizsgaidőszakokban előrehozott közép vagy emelt szintű vizsgára csak abban az esetben lehet jelentkezni, ha a jelölt az írásbeli érettségi vizsga előtt az adott tárgyból az érettségi követelményekben meghatározott évfolyamok anyagából sikeres osztályozó vizsgát tett.

A középszintű érettségi vizsgára- legalább 138 órás felkészítést- biztosít az iskola a következő tantárgyakból:

Magyar nyelv és irodalom
Történelem
Matematika
Magyar mint idegen nyelv
Angol nyelv
Német nyelv
Francia nyelv
Orosz nyelv
Fizika
Kémia
Biológia
Földrajz
Ének-zene
Hittan

Emelt szintű érettségi vizsgára- legalább 276 óra- felkészítést- biztosít az iskola a következő tantárgyakból:

Magyar nyelv és irodalom
Történelem
Matematika
Angol nyelv
Német nyelv
Kémia
Biológia
Fizika

Ha a tanuló valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tett, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette, mentesül ezen tantárgy óráinak látogatása és értékelése alól is.

Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani. Ha a tanuló több iskolai évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni.

Osztályozó vizsga:

Az évfolyam teljes anyagából vagy egyes tárgyakból tehető iskolai vizsga, melyre magántanulók, hiányzásuk mértéke miatt nem osztályozható tanulók vagy valamely tárgyból egyéni felkészülést folytató tanulók jelentkezhetnek. Több évfolyam anyagából összevont vizsga is tehető. Ez esetben minden évfolyamot külön osztályzattal kell lezárni. Az osztályozó vizsgára az igazgató ad engedélyt. A vizsga vizsgabizottság előtt zajlik.

Javítóvizsga:

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Különbözeti vizsga:

Az igazgató írja elő más iskolából, évfolyamról vagy iskolaszervezeti típusból, külföldről érkezett tanulóknak a tanítási anyag összevetése után. Különbözeti vizsga rendelhető el abban az esetben is, ha a nyolc évfolyamos gimnázium 1-2. osztályába az általános iskola azonos évfolyamából - kimagasló tanulmányi eredmény esetén - jelentkezik tanuló. Az osztályozó és a különbözeti vizsgák idejét, rendjét az igazgató határozza meg. Azok a tanulók, akik igazgatói engedéllyel fakultációt váltanak a megelőző év anyagából különbözeti vizsgát kötelesek tenni.

Tantárgyi vizsga:

Tantárgyi vizsgákat a gimnázium 6. 7. 8. 10. és 11. tanévében szervezünk. A hosszú képzési időn belül szükségesnek tartjuk komoly erőpróbára készíteni a diákokat, azon kívül **a megmérettetés** jó felkészülési **lehetőséget jelent** az érettségi vizsgára. Ezek a vizsgák segítik felmérni, hogy mely tanulók alkalmasak az érettségi vizsga letételére, és kik azok, akiket esetleg más iskolatípusba érdemes átirányítani. A vizsgák idejét és rendjét a nevelőtestület határozza meg évente az iskola munkatervében, **melyről az érintett osztályokban az osztályfőnökök az első szülői értekezleten tartanak részletes tájékoztatást.**

Tantárgyi vizsgák rendje:

6. évfolyam:

magyar nyelv	írásbeli
társadalomismeretek	szóbeli

7. évfolyam

az első tanult idegen nyelv	írásbeli és szóbeli
-----------------------------	---------------------

8. évfolyam

matematika	írásbeli
magyar nyelv	írásbeli
magyar irodalom	szóbeli

10. évfolyam

magyar nyelv és szövegértés	írásbeli
matematika (nem tagozatos)	írásbeli

11. évfolyam (8 évfolyamos gimn.)első idegen nyelv
történelemprezentáció készítése és annak védeke (I. félév vége)
írásbeli (próbaérettségi)**11. évfolyam (négy évfolyamos természettudományi tagozat)**

történelem

írásbeli (próbaérettségi)

matematika-fizika tagozaton

matematika

írásbeli (I. félév vége)

fizika

írásbeli és szóbeli (II. félév vége)

biológia-kémia tagozaton

biológia

írásbeli és szóbeli (I. félév vége)

kémia

írásbeli és szóbeli (II. félév vége)

Értékelés:

A teljesítmény értékelése szöveges: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, nem felelt meg

A vizsga eredményét az adott tantárgy év végi osztályzatába - érdemjegyként - az alábbiak szerint kell értékelni:

- kiválóan megfelelt 5 (jeles)
- jól megfelelt 4 (jó)
- megfelelt 3 (közepes), vagy 2 (elégséges) a megállapított ponthatárok függvényében
- nem felelt meg 1 (elégtelen)

A vizsgán elért teljesítményt, a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével, a tantárgyi osztályzatokba az alábbiak szerint számítjuk be:

- 6. 7. 8. **gimnáziumi évfolyamokon**: az érdemjegyre átszámított eredmény egy témazáró dolgozat (2-es szorzóval) osztályzataként számítandó be a tanév végi osztályzatba;
- 10. 11. évfolyamokon az írásbeli osztályzata az elektronikus naplóba 3-as szorzóval kerül rögzítésre. Az értékelésnél a matematika kerekítés szabályai az irányadóak.

Az első sikertelen vizsga a szorgalmi időszak utolsó hetében, illetve a vizsga utáni 1 hónapon belül kétszer megismételhető anélkül, hogy az elégtelen osztályzat a bizonyítványban rögzítésre kerülne. Az így megismételt vizsgán legfeljebb „megfelelt” értékelést érhet el a tanuló. A tanév végén megismételt vizsga eredménytelensége esetén **3-as szorzóval kell az elégtelen osztályzatot beszámítani az egész éves értékelésbe. Ebben az esetben a vizsga értékelése „nem felelt meg”.**

- Tizedik évfolyamon a **szövegértésből** a vizsgán elért eredmény a nyelvtan tantárgyhoz számítandó be.

Idegen nyelvi vizsgák:

- a vizsgák **írásbeli** része tartalmilag a tantervi követelményekhez igazodik
- a vizsgák **szóbeli** részét az egyéni haladási ütem függvényében, az írásbeli vizsgát követő két félévben kell eredményesen teljesíteni (az újonnan becsatlakozó tanulóknak)

A vizsgák szervezése:

A tantárgyi vizsgák rendjét és időpontját a nevelőtestület határozza meg ügyelve arra, hogy a felkészülésre elegendő idő álljon rendelkezésre. A szóbeli vizsgák tételsorait a tanulók **a vizsga kitűzött időpontja előtt legalább három hónappal** megkapják.

Az írásbeli vizsgán más szakos tanár felügyel. A javítást a szaktanár végzi, az eredményeket a munkaközösség-vezető és az iskolavezetés egy tagja ellenőrzi. A szóbeli vizsga vizsgabizottság előtt zajlik.

Tagjai:

- az osztályban tanító szaktanár, **aki egyben a kérdező tanár**
- két azonos szakképesítésű tanár.

A tanulók eredményeit a szaktanár javaslatára a bizottság állapítja meg.

Az eredmények rögzítése:

A vizsgák eredményéről összesítő jegyzőkönyv készül. Az értékelést az osztályfőnök jegyzi be a tanuló bizonyítványába és Törzslapjának jegyzet rovatába.

2.10 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

A tanulók kb. 75 %-a győri lakos, a többiek naponta járnak be a környékbeli településekről. Évente 20-25 gyermeket saját óvodánkban, ugyanennyit a gyermekekkel és szüleikkel való ismerkedés, elbeszélgetés után más óvodákból veszünk fel az 1. évfolyamba. A 4. osztályból az osztályban tanító nevelők ajánlása és a tanulmányi eredmény alapján mehetnek a gyermekek a nyolc évfolyamos gimnáziumba, vagy folytatják tanulmányukat az általános iskola felső tagozatában. A négy évfolyamos gimnáziumba az általános iskola 8. osztályának sikeres elvégzése után meghatározott feltételek teljesülése esetén kerülnek a tanulók. A felvételi lehetőségekről folyamatosan tájékoztatjuk a gyülekezetet és a város lakosságát. Indokolt esetben helyt adunk a tanév közben más évfolyamokra felvételt kérő külön kérelmeknek is. Eltérő iskolatípus, esetleg külföldi bizonyítvány esetén különbözeti vizsgával nyernek felvételt a gyerekek, és megfelelő időt kapnak a felzárkózásra.

A felvételi kérelmek elbírálásánál figyelembe vesszük a tanuló felekezeti hovatartozását, a család kötődését az iskolához (a testvér is hozzánk jár) közvetlen hozzátartozó dolgozója a gyülekezetnek vagy valamely intézményének, megfelelő értelmi, szocializációs képességeket, a személyes beszélgetés tapasztalatait. Elsősorban evangélikus és református gyermekeket veszünk fel (református oktatási intézmény nincs a városban), de sok katolikus család is ragaszkodik a mi iskolánkhoz. Átlagban gyermekeink közel fele evangélikus, a többiek református és katolikus vallásúak.

2.11 A felvételi eljárás különös szabályai**Óvoda**

Óvodánkba a város egész területéről, valamint a környező kistépülésekről érkeznek gyermekek a szülők szabad választása alapján. Felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül fogadjuk a gyermekeket. A beiratkozás rendje a házirendben és az SZMSZ-ben szabályozott.

Az óvodai felvételekről túljelentkezés esetén az intézményvezetés dönt.

A felvétel szempontjai:

- Az a gyermek vehető fel, aki az adott év dec. 31. napjáig a 3. életévét betölti.
- Felekezeti hovatartozás nélkül fogadjuk a gyermekeket, *de előnyt élveznek az evangélikus családból érkező gyermekek, vagy ha a testvér már óvodásunk vagy iskolánk tanulója, szülője valamelyik intézményünk dolgozója.*

A társadalmi rétegződés vegyes. A szociális hátrányok enyhítésére az egyenlő bánásmód, a keresztyén elfogadás, befogadás elvét alkalmazzuk. A játékkal, mesével nevelés bármely társadalmi rétegből érkezett gyermek számára egyenlő esélyeket biztosít a beilleszkedésre, saját ütemű fejlődésre. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ebben a formában történő foglalkoztatása különösen kedvez a kreativitás kibontakozásának. A vegyes életkorú csoportokban nemcsak a felnőtt minta, hanem az óvodai évek során egyre vonzóbb nagyobb társ mintája jelentős motiváló erővel hat a fejlődésre. Az óvónő feladata ezen lehetőségek teljes körű, tudatos felhasználása napi nevelőmunkája során.

Egyenlő hozzáférési lehetősége van a családoknak közösségünkhöz, amennyiben a keresztyén, nevelési elveket elfogadják, és nyitottak a keresztyén értékek megismerésére. Óvodánk ingyenes. A szülők támogatják törekvéseinket. Szívesen segítik munkánkat lehetőségeikhez mérten. Öröndetes, hogy az utóbbi években egyre több család teheti meg, hogy a gyermekek számára kedvezőbb időtartamra vegye igénybe az óvoda szolgáltatásait.

A beiskolázás feltételei

Az Evangélikus Óvodában is a beiskolázás törvényi szabályozása a mérvadó. Óvodánkból a gyermekek bekerülhetnek iskolánkba, de választhatnak más iskolát is.

A gyermekek szociális ellátása

Óvodánkban a tanulók megkapják mindazokat a kedvezményeket, mint az önkormányzati óvodákban. Az önkormányzati támogatás mellett az iskola és a Torkos András Evangélikus Közművelődési Alapítvány is segít a rászorultaknak.

Iskola

A 8 és a 4 évfolyamos gimnáziumba a tanulmányi eredmények és a központi felvételi vizsga-eredmények alapján kerülhetnek a tanulók. A családok és az iskola személyes találkozása során meggyőződünk arról, hogy a családok vállalják-e, illetve támogatják-e az iskola egyházi jellegéből adódó nevelési célkitűzéseket. A részletes pontszámítás módját minden évben a felvételi tájékoztatóban, a honlapon és a KIR információs rendszeren keresztül adjuk közre. Saját általános iskolai tanulóink a Köznevelési törvény rendelkezései szerint nem tesznek központi felvételi vizsgát, hanem az alábbi feltételek alapján kerülhetnek a 8, illetve 4 évfolyamos gimnáziumi képzésünkbe.

A 8 évfolyamos gimnázium 4. évfolyamán a diákok az addigra kialakult érdeklődési körüknek megfelelően kérhetik átvételüket a 4 évfolyamos gimnáziumi osztály 1. évfolyamára, választás szerint matematika-fizika vagy biológia-kémia szakirányra. A reál tagozatra az emelt óraszámú tantárgyakból 4,00 átlag esetén lehet jelentkezni.

Ha intézményünk a felvételi kötelezettsége teljesítése után **további felvételi kérelmeket** is teljesíteni tud, a további felvételi kérelmek teljesítésénél előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, és az evangélikus vallásúakat. A további felvételi kérelmekről az intézmény pedagógiai programjában foglaltak szerint kell dönteni, vagyis elsődlegesen az evangélikus vallású tanulókat kell felvenni.

A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a KIR-es felületen, a törvényi előírásoknak megfelelően, legalább tizenöt nappal a felvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt nyilvánosságra hozzuk.

Saját tanulóink továbbhaladásának feltételei a nyolc évfolyamos gimnáziumi képzésre

Azok a tanulók, akik intézményünkben tanultak az alsóbb évfolyamokon és tanulmányi eredményük, valamint magatartásuk és szorgalmuk alapján az 1., 2., 3. tanév végén és 4. osztály félévkor kitűnő eredményt értek el, igény esetén **automatikusan folytathatják tanulmányaikat** a nyolc évfolyamos gimnázium első évfolyamán.

Minden más esetben a tanulók az alábbi számítás eredménye alapján folytathatják tanulmányaikat a gimnáziumi évfolyamon:

- a.) Magatartás esetén a „példás” értékelés 10 pontot, a „jó” értékelés 8 pontot ér 3. osztály év végén és 4. osztály félévkor. A magatartás pontszám a pontok összegének a fele; **maximum: 10 pont.**

Szorgalom „példás” értékelés 10 pontot, „jó” értékelés 8 pontot ér 3. osztály év végén és 4. osztály félévkor. A szorgalomra adható pontszám a pontok összegének a fele; **maximum: 10 pont.**

b.) A negyedik osztályban a következő tantárgyakból a **témazáró dolgozatok** során elért eredményeket a következőképpen számítjuk be:

- matematika 15 pont (az átlag tized részének másfélszerese)
- magyar irodalom (olvasás, fogalmazás) 15 pont (az átlag tized részének másfélszerese)
- magyar nyelv 10 pont (az átlag tized része)
- környezetismeret 10 pont (az átlag tized része)
- hittan 10 pont (az átlag tized része)
- választott idegen nyelv 10 pont (az átlag tized része)

maximum: 70 pont

Az osztályban tanító nevelők ajánlása a következő szempontok szerint:

maximum: 10 pont

- Érzelmi stabilitás, monotóniatűrő 2 pont
- Az iskolához, egyházi neveléshez való pozitív hozzáállás 2 pont
- Kreativitás, versenyeken való eredményes részvétel 2 pont
- Önálló feladatmegoldásra való képesség 2 pont
- Aktív közösségi magatartás 2 pont

Összesítve:	magatartás, szorgalom	20 pont
	tantárgyak	70 pont
	tanítók ajánlása	10 pont
	összesen	100 pont

Saját tanulóink továbbhaladásának feltételei a 9. évfolyamban

Azok a tanulók, akiknek a hetedik év végi és nyolcadik félévi bizonyítványa kitűnő, illetve jeles, automatikusan folytathatják tanulmányaikat. Továbbá azok a tanulók, akiknek nyolcadik félévkor a **készségtárgyak kivételével számított átlaga 4,00 fölötti**, a további feltételek szerint folytathatják a 9. évfolyam valamelyik osztályában:

- A 4 évfolyamos gimnáziumba való bejutás további feltétele, hogy matematika, kémia, fizika, biológia tantárgyak 7. év végi és 8. félévi átlaga legalább 4,00.
- A 8 évfolyamos gimnázium becsatlakozó 9. évfolyamára való bejutás további feltétele, hogy magyar nyelv és irodalom, valamint a tanult idegen nyelv 7. év végi és 8. félévi átlaga legalább 4,00.

Minden más esetben (maximum 100 pont az alábbiak szerint):

- a **reál tagozaton** a közismereti tantárgyakból elért 7. év végi és 8. félévi tanulmányi átlag tízszerese plusz a matematika, fizika, kémia és biológia tantárgyak 7. év végi és 8. félévi jegyei összegének a fele (**maximum 70 pont**).
- a **nyelvi tagozaton** a közismereti tantárgyakból elért 7. év végi és 8. félévi tanulmányi átlag tízszerese plusz a magyar nyelv és irodalom, a tanult idegen nyelv 7. év végi és 8. félévi átlagának a kétszerese (**maximum 70 pont**).
- magatartás és szorgalom – hetedik év végén és nyolcadik félévben kapott jegyek összegének fele, (**maximum 10 pont**).
- osztályfőnöki ajánlás – a tanuló közösségi munkájának, hitéletének, szaktanári, osztályfőnöki és igazgatói dicséreteinek összefoglaló értékelése, (**maximum 10 pont**).
- tanári vélemény – az osztályban tanító nevelők értékelése a gimnáziumi tanulmányokra való alkalmasságról (**maximum 10 pont**).

- pontlevonás – a hetedik és nyolcadik évfolyamon igazgatói intézkedésben részesült tanulóktól 10 pontot le kell vonni az összpontszámból.

Azok az általános iskolai tanulók, akik hetedik és nyolcadik osztályban nevelőtestületi figyelemzésben részesültek, nem folytathatják tanulmányaikat a gimnáziumban.

3 Az intézmény helyi tanterve

3.1 Az óvoda választott kerettanterve

Az óvodai pedagógiai program tartalma: játék és mese egész nap

Programunk értelmében a nevelő legfontosabb feladata hagyni, hogy a kisgyermek eredetisége (individuuma) szabadon fejlődjen, ami természetesen nem azt jelenti, hogy mindent megengedünk neki, hanem azt, hogy teljes odafordulással bánunk vele, egészséges környezetet alakítunk ki számára, jó szokásokra, életritmusra, korához illő fegyelemre szoktatjuk. Tudjuk, hogy a fejlődést segítő külső ráhatások közül a legfontosabb az anya személye, ezért szervezzük óvodánkat a család modelljére. Amikor a gyermek óvodába kerül, még sokáig szüksége van arra, hogy a jelenlévő felnőtt, az óvónő, személyében az anya érzelmi biztonságot adó szerepét pótolja. A biztonságot az állandóság adja. Óvodánkban ezért éves váltásban, állandóan délelőttös, ill. állandóan délutános beosztásban dolgozunk. Változatos módszereinket az aktuális tevékenységek sajátosságaihoz, céljaihoz és a gyermekek fejlettségéhez, életkori sajátosságaihoz igazítjuk, rugalmasan alkalmazzuk.

Játék, képzelődés

Összetett képességfejlesztési területek a játék és a mesehallgatás. Mindennapi nevelőmunkánkban építünk a gyermek mikro és makro környezetében szerzett élményeire, ismereteire.

A játék szükséglet és létforma a 3-7 éves gyermek életében. Az óvodás évek alatt a gyermek lassan - 4,5-5 éves korára - megéri a csoportos játékra, mely az *óvoda egyik vonzó kínálata*. A játékidőt óvodánkban külön védelem illeti. Legfontosabbnak tartjuk, hogy semmi ne zavarja nyugalma, örömszínezetű legyen. Megkérjük a szülőket, hogy a délelőtti órákban ne zavarják az óvónőket, a szükséges napi információcsere reggel és a délutáni távozáskor lebonyolítható. **Óvónői szemmel a játékidőt kétféle játék jellemzi. Egyrészt a gyermekek önkéntes, szabad akaratából induló játékok. Másrészt az óvónő által felvetett szimbolikus szerep, konstruáló, társas, szabályjátékok, mozgásos játékok.** A felvetett játéktémák igazodnak az évszakok, jeles napok, ünnepek természettől adott váltakozásaihoz. Megjelennek az átélt közös vagy egyéni, de mások által is korábban átélt élmények. Az "Óvodai nevelés, játékkal, mesével" program módszertani útmutatóját alkalmazzuk a helyi lehetőségek és sajátosságok függvényében. Elfogadjuk - mert tapasztalataink is igazolják - azokat a laza időkereteket, melyet a program javasol. Számos kelléket gyűjtöttünk és gyűjtünk be a szimbolikus játékokhoz. Igyekszünk bútorainkkal, a csoportszobák belső elrendezésével, galériákkal kuckós, „elbújós” lehetőséget teremteni. Természetesnek vesszük az óvodás életkor elején még gyakrabban előforduló gyakorlójátékot. Kihasználjuk az 5-6-7 évesek megjelenő igényét a társasjátékok, táblásjátékok iránt. Számtalan „okos” társasjátékot szereztünk be ebből a célból. A pedagógusok a rendelkezésükre álló eszközöket, digitális anyagokat - a mindenkori játék céljának megfelelően – kritikusan szemlélik és alkalmazzák. Itt említenénk meg, hogy minden csoportnak van egy kedves figurája, „aki” társunk, barátunk, szeretetre méltó alakja életünk apróbb eseményeinek, és érdekes módon „neki” is vannak jó - rossz élményei, melyekről nagyon jó és izgalmas beszélgetni. Gyakran játékkunk főszereplője, az óvónő segítőtársa is, esetenként - meghívásra - otthonunkba is ellátogathat. Otthoni élményeit naplóba rögzítik a szülők.

Nálunk a játék a legfőbb színtere a gyermek megismerésének, a képességfejlesztésnek, és az ismeretépítésnek.

Miért bízhatunk a játék képességfejlesztő, ismeretépítő szerepében? **Mindenféle fejlesztés, korrekció csak az életkorra jellemző fő tevékenységi formában valósítható meg eredményesen** - ez a felismerés munkánk alapja. **De hogyan építsük rá az óvodai gyermeknevelés teendőit?**

Az ember életének egyes szakaszaiban jellegzetes tevékenységformákon keresztül (a gyerek játszik, az iskolás tanul, a felnőtt dolgozik) fejezi ki és tanulja önmagát és a környező világot. A fő tevékenységformában rejtetten, életkoronként és egyénenként változó arányban a másik kettő is benne foglaltatik. Az óvodáskorú gyermek a játékban él és fejlődik. Minden fejlődés értéknövekedés, amely az ember megismerő és teljesítőképességének gyarapodását, kreativitásának és önkiterjesztési törekvéseinek kibontakoztatását foglalja magába. A fejlődés belső tényezői közül legfontosabb a belső *érés*. *Genetikailag programozott, kívülről nem befolyásolható, nem sürgethető, feltétele minden környezeti hatás feldolgozásának.* Kisgyermekkorban az idegrendszeri érés főleg az érzékszervi működésekben, a mozgás fejlődésében és szabályozásának növekvő képességében mutatkozik meg. Később képes a gyermek utánozni a látottakat, hallottakat elraktározni, próbálgatni, ismételni, variálni és belőlük újat alkotni. Fantáziájának működtetésével ügyességre, értelmi mozgékonyagra tesz szert. *A fejlődéshez külső feltételekre is szükség van.* A fejlődés feltétele, hogy az érési folyamatok minél gazdagabban mintázott környezetben "találják" a gyermeket. A tanulás nem más, mint tapasztalatszerzés.

A gyermek kísérletezgetései során érdekes és változó visszajelzéseket szerez és igényel környezetétől. Viselkedésének következményeivel kapcsolatban bizonyos várakozásai alakulnak ki, és ha ezek létrejönnek, eltölti a hatékonyság kellemes érzése. Ez olyan megerősítő hatású, hogy további kíváncsiságra, tanulásra ösztönzi. Vagyis: a kisgyermek **nem tud nem tanulni!** A játék belső indítékai normális külső környezetben **elegendőek ahhoz**, hogy a gyermek **tanuljon**. Minden új ismeret akkor épül be igazán a kisgyermek gondolkodási sémáiba, ha nyitott, oldott, befogadó állapotban van.

Az Evangélikus Óvodában ennek a nyitott állapotnak a külső, belső megteremtésén fáradozunk, gyermeknél, felnőttél egyaránt, mely záloga keresztyén szellemű nevelésünknek. Ehhez pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli, nyugodt légkör kialakítása a célunk, ahol a gyermek szabadon választhat a rendelkezésére álló eszközökből. Tapasztalatunk, meggyőződésünk, hogy így módon alapozzuk meg az iskolai tanulmányhoz szükséges képességeket, vagyis úgy, ha a gyerek csak játszik. E kicsit talán hosszás elméleti bevezetőt azért tartottam szükségesnek az adaptált programból átvenni, mert magyarázatot ad arra, a szülőket, tanítókat gyakran nyugtalanító kérdésre miszerint: *megalapozzuk-e az iskolai tanuláshoz szükséges képességeket, ha a gyerek "csak játszik".*

A vizuális, térbeli tájékozódási, motoros és taktilis képességek biztos segítői az útvonal- és labirintuszjátékok, a mozgásos térbejárások, téralakítások, szembekötődők, páros játékok, felelgetődők, találós kérdések, rajzolások, a társas kapcsolatokat, emberi viszonylatokat, érzelmeket megjelenítő szerepjátékok.

Felesleges az így tanultak tudatosítása, a természetes motivációt megnövelő külső, kényszerítő, sürgető, elvárt, jutalommal kecsegtető vagy fenyegető hatások lerontják a valódi tanulási kedvet. A probléma aztán rövidesen hatványozottan jelentkezik az iskolában.

Meggyőződésünk:

A játék valamennyi tevékenységformát magába foglalhatja, ami az óvodáskorú gyerekeknek érdekes lehet. A mi feladatunk, hogy az önálló tapasztalatszerzéshez, az élményekhez az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosítsunk.

Ebből adódóan a játék tudatosan alkalmazva *a legalkalmasabb módszere a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának.*

Énekes gyermekjátékok

Az énekes gyermekjátékok sokaságával alapozzuk meg a zenei anyanyelvet. A kisgyermek hallása, ritmusérzéke a rendszeres játék és éneklés hatására spontán fejlődik. Mivel a gyermeknek még nincs kialakult értékrendszere, kötelességünk megszűrni az őt ért hatásokat. Óvodánkban arra törekszünk, hogy a legértékesebbet nyújtsuk gyermekeink számára. Tudatosan törekedünk arra, hogy tapintatosan távol tartsuk a beszivárgó ún. "divatos" gyermekzenét. Ünnepeink, mindennapjaink zenei agyagát "tisza forrásból", az életkor számára feldolgozható egyházzenei anyagból, és értékes, klasszikus forrásból merítjük.

Óvónőink szívesen használják megszerzett hangszeres tudásukat, alkalmanként együtt zenélnek. *Mindennél fontosabb azonban, hogy amikor csak lehet, énekeljen az óvónő és énekeljenek a gyerekek is. Az óvónő használja ki a spontán játék- és élethelyzeteket is az éneklésre a csoportszobában és a szabadban egyaránt.* Lényeges, hogy a felnőtt ebben is biztos támasz legyen. Az az énekes játék jó, amelynek egyszerű a szabálya. Így a zenére és a **játékokra** figyelhetnek a gyerekek. Az éneklés a csoportos játékok egyik lehetősége, de egyéb játékhelyzetből is következhet. (Pl. gyöngyfüzés mellett halkán dúdolhatjuk: "Ez a kislány gyöngyöt fűz...". Majd az elkészült színes gyöngysorokkal ékesítve játszhatjuk a Lánc lánc eszterlánc... kezdetű körjátékot.). A hallás- és ritmusérzék-fejlesztő mozzanatok a játékdalok magukban hordozzák. A zenei megformálásban az óvónő tudatos, de a gyerekek számára nem csinálunk belőle külön feladatokat. Az éneklés öröm és önkifejezés. **Az éneklést vagy a gyerekek kezdik, vagy az óvónő, vagy a délelőtti közös együttlétkor játszunk körjátékot.** A zenei elemeket a helyes, szép előadásmóddal utánzással gyakorolják a kicsinyek. Az élő zene, az éneklés természetesen ösztönöz a tiszta, csengő hangképzésre, az egyenletességre, a mérőütés szívdobogáskénti löktetésére, a tempó, dinamika, a hangmagasság változásaira, a zenei súlyok kiemelésére. (Az altatókat például halkán dúdoljuk. A párbeszédessé szövegű dalokban a szereplőket különböző hangszínnel jellemezzük.)

Az "Esik az eső..." kezdetű népdal az eső suhogására emlékeztető lágysággal indul, az ázó-fázó katona keserűségét hangosabb énekléssel fejezzük ki.

A dalok válogatásának szempontjai: a gyerekek által tisztán kiénekelhető hangterjedelem, az aktuális érzelmi állapot, a játékszabályok áttekinthetősége, a térformák és a mozgásanyag változatossága. Szem előtt tartandók az Ádám Jenő által kidolgozott módszertani alapelvek és a kodályi figyelmeztetés: "Anyanyelve csak egy lehet az embernek, zeneileg is".

Vers - játék a nyelvvel

A verset a hangzás és a hangulat felől fogják meg a gyermekek. Mondóka, dramatikus, szöveges gyermekjáték mindennap előkerül. A népköltészet verses anyaga eleve mozgásos játék is. Párban, kisebb csoportokban, közösen a játéköröm kedvéért számtalan önkéntes ismétléssel ragad rá a gyermekekre. A kicsik számára az „ölbéli” játékok gazdag tárháza megkönnyítheti az elválás nehéz időszakát, a nagyobbak számára a finom humorú gyermekversek - magyar költők tollából - gazdagítják a játékot, növelik illúzióját, kifejezik gyermek, felnőtt kedélyállapotát. Az óvónő által esetenként spontán kitalált kifejező mozgások fokozzák a hangulatot, játékos kedvet. **A vers játék az érdekesen, szépen hangzó beszéddel. Mondani kell és nem tanítani. Mondhatunk verset játékidőben,** a játék gazdagítására, **a gyermekek kezdeményezésére,** időnként **a délelőtti közös együttlétek alkalmával,** mozgással, bábbal kombinálva.

Ábrázolás - kézimunka

Lehetővé tesszük, hogy *bármikor* fessenek, gyurmázzanak, agyagozzanak, rajzoljanak, vágdossanak, hajtogassanak, barkácsoljanak a gyermekek. A csoportszobákban ezekre a tevékenységekre elkülönített helyet alakítottunk ki, az eszközök állandóan elérhetők, néhány kezelési szabály betartása mellett önállóan elvehetők. Szívesen ismertetjük meg a gyermekinket

a népi kismesterségek, óvodában jól alkalmazható elemeivel. Szövünk, fonunk, nemezünk, segítséggel fonalból, csuhéból, az udvarunkon gyűjtött faágakból játékhöz készítünk kelleket. Nem baj, ha a fiúk megismerkednek "férfias" szerszámokkal, igazi kalapáccsal, szög-gel, fogóval dolgoznak. "Besegíthetnek" a karbantartó bácsinak, aki szívesen "dolgozik" együtt egy-egy kis inassal, vagy az óvó néninek. Rajzolni, festeni mindig nagy felületen kez-dünk, csoportszobáinkban van falitábla is. Szeretjük az erőteljes nyomot hagyó rajzeszközö-ket, széles ecseteket különösen a kisebbeknél. *Amit készítünk, valamilyen formában az egyéni, vagy csoportos játék kelleke lesz. Öncélúan soha nem rajzoltatunk!*

Jó, ha a felnőtt köztük ül, és ő is elfoglalja magát. A technikákat, az anyagokkal, eszközökkel való bánásmódot meg kell mutatni. Nem mondjuk meg, hogy mit csináljanak, hanem abban segítünk, hogy hogyan és miből, mivel lehet valamit készíteni. Az elkészítés folyamata is já-ték, s az elkészült tárgy, kép, kézimunka játékszer lesz-lehet valamelyik ügyességi vagy szim-bolikus játékban. *Az eredményt nem minősítjük!* Másról van szó: krétával, festékkel, agyag-gal, papírral, fonallal, gyapjúval, terménnyel, fával, kővel, homokkal, vízzel játszunk.

A természetes anyagokat szeretjük. Az utóbbi években szívesen alkalmazzuk a városunkban magas pedagógiai kultúrával működő múzeumpedagógiai lehetőségeket. **Ábrázolni, kézi-munkázni többnyire játékidőben gyermeki, esetenként óvónői kezdeményezésre szok-tunk.** Ha azonban valami folytán "rajzos" kedvünk támad közösen is neki látunk.

Számlálgatás - méricskélés - a tér alakítása - időbeliség

Az életünk tele van matematikai tartalommal. A gyermek játéka során számtalan ilyen prob-lémával találkozunk. Csupán annyi a dolgunk, hogy mindezeket észrevegyük, rácsodálkozunk a problémára, és megoldjuk az éppen aktuális játék - vagy munka (stb.) jellegű szituációnak megfelelően. Az irányok megnevezése, a hasonlítások, összegyűjtés szétválogatás, párosít-ás, időbeliség felfedezése, (naptárkészítés) megnevezése, a formák letapogatása játék közben olyan természetes, mint a mondókázás, dúdolgatás. A bújócskázások a téri irányok, viszonyok ismerete nélkül nem érdekesek. A különböző fonó, szövő, fűző játékok során önkéntelen a méricskélés. Játék során mindig szükség van a megfelelő kuckó, különböző módon történő kialakítására - térformálás, a vár -, toronyépítés alapvető statikai ismeretek nélkül kudarcba fulladhatnak. A teremrendezés a térbejárásnál túl alkalmat nyújt a különböző játékok adott szempontú szétválogatásához. Megszámláljuk: hányan vagyunk, mennyi tányérra, kanálra lesz szükségünk, jobb vagy baloldalra tesszük a kést, vagy hány szál virág fér az oltáron a vázába stb. Ha hajtogatunk, megfigyelhetjük a szimmetria jelenségét, öltözködéskor, tükör előtti fogmosáskor, fésülködéskor a test szimmetriájának átélésére kerül sor. Ilyenkor adódik a párok egyformaságainak, a jobb-bal különbözőségeinek felfedezésére. Húsvétkor illatos vizet töltögetünk széles, gömbölyű, hosszú üvegekbe. Mozgunk, tornázunk apróbb, nagyobb eszközökkel, labdákkal, és a gyermek felismeri az alak, nagyság, téri viszonyokat, mi-közben alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík-, és mennyiségismerete. Az időt a napirend, a különböző események, ünnepek, születésnapok tagolják kisebb, vagy általunk csak segít-séggel belátható (ünnepváró naptárak) szakaszokra. Nagyobb gyermekeink szívesen oldanak már meg játékos feladatokat a "Számolj te is..." foglalkoztató füzetből. Bármikor, ha kedvük tartja, megtehetik, hogy a polcra lebegyék. A szükséges útmutatást az óvónő megadja.

A nagyok szeretik az ún. táblás játékokat (malom, dáma, sakk stb.) is. Elkerülhetetlen, hogy az óvónő (különösen, ha tudatosan végzi munkáját, és ez az elvárásunk!) ne használja, ne ne-vezze meg alkalmanként a térbeli, mennyiségi és formai vonatkozásokat, s a gyerekek ne fi-gyeljenek fel azokra a tárgyak természetes tulajdonságaként.

Számlálgatni, méricskélni, összehasonlítani többnyire játékidőben, óvónői, gyermeki kezdeményezésre szoktunk, időnként megvitatjuk a közérdeklődésre számot tartó prob-lémahelyzeteket a délelőtti együttlét alatt.

Természeti - társadalmi környezet - beszélgetés

Napjainkban egyre gyakrabban hallani természeti környezetünk pusztulásáról. A természettől eltávolodott embert, akárcsak az eltévedt bárányt a nyájhoz, vissza kell vezetni a helyes útra. A még meglévő természeti értékeinket nem szabad rongálni, pusztítani; védeni, óvni kell. Társadalmi környezetünk önzéssel, türelmetlenséggel, durvasággal szennyezett. **Az Evangélikus Óvodában megpróbálunk úgy élni és dolgozni, hogy mintát nyújthassunk egy másféle, örömteli, a természeti, emberi környezettel harmóniára képes életmódra.** A sok szabadban való tartózkodás, melyre műemléki környezetben lévő óvodánk udvara, az intézmény földrajzi elhelyezkedése, folyóparti fekvése különösen kiváló lehetőséget nyújt, számtalan játéklehetőséget kínál számunkra. Az évszakok változásai festői képeket varázsolnak a környék évszázados fáinak alá. Szinte karnyújtásnyira fekszenek a történelmi belváros évezredek ma is élő emlékei. Mindezek rövid sétával (5-15 perc) elérhetők, élvezhetők. A középkori ágyuk, várfalak különösen "harcos" fiaink kedvelt játszóhelyei. A folyók ölelte belvárosi sziget gyönyörű parkjával, kavicsaival, köveivel, vastag törzsű fáival, zenepavilonjával remek és biztonságos bújócskahely, a füves terület koszorúkötésre kínálkozó pityangokkal a kislányok birodalma. Ritkán hagyjuk el a biztonságos óvodaudvart, de akkor határozott céllal. Kihasználjuk ezeket a lehetőségeket az időjárás jelenségeinek életünket befolyásoló tényezőinek természetesen adódó megfigyelésére, az ok-okozati összefüggések felismerésére, kíváncsiságunk kielégítésére (pl. miért kell pulóvert venni, kik azok a törökök, stb.). Udvarunkban gondozzuk a virágokat kicsiny szerszámainkkal, dolgos kezű dajka nénikkel, óvó nénikkel együtt. Csodát rejtenek azok a kis magok, melyekből szemünk láttára gyönyörű virágok, zöldek fejlődnek. Télen gondoskodunk a szorgalmas cinegéről, tavasszal meglessük, megérkeztek - e már a kapualjban lakó fecskék. Az állatok védelme ilyen élmények hatására épül be személyiségükbe. Egyszer-egyszer meglátogatjuk a szeretetház - minket mindig örömmel fogadó - lakóit. Tudjuk, ha az udvarunkban lévő templomban istentisztelet van illik csendesebben játszani, hiszen ott mi is csendben vagyunk. Levéltárunk kincseket rejt, könyvtárunk számunkra is hozzáférhető. Évente egyszer szívesen látják nagyjainkat a közeli tűzoltóságon, laktanyában. Egy-egy közeli falusi gyülekezet tavaszi kirándulás keretében történő meglátogatásakor nem csak templomukba, de életmódjukba is betekinthezünk (állattartás, állatkölykök stb.), élvezhetjük valódi vendégszeretetüket. Az óvodások szeretik az állatokat. Utánozzák hangjukat, mozgásukat. Az állatkölykök kedvessége, játékossága és a szüleivel való kapcsolata hasonló a szülő - gyerek kapcsolathoz, ezért ez nagy érzelmeket keltő erő. Ha úgy kívánjuk, átmehetünk az iskola udvarrészébe, találkozhatunk volt óvodás társainkkal, testvérünkkel, nagyobb barátunkkal, a tanítónénikkel, akik szinte már megismernek minket mire mi is iskolába kerülünk. A kisebb közösséghez tartozás öröm és védelem. Szívesen teszünk ki könyvespolcainkra ismeretterjesztő könyveket, atlaszokat. Elérhető helyre tesszük a különféle témájú társasjátékokat. A külső világ számtalan vonzó, izgalmas "kínálata" észrevétlenül szolgálja hazaszeretetünk, nemzeti kultúránk hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszonyának kialakulását. Játékában felhasználja ismereteit, folyamatosan gyakorolja, fantáziájával gazdagítja, átéli a megismerés, cselekvés örömét.

Beszélgünk és nem a kérdések sokaságával faggatjuk a gyermekeket, egyenirányítva így gondolkodásukat. **A gyermekek mondanivalóját kiegészítő, hozzátoldó felnőtt közléseket tartjuk ösztönzőbbnek,** mint a kérdve kifejtés iskolás módszerét. A kötöttségektől mentes gondolkodás és a beszédkedv játékos megnyilvánulásai ezek. A valódi tartalom mindig maga a beszédkapcsolat felvétele és fenntartása, az érzelmi összetartozás megerősítése. Fontosak vagyunk egymásnak. Udvariasan, de nem körülményesen és egyáltalán nem didaktikusan beszélgetünk.

Közlekedj okosan!

Óvodánkban szeretnénk a helyes, biztonságos közlekedés alapelemeivel, a kisgyermekkorban tudatosítható, a baleset megelőzést szolgáló elemi szabályokkal megismertetni a gyermekeket.

A város közlekedési rendszetén külön előadó foglalkozik a gyermekek, az óvodások baleset megelőzésével. Felajánlották segítségüket mind az óvónők felkészítésére, mind a gyermekekkel való foglalkozásra, mind pedig a tárgyi feltételek biztosításában. A lehetőséggel rendszeresen évente élünk, mert rendkívül fontosnak érezzük, hogy néhány szabály rögzüljön (pl.: járdaszegély-szabály, a gyalogos közlekedés szabályai, stb.) , mikorra megkezdik az önálló közlekedést iskolás korukban. Fontos a helyes, udvarias, türelmes viselkedés megalapozása. A rendőr segítőtárs! A rendszeres együttműködés kiépült. Rendelkezünk mobil KRESZ-táblákkal. Az udvarunkon lehetőség van intézményi és saját járművek (bicikli, roller, gokart, kismotor) használatára.

Az anyanyelv

Az anyanyelv megtanulása óriási teljesítmény. A kisgyermek nem grammatikus módszerrel, hanem a beszélő szándékát kitapogatva alkotja, gyúrja, tanulja meg. Ezért fontos, hogy a pedagógus fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű legyen. A gyermek a közleményeket meleg és hideg érzelmi pólusokra rendezi, elfogadó és elutasító beszédviselkedésre hangolódik rá. A beszédhelyzet, a szavak mögötti szándék és a beszélő személye nagyon fontos. *A beszéd és viselkedés egyértelműsége az egyik legfontosabb követelmény (kongruencia).* Az anyanyelv mondataival a magyar nyelvközösség észjárását, kultúrájának alapelemeit is birtokba veszi kis óvodásunk. A család, a szülőföld és egy nyelvközösség így köti magához a gyermekkori emlékek ezernyi eltérhetetlen szálával a közénk csöppent kisgyermeket, s felnővekdvén ebből lesz tartás, önismeret, társas élet, sors, és *hazaszeretet.*

Természeti - társadalmi környezetünk, életünk eseményeiről, jelenségeiről mindig szívesen beszélgetünk akár az óvónő, akár gyermek kezdeményezésére a délelőtti együttlétet is felhasználjuk időnként arra, hogy a tapasztaltakat röviden megvitassuk.

A mese

A meséket nem feltétlenül szükséges az éppen abban az időben folyó játékhoz igazítani. Természetes kapcsolatokat azonban érdemes kihasználni. Hogyan mélyíti el a **mindennapos mesehallgatás** a sokat és ötletesen játszó gyerekek létélményét? A következő gondolatokat jelentőségükre való tekintettel ismét idézem. A játékban a gyermek többnyire fizikailag is élénk, és az elképzelt, átélt helyzeteket cselekvéssel és kihagyásos, utalásokkal átszótt beszéddel kíséri. Mesehallgatáskor egyértelműen befogadó, odahallgató, amivel, sokkal mélyebbre hatol a nyelv birtoklásának, használatának lényegébe, mint amikor ő beszél. Ilyenkor **a belső képsor a szó segítségével elevenedik meg** a felnőtt érzelmeinek megmozdító beszéde nyomán. Ennek a közlésformának a ritmusa, képi ereje, folyamatossága, hangulata fogva tartja a hét éven aluli gyerekek figyelmét, mert ebből teljességgel hiányzik a közvetlen oktató szándék. A mese: a valóság és a vágyak közötti szivárványhíd, amelyet az élőbeszéd fordulataiból építünk fel. Ezen könnyen közlekedik a gyermeki gondolkodás és a képzelet. Örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. **A mese nem az egyik óvodai foglalkoztatási lehetőség, hanem az egyetlen szóbeli közlésforma, amelynek segítségével a gyerekekkel szót válthatunk arról, ami a pillanatnyi, kézzelfogható benyomásokon túl a legjobban foglalkoztatja saját személyét és a világ egészét illetően.** Az igazi mese válaszokat ad a lét alapkérdéseire, úgy, ahogy a felnőtteknek más módon ugyanezekre válaszolnak a tartalmukban és szertartásaikban kidolgozott nagy világvallások. Gyermekkorban a mese ébren is tartja az utóbbiak iránti természetes fogékonyságot. Ápolja a transzcendenshez vezető utat. Az átélés szintjén közös lényegük az, hogy mindkettő kísérlet önmagunk elhelyezésére a világmindenségben. Ki vagyok én? Honnan kerültem ide? Mi az, hogy élek? Mi lesz velem, ha elszakadok a szüleimtől? Miért nem maradhatok mindig kicsi és védett? Mi vár rám, ha valamit nem tudok megtenni? Ki fog segíteni és hogyan? Mik a nagy örömeim és szo-

morúságok? Hol vannak a végső határok és átjárhatók-e? Mik a titkok, amiknek megfejtése nagy veszedelembé sodorhat? Ilyen és hasonló kérdések foglalkoztatnak bennünket életünk különböző korszakaiban más-más szinten. *Ezekre kísérel válaszokat adni a mese, a művészet és a hit.*

A tündérmesék pedig mélyebb értelemben arról szólnak, hogy az élet ajándék és vállalkozás egyszerre. A születés: csoda. Az önálló létet azonban ki kell vívni. Szülői gondoskodás, fölnevelő jóság nélkül az embergyermek elpusztulna, de eljön az idő, amikor búcsút kell venni a kapufélfától, és az anyánk sütötte hamuban sült pogácsával el kell indulni szerencsét próbálni. Próbák és veszélyek nélkül nincs értelmes élet. Az út titkokkal teli, és a földi, égi és alsó világ tájain kanyarog. **Az ember számára mértéket és határt szab egy magától értetődő világrend,** amelynek megsértése önvesztő veszedelmekbe sodorja az élet és halál partján egyensúlyozó mesehőst. A mesei cél: életcél. **Az egyetlen menedék és jutalom a másik emberrel kötött szövetség vagy szeretetkapcsolat.** A holtig hűséges társ megtalálása, az emberhez méltó életfeltételek megteremtése, az élet és örök ifjúság vizének megszerzése, az igazság győzelemre segítése.

A népmesék erkölcsi nevelő hatása mélyen átjárja a személyiséget. A mesében az adott szót meg kell tartani, az ígéretet be kell váltani. A végakaratot minden körülmény között teljesíteni kell. A vándorlót be kell fogadni, az éhezőt meg kell vendégelni. Alvó embert vagy állatot nem szabad megölni. A küzdelmet szemtől szembe vívják, a harcmódban az ellenséges szereplők megegyeznek, karral, karddal, varázslattal harcolnak. Aljasul csak a boszorkány támad. Rendre pórul is jár. A hamisság pora is szélbe „szóratik”. A gyengét, a kicsit védelmezni kell. A gyermeki és mesei megfelelései következtében mindez kimondatlanul is mélyre hatol és beépül a kicsik erkölcsi érzelmeibe és szabálytudatába.

A mesehős része, ismerője és formálója a világnak. Az ember eredeti rendeltetése helyreáll. *A mese a gyermekkor lelki, érzelmi színvonalán jeleníti meg azt, amit mindnyájan elemi igazságként élünk át, hogy az embernek, mint teremtménynek feladata van a világban, meg kell küzdenie a rosszal, törekednie kell a jóra. Az ember sorsát hatalmas, titokzatos erő irányítja, de az élethelyzetek megoldásában neki is ügyesnek és okosnak kell lennie. El kell viselni a kudarcokat, fájdalmakat, ki kell találni a szokatlan megoldásokat a talpon maradáshoz.* Kitaratani a szerencsés végkifejletig. Mindez az édes anyanyelven szól, egy ismert és kedvelt felnőtt tolmácsolásában. **A mese: az anyanyelv zenéje, észjárása a játékkal együtt a kicsinyek "tanuló iskolája".** A mese nevelő hatása a ráismerés, az előrelátás, a képalkotás, az illúzió feszültségének állapota és a belső képzetáramlás begyakorlása. A felnőtt beszédéből figyelhetik meg a gyerekek, hogyan kell elképzelt vagy megélt eseményeket tagolni, szavakra átfordítani, epikus távolságtartással másoknak elmondani, kölcsönösen egymásra figyelni.

Mi ez, ha nem a későbbi tanulási folyamatok megalapozása?

Mindezt a tartalmat és hatást azonban elsősorban és majdnem kizárólag a szándékosság nélkül, ösztönszerűen és tökéletes költőiséggel kitalált, fejből mondott népmesék közvetítik.

Óvodánkban (óvodában) mese csak fejből mondható!

Pihenés előtt néhány igazán nagy író sikeres meséjének, elbeszélésének felolvasása megengedett, jótékony hatással van a kisgyermek nevelésére.

Alkalmanként egy-egy bibliai történetet is szívesen hallgatnak az óvónő előadásában, soha nem felolvasásban. **A meséhez tilos feladatokat kapcsolni, visszakérdezni, hatásáról faggatni a gyermekeket! A mese jelentősége miatt szükségesnek látjuk összefoglalni, hogy miért tartjuk a játékkal együtt óvodánkban alapvető jelrendszernek.**

Összefoglalva: a játék és a mese kommunikációs helyzeteiben való összehangolódás az érzelmi, értelmi és nyelvi valamint közösségi mélystruktúrákat alapozza és erősíti meg. Ezen a jelrendszeren kultúrát adunk át, és a műveltségi tartalmak iránti fogékonyság képességeit fejlesztjük. Ez az egymásra figyelés, a kapcsolatteremtés, a kifejezés és megértés gyakorlását jelenti, a tér és idő tagolását, az ok és következmény összetartozását, élethelyzetek megoldásának előképeit, önmagunkkal és a másikkal való bánni tudást, tájékozódást az emberi viszonyokban és a természet elemi megnyilvánulásaiban.

A felsoroltak általános fejlesztő hatásában szakmai tudásunk és a jó óvónők tapasztalatai szerint megbízhatunk. Mesélni a délelőtti közös együttlétek alkalmával szoktunk. A jó mesei hangulat megkívánja a csendet, az egymásra figyelést. Programunk lényege tehát: a kíváncsiságra alapozott tágas értelmezett tanulás.

Keresztyén szellemű nevelés - hittan

Ebben a fejezetben foglaljuk össze azokat a gondolatainkat, melyek e feladat kapcsán vetődtek fel bennünk. Az egész nevelési folyamatból ki nem szakítható, akkor jó, ha áthatja az egész légkört. De szükségünk van a számbavételre, az iránymutatásra, az alapok megfogalmazására. Ebben az életkorban nem a tematikus ismeretek nyújtása, hanem az átélt, tapasztalt valóság a vezérlő fonal. Ezért került helyileg ide programunk ezen tartalma. Szándékunk szerint felfogásmódunk eddigre már kitűnt, így hittan programunk értelmezése is helyes irányt vesz. Az Evangélikus Óvoda Nevelési Programjában ez az egyetlen nevelési terület, melynek keretértvét szükségesnek láttuk mellékletben csatolni az " Óvodai nevelés játékkal, mesével " program adaptálásához, mert így láttuk értelmezhetőnek.

Tartalma:

- a nevelők keresztyén magatartása
- tematikus élmény és ismeret együttes biztosítása
- ünnepek előkészítése, tevékeny átélése, valamint a mindennapok keretein túlmutató események

A keresztyén szellemű nevelés alapjának - mint ahogy korábban már megfogalmaztuk - mindenekelőtt a modellállítást tekintjük. A mindennapokban a nevelőközösség éli megszokott életét a gyermekekkel. A nevelési helyzetek legfontosabb szereplője a példát mutató óvónő, aki életmódjával, emberi és nevelői megnyilvánulásaival közvetíti a keresztyén értékeket. Tematikánk elkészítésénél a fokozatosság, folyamatosság és koncentrikusság elvét követtük.

Nem dolgoztunk ki külön korcsoportokra bontott ütemtervet. Elsődleges szempontunk volt munkánk során a biblikusság. Az óvónő feladata, hogy a Biblia tanítását hűen követve, annak üzenetét megértve a gyermekek számára is feldolgozható élmény-együttesse fűzze ismereteit (hittan, igék, énekek). Törekedtünk a szemléletességre, a cselekedtetésre, mivel az óvodás gyermek tevékenységek által tanul, fejlődik. Az ismeretszerzés ebben az életkorban érzékszervi-mozgásos, gondolkodása „szinkretikus”, szemléletes élménygondolkodás. Célunk volt, hogy az életkor egyik legfontosabb pszichikus feladatához az én-funkciók (én-tudat, énkép, testséma, önérvényesítés) fejlődéséhez keresztyén szellemű segítséget nyújtsunk. A testrészek, az önmagunkhoz való viszonyítás folyamatos jelenléte, az én-tudat, énkép, testséma spontán alakítása így fontos tanulási képességek fejlesztését szolgálja (anyag, testrészt).

Az önérvényesítés, *felelősség*, döntés, konfliktuskezelés kérdései mindennapi életünk részét képezik és meggyőződésünk, hogy a legapróbb gyermekkorban kell a világhoz való pozitív, konstruktív attitűd kialakítását megkezdenünk (erkölcsi nevelési cél). A koncentrikus élmény - ismeret feldolgozás megfelel a gyermek spontán tanulási folyamatának, hiszen annyit kérdez, amennyit feldolgozni képes. Ebben az ismeretszerzésben természeténél fogva motivált.

Az így ért hatások interiorizálása maradandó lehet. A havonta jelentkező témák feldolgozására bőven hagyunk időt. Az óvónő élhet módszertani szabadságával a feldolgozás során, maximuman alkalmazkodva csoportja aktuális értelemi - érzelmi állapotához. Hiszünk a lassú, nyugodt, szemlélődős, ráérős tapasztalás növelő hatásában. A magvető bizalmával tekintünk a gyermek felé. Lényegesebb a folyamat, mint az eredmény. A tematika nem tartalmazza azokat a kereteket melyek a heti egy foglalkozási alkalmon túlmutatnak. Ilyenek ünnepeink, melyeket rövid tartalmukkal és megvalósítási módjukkal együtt programunk " Szervezeti formák és időkeretek " című fejezetében részletesen tárgyalunk. A program etikai tartalmának tagolódása csak az áttekinthetőség érdekében történt. Ezen tartalmak keresztyén megközelítése az óvónő nevelői palettáján állandóan " készenlétben " vannak. Amikor egy-egy szituáció, neve-

lési helyzet megkívánja, a megfelelő utalás, figyelem felhívás megjelenik, de nem didaktikus jelleggel, hanem inkább a már hallott, tapasztalt tartalmak gyakorlati megjelenési formájaként. Ez az elvárás nagyfokú pedagógiai intelligenciát és tudatosságot tételez fel, és igényel, összhangban az adaptált program igényével. A hittan program hagyományos értelemben vett ellenőrzése nem lehetséges. Feladatunk a konzultációs lehetőségek megteremtése, szükség szerint pedagógiai és teológiai szempontok alapján, az óvónő lelkiismereti és módszertani szabadságának korlátozása nélkül, a kongruencia - mint az eredményesség zálogának - megőrzése érdekében. A hitoktató lelkész évi 1-2 alkalommal, ill. szükség szerint betekint a csoportokban folyó tevékenységekbe. A tematika vázlatos. Évente több alkalommal (hetente, havonta) összegyűlünk " felnőtt módra " átbeszélgetni a témákat (hittan), a bennük rejlő lehetőségeket, azok "lefordítási " módját. Vázlatot, ill. laza tervezetet készítünk ki-ki szükséglete szerint az egyes témakörökről, majd lejegyezzük tapasztalatainkat, melyeket évi egy alkalommal átrostálunk. Az átvizsgált anyagot a hittan munkaközösség összegyűjti, mindenki számára hozzáférhetővé teszi. Az énekek választása természetesen csak segédlet jellegű, folyamatosan bővítjük azokat. Fontos szempont volt a kiválasztásuknál, hogy a gyermekek számára is énekelhető hangterjedelmű, ritmusában, hangkészletében, ill. tartalmában az életkorhoz igazodó, zenei anyanyelvünkhöz közelítő legyen. Az elmúlt évek napi munkája nyomán megszületett az igény újabb és újabb hittan keretterv megfogalmazására. Tapasztalataink gyarapodtak. Időközben a megalakult hittan munkaközösség folyamatos lelkes konzultációval vállalta néhány más feldolgozási mód összefoglalását. Ezeket melléklet formájában a már meglévővel együtt, programunkhoz csatoljuk. Nevelőközösségünk határozata szerint bármelyik keretterv felhasználható a következők szerint:

Tanévnyitó értekezleten a közösség minden csoport számára egyöntetűen meghatározza a tanévben alkalmazott követendő tematikát, mely azután kötelező érvényű. Elvárás változatlanul a csoportnaplóban való utólagos megjelenítés, az eddig megszokott módon (napi bejegyzés). A döntést a jegyzőkönyv rögzíti.

Az áhítatoknak kialakult rendje van. Körben ülve helyezkedünk el. A kellékek (terítő, gertya, könyveink) elhelyezése után, mindig azonos ének eléneklése után kerül sor a téma feldolgozására, beszélgetés, közös gondolkodás, vélekedés után Imádság, az Úrtól tanult imádság, majd éneklés zárja az alkalmat. **Alkalmainkat, heti rendszerességgel, péntekenként tartjuk, délelőtti együttléteink alkalmával, vagy bármikor, ha kérdések merülnek fel a gyermekek részéről.** Programunkra épül iskolánk alsó tagozatában folyó evangélikus hitoktatás.

Szervezeti formák, időkeretek - a nevelőmunka tervezése

Az " Óvodai nevelés játékkal, mesével " program kétféle szervezeti formában, és időbeosztással valósítható meg. (Keretterv).

" A " változat: Játék és mese folyamatos időben

" B " változat: Játék és mese tíznapos időszakokban

Óvodánkban a korábban bemutatott csoportszervezési elvekből adódóan mindkét szervezeti formát megengedhetőnek tartjuk, mert mindkettő ugyanazon nevelésfilozófiai elveken nyugszik. Ugyanakkor a program napi gyakorlása, megvalósítása során már kikristályosodott a folyamatos időben történő gondolkodásmód. Így dolgozunk, mert így jobb. Gyakorlatilag a teljesen folyamatos időbeosztást és a rugalmas, a gyermekhez igazodó szervezeti kereteket alkalmazzuk csak. Demokratikus nevelési légkörben, a követve vezetés módszereivel gondozzuk, óvjuk, neveljük óvodásainkat. Célunk a gyermekek én-érzésének erősítése, testi-lelki egészségük óvása, érzelmi, társas, képzügyességbeli és értelmi intelligenciájuk fejlesztése, a keresztyén értékrend megalapozása. Az óvodai körülmények között megvalósítható gyermeki szabadság megadása, az óvónői munka értelmiségi jellegéhez illő módszertani szabadság messzemenő figyelembevétele a szándékunk. Mindkét változatban nagy időegységekben gondolkodunk (évszak, ill. tíz nap). Kinn és benn egy időben és folyamatosan kétféle játék, tevé-

kenység folyik. Az, amit a gyerekek maguk találnak ki és valósítanak meg, és az, amit az óvónő kezd, vagy a gyermeki ötletek alapján ő szervez meg. Az "Óvodai nevelés játékkal, mesével" program módszertani segédkönyveit alkalmazzuk, a javasolt keretterveket felhasználjuk, kiegészítjük a helyi adottságok nyújtotta lehetőségekkel, gyermeki élményekkel, saját, korábban már kipróbált és megvalósított, egymás között kicserélt elemekkel (játékötletekkel).

A csoportnapló - munkánk dokumentuma.

Tartalmazza a törvényi előírásoknak megfelelően:

- a gyermekek névsorát
- a születésnapokat
- a tematikus tervet, ütemtervet, mely az adott időszakban alkalmazásra kerülhető anyagokat, témákat tartalmazza, rugalmasan alkalmazandó, keret jellegű. Arra való, hogy az óvónő az adott időszakra vonatkozó eszköztárát átgondolja, felfrissítse.
- folyamatosan vezetett feljegyzések a gyermekek játékaról, a játéktémákról.
- a gyermek életében, fejlődésében észlelt minden lényeges változás rögzítendő, ill. évi 2-3 alkalommal készült bejegyzés, a fejlődés nyomon követéséről, a szülő tájékoztatásáról (személyiséglapok).
- **utólagos, folyamatosan vezetett feljegyzések a gyermekek játékaról, a játéktémákról, részletes feljegyzések a megvalósult tevékenységekről, több napon át tartó játékokról**, egy téma lezárása után, alkalmanként. Fénykép illusztrációt alkalmazunk.

A keretterv ötlettár, több évre készül, elemei cserélhetők a sikeresség, vagy sikertelenség, aktualitások függvényében (3-4 évente szükséges átrostálni).

Előre csak laza, rugalmas tervezetet gondolunk át, évszaknyi viszonylatban (használjuk a kerettervet). Majd havi tervet készítünk, melyet utólag a történéseknek megfelelően feljegyzésekkel egészítünk ki. *Egy-egy évszak, ill. időegység anyagát kell az óvónőnek emlékezetbe vésni, ill. felfrissíteni. A mindennapos együttlét tartalmának és szervezési feladatainak átgondolása elengedhetetlen kötelesség.* Kötött heti rend nincs, de mindennap történik olyasmi is, amit együtt csinálunk. Naponta mesélünk, egyszer mozgásos játékokat játszunk, egyszer közösen körjátékozunk, (a fiúknak erőpróbáló, ügyeskedő játékokat szervezünk), beszélgetünk, társalgunk, az adott hittan témát, bibliai történetet "boncolgatjuk". *Az elfoglaltságok konkrét tartalma, sorrendje, szervezeti formája a csoportvezető óvónők módszertani szabadságának körébe tartozik. A nevelési stílus, a műveltségi tartalmak az elvárható fejlettségi mutatók, a viselkedés fontos szabályai minden óvónőre kötelező érvényűen vonatkoznak programunk elfogadásával.*

A sikeresség záloga:

Programunk az óvónők szaktudására bízva a tennivalókat, **széleskörű szakmai háttértudásra, értékes emberi tulajdonságaira, folyamatos önképzésre** alapoz. Lényeges feltétel a **három - négy évre kiterjedő egybefüggő idő**, amit a gondozás, a játék és mese tölt ki. A rendszeres továbbképzések és a munkaközösségi összejevetelek a háttértudás karbantartását szolgálják. Az önképzést segíti gyarapodó szakmai kiskönyvtárunk valamint az iskolai könyvtár, folyóiratok (Pl.: Óvodai nevelés, Fejlesztő Pedagógia, Keresztyén Gyermeknevelés)

Mindkét változatban, különféle formákban folyamatos a játék, amit csak a napirend szerinti játékszünetek szakítanak meg. A délelőtti folyamán a gyermekek rendszeresen gyümölcsöt kapnak, melyet a szülők biztosítanak kialakult rend szerint.

Napirendünk:

7 - 11.30.

Játék a szobában, játék a szabadban.

Ezen belül 8.30 - 9.30 folyamatos tízórai, gyümölcs,

	10 - 25 perces együttlét, aminek nincs kötött időpontja (jellemzően az udvarra készülődés előtt, ill. a bejövetel előtt) mindennapos mozgás
11.45 - 12.45	készülődés az ebédhez, ebéd
12.45 - 14.30	készülődés a pihenéshez, pihenés (mese)
14.30 - 15.30	folyamatos felkelés, uzsonna
15.30 - 17.00	játék (amíg az időjárás engedi az udvaron).

Mindkét épületünk nyitva tartása: 7.00-17.00. (öt óvodai csoport).

Ünnepeink:

Az ünnepekre hosszasan készülünk. Segítségükkel kialakítjuk, megerősítjük a közvetített tartalmak értékeit Ünnepeink, hagyományaink az évek során kibővültek, gazdagodtak

Mikulás. Izgalmas készülődés előzi meg. Mikulás előtti nap délelőttjén az óvó nénik bábelőadással kedveskednek a gyermekeknek. Kitezzük cipőinket az ablakba. Beszélgetünk a Mikulásról, eljátsszuk, milyen lehet ő. A játékhoz kellékeket biztosítunk. A Mikulás nem jelenik meg személyesen, éjszaka rejti ajándékát a szépen tisztított, előző délután ablakba helyezett csizmákba, kiscipőkbe.

Karácsony. Hosszú adventi készülődés a hónap egyetlen "feladata" Ilyenkor Jézus születésének történetét felelevenítjük, betlehemet, ajándékot készítünk, sütünk, díszítünk, rendezünk, sokat énekelünk. A nagyobbakkal verselünk, dramatizálunk. Meglátogatjuk az idős embereket a szeretetházban. Békés környezetben, családi hangulatban, rövid, meghitt karácsonyváró együttlétet tartunk. Betlehemes játék, dalos-zenés mesemondás, „mendikálás”, nem „műsor”, meghitt adventi elcsendesedés. Beszélgetünk kicsikkel-nagyokkal egy csésze jó illatú tea mellett.

Ádventi-bazár, vagy karácsonyi illatok rendezvényt szervezünk, amire a gyermekekkel együtt, közös munkadélutánon készülünk a szülőkkel.

Újévköszöntés. A nagyobbakkal átmegyünk az intézményegységeinkbe jókívánságainkkal (mondókázás).

Farsang. Farsang tájkán évente egy-egy népmese dramatizálásával, vagy farsangi, mókás dalokkal lépjük meg óvodásainkat, az iskola elsőseit, a szeretetház lakóit. Bolondozós nap. Népzenere táncolunk együtt a szüleinkkel. Iskolánk néptáncosait is meghívjuk.

Gergely járás. Játékos iskolába hívogatás, az iskolásokkal együtt, nagyobb gyerekeinknek.

Március 15. A gyermekek számára is átélethető folklorisztikus hagyományokkal. Sok-sok huszáros játékkal, nemzeti dallamokkal, irodalommal. Meghallgatjuk az óvó nénitől himnuszunkat.

Húsvét. Legnagyobb ünnepünk. Locsolkodás, piros tojás ajándékozása, nyuszi keresés. Napjainkat áthatja a megújulás, újjászületés feletti öröm és megnyugvás. A feltámadás örömeinek kifejezése zenében. Húsvéti koncertet tartunk. Az ünnephez kapcsolódó egyházzenei dalok, korálok, tavaszi népdalok, rövid hangszeres zenei karakter darabok, a gyermekek kedves énekeiből összeállított dallamok alkalma ez, ahol mindig számíthatunk az óvó néniken kívül egy-egy nagyobbacska iskolás testvér, szülő hangszeres játékára is. A koncert templomi alkalom, ahová esetenként várjuk az elsőöket, és az időseket is. Fehérke, jól ismert, ez idő tájt rendszeresen, minden évben felolvasott történetére építünk, mely kedvelt, újra és újra felidézett játéktéma.

Anyák napja. Erre a szép napra közösen, "titkosan" készülünk a gyermekekkel, és az édesapákkal. A hét utolsó napján megegyezés szerint ők jönnek a gyermekekért és együtt viszik haza az ajándékot, amit aztán a család életrendjéhez igazodva vasárnap együtt adnak át az édesanyáknak. Verset, rövid köszöntőt tanulunk erre az alkalomra.

A nagyok búcsúztatása. Nálunk azt jelenti, hogy szüleinkkel templomba, megyünk, előtte feldíszítjük az oltárt az általunk hozott kerti virágokkal, majd énekelünk, verselünk, együtt mondókázunk, körjátékozunk az udvaron egy kedves élő társasjáték formájában. Mesés kere-

tek között, játékos formában lépünk át a „tudás birodalmába”. Megkínáljuk saját sütésű süteménnyel vendégeinket. Megmutatjuk mennyit gyarapodtunk emberségben, örömet és meglepetést kívánunk szerezni azzal, hogy már sok mindent tudunk, felszabadultan játszunk és engedelmesekek vagyunk. Önzetlen együttlét.

Gyermeknap kierti ünnepség. Udvarunkon közös, mozgásos versenyjátékok, apuval, anyuval. Sok zene, ajándék, játék.

Születésnapok. Örülünk a növekedésnek, az élet csodálatos folyamatának. Köszöntő énekkel és jókívánságokkal ajándékozunk meg az ünnepeket. A gyermekek egyéni ünnepe. Gyurmátortánk van, igazi gyertyákkal. Örülünk a növekedésnek. Köszöntőt énekelünk, és mindig készül apró meglepetés, kerül egy szem nyalánság is, gyümölcs is.

Óvodánkban esetenként, egyedi mérlegelés után megtekintünk egy-egy bábszínházi, vagy egyéb művészeti előadást.

Ősszel, tavasszal kirándulunk, év végén családos kirándulást szervezünk.

A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei

Személyi feltételek:

Az Evangélikus Óvodában az " Óvodai nevelés játékkal, mesével" program adaptált változatának működtetéséhez a személyi feltételek évről évre javultak. Nyitástól zárásig szakképzett óvónők foglalkoznak a gyermekekkel. Az óvodában 11 óvónő dolgozik, ebből 1 vezetői beosztásban, 4 szakvizsgát tett dajka, és 1 félállású takarítónő (vállalkozó által foglalkoztatott formában) segíti a munkát. Az óvónők főiskolát végzetek, 1 fő fejlesztőpedagógusi szakvizsgával, 3 fő közoktatásvezetői szakvizsgával, 1 fő mozgásfejlesztő szakvizsgával is rendelkezik. Hárman elvégezték az Óvodai nevelés játékkal, mesével Egyesület által szervezett speciális továbbképzést (120 óra). Évente részt veszünk az egyesület nyári együttlétein, szakmai továbbképzésein. Az óvónők állandóan délelőtti, ill. délutáni beosztásban dolgoznak. Az éves váltásban történő foglalkoztatás a program bevezetésével fokozatosan indult, rendkívül jó tapasztalatokkal. Élő, jó kapcsolatot alakítottunk ki a legközelebbi módszertani óvodával (Sopron). Szakmai segítséget kapunk az egyesülettől és a program írójától is. Az itt dolgozó óvónővel szemben elvárás a rendszeres továbbképzés mellett a folyamatos önművelés. Gondot kell fordítani az érzelmi, társas, manuális és értelmi intelligencia karbantartására, a gyermeklélektani ismeretek fejlesztésére. Az intézmény továbbképzési terve tartalmazza a szükséges ütemezést. Elengedhetetlen feltétel az " Óvodai nevelés játékkal, mesével " című ötkötetes segédkönyv használata, mely óvodánkban minden csoportban rendelkezésünkre áll. Létrehoztunk az óvodán belül két szakmai munkaközösséget az évek során. A játék munkaközösség szükség szerint (esetleges kihagyásokkal) működik, a program megvalósítását segíti, míg a hittan munkaközösség állandóan, folyamatosan a keresztyén nevelés megvalósításához nyújt szakmai támogatást. Rendszeresen látogatjuk az evangélikus óvodák munkaközösségi foglalkozásait. Öt óvónő elvégezte az Evangélikus Teológia 120 órás pedagógus továbbképzését. A beiskolázás folyamatos. Közösségünk hagyományteremtő szándékkal vállalta, hogy 2-3 évente mesemondó találkozót szervez városi szinten a keresztyén óvodák, valamint az ország evangélikus óvodái számára, a kifejező, kulturált, szép magyar népmesemondás népszerűsítésére. Az egyéni hospitálás, „átmesélés” egymás csoportjában lehetőség, segítség munkánkban.

Tárgyi feltételek:

- Az óvoda adottságai, az adaptált programnak megfelelnek. Csoportszobáink tágasak, így lehetőség van alvás idejére is megtartani a játéknymokat (hosszan tartó, folytatható játék céljából).

- Az udvar adottságai, burkolata jók, "bebútorozása" folyamatos, az alapfunkciók kialakultak (3-4) mászóka, asztalok, padok, babaházak, szekerek, libikóka, egyensúlyozó gerenda, mobil KRESZ-táblák, rugós játékok).
- Az étkezéshez szükséges edények korszerűek, higiénikusak, a textíliák folyamatos felújítása, pótlása megoldott.
- Az ágyneműt a szülők hozzák, kéthetente mossák, vasalják.
- Minden csoportszobában van egy "tetőtől - talpig" tükör, a testséma kialakulásához.
- Minden csoportszobában galéria növeli a játékteret.
- új bútorzat, székek, asztalok
- korszerűen, esztétikusan felújított gyermekmosdók

A mozgásos játékokhoz:

- hintaállvány, változatosan cserélhető különböző hinták, függesztett létra, függő hintaszék
- Az elhasználódott játékok, eszközök pótlása folyamatos.
- sokféle nagy- és kismozgásokat, páros mozgást fejlesztő eszköz
- labdák különböző méterben
- biciklik, munkagépek, kismotorok
- kerti szerszámok

A felsorolt eszközigény megvalósítása, költségvetésből és pályázati forrásokból történik. Számítunk a szülők támogatásaira is.

A részletes eszköz és felszerelési szükségletet a melléklet tartalmazza.

Az iskolában választott kerettanterv megnevezése

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam

8 évfolyamos gimnázium emelt idegen nyelvi képzés 9. évfolyamtól, 5-12. évfolyam

4 évfolyamos gimnázium emelt biológia-kémia, illetve matematika-fizika képzés, 9-12. évfolyam

4 évfolyamos gimnázium általános tantervű képzés, 9-12. évfolyam (2015/2016-os tanévtől felmenő rendszerben)

Iskolánk egyes évfolyamain történő alkalmazás hatályba lépése. Az 51/2012-es EMMI r. alapján az új kerettanterv alapján készített helyi tanterv.

TANÉV	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	ÉVFOLYAM							
2013/2014	X				X			
2014/2015	X	X			X	X		
2015/2016	X	X	X		X	X	X	
2016/2017	X	X	X	X	X	X	X	X

TANÉV	9.	10.	11.	12.
	ÉVFOLYAM			
2013/2014	X			
2014/2015	X	X		
2015/2016	X	X	X	
2016/2017	X	X	X	X

3.2 A választott kerettanterv feletti óraszám

Tantárgy	Alsó tagozat (évfolyamonként két osztály)												Felső tagozat (évfolyamonként egy osztály)											
	1.			2.			3.			4.			5.			6.			7.			8.		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Magyar nyelv és irodalom** (5-8. "A")	7	8	1	7	7		6	7	1	6	7	1	4	4		4	4		3	4	1	4	4	
Tört., társ.ism. és állampolgári ism.													2	2		2	2		2	2		2	2	
Idegen nyelv *					2	2		2	2	2	3	1	3	3		3	3		3	3		3	3	
Matematika**	4	5	1	4	4		4	4		4	4		4	4		3	4	1	3	4	1	3	4	1
Informatika*														1	1	1	1		1	1		1	1	
Környezetismeret/természetismeret****	1	1		1	1		1	1		1	2	1	2	2		2	2							
Fizika (B)																			2	2		1	1,5	0,5
Biológia - egészségtan (B)																			2	2		1	1,5	0,5
Kémia (B)																			1	1,5	0,5	2	2	
Földrajz																			1	1,5	0,5	2	2	
Ének-zene (A)	2	2		2	2		2	2		2	2		1	1,5	0,5	1	2	1	1	1		1	1,5	0,5
Vizuális kultúra	2	2		2	2		2	2		2	2		1	1,5	0,5	1	2	1	1	1		1	1,5	0,5
Technika, életvitel és gyakorlat*****	1	1		1	1		1	1		1	1		1	1		1	1		1	1				
Testnevelés és sport	5	5		5	5		5	5		5	5		5	5		5	5		5	5		5	5	
Osztályfőnöki													1	1		1	1		1	1		1	1	
Tánc és dráma*/Hon és népismeret													1	1										
Erkölcstan/Hittan***	1	1		1	1		1	1		1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	
Szabadon tervezhető órakeret	2			2			3			3			2			3			3			3		
Összesen:	25	25	2	25	25	2	25	25	3	27	28	4	28	29	3	28	29	4	31	32	4	31	31	3

* csoportbontás

** az 5. és a 8. osztályokban csoportbontás

*** az alsó tagozaton a hittan órákat évfolyamonként összevontan tartjuk (évfolyamonként két osztály)

**** alsó tagozaton körismeret, felső tagozaton természetismeret a tantárgy neve

***** 5-7. évfolyamon létszámtól függően csoportbontás

A: a kerettantervi minimális óraszám

B: a kerettanterv szerinti tényleges óraszám (kötelező, kötelezően választandó tanítási óra)

C: a kerettanterv feletti többlet óraszám

Magyar nyelv és irodalom órák	Alsó tagozat				
	1.	2.	3.	4.	
olvasás	5	4	4	4	magyar irodalom
fogalmazás			1	1	
nyelvtan		1	1	2	magyar nyelvtan
írás	3	2	1		
Összesen:	8	7	7	7	

Tantárgy	Nyolc évfolyamos gimnázium (emelt idegen nyelvi képzés 9. évfolyamtól)																							
	I.			II.			III.			IV.			V.			VI.			VII.			VIII.		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Magyar nyelv és irodalom	4	4		4	4		3	4	1	4	4		4	4		4	4		4	4		4	4	
Tört., társ.ism. és állampolgári ism.	2	2		2	2		2	2		2	2		2	2		2	2		3	3		3	3	
Idegen nyelv I.*	3	4	1	3	4	1	3	4	1	3	4	1	5	5		5	5		5	5		5	5	
Idegen nyelv II.*													3	3		3	3		3	3		3	3	
Matematika	4	4		3	4	1	3	4	1	3	4	1	3	4	1	3	4	1	3	4	1	3	4	1
Informatika*		1	1	1	1		1	1		1	1		1	1		1	1			1	1			
Természetismeret	2	2		2	2																			
Fizika (B)							2	2		1	1,5	0,5	2	2		2	2		2	2				
Biológia - egészségtan (B)							2	2		1	1,5	0,5				2	2		2	2		2	2	
Kémia (B)							1	1,5	0,5	2	2		2	2		2	2							
Földrajz							1	1,5	0,5	2	2		2	2		2	2							
Ének-zene (A)	1	2	1	1	2	1	1	1		1	1,5	0,5	1	1,5	0,5	1	1							
Vizuális kultúra	1	2	1	1	2	1	1	1		1	1,5	0,5	1	1,5	0,5	1	1							
Technika, életvitel és gyakorlat**	1	1		1	1		1	1														1	1	
Művészetek (ének A)																			2	2		2	2	
Testnevelés és sport	5	5		5	5		5	5		5	5		5	5		5	5		5	5		5	5	
Osztályfőnöki	1	1		1	1		1	1		1	1		1	1		1	1		1	1		1	1	
Tánc és dráma*/hon és népismeret	1	1																						
Dráma és tánc/ mozgókép és médiaism.													1	1										
Etika																			1					
Erkölcstan/Hittan	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1			1	1		1	1		1	1		1	1
Fakultáció																			2	2		2	2	
Szabadon tervezhető órakeret	2			3			3			3			2			2			4			6		
Összesen:	28	31	5	28	30	4	31	33	5	31	32	4	35	36	3	36	36	2	35	35	5	35	33	4

* csoportbontás

** 5-7. évfolyamon létszámtól függően csoportbontás

Művészetek: mozgóképkultúra és médiaismeret, ének-zene, vizuális kultúra félévenként váltakozva választható modulként

A: a kerettantervi minimális óraszám

B: a kerettanterv szerinti tényleges óraszám (kötelező, kötelezően választandó tanítási óra)

C: a kerettanterv feletti többlet óraszám

Négy évfolyamos gimnázium biológia-kémia tagozat												
Tantárgy	9.			10.			11.			12.		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Magyar nyelv és irodalom	4	4		4	4		4	4		4	4	
Történelem és állampolgári ism.	2	2		2	2		3	3		3	3	
Idegen nyelv I.*	3	4	1	3	4	1	3	4	1	3	3	
Idegen nyelv II. *	3	3		3	3		3	3		3	3	
Matematika	4	4		4	4		4	4		4	4	
Informatika*	1	1		1	1							
Fizika (B)	2	2		2	2		2	2				
Biológia - egészségtan	2	2		3	3		3	4	1	3	4	1
Kémia	2	2		3	3		3	4	1	3	4	1
Földrajz	2	2		2	2							
Ének-zene (A)	1	1		1	1							
Vizuális kultúra	1	1		1	1							
Testnevelés és sport	5	5		5	5		5	5		5	5	
Osztályfőnöki	1	1		1	1		1	1		1	1	
Tánc és dráma/ mozgókép és médiaism.	1	1										
Művészetek (ének A)							2	2		2	2	
Hittan/Etika		1	1		1	1	1	1		1	1	
Életvitel és gyakorlat										1	1	
Összesen:	34	36	2,0	35	37	2,0	34	37	3	32	35	3

Négy évfolyamos gimnázium matematika-fizika tagozat												
Tantárgy	9.			10.			11.			12.		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Magyar nyelv és irodalom	4	4		4	4		4	4		4	4	
Történelem és állampolgári ism.	2	2		2	2		3	3		3	3	
Idegen nyelv I.*	3	4	1	3	4	1	3	4	1	3	3	
Idegen nyelv II. *	3	3		3	3		3	3		3	3	
Matematika (A)	5	5		5	5		5	5		5	5	
Informatika*	1	1		1	1							
Fizika	4	3	-1	4	3	-1	4	4		4	4	
Biológia - egészségtan (B)				2	2		2	2		2	2	
Kémia (B)	2	2		2	2							
Földrajz	2	2		2	2							
Ének-zene (A)	1	1		1	1							
Vizuális kultúra	1	1		1	1							
Testnevelés és sport	5	5		5	5		5	5		5	5	
Osztályfőnöki	1	1		1	1		1	1		1	1	
Tánc és dráma/ mozgókép és médiaism.	1	1										
Művészetek (ének A)							2	2		2	2	
Hittan/Etika		1	1		1	1	1	1			1	1
Életvitel és gyakorlat										1	1	
Összesen:	35	36	1	36	37	1	33	34	1	33	34	1

* csoportbontás

Művészetek: mozgóképkultúra és médiaismeret, ének-zene, vizuális kultúra félévenként váltakozva választható modulként

A: a kerettantervi minimális óraszám

B: a kerettanterv szerinti tényleges óraszám (kötelező, kötelezően választandó tanítási óra)

C: a kerettanterv feletti többlet óraszám

Tantárgy	Négy évfolyamos gimnázium							
	9. (új NAT) általános		10. (új NAT) általános		11. (új NAT) általános		12. (új NAT) általános	
	K	Ö	K	Ö	K	Ö	K	Ö
Magyar nyelv és irodalom	4	148	4	148	4	148	4	128
Történelem és állampolgári ism.	2	74	2	74	3	111	3	96
Idegen nyelv I.*	4	148	4	148	4	148	4	128
Idegen nyelv II. *	3	111	3	111	3	111	3	96
Matematika	4	148	4	148	4	148	4	128
Informatika*	1	37	1	37	1	37		
Fizika	2	74	2	74	2	74		
Biológia és egészségtan			2	74	2	74	2	64
Kémia	2	74	2	74				
Földrajz	2	74	2	74				
Ének-zene	1,5	55,5	1	37	1	37		
Rajz és vizuális kultúra	1,5	55,5	1	37	1	37	1	32
Technika, életvitel és gyakorlat*							1	32
Testnevelés és sport	5	185	5	185	5	185	5	160
Osztályfőnöki	1	37	1	37	1	37	1	32
Mozgókép és médiaismeretek	1	37					1	32
Hittan	1	37	1	37	1	37	1	32
Fakultáció					2	74	2	64
Összesen:	35,0	1295	35,0	1295	34,0	1184	32,0	960

3.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A kiválasztás alapelvei és szempontjai:

- szakmai-tartalmi
- módszertani
- oktatásszervezési
- anyagi

Ezek az alapelvek és szempontok a kiválasztásnál együtt vannak jelen, és néha egymás ellen hatnak. A pedagógus szakmai és módszertani szabadság érvényesítése a szakmai anyagok kiválasztásánál elsődleges szempont. Ez a módszertani szabadság azonban olyan szakmai felelősséggel jár együtt, amelyben a szakmai munkaközösségek előkészítő, koordináló és kontrolláló szerepének érvényesülni kell.

- *A szakmai-tartalmi szempont* érvényesítése megkívánja, hogy minden pedagógus térjen át a Köznevelési törvény kerettantervi ajánlásaira elkészült és rendelkezésre álló új, modern tankönyvek, tankönyvcsaládok használatára. Előnyt élveznek azok a kompetencia alapú és kooperatív módszertanra épülő tankönyvek, melyek digitális formában is hozzáférhetők.
- *Módszertani szempont:* a különböző segédletek beszerzésénél érvényesüljön oly módon, hogy (legalább munkaközösségi szinten) gondolni kell az egységes pedagógiai és szakmódszertani eljárásmódok alkalmazására. (Felmérések típusai, időbeli szakaszai, előkészítő, ill. önálló munkát követelő feladatlapok, felhasznált forrásmunkák.) A kompetencia alapú oktatásra épülő módszertant előnyben kell részesíteni.
- *Oktatásszervezési szempont:* egy osztályon, egy évfolyamon belül érvényesüljön az egy tankönyvűség, a csoportbontások, átmeneti vagy tartós, tervszerű vagy kényszerű összevonásainak megkönnyítésére, a záróvizsgák egységes szervezésének biztosítására.
- *Anyagi-szempont:* elsősorban a szülő, másodsorban az iskola terhelésének könnyítése miatt. A szülő aláírásával jelzi vissza tankönyvigényét. Az iskolában megrendelt tankönyveken kívül minden más taneszköz beszerzése a szülő kötelessége a tanév megkezdéséig. Az iskolai könyvtárt el kell látni az új bemutató tankönyvek – a tanulmányozhatóság céljából – egy-egy példányával.
- A szaktanár a fenti alapelvek szellemében szabadon választhat, de célszerű figyelembe vennie a szakmai munkaközösség ajánlásait. Az egyes tantárgyak helyi tanterve tartalmazhatja a felvázolt elvek alapján a jelenlegi kínálatból kiválasztott tankönyveket, taneszközöket és segédanyagokat. Ezeknek köre az alapelvek szellemében folyamatosan bővíthető és bővítendő. Az egyes tantárgyak szaktanári munkaközösségei állítják össze évről évre a megrendelendő tankönyvek listáját, így a felsorolt szempontok szerint értékelik a felhasznált tanulmányi segédletek minőségét. Bár korunkban a nevelés-oktatás munkáját megkönnyítő taneszközök és segédanyagok skálája egyre szélesebb, a legfőbb segítőtárs továbbra is a tankönyv. A tankönyvek kiválasztásának itt felsorolt általános, valamint tantárgycsoportokra, ill. egyes tantárgyakra vonatkozó elvein alapul az egyéb taneszközök megválasztása is.

A tankönyv mindenképpen:

- idomuljon a tanterv tartalmához, célkitűzéseire,
- adataiban legyen pontos, következtetéseiben logikus,
- biztosítsa a szaktudományok megfelelő szintű közvetítését,
- törekedjen a tömörségre, tartalmilag legyen igényes, de ne tartalmazzon feleslegesen apró részleteket,
- stílusa legyen magyaros, érthető, pontos fogalmazású,

- legyen logikus szerkesztésű, könnyen áttekinthető,
- legyen jól illusztrált, képekkel, ábrákkal, grafikonokkal szemléltető,
- feleljen meg az életkori sajátosságoknak,
- ne csak ismereteket közvetítsen, de fejlessze a képességeket és készségeket is, neveljen gondolkodásra,
- szövegével, problémafelvetésével motiválja a tanulókat az eredményes tanulásra,
- legyen sokoldalúan használható: az átlagos képességű tanuló sikeresen használhasssa, de a kiváló képességűt is inspirálja újabb feladatok megoldására,
- lehetőleg önállóan, kevés tanári segítséggel is használható legyen,
- segítse elő a külső és belső vizsgákra való felkészülést, feleljen meg a tanterv, az alapvizsga és az érettségi követelményeinek,
- a hozzá tartozó munkafüzet vagy munkatankönyv ne mechanikusan megoldható, hanem gondolkodtató feladatokat tartalmazzon,
- szolgáljon alapul a megfelelő segédanyagokkal való kiegészítéshez,
- lehetőleg egymásra épülő kötetekből álló tankönyvcsalád tagja legyen, amelynek javításán, fejlesztésén a kiadó folyamatosan munkálkodik,
- legyen esztétikus, izléeses, megfelelően illusztrált, tartós és könnyen kezelhető,
- ára legyen értékével arányos, a tanulók és szülei számára megfizethető.

A munkaközösségek az alábbi szempontokat tartják fontosnak a tankönyvek kiválasztásánál:

- *Alsós munkaközösség*

Az alsó tagozaton több éve az Apáczai Kiadó tankönyveiből, munkafüzeteiből dolgozunk. Ez a tankönyvcsalád tökéletesen illeszkedik az alsós munkaközösség által kialakított tanítási, tanulási koncepcióhoz. Minden évben átdolgozzák, a pedagógusok észrevételei alapján javítják, korszerűsítik a tartalmat. A kiadványok színesek, érdekesek. A kiadó gyorsan reagál a változásokra. A könyvekhez kézikönyvet, tanmenetet és e-tananyagot is készít, melyet minden pedagógus térítésmentesen megkap. Fontos szempont, hogy ezek a kiadványok minden gyermek számára elérhető áron megvásárolhatók.

- *Humán tárgyak*

A választott tankönyv nyelvezete könnyen érthető, ezért alkalmas egyéni tanulásra, az anyag önálló ismételtesére. Jó a tagolása, megfelelő általános műveltséget nyújt. A kötetek jól épülnek egymásra, és az egész tankönyvcsalád rendelkezésre áll.

- *A magyar irodalom oktatására használt tankönyv*

Legyen mértéktartó a "divatirányzatokkal" szemben, de tartson lépést a tudományos fejlődéssel; ragaszkodjon az értékek közléséhez;

- *A magyar nyelv tankönyve*

Legyen áttekinthető, logikusan felépített és rendszerező; tartalmazzon az elméleti ismeretek elsajátítását segítő gyakorlatokat is.

- *A történelem tankönyve*

Segítse elő a legfontosabb társadalmi, gazdasági, politikai összefüggések felismerését; mutassa be az egyén szerepét a történelemben (a példaképet, az elrettentő példát és az egyszerű embert egyaránt); megfelelő arányban tárgyalja az egyetemes és a magyar történelmet; forrás-szemelvényeket is tartalmazzon.

- *Idegen nyelvek /angol, német/*

A csoportbontásnak megfelelően sokszínű a tankönyvhasználat. Kezdő csoportjaink nyelvtan-centrikus tankönyvekből tanulnak, haladó és emelt szintű csoportjaink tankönyveinél azonban a szókincs bővítésére és a szóbeli készségek fejlesztésére kerül a hangsúly.

A kiválasztásnál szempont még a tankönyvek ára is. Legyen alkalmas a négy alapkészség egyidejű fejlesztésére; fejlessze a tanulók kommunikatív kompetenciáját; igényesen mutassa be a célnyelvi ország civilizációját, kultúráját, mindennapjait. Rendelkezzen jó minőségű

hanganyaggal, esetleg videós anyaggal; legyen jól kombinálható a nyelv eszközként való használatát célzó, széles skálájú, gyakran nem tanítási céllal készült kiegészítő anyagokkal; tegye lehetővé az érettségi, felvételi vizsgára, valamint az államilag elismert nyelvvizsgára való felkészülést, legyen jól felépített, állandóan fejlesztett tankönyvcsalád tagja.

- *Reáltárgyak, természetismeret /matematika, fizika, kémia, biológia, földrajz/*

Fontos, hogy az egyes évfolyamok tankönyvei egymásra épüljenek, az elmélet-gyakorlat aránya kiegyensúlyozott legyen. Ábrái szemléletesek, érthetőek legyenek. Mértéktartóan és az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten közvetítse az új tudományos eredményeket; térjen ki a gyakorlati felhasználás lehetőségeire. Megfelelő mennyiségű, érdekes, gondolkodtató feladatot és gyakorlatot tartalmazzon

- *Művészeti tárgyak /rajz és műalkotások elemzése, ének-zene/*

A tankönyvnek tematikusnak kell lennie, és az anyagnak más művészeti ágakhoz is kapcsolódnia kell. A rajz tantárgy esetében fejlesztenie kell a tanulók térlátását és ábrázolóképességét.

- *Informatika*

A választott tankönyv mellé használni kell a legújabb példatárak anyagát, követni kell a tantárgy rendkívül gyors fejlődést. A tanár tehát a tankönyv mellett a legfrissebb szakirodalomra is támaszkodik.

3.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az **alsó tagozat** első két évében kezeljük az ebben az életkorban a tanulók között tapasztalható jelentős egyéni fejlődésbeli különbségeket. Ezt a munkát logopédus és fejlesztő pedagógus is segíti. Második osztály fél évéig szöveges értékelést alkalmazunk. Az alsó tagozat harmadik–negyedik évfolyamán erőteljesebbé – a negyedik évfolyam végére már meghatározóvá – válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.

A NAT feladatainak, céljainak megvalósítása érdekében a következőképpen motiváljuk kisdiákjainkat: a fejlesztési feladatok érdekében gyakran alkalmazzuk a kooperatív tanítási-tanulási módszereket. Hangsúlyt kap a szótagoló, elemző, összetevő olvasás-írás tanítása, ez megkönnyíti a helyesírás elsajátítását is. Az első osztályosok dőlt írással tanulnak meg írni, ez az írásmód jobban megfelel a kisgyermek finom motorikus mozgásainak, a tapasztalatok szerint szebb a későbbi íráskéjük is. Idegen nyelvet (német vagy angol) második osztálytól tanulnak a kisgyermek, nagy hangsúlyt fektetünk a szóbeli játékos bevezető szakaszra. A délutáni szakkörökön, matematika, néptánc, furulya, képzőművészeti szakkörökön, valamint a legkülönbözőbb sportkörökön intenzív tehetséggondozás és felzárkóztató munka folyik.

A **felső tagozaton** kialakítjuk a sikeres és eredményes iskolai tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákat. A tanulás tanulásának tanítása egyik fontos feladatunk az 5. évfolyamon, valamint minden évfolyamon, ahol új tantárgy lép be. Ez nem csak a szaktanárok feladata, hanem fejlesztőpedagógus segíti a tervszerű pedagógiai munkát. A felső tagozat hetedik–nyolcadik évfolyamán a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az egész életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása történik. Kiemelt feladat a tanulók pályaválasztásra, pályaaorientációra való felkészítése. Ezt a munkát a nevelési tanácsadó szakemberei is segítik.

A **gimnáziumban** tovább mélyítjük és megszilárdítjuk az alapműveltséget minden területen, valamint felkészítjük az érettségizőket a pályaválasztásra és a továbbtanulásra. Az emelt óraszámú tantervek és a szakkörök az elsődleges színterei ennek a munkának. A 8 évfolyamos gimnáziumban emelt szintű képzésen az idegen nyelveket heti 5 órában tanítjuk. Angol, német és francia nyelvek közül választhatnak a tanulók. Orosz, olasz és finn nyelvoktatást megfelelő létszámú érdeklődés esetén indítunk. Korszerű, interaktív nyelvi labor segíti a nyelvoktatást. A tanulóknak lehetősége van szakköri keretek között anyanyelvi tanárokkal való társal-

gásra, valamint nyelvvizsgákra, versenyekre való felkészülésre. Egyházi kapcsolatainknak köszönhetően a diákok anyanyelvi környezetben is fejleszthetik nyelvtudásukat Németországban, az angol nyelvet pedig anyanyelvi lektor segítségével illetve a partnerintézményünkből érkező amerikai egyetemisták által vezetett táborokban gyakorolhatják. Természettudományos tantárgyak közül a 4 évfolyamos gimnáziumban a matematika-fizika, valamint a kémia-biológia tantárgyakat emelt óraszámban tanítjuk. A 7. és 8., illetve a 9. és 10. évfolyamokon a tanulók heti egy órában gépirás-oktatásban részesülhetnek. Kiemelt figyelmet fordítunk a művészeti tantárgyak oktatására. Eredményesen együttműködünk a Liszt Ferenc Zeneiskolával, ennek köszönhetően sokan tanulnak hangszeren zenét. Csoportbontásban tanulnak a diákok az informatika, idegen nyelv, hittan- valamint a választott szakirányú órákon. A kutatni, elmélyülni, vagy szórakozni vágyó diákok számára 12000 kötet áll az iskolai könyvtárban rendelkezésre, valamint ugyanennyi kötet az evangélikus gyülekezeti levéltárban. Matematika, fizika, biológia, informatika, robotika, idegen nyelvek, magyar nyelv és irodalom, könyvtárhasználat, vizuális kultúra és ének-zene szakkörök keretén belül intenzív tehetséggondozás zajlik.

Az erkölcsi nevelés

A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése kiemelt feladat. Az erkölcsi nevelés során felkészítjük a tanulókat az életben elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítünk választ találni erkölcsi és életvezetési problémáikra. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítésmódokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, a tanítók, tanárok példamutatása támogatja olyan, a tanulók életében nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a mértéktartás, az együttérzés, segítőkészség és a tisztelet. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – kihat egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
- Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.
- Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és tudatos lény, akit veleszületett képességei alkalmassá tesznek a tanulásra, mások megértésére és önmaga vizsgálatára.
- Érti, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, nézeteik és értékrendjük egyaránt befolyásolják.
- Képes reflektálni saját maga és mások gondolataira, motívumaira és tetteire.
- Életkorának megfelelő szinten ismeri önmagát, hosszabb távú elképzeléseinek kialakításakor képes realisan felmérni a lehetőségeit.
- Képes erkölcsi szempontok szerint mérlegelni különféle cselekedeteket, és el tudja viselni az értékek közötti választással együtt járó belső feszültséget.
- Képes ellenállni a csoportnyomásnak, és saját értékrendje szerinti autonóm döntéseket hozni.

- Tisztában van vele, hogy baráti- és párkapcsolataiban felelősséggel tartozik a társaiért.
- Kialakultak benne az európai identitás csírái.
- Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.
- Érti a szabályok szerepét az emberi együttélésben, s e belátás alapján igyekszik alkalmazkodni hozzájuk; igényli azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak.
- Van elképzelése saját jövőjéről, és tisztában van vele, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.
- Életkorának megfelelő szinten tisztában van vele, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.
- Fontosnak érzi a közösséghez tartozást, miközben törekszik személyes autonómiájának megőrzésére.
- Képes megfogalmazni, hogy mi okoz neki örömet, illetve rossz érzést.
- Tisztában van a függőséget okozó szokások súlyos következményeivel.
- Tudja, hogy ugyanazt a dolgot különböző emberek eltérő módon ítélik meg, ami konfliktusok forrása lehet.

Az erkölcsi nevelés megvalósulása tanórai keretek között elsősorban erkölcsstanórákon (az 1. és 5. évfolyamon felmenő rendszerben bevezetve a 2013/2014. tanévtől), osztályfőnöki órákon valósul meg. Az egyes tantárgyi tartalmak tanításakor kiemelt figyelmet fordítunk az erkölcsi nevelésre. Tanórán kívüli keretek közt, az iskola- és osztályközösségeket fejlesztő tevékenységeink, programjaink is tanulóink erkölcsi fejlődését célozzák.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók megismerik nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Elsajátítják azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni-közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei, a helyi német nemzetiség megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek. Kialakítjuk a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzését, és azt a felismerést, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért a tanulók, magyarságtudatukat megőrizve, megismerik történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódnak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

A nemzeti öntudatra nevelés tanórák keretei között elsősorban a történelem, hon- és népismeret, magyar irodalom, ének-zene, rajz és vizuális nevelés tantárgy tanítási tartalmaiban, osztályfőnöki órákon valósul meg. A természettudományos tantárgyak tanítási tartalmainál is keressük a lehetőségeket a nemzeti öntudat fejlesztésére. Nemzeti, nemzetiségi ünnepek közös megünneplésére, méltó megemlékezésekre különös figyelmet fordítunk. Tanítási projekteink, melyek a nemzeti sokszínűséget, a nemzethez/nemzetiséghez tartozást mutatják meg, szintén szolgálják a nemzeti nevelés céljait.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete.
- A nemzetet összetartó jelképek megismerése.
- Nemzeti ünnepeink ismerete.
- Érzelmi kötődés a hazához.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- A tanulók megismerik lakóhelyük, szülőföldjüket.

- A tanulási folyamatban kialakuljon ki az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosítástudatuk.
- Alakuljon ki identitástudatuk a legszűkebb helyi közösségektől, a haza és a nemzet mentén.
- Ismerjék meg jeles történelmi személyiségeinket és a magyar történelmi múlt sorsfordulóit.
- A magyarság történetéről, múltjáról szóló, a közösség többsége által ismert mondák, történetek feldolgozása fontos feladat, mivel a nemzedékek közös története a nemzeti öntudat fejlesztését eredményezhetik.
- A határon túli magyarság sorsának, mint nemzetünk múltjának és jelenének része, úgy ismerjék meg tanulóink.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A közügyekben való részvétel a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését kívánja. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások. E célt szolgálja az osztályközösségek kialakításának és fejlesztésének, valamint a diákönkormányzat működtetésének támogatása is.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- Megérti a szabályok fontosságát.
- Képes egyszerű közösségi szabályok követésére, bekapcsolódik közös tevékenységekbe és követi a közösségi hagyományokat.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét.
- Megismerkedik az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokkal, kötelezettségekkel és az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel.
- Alkalmazza a méltányosságot és az erőszakmentességet biztosító technikákat a közösségben való tevékeny részvétele során.
- Részt vesz olyan tevékenységekben, amelyek a közösség jobbítását szolgálják.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és ki-művelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az elsajátított tudást és készségeket énképébe be tudja építeni, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatni kell abban, hogy érezze, alakítani tudja fejlődését, sorsát és életpályáját. A megalapozott önismeret hozzájárul a boldog, egészséges és kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához. Pedagógusainkat támogatjuk abban, hogy a tanulók megismerését, egyéni fejlesztését célzó eszközökkel, módszerekkel ismerkedjenek meg, és ezeket alkalmazzák tanulóik egyéni fejlesztésében. E fejlesztési terület valamennyi tanórán helyet kap, elsősorban azonban az erkölcstan, osztályfőnöki órák tanmenetében jelenik meg.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális énképe alakuljon ki.
- A tanuló képes az együttműködésre, átérzi és gyakorolja a segítségnyújtást.
- A közös tevékenységek révén ismereteket szerez saját képességeiről és lehetőségeiről.
- Ismeri a különböző megbízatások betöltésével együtt járó felelősséget és a feladatok megosztásának fontosságát.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- Reális énképére alapozva tudjon életpályát tervezni.
- Ismerje a stressz és stresszkezelés lényegét.
- Képes különbséget tenni a valódi és virtuális társas kapcsolatok természete között, be tud kapcsolódni különböző kisközösségekbe.
- Kialakul benne a személyiségének megfelelő humánus magatartás az önkritika és a környezeti visszajelzések egységében, képes elemezni, feltárni a jóra ösztönző, illetve a destruktív csoportok eltérő jellemzőit.
- Több szempontból is rálát egy vitás helyzetre, konfliktusra, képes vitatkozni.
- Felismeri társadalmi szerepeit (férfi-nő, gyerek-szülő, diák-tanár).
- Képes felismerni bizonyos előítéletes magatartásformákat és a sztereotípiák megnyilvánulásait.

A családi életre nevelés

A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Ezért társadalmi elvárásként fogalmazódik meg a nevelési-oktatási intézményeknek a gyermekek nevelésében, az erkölcsi normák, a harmonikus családi minták közvetítésében való fokozott részvétele. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A családi életre való felkészítés segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, valamint a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A családi életre nevelés elsődleges színterei: az erkölcsstan órák, az osztályfőnöki órák, környezetismeret- és biológiaórák. A családok jobb megismerése érdekében szorgalmazzuk a családlátogatást, valamint a családokkal közösen szervezett programokat iskolánkban.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- A tanuló megismeri és elsajátítja az alapvető együttélési, együttműködési normákat a családban, az iskolában, a társadalmi életben.
- Ismeri és betartja az illemszabályokat.
- Megismerkedik a családi ünnepekkel és az ezekhez kötődő szokásokkal.
- Megtanulja a családi szerepekhez (anya, apa, gyermek) kapcsolódó feladatokat, és törekszik rá, hogy saját feladatait napi rendszerességgel elvégezze.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- A tanuló képes felismerni és megfogalmazni a családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat.
- Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival.
- Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni.
- A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is.

- Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhesség-megszakítás lelki és fizikai veszélyeit.
- A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok készítsék fel a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, gondozására, társas viselkedésük szabályozására, a társas konfliktusok kezelésére. A gyerekek, fiatalok sajátítsák el az egészséges életmód elveit, és – amennyire csak lehet – azok szerint éljenek. Az iskola feladata az is, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A testi és lelki egészségre nevelés szinterei elsősorban az osztályfőnöki órák. Az iskola kiépítette egészségnevelés programját.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- A tanuló képes önállóan, az évszaknak és az időjárásnak megfelelően ruhát választani és felöltözni.
- Tudja, hogy a rendszeres tisztálkodás, a táplálkozás és a megfelelő folyadékbevitel egyaránt fontos az egészség védelmében.
- A rendszeres mozgás, a természet szeretete igényként épül be személyiségébe, figyel testtartására.
- Képes kifejezni a betegség és az egészség mint állapot közötti különbséget.
- Képes egyes betegségtünetek (láz, fejfájás) megnevezésére.
- Tudja, hogy a védőoltások is fontos eszközei az egészség megőrzésének.
- Képes kifejezni, leírni egyes feszültséget, stresszt okozó helyzeteket. Megtapasztal relaxációs technikákat, képes légzőgyakorlatok és egyszerű tornagyakorlatok (például reggeli torna) önálló elvégzésére.
- A tanulóban kialakul az igény a harmonikus, barátságos, otthonos környezet iránt.
- Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti, alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát.
- Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiénié ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiéniáját.
- Tudja, hogy a rendszeres testmozgás és művészeti tevékenység hozzájárul lelki egészségünk megőrzéséhez, így fokozatosan kialakul az igénye ezek iránt.
- A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat.
- Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével.
- Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni.
- Ismer és alkalmaz stresszoldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stresszoldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket.

- Ismeri a stressz okozta ártalmakat, a civilizációs betegségeket és ezek megelőzésének módját.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A NAT ösztönzi a személyiségfejlesztő nevelést-oktatást, melynek része az akadályozott, hátránnyal élő fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározása. Ez akkor lehet eredményes, ha az intézmények pedagógiai programja, a helyi tanterv külön figyelmet szentel minden tanuló képességbeli és társadalmi különbözőségének. A nevelési-oktatási intézmény alakítsa ki a gyerekekben, fiatalokban a beteg, sérült, fogyatékkal élő emberek iránti együttérző és segítő magatartást. Saját élményű tanuláson keresztül fejlessze ki a tanulóknál a szociális érzékenységet és számos olyan képességet (együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez. A nevelés színterei elsősorban az osztályfőnöki órák, erkölcsi órák.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- A vállalt és kapott feladatok végrehajtása iránti felelősség alakuljon ki.
- Ismerje fel, hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon).

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- Kölcsönös egymásrautaltság felismerése, egymás segítése.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A nevelés célja, hogy a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók ismerjék meg azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük természeti és társadalmi értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. Beépült az egyes természettudományos tantárgyak és osztályfőnöki, erkölcsi órák tanmenetébe.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- A tanuló érzékennyé válik környezete állapota iránt.
- Képes a környezet sajátosságainak megismerésére, észreveszi a környezetben lejátszódó kedvező és kedvezőtlen folyamatokat.
- Képes saját mikrokörnyezetében olyan változásokat javasolni, amelyek annak minőségét javítják.
- Értéknek tekinti a természeti és az ember alkotta környezet harmonikus működését.
- Késztetés alakul ki benne környezete értékeinek megőrzésére.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- A tanulóban kifejlődnek az igény olyan életvezetéshez, mely a környezet védelmét szolgálja. Érti a fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni.

- Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket.
- Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét.
- Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit.
- Érti a fenntarthatóság fogalmát.

Pályaorientáció

Iskolánkban a pályaorientáció a 7–8. évfolyamon teljeseedik ki. Azonban az azt megelőző évfolyamokon arra törekszünk, hogy diákjaink minél több szakma, hivatás munkafeltételeit megismerjék videofilmek, lehetőség szerint munkahelyek meglátogatása, szülői beszámolók segítségével.

7–8. évfolyamon a célzott pályaorientációt iskolánk e feladattal megbízott pedagógusa koordinálja. A diákoknak középiskolára felkészítő foglalkozásokat szervezünk. Egyéni felkészítéssel az esélyegyenlőséget támogatjuk az arra rászoruló diákjaink esetében. A szülőket tájékoztatjuk szülői értekezleten, egyéni konzultáción a továbbtanulási lehetőségekről. A tanulók önismeretének fejlesztésével a megalapozott, sikeres továbbtanulást igyekszünk támogatni. Arra törekszünk, hogy a tanuló képes legyen megfogalmazni, hogy mi érdekli őt leginkább, legyen tisztában saját adottságaival, hogy azokat mely szakmákban tudná hasznosítani. A középiskolák bemutatkozása, a pályaválasztási alkalmassági vizsgálatok segítik e tevékenységünket.

A pályaorientáció iskolánkban elsősorban az osztályfőnöki órákra terjed ki, de szülői értekezleteken, egyéni és csoportos foglalkozásokon, iskolán kívüli programokon is megvalósul.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- A tanuló megismeri azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelének zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják.
- Felismeri a különböző foglalkozások együttműködésének fontosságát.
- Képes megfogalmazni adott szakma tevékenységét, és képes csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempontrendszer szerint.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- Ismeri önmagát, érdeklődési körét, motivációját, saját adottságait mely szakmákban tudná hasznosítani.
- Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a továbbtanulással, a választható iskolákkal, életutakkal kapcsolatban.
- Ismeri az élethosszig tartó tanulás fogalmát.
- Tud célokat kitűzni és jövőképet felállítani. Van önkritikája, képes különbséget tenni a társas befolyásolás és saját elképzelése között. Érti a tanulás és a karrier cél elérésének összefüggéseit.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világában és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát.

A gazdasági és pénzügyi nevelés elsősorban osztályfőnöki órákon az életkori sajátosságoknak megfelelően, koncentráltabban a 7–8. évfolyamon történik. Tanórán kívül megvalósul még az osztályközösségek gazdálkodásában, diák-önkormányzati gazdálkodás során, papír- és hulladékgyűjtés útján keletkezett bevételből való gazdálkodás során, karácsonyi/húsvéti vásár rendezésével.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- A tanuló ismeri az általa mindennap fogyasztott alapvető élelmiszerek árát.
- A matematikai műveletekről, illetve a mértékegységekről szóló ismereteit alkalmazni tudja pénzre vonatkoztatva is.
- Képes mindennapi fogyasztási cikkeket önállóan vásárolni, tud vigyázni a pénzére.
- Beépül az energiatakarékosság cselekvéseibe és gondolkodásába.
- Vannak ismeretei arról, hogy hazánkban és a világ más részén hozzá képest milyen életszínvonalon élnek gyerekek.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- A tanuló történelmi ismeretei alapján felismeri a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését.
- Ismeri az unió közös fizetési eszközét, belátja, hogy az egyes országok eltérő mértékben és szerepben kapcsolódnak be a világgazdaság folyamataiba.
- Érzékeli az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életében.
- Érzékeli, hogy mi a fenntartható gazdaság és hogyan valósítható ez meg globális és lokális szinten.
- Matematikai ismereteit alkalmazza pénzügyekkel kapcsolatos feladatokban.
- Képes összehasonlítani, hogy különböző országokban milyen életszínvonalon élnek az emberek, és felismer néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.

Médiatudatosságra nevelés

A médiatudatosságra nevelés lehetővé teszi, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosságnak felelős résztvevői legyenek; értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Az értelmező, kritikai és tevékeny beállítódás kialakítása révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A médiatudatosságra nevelés során a tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett média jellemzők jogi és etikai jelentőségével. A médiatudatosságra nevelés minden tantárgyi óra kiemelt feladata, különösen az informatika, média, a rajz és vizuális nevelés tantárgyak tanítási tartalmaiban jelenik meg. Az erkölcsstan tantárgy fejlesztési feladataiban, valamint az osztályfőnöki órákon is megjelenik.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- A tanuló tisztában van a korhatárt jelző szimbólumok jelentésével.
- Képes különbséget tenni a televízióban történetek és a valóság között.
- Ismeri a médiumokat és azok szerepét az ő szabadidejében, valamint hasznosíthatóságukat a tanulásban.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni.
- Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével.

- Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel.
- A közösségi oldalakon megjelenő verbális agresszió elhárítására megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik.
- Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat. Kialakulóban van kritikai érzéke a médiatartalmak hitelességét illetően.

A tanulás tanítása

Törekszünk a kreativitás fejlesztésére, az írásbeliség és szóbeliség egyensúlyára, hogy a diákok tudjanak megfelelően írni, olvasni, számolni, továbbá ne legyenek idegenek számukra az IKT-eszközök. A mentális képességek fejlesztésével törekszünk arra, hogy a tanulók saját tanulását meg tudják szervezni, a tanulás iránti attitűdjük legyen pozitív. A tanulók egyéni tanulási stratégiái erősödjenek meg, és tudják egyre tudatosabban, gyakorlottabban kezelni saját tanulási stratégiáikat, felismerjék készségeik erős és gyenge pontjait, képesek legyenek saját munkájukat tárgyilagosan értékelni. A fejlesztő értékelés alkalmazásával segítjük a diákok tanulási folyamatát. A tanulási folyamat ilyen támogatása minden tanórán megvalósul, de a tudatos tréning jellegű foglalkozások az osztályfőnöki órák tanmenetében jelenik meg.

A nevelés fő célja alsó tagozaton:

- A tanuló tapasztalatot szerez arról, hogy lehet játszva tanulni.
- Napi rutinjába beépül a tanulásból adódó otthoni feladatok elvégzése, egyre inkább saját időbeosztása szerint készül az órákra.
- Vannak élményei arról, hogy az iskolai oktatáson kívül a tanuláshoz és az önművelésnek egyéb lehetőségei is léteznek.

A nevelés fő célja felső tagozaton:

- Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (a gyermekirodalomban, egyszerűbb kézikönyvekben) és a világhálón.
- Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat.
- Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelvileg szabatosan indokolni.
- A tanuló megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie.
- Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

3.5 Mindennapos testnevelés

A Nemzeti Köznevelésről szóló törvény értelmében a 2012/13-as tanévtől felmenő rendszerben az 1., 5. és 9. évfolyamon bevezetésre került a mindennapos testnevelés. A 4., 5. testnevelés órák keretére egyes évfolyamokon néptáncórákat, röplabda, kézilabda, labdarúgás és úszásfoglalkozásokat szervezünk. Az egyesületekben igazolt sportolók délutáni edzéseit 4., 5. testnevelés óráként beszámítjuk.

A tanulók mindennapos testedzését a tervezett testnevelési órák, a sportegyesületben zajló edzések, illetve a tanítás utáni foglalkozások biztosítják. Ennek érdekében 2001-től Diáksport Egyesületet (DSE) működtetünk.

Az intézményvezető engedélyével szakmailag hozzáértő, nem testnevelés szakos, de megfelelő szakképesítéssel rendelkező nevelő is vezethet sportfoglalkozást. A sportszakköröket az iskola aulájában, tornaszobájában, a Rába-parton felépített sportpályán, a Bercsényi ligeti sportpályákon, illetve az iskola udvarán tartjuk. Minden évben az anyagi lehetőségeinktől függően pótoljuk eszköz és felszerelés állományunkat.

3.6 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás elvei

Iskolánkban minden tanuló a felekezetének megfelelő hitoktatásban részesül. Az alsó tagozatos kisgyermekek szülei a beiratkozáskor nyilatkoznak arról, hogy angol vagy német nyelvek közül, melyik lesz a tanuló kezdő nyelve. Kilencedik osztályos tanulók a beiratkozáskor nyilatkoznak arról, hogy melyik idegen nyelvet választják másodikként.

Gépírás tanulására is lehetőség van, erről saját tanulóink a tanév elején, az újonnan felvett diákok szeptemberben írásban nyilatkoznak.

Szakköri és sportköri foglalkozásokra szeptemberben az első tanítási héten a szaktanároknál jelentkezhetnek a diákok.

Az új énekkari tagokat meghallgatás után az ének-zene tanár jelöli ki.

A furulya szakkörbe a szakkörvezetőnél lehet jelentkezni.

A kétszintű érettségi vizsgára a 2.9 pontban felsorolt tantárgyakra és szintekre lehet jelentkezni. A vizsgára való jelentkezés az érettségi vizsgaszabályzat szerint történik.

Pedagógusválasztás lehetőségét csak a délutáni foglalkozásokon tudjuk biztosítani, ahol a diákok érdeklődési körüknek megfelelő tantárgyat választanak, illetve ahol lehetőség van pedagógust választani.

Az első osztályban lehetőség van a család kötődése alapján (idősebb testvért már tanított) tanítót választani.

3.7 Projektoktatás

A projektmódszer átlép a hagyományos oktatáson, az iskola hagyományos idő keretein, falain, életközeli problémákból indít, és minden résztvevő előzetes tapasztalataira épít. Iskolánk legjelentősebb projektjeit Comenius iskolai együttműködés keretein belül valósítja meg. Ennek során a partneriskola diákjaival karöltve hosszú időn keresztül (1-2 esztendő) dolgozunk egy adott témán. A projektmunka a diákok és tanárok részéről kreativitást, kitartást és nagy szorgalmat igényel. A projekt „végterméke” azonban sikeres megvalósítás esetén mindenért kárpótol. Előnyben részesítjük azokat a témákat, amelyek az Európai Unió alapelveivel harmonizálnak.

3.8 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók felvételét nem befolyásolhatja a szülők anyagi helyzete vagy a társadalmi rang. Nagy családok gyermekeit előnyben részesítjük, különösen akkor, ha a testvérek már intézményünk tanulói.

Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységünket a Pedagógiai Program 2.6 pontjában részletesen kifejtettük. A tanulók felvételénél, vizsgáinál és a számonkérések során alkalmazzuk a 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 68.§ (4) bekezdését, mely szerint kérjük a szakértői vélemény másolatát, valamint a szülői kérvényt a speciális igények érvényesítéséhez. A tanulók számára a többletidőt vagy az egyéb speciális körülményeket a jogszabályi előírásoknak megfelelően biztosítja az iskola. A tanulók szakértői vizsgálatra küldésére a szülők bevonásával nagy figyelmet fordítunk. Amennyiben speciális pedagógiai feladat merül fel, folyamatosan konzultálunk a tanuló kezelőorvosával, gyermekpszichológusával, illetve minden olyan szakemberrel, aki a tanuló gyógyításában, fejlesztésében részt vesz. Iskolánkban belül fejlesztő pedagógusok, logopédusok, iskolapszichológus és lelkeszek segítik a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységet. A tanári karból többen mentálhigiénés továbbképzéseken vesznek részt, hogy szakértelemmel tudják segíteni a rászoruló tanulókat.

Az anyagilag rászoruló tanulókat iskolánk és fenntartó egyházunk közös alapítványa támogatja. Alapelvünk, hogy anyagi okok miatt nem szenvedhet hiányt étkezés, felszerelés, illetve

iskolai programok tekintetében egyetlen gyermek sem. Egészségügyi problémákkal küzdő gyermekek különleges étkezési igényeit kielégítjük.

Jótekonysági rendezvények szervezésével segítjük a rászorulókat és neveljük a többiek a szolgáló és adakozó életmódra.

3.9 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Óvoda

Elvárható eredmények:

- a test, a lélek és szellem életkorra jellemző összhangja. A nagy és kis mozgások önálló, bátor, ügyes kivitelezése. Az érzés szintű eleven érzékelés. Illatok, színek hangok, formák, felületek, belső érzetek, például az egyensúlyi helyzetek változásainak élmény szintű átélése, esetleg megnevezése
- a magányosan, párban és csoportokban folyó játékokra való alkalmasság
- a viselkedés keresetlensége, de az emberi együttélés szempontjából lényeges szabályokhoz igazítása
- élénkség, a fegyelmezési helyzetek kiprovokálásának minimumával. Az akadályok legyőzésének változatos megoldása. A kompromisszumkötések gyakorisága
- elemi tájékozódás az emberi kapcsolatokban, térben, időben, a dolgok ok-okozati rendjében, fontossági sorrendjében. A kialakított gondolkodási sémák javítására való törekvés. Az én és nem-én, az "idebenn" és "odakinn" érzékszervi-mozgásos síkon való világos elválasztása
- a tág értelemben vett tanulási vágy és képesség, a kíváncsiság
- az én már ezt is tudom büszkesége. Kisebb megbízatások teljesítése
- a kapcsolatfelvétel és a kapcsolattartás eszközeként alkalmazott érthető, helyzethez illő beszéd
- annak jelei, hogy csökken a viselkedés érzelem- és indulatvezéreltsége. Az iskolába készülő gyermek már tudja vágyai teljesülését késleltetni. Egyensúlyi állapotát az asszimiláció és akkomodáció végtelenszámú próbálgatásában szerezte meg. A kéreg alatti funkciók fokozatosan az agykéreg irányítása alá kerülnek. A magatartás robbanékonyosságát kezdi visszafogni az ingerek "szétválogatása", a válaszok belső vagy hangzós beszédre való átfordítása
- gondolkodását még a szemléletesség uralja. Ilyen értelemben nevezzük észjárását Mérei Ferenc szavaival: művelet előttinek. Bizonyos helyzetekben azonban megjelennek a fogalmi gondolkodás jelei

Nagy Lászlóval valljuk: **Az ember életében minden életkornak megvan a maga egyedülálló szerepe, feladata. Szigorúan tilos és kártékony bármelyiket feláldozni a következő érdekében.**

Intézményünk iskolája és óvodája már szervezetében is, de tartalmi törekvéseiben is lehetőséget nyújt az átmenet problémakörének oldásában.

Óvodánk, mint nevelési intézmény a hét éven aluli gyermekek szeretetteljes gondozására, az egészséges életmód jó szokásainak kialakítására, a zenei, vizuális és szóbeli anyanyelvi műveltség alapjainak lerakására vállalkozik.

Megerősítjük azokat az elemi szokásokat, amelyeket a család életrendje alakít ki a kisgyermekben. Esetenként megismertetjük olyan szokásokkal, melyek átélésére intézményünkben van módja.

Az ismeretek terén mennyiségbeli követelményeket nem állapítunk meg.

Óvodánkban mérési módszereket nem alkalmazunk, a türelmes, kiváró, biztató, támogató, "előhívó" nevelői magatartást helyezzük előtérbe. A gyermekek szükségszerű értékelését a megfigyelés módszerére alapozzuk.

Pszichológiai tanulmányaink alapján hiszünk a látszólag haszontalan elfoglaltságok hasznosságában, ebben az életkorban.

A gyermeki én megerősödése, bátorsága, társas ügyessége pedig azért alakulhat ki, mert nem kell állandóan külső támpontokhoz igazodnia.

Mindennapi életünkben alkalmazzuk a fejlesztő értékelés formáit. Mindezt a szeretet nyelvén közvetítjük a kis gyermekek felé, hogy nap, mint nap érezzék, és megtapasztalják: jónak lenni jó.

Vállalkozunk arra is, hogy gyermekeinket bevezetjük a keresztyén életmód, az evangélikus egyházi élet apróbb-nagyobb eseményeibe (Ovis-istentisztelet, áhítatok, stb.).

Biztosítjuk, hogy gyermekeink sok szabad és irányított mozgásra kapjanak lehetőséget, alakítva így mozgáskoordinációjukat, közvetve értelmi képességeiket.

A gyermek Isten ajándéka. Tudatosan törekszünk tehát arra, hogy biztosítsuk és erősítsük minden gyermek számára a „kegyelmi ajándékok” (képességek, adottságok, „küldetés”) előítéletek nélküli, ember és Isten előtti egyenlő, értékes kibontakoztatását. Semmiféle elkoptatott beidegződést nem erősítünk, példát mutatunk.

Bízunk abban, hogy - munkánk nyomán is - az életkorra jellemző, kaotikus gyermeki átélésekből lassan föltisztulnak a dolgok, események összetartozásának és erkölcsi alapjainak körvonalai.

Törekszünk arra, hogy a kicsik szeressenek óvodába járni a társas élmények jó élményekkel körülvett emlékképekben raktározódjanak el bennük.

A csoportalakítás szempontjai:

Azt tartjuk jónak, ha a gyermekek az óvodában töltött éveik alatt nem váltanak sem csoportot sem óvónőt. Ez magával vonja **a vegyes**, vagy részben osztott életkorú csoportok kialakulásának lehetőségét, melyet a választott program értelmében és meggyőződésünk szerint is kívánatosnak tartunk.

A megfelelő, oldott, elfogadó kapcsolat kiépítése időigényes és bármely hatás érvényesülésének nélkülözhetetlen alapja.

A csoportalakítás minden évben a jelentkező gyermekek kor szerinti összetételéből is adódik, nem befolyásolható.

Lehetőséget tudunk adni a barátok, ismerősök, rokonok, esetleg testvérek egy csoportba kerülésére is.

Napirendünk nem zárja ki annak lehetőségét sem, hogy a nap egy bizonyos szakaszában átlátogasson a gyermek egy másik csoportban lévő társához.

A csoportlétszámok 2013-2014-től lehetőség szerint nem haladják meg a 25 főt.

A program ellenőrzése és értékelése

" Éljetek úgy, mint a világosság gyermekei.

A világosság gyümölcse ugyanis,
csupa jóság, igazság és egyenesség."

Ef, 5, 8-9

Miből tudjuk, hogy a gyermekek javára cselekszünk?

Játékuk ötletgazdagságából, társas színvonalából, a játék tárgyi nyomainak rendezettségéből, türelmes viselkedésükből, a szabályok megtartásából, viselkedésük keresetlenségéből és a helyzethez való igazodásból.

Képzeliódésük eleven, találékonyak, fantáziadúsak, a metaforáik, szimbólumaik kivetítése gazdag. Önállóak, kezdeményezők, csökken az agresszió, Beszédük kifejező, kapcsolatteremtő. Testi - lelki egészségük, jó kedvük, ügyesedésük, életkorukhoz illő műveltségbeli gyarapodásuk is ezt jelzi. Feszültségmentesen alkalmazkodnak az óvodai életrendhez, szívesen jönnek óvodába. Várják a mesét, és figyelmesen, élénk képzelődéssel kísérve végighallgatják. Az óvónő egyéniségének jóindulatú, csendes, egyenletes kisugárzását ragaszkodással, együttműködéssel és utánzással viszonyozzák.

A gyerekek állapota a szülőket is tájékoztatja az óvodai élet tartalmáról, a bánásmódról, az oly fontos érzelmi légkörről.

Munkánk minősítői első renden a gyermekek és a szülők!

Az önellenőrzés szempontjai:

- Milyen pedagógiai álláspontot alakítottunk ki? Tudunk-e azonosulni a program céljaival, tartalmával, stílusával?
- Elég laza-e a tervünk? Rugalmasak vagyunk-e a gyakorlati megvalósulás terén?
- Jól rangsoroltuk-e a feladatokat?
- Értékrendünk figyelembe vette-e a gyermekek életkori jellemzőit? Elevenek-e érzelmeink, s mértéktartóan és változatosan tudjuk-e kifejezni azokat, rugalmassággal, folyamatossággal?
- Van-e elég emberi és pedagógiai önbizalmunk?
- Hitelesek és őszinték vagyunk-e a szülők előtt?
- Sikerül-e elkerülni a gyermeki viselkedés és a játékesemények túlmagyarázását: Nem vonunk-e le túl hamar indokolatlan következtetéseket egy kisgyermek megnyilvánulásából? Tudomásul vesszük-e, hogy minden és mindenki állandóan változik?
- Hogyan növeljük és neveljük önmagunkat?
- Elég egyszerűek vagyunk-e?
- Egyénre szabottan, konkrétan alkalmazzuk-e a fejlesztő értékelés formáit?
- Tudjuk-e: "a jó erény jutalma és nagysága gyakorlásának könnyű természetességében rejlik" (Montaigne: Esszé a gyermeknevelésről).

A vezetői ellenőrzés:

A vezető óvónő is benne él a játékos - mesés óvodában, partner is a mindennapokban.

Egyben a közös ügy képviselője, és a feltételek megteremtője. Az ellenőrzési feladatokat **nem** az adminisztratív eszközök előtérbe helyezésével oldja meg.

Rendszeres havi munkamegbeszéléseken, vagy alkalmi konzultációs lehetőségeken beszéljük meg "közös dolgainkat". Csoport látogatások során a megfigyelést követő tapasztalat átadása a cél, a módszertani szabadság tiszteletben tartásával, az óvoda élet-, és napirendjének összehangolása mellett.

Szigorú feladata azonban a gyermekek életkorához, játékához illő, "jó rend" feletti őrködés.

Az írásos dokumentumok pontos vezetése (hiányzási napló) kötelesség és munkánk segítője (csoportnapló). Lényegre törő feljegyzéseink segítenek munkánk alakításában a gyermekekről kialakított pillanatnyi kép megformálásában.

Amennyiben szükséges, a megfigyelések során gyűjtött adatok elemzése után egyéni tervet készítünk, ill. szakemberrel konzultálunk.

A felhasznált és a helyi adottságokkal kiegészített, kialakított keretterveken csak akkor módosítunk, ha indokoltnak látjuk.

A gyermekek fejlődését semmiféle méréses módszerrel nem értékeljük. Készítünk spontán fényképfelvételeket játékhelyzetekről, élethelyzetekről, alkalmakról. A csoportnaplóban elhelyezzük őket.

Az együttlét során gyermekeinket figyelemmel kísérjük. Tapasztalatainkat évente 2-3 alkalommal kötelezően lejegyezzük, illetve akkor, ha váratlan, érdemi változás áll be a gyermek fejlődésében. A megfigyelések rögzítésekor alkalmazzuk a nevelőközösségünk által közösen kidolgozott „személyiséglapok tartalma”, „Iskolaérettség” és „Csipetnyi tudomány” dokumentumokat, melyeket programunkhoz mellékelünk.

A mérés-értékelés kötelezettségét pedagógiai programunk szellemének megfelelően tehát az alábbi dokumentumok együttese elégíti ki:

- Személyiséglapok tartalma

- **Iskolaérettség**
- **Csipetnyi tudomány**

Az elbizakodott, túlzó tudatosság helyett a természetre és az emberi személyiség kibontakozását belülről irányító titokzatos erőkre is hagyunk valamit." **Nem mindig ember, aki sorsot intéz...**" (Arany János).

Az Evangélikus Óvoda egész működését - kevés garancia beiktatásával - **bizalomláncolat-ra építi**, mind a szülőkkel, mind az óvónőkkel.

Iskola

Az egyházi iskola nevelő-oktató tevékenységéből adódóan a követelményrendszer is sokrétű. A tantárgyi, magatartási és egyéb követelményeket világosan, egyértelműen fogalmaztuk meg, arra törekedünk, hogy ezek teljesíthetők legyenek. A követelményrendszer a mindenkor érvényes előírásokat követi, az esetleges változásokat figyelembe veszi. A követelményrendszert a nevelési és az oktatási feladatoknak megfelelően tantárgyi, magatartási és szorgalmi egységekre tagoltuk.

A tantárgyi követelményeket a NAT alapján iskolánk helyi tanterve tartalmazza. A tantárgyi megmértetés tanórai és tanórán kívüli követelményeit az egyes tantervekben fogalmaztuk meg. A tanév elején közölt elvárásokon, a tanév során nem változtatunk, ezáltal biztosítjuk a következetességet és a kiszámíthatóságot.

A magatartási követelményeket alapvetően az intézmény keresztyén nevelési elvei és értékrendje határozzák meg.

A szorgalmi követelmények - a diákoknak a tanuláshoz, munkához való viszonyát fejezik ki.

A követelményrendszer betartása, betartatása szempontjából alapvetően fontos a fegyelem és fegyelmezés, a jutalmazás és a büntetés. Az a célunk, hogy diákjaink fegyelmezettek legyenek. Úgy kell őket szeretnünk, hogy szabadnak érezzék magukat. Azt érezzék, hogy a fejlődőképes embert szeretjük bennük, és abban segítünk, hogy az ehhez vezető utat megtalálják.

Az alábbi elveket tartjuk fontosnak:

- Csak az iskola helyi tantervében elfogadott tananyagot követeljük meg.
- A követelmények megállapításánál figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat, beépítjük a tanulócsoporthoz és az egyes tanulók képességeit, a tanuláshoz való hozzáállást.
- A követelmények megfogalmazása során összhangot teremtünk az egyes tantárgyak között.
- A követelmények betartásának célja nem az elriasztás, hanem az igényesség kialakítása.

Azt reméljük, hogy az igényesen kidolgozott követelményrendszer következetes alkalmazása elvezet a konstruktív életvezetés kialakításához. A konstruktív életvezetésű egyén képes az önfejlesztő és közösségfejlesztő tevékenységformák végrehajtására. Jellemzői: ismeretszerző-, intellektuális-, esztétikai tevékenység, egészséges életmód; szellemi, fizikai, közéleti munka, szellemi, kulturális, természeti értékek védelme, segítségadás, fegyelmezettség.

Számonkérés, beszámoltatás, vizsgáztatás

Ellenőrzés, értékelés, osztályozás

Az **ellenőrzés, értékelés** osztályozás a pedagógiai tevékenység szerves része, melynek jelentős szerepe van a személyiség fejlesztésében: ösztönzést ad, fejleszti a felelősségérzetet és önértékelő képességet, önnevelésre készítet.

Az objektív, igazságos értékelés - osztályozás előfeltétele a világosan megfogalmazott és következetesen érvényesített követelményrendszer. Ugyanakkor a tanulót önmaga teljesítményéhez, egyéni képességeihez is viszonyítani kell. Az értékelés, osztályozás a tanulókat egyénileg is segíti abban, hogy a tőlük elvárható maximumot nyújtsák, akár elismerő, akár elmarasztaló, legyen igazságos és a bizalomra építő.

Az ellenőrzésnek ki kell terjednie az írásbeli házi feladatra, a füzetvezetésre is.

Bármely tantárgy ellenőrzési - értékelési rendszerében a folyamatosság elengedhetetlen követelmény. Az ellenőrzés formái tantárgytól, tananyagtól, az oktatási céltól, a tanulók egyéniségétől és számos más tényezőtől függően rendkívül változatosak. Érvényesíteni kell a szóbeliség primátusát.

A félévi és év végi minősítés, osztályozás ne legyen mechanikus művelet. A záró osztályzat tükrözze a tanuló évközi szerepléseit. Értékelje az igyekezetet, vegye figyelembe a teljesítmény változásának irányát. *A tanév végi értékelés az egész éves szorgalmi időszak alatt nyújtott teljesítményen alapuljon!*

A tanulók tantárgyi teljesítményét a tárgyat tanító pedagógus ellenőrzi, értékeli, osztályozza - teljes jogkörrel és felelősséggel.

Az értékelés - osztályozás a hagyományos ötös fokozatú rendszerben történik: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1). Az egyes fokozatok tartalmát a tantervi követelmények határozzák meg.

A tantárgyi modulok közül a tánc és dráma értékelése: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, nem felelt meg; a mozgóképkultúra és média ismeretek a hagyományos ötös fokozatú rendszerben történik.

A fentiektől eltérően az általános iskola 1. osztályát, a 2. osztályos I. félévet, illetve a belépő idegen nyelvi tantárgyakat szövegesen értékeljük; kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt és nem felelt meg minősítést alkalmazunk.

A szorgalmi időben kapott osztályzatokat, értékelést az 1-2. évfolyamon a pedagógus, a továbbiakban a tanuló bejegyzi a tájékoztató füzetbe vagy az ellenőrző könyvbe, valamint az elektronikus naplóba. A szülő a bejegyzéseket aláírásával veszi tudomásul, és a kapott belépési kóddal rendszeresen tájékozódik az elektronikus napló bejegyzéseiről.

A tanév végén a tanuló az egyes tantárgyakban elért kimagasló teljesítményéért kitűnő (5) osztályzatot kaphat.

Az értékelés alapelvei

- személyre szóló legyen,
- fejlesztő, ösztönző jellegű legyen,
- ne legyen megtorló, fegyelmező jellegű,
- folyamatosságot biztosítson,
- az iskolai (munkaközösségi) követelményrendszerre épüljön,
- biztosítsa a szóbeli és írásbeli értékelés egészséges arányát,
- legyen tárgyyszerű (melyek az erős pontok, melyek a gyengeségek, hogyan lehetséges a javítás),
- félelemmentes légkörben történjen.

Az értékelés formái

Személyes, szóbeli értékelés történik

- a tanítási órákon a tanár folyamatosan megerősít, korrigál, segít, tanácsot ad,
- a tanár megragadja a tanórán kívüli lehetőségeket is,
- a szaktanárok által az évközi érdemjegyek és az osztályzatok megállapításakor,
- a fogadóórákon,
- a szülői értekezleteken az osztályfőnök által,

- az osztályfőnök az osztályban tanító tanárok véleményét is közvetíti a magatartás- és szorgalomjegyek kapcsán,
- az osztályfőnök által a naplók és ellenőrzők havi felülvizsgálatakor,
- az iskola által szervezett programok értékelésekor (kirándulás, színházlátogatás, iskolai műsorok, vetélkedők, stb. kapcsán),
- a tantestület előtt (szélsőséges esetekben),
- az igazgató vagy igazgatóhelyettesek által (kiemelkedő eredmények, illetve fegyelmi vétségek kapcsán),
- szöveges értékelés: a szaktanár vagy az osztályfőnök által szükség esetén (kiemelkedő teljesítmények, illetve problémás tanulók).

3.10 Magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tanuló magasabb évfolyamra lép, ha az évfolyam követelményeit minden tantárgyból – legalább elégséges osztályzattal – a szorgalmi időszakban rendszeren, osztályozó vizsgán vagy különbözeti vizsgán teljesítette. *Nem léphet tovább az a tanuló, aki valamelyik tantárgy követelményrendszerét – neki felróható vagy fel nem róható okokból – nem teljesítette.*

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az adott osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi jegyek alapján a tanuló javára módosítja.

3.11 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

1-4. évfolyam:

Az alsó tagozatban délelőtt zajlanak a tanítási órák, a gyerekek túlnyomó többsége a napközi otthonban, egy része pedig otthonában készül fel a következő napra. A napköziben egy óra a tanulásra, elmélyítésre, a tananyag rögzítésére szánt idő. Az alsós munkaközösség állásfoglalása, hogy annyi szóbeli és írásbeli feladat adható szorgalmi időben a tanulónak, amennyit ez alatt az egy óra alatt minden különösebb nehézség nélkül a gyermekek el tudnak végezni. Hétvégére az alsó tagozatban nem adunk házi feladatot, adható azonban ún. „szíves” feladat, melyet a tanulók saját választásuk szerint végezhetnek el. Adható még gyűjtőmunka, melyet csak otthoni körülmények között, esetleg szülői segítséggel tud megoldani a tanuló.

5-12. évfolyam:

A felső tagozatban az iskola tanulószobát működtet pedagógus felügyeletével. A játékon, levegőzésen túl tanulásra fordítható idő 1,5 óra. Ez idő alatt készítik el a diákok szóbeli és írásbeli feladataikat, beszélnek meg tanárjukkal a felmerült problémákat. A tanulószobát vezető pedagógus kapcsolatot tart a diákok szaktanáraival, osztályfőnökeivel.

A tanulók életkor szerinti változó, fokozatos terhelése:

- 5-6. évfolyam 1,5-2 óra;
- 7-8. évfolyam 2-2,5 óra
- 9-12. évfolyam 3-4 óra intenzív tanulás.

Az írásbeli-szóbeli feladatok arányát az adott tantárgy határozza meg, azonban a kétféle feladattípus helyes arányára minden tantárgyon belül törekedni kell.

A feladatok kijelölésénél figyelembe kell venni, hogy az egyes órák milyen időközönként kerülnek sorra a hét folyamán.

A számonkérések időzítését a szaktanároknak össze kell hangolnunk a tanulók egyenletes terhelésének biztosítása érdekében.

Hétvégére, tanítási szünetekre csak annyi feladat adható, amennyit egyébként egyik óráról a másikkra kapnak a diákok.

A kötelező olvasmányok listáját a feldolgozást megelőző tanév végén ismertetni kell a tanulókkal.

3.12 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Hittan oktatásban minden gyermek felekezetének megfelelően részesül. Evangélikus, református és katolikus lelkészek, atyák és hitoktatók foglalkoznak a gyermekekkel.

Idegen nyelvet csoportbontásban tanítunk, ahol lehet szintfelmérő alapján szervezzük meg az oktatást. Alapelve, hogy 20 fő felett bontjuk a csoportokat.

Informatikát a gépterem befogadóképessége alapján csoportbontásban tanítjuk.

Testnevelést a 9-12. évfolyamokon nemek szerinti bontásban tanítjuk.

Az általános iskola 5. és 6. évfolyamán a nagy létszámok miatt a matematikát és a magyar nyelv és irodalom tantárgyakat csoportban tanítjuk.

Szakkörökre, fakultációra, felzárkóztató foglalkozásokra egyénileg jelentkeznek a tanulók a 3.6 pontban leírtak szerint.

3.13 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók általános fizikai képességeinek felmérését évente egyszer szeptember-október hónapokban végezzük. A felmérés anyagát a központilag meghatározott mérési szempontok figyelembe vételével állítjuk össze. Az eredmények értékelése és összehasonlítása permanens, és a tanulók életkorának, illetve egyéni adottságainak figyelembevételével történik. A felmérés eredményeiről tájékoztatjuk az illetékes felügyeleti szervet, a tanulókat, a szülőket és az iskola vezetését.

A tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez a Mérey Ildikó által kidolgozott Hungarofit vizsgálati módszert alkalmazzuk.

Az aerob, vagy alap-állóképesség mérése Cooper –teszttel történik.

Izomerő mérése:

- Az alsó végtag dinamikus erejének mérése: helyből távolugrás páros lábbal.
- A vállövi és a karizmok erő-állóképességének mérése: mellső fekvőtámaszokban karhajlítás és nyújtás folyamatosan, kifáradásig.
- A hátizmok erő-állóképességének mérése: hason fekvésből törzsemelés és leengedés, folyamatosan, max: 4 percig.
- A csípőhajlító és a hasizom erő-állóképességének mérése: hanyattfekvésből felülés, folyamatosan: max: 4 percig.
- A méréseket évente ismételve feltárjuk a tanulók előtt a változtatás, a továbbképzés lehetőségének módjait.

3.14 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Egészségnevelés

Az iskolai egészségfejlesztés az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul a pedagógusok és tanulók egészségismereteinek bővítésére, korszerűsítésére, a fizikai és pszichoszociális környezet egészségtámogató jellegének erősítésére, az oktatói-nevelői tevékenységben a személyközpontú megközelítésre a tanulók személyiségfejlesztése érdekében. Fontos tudnunk, hogy miként viszonyulnak a tanulók a környezetükhöz (kortárscsoport, család, iskola), milyenek a higiéniás szokásaik, hogyan viszonyulnak a külön-

bőző magatartási formákhoz, pl. dohányzás, alkoholfogyasztás, szexualitás (iskolán belül és kívül) stb. Céljainkat, feladatainkat ezek ismeretében fogalmazzuk meg.

Céljaink:

- folyamatosan fejlesztjük környezetünket, hogy iskolánk az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen;
- minden rendelkezésre álló módszerrel elősegítjük a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást;
- együttműködést alakítunk ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen;
- egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatásokat biztosítunk, ezekkel párhuzamosan együttműködünk a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal;
- kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének;
- teret adunk a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak;
- olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jól-létét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja a közösségi és az egyéni kibontakozást;
- törekszünk arra, hogy segítsük diákjainkat, az iskola személyzetét, a családokat egészségük megőrzésében;
- Célunk, hogy tanulóink környezettudatos magatartásúvá és a környezetért felelős emberré váljanak. Célunk diákjainkban kialakítani az olyan életmód iránti igényt, amelylyel megerősíthetik testi, lelki egészségüket. Fontos a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzése.

Az egészség fejlesztés minden gyermekekkel foglalkozó felnőtt feladata. Fontos ezért a tantestület folyamatos továbbképzése ezen a területen. Kiemelt feladat hárul az intézmény vezetésére, az iskolaorvosra, a védőnőre, a testnevelőkre, a diákönkormányzatot segítő pedagógusokra, az iskolapszichológusra és a lelkészekre.

Az egészségnevelés nevelés azonban nem csak az iskolai kereteken belül zajlik. További színterei:

Szülők (család):

A szülő, a család a legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett munkában. A szülők közülük jó néhányan szakértelmükkel is jelentősen növelik az iskolai munka hatékonyságát. Szülői értekezleten, szülőcsoportok számára külső előadó, pl. orvos, pszichológus segítségével fórumot, tájékoztatókat is szervezünk.

Iskolaorvos, háziorvos, védőnő feladatai:

A tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely magában foglalja a testi, érzelmi és intellektuális fejlődés követését és az érzékszervek vizsgálatát, az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok, adott esetben a tanulók elsősegélyben való részesítése, közreműködés: közegészségügyi-járványügyi, környezet-egészségügyi, táplálkozás egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában az iskola vezetésével egyeztetve, az egészségnevelésben való részvétel.

Lelkészek:

A lelki eredetű problémák feldolgozásában segítenek a tantestületnek. Szakmai ismereteik révén, olyan területeken adhatnak folyamatos segítséget a diákoknak, tanároknak, de akár a hozzájuk forduló szülőknek, ahol a problémák felismerése, problémakezelése speciális szakmai felkészültséget követel, amivel az iskola pedagógusai többnyire nem rendelkeznek. A lelkipásztori beszélgetésen túl akár osztályfőnöki órák tartásával tudják szakmailag igénye-

sebbé és színesebbé tenni az egészségfejlesztési munka didaktikai építkezését.

Iskolapszichológus:

Az egészségtudatos magatartásformák kialakításának segítése a diákok körében. A lelki egészségre nevelés tudatos, meghatározott program szerinti segítése. Az iskola dolgozóinak segítése a kiégés szindróma megelőzésében. Együttműködés az osztályfőnökökkel a magatartás zavarral küzdő diákok nevelésében. Egyént, vagy osztályközösséget érintő problémák fellépése esetén együttműködés, tanácsadás a megoldás keresésében. Pszichoedukatív munka.

Gyermejkölési szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők:

A gyermekvédelmi munkában valamint a konkrét államigazgatási ügyekben tudnak segítséget nyújtani a gyermejkölési szolgálatok és a települési önkormányzatok más intézményeiben dolgozó, segítő foglalkozású szakemberek.

Az ÁNTSZ megyei intézeteinek egészségfejlesztési szakemberei és más egészségügyi intézmények, szervezetek:

Egészségügyi szakellátást igénylő esetekben a területileg illetékes kórházak és intézmények jelentik a segítő kapcsolatok színterét. Az egészségügyi intézmények és az ÁNTSZ területileg illetékes intézetei, azon belül is különösen az egészségfejlesztési munkatársak, az Országos Gyermkegészségügyi Intézet szakemberei konkrét segítséget jelentenek az iskolai egészségnevelési munkában.

Rendvédelmi szervek:

A rendőrkapitányságok ifjúságvédelmi munkatársai a bűnmegelőzési programok közös ki-munkálásában, a tanári továbbképzéseken jogi, gyermek és ifjúságvédelmi, rendészeti, közle- kedési témájú előadások tartásával nyújtanak segítséget az iskolának.

Az egészséges táplálkozás:

Az iskolai büfé:

Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé kínálata. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy bővüljön az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen teljes kiőrlésű péksütemény-, tejtermék- és gyümölcskínálat. Rendszeres visszajelzést kérünk a diá- kaktól és szüleiktől a büfé kínálattal kapcsolatban.

Az étkeztetés:

Az általános iskolai tanulóink étkezése világos, tágas jól felszerelt ebédlőben zajlik. Az in- tézmény a Nyugat- Magyar Vendéglátó Vállalattól vásárolja az ételt. Egyszerre száz tanuló tud étkezni. Az étkezés végeztével a terítés az ő feladatuk. A gimnazisták a közeli Arany Szarvas étteremben étkeznek. Mindkét vállalattal folyamatos kapcsolatot tartunk az étel minő- ségéről, különös tekintettel az egészséges táplálkozásra.

Egészségnap:

Évente egészségnap keretében foglalkozunk az egészséges táplálkozás szabályaival. Ezen a napon bio-büfét rendezünk be, ahol együtt étkezik az iskola egész közössége. A programok sorában kiemelt szerepet kapnak a táplálkozási szakemberek előadásai.

A tanítási óra keretén kívül is nagy hangsúlyt fektetünk az egészségnevelésre:

- Év eleji előzetes felmérés alapján meghirdetett szakkörök (pl.: kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, labdás játékok, ovitorna-ovifoci) segítenek tanulóinknak szabadidejük hasznos eltöltésében, játék, tanulás, intelligencia fejlesztésében, a közösségben szer- zett sikerélmény, ill. kudarc feldolgozásában.
- A tanulók a szülők anyagi áldozatvállalásával rendezvényeken, sportprogramokon, sítábor, nyári tábor, kajaktábor, kerékpártúra gyalogtúra- vehetnek részt.
- A sportnapon iskolánk kereteiből kilépve túrával egybekötött akadályversenyt, ill. baj- nokságot szervezünk.
- A labdajátékos házi bajnokságban osztályok illetve egyes csapatok mérkőznek egy- mással. A csapatok összemérhetik erejüket a tanár csapatokkal is.

- Iskolán kívüli sportegyesületekkel fenntartott jó kapcsolatainknak köszönhetően irányíthatjuk a rendszeres délutáni elfoglaltságot vállaló tanulóinkat a versenysportok felé.

Az iskolai erőszak megelőzése, kezelése: célok – eszközök – ellenőrzés

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság. Különösen fontos, hogy a gyermeknek, aki sok tekintetben védtelen, joga legyen méltóságát megőrizni. Az iskola elismeri és őrzi az ember alapvető egyéni és közösségi jogait. Senkit nem lehet megalázó bánásmódnak alávetni, személyi biztonságát megsérteni. Ezért az iskola mindent elkövet az iskolai erőszak megelőzésért, és azok kezelésért.

Gyermekek között sajnos gyakran előfordul támadó jellegű magatartás, ellenséges, feszültséggel járó belső érzületek, élmények jelentkezésekor, amelyek irányulhatnak a külvilágra, személyre vagy befelé az átélőre magára. Ezek a magatartásformák lehetnek tudatosak vagy tudattalanok, megmutatkozhatnak közvetlenül vagy közvetve, vagy akár átalakult formában is. Sok esetben a probléma gyökerei a válófélben lévő szülők gyermekeit érinti.

A diákok gyakran bántalmazzák egymást verbálisan. Ekkor társaik közül valakit hosszabb ideig csúfolnak, viccnek álcázva leszólnak, elveszik az önbizalmát, mert nem ismerik el a teljesítményét, sértő neveken szólítanak, megalázó helyzetekbe hoznak. A verbális erőszak a másik természetét, képességeit támadja. Ez lehet nyílt és rejtett. A bántalmazó tudatában van annak, hogy rossz érzéseket okoz a másiknak. Az érzelmi bántalmazás a fizikai és a szóbeli bántalmazást is magában foglalja, de a személyiséget leginkább károsító formája a személyeséget teljesen megvonó magatartás (kirekesztés), a teljes közöny a másik felé, akin keresztül néznek, akinek a „léte nem reagálnak, akihez nem szólnak, és egyáltalán nem vonják be a hétköznapi társas helyzetekbe, vagy olyan dolgokra kényszerítik, amelyek megalázóak, rossz érzésekkel járnak. Ezek a perifériára került gyermekek. Iskolánk nevelőtestületének célja a proszocialitásra nevelés: a másik egyén érdekeit figyelembe vevő, az önérdek és a másik fél érdekeinek kölcsönös egyeztetését szolgáló magatartás kialakítása.

Az agresszió megelőzésének, kezelésének módszerei iskolánkban:

Megteremtjük az iskolai dokumentumok összhangját a témával kapcsolatban, együttműködünk az érintettekkel és a szakmai szervezetekkel, a nevelési tanácsadóval, a rendőrség ifjúságvédelmi osztályával, az önkormányzat szociális irodájával, kórházi szakpszichiátereikkel. Többszintű jelzőrendszert működtetünk. Az osztályfőnökök, az iskolalelkész, a hitoktatók és az iskolapszichológus összehangoltan tevékenykednek az agresszió megelőzésének érdekében. A hétfői és a pénteki áhítatok témájaként gyakran választ az iskolalelkész olyanokat, melyek az aktuális konfliktusok megoldására irányulnak.

Megerősítjük az osztályfőnöki szerepet. A továbbképzések során személyiségfejlesztő tréningeken veszünk részt. Ezeken fejlesztjük a pedagógusok körében a szükséges attitűdöket; önművelés, tolerancia, bizalom, higgadság, empátia, nyitottság, humor, kiszámíthatóság, hitelesség, erőszakmentes kommunikáció. A tanár-diák kapcsolatok minőségi javítására törekszünk azzal, hogy fejlesztjük a pedagógusok módszertani kultúráját. Gyakran alkalmazunk kooperatív technikákat és team munkát a tanár-diák, valamint a diák-diák kapcsolatok minőségi javítása érdekében.

Konfliktus helyzetekben a szülőkkel való személyes konzultációt elsődlegesnek tartjuk. Teljes osztályközösségeket érintő konfliktus helyzetekben rendkívüli szülői értekezlet összehívását kezdeményezzük. Az eszmecsaták az érintett felek között gyakoriak a konfliktus megoldásban. Az iskolapszichológus, illetve védőnő bevonásával szociometriai felméréseket végzünk, s az eredmények kiértékelésének tükrében szervezzük meg a nevelő munkát.

Közösségi rendezvényeink, a közös tanórán kívüli programok rendkívül hatékony eszközei az iskolai erőszak megelőzésének. Sport- és művészeti tevékenység, csapatversenyre készülés, a

tárgyi környezet szépítése, hagyományok ápolása hatékony eszközei a nevelő munkának. A pozitív teljesítményértékelés, a tanárok személyes példamutatása hatékony nevelő eszköz. Súlyos konfliktus helyzet esetén a Köznevelési törvény értelmében a szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, biztosítsa a gyermek iskolapszichológusi vizsgálatát, és fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére a nevelőtestület javaslatot tesz. A jegyző kötelezheti a szülőt, hogy e kötelezettségének eleget tegyen.

Az erőszak elleni fellépés azonban nem szűkíthető le a közoktatásra. Olyan társadalmi problémáról van szó, amely megjelenik az élet számtalan területén. Nem várható el az iskolától, hogy átvegye a szülők, a felnőtt társadalom és a szociális ellátórendszer funkcióit, nem is beszélve a rendészeti feladatokról, amelyekkel semmiképp nem lehet terhelni az iskolát, a pedagógusokat. Az iskolai agresszióval, fegyelmi ügyekkel kapcsolatos intézményi helyzet elemzése évente a szülők, a diákok bevonásával történik. Az elemzés nem csak helyzetelemzést tartalmaz, hanem fejlesztési javaslatokat is megfogalmaz!

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Minden tanév elején, minden osztályban balesetvédelmi oktatást tartanak az osztályfőnökök. Majd kirándulások, sportesemények előtt külön felhívják a figyelmet a felügyelő tanárok a veszélyekre. Elsősegélynyújtással kapcsolatos ismertetőket tartunk a szakórákon és azon kívül is. Az egészségnapi program összeállításában is fontos szerepet játszik a baleset-megelőzés, valamint az elsősegélynyújtás témaköre.

Az intézményben történő kisebb balesetek sérültjeit az iskolatitkár látja el. Indokolt esetben a közeli Szeretetház egészségügyi dolgozóinak szolgálatát is igénybe vesszük. Súlyosnak tűnő, vagy bizonytalan eseteknél az iskolatitkár mindig mentőt hív, ezzel egyidejűleg értesítjük a szülőket is. A jogszabályi előírásoknak megfelelően minden balesetről jegyzőkönyvet készítünk, valamint rögzítjük az éppen aktuális elektronikus felületen.

Évente kétszer tűzriadót tartunk, valamint felülvizsgáljuk a tűzriadó tervünket. A menekülési útvonalat a jogszabályi előírásoknak megfelelően az osztálytermekben és a folyosókon, valamint a portán jól látható helyre kiteszük. A tűzoltó készülékeket rendszeresen ellenőrizzük. A játszóeszközöket az EU-s szabványoknak megfelelően bevizsgáljuk és műszaki állapotukat rendszeresen ellenőrizzük. A közlekedés szabályairól oktatást tartunk. A teljes épületet rendszeresen műszaki szakemberekkel biztonsági szempontból átvizsgáljuk. Megszervezzük a pedagógusok ügyeleti beosztását, alapelvünk, hogy a diákok felügyelet nélkül nem tartózkodhatnak az épületben és a játszó udvarokban sem.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek

Az iskola pedagógusaira vonatkozó általános baleset megelőzési feladatok.

Minden pedagógus:

- Ismerje és tartsa be az intézmény munkavédelmi szabályzatában előírt szabályokat, utasításokat,
- A nevelői ügyeletet pontosan, lelkiismeretesen lássa el.
- Minden tantárgy keretében tanítani kell azokat az ismereteket, rendszabályokat, viselkedési formákat, amelyek a témából a tananyaghoz kapcsolhatók (első tanórán, utána témákhoz kapcsolódóan).
- Minden gyakorlati, technikai jellegű feladat, illetve tanórán kívüli program előtt a tanulókat ki kell oktatnia a baleseti veszélyforrásokra, a kötelező viselkedés szabályaira, egy esetleges rendkívüli esemény bekövetkezésekor követendő magatartásra (első tanórán, utána folyamatosan).
- A nevelőnek meg kell győződnie arról, hogy a tanulók elsajátították-e a szükséges ismereteket.

- Tudatosítani kell a tanulókkal a balesetek megelőzésével kapcsolatos kötelességeiket, az esetlegesen bekövetkező balesetek esetén szükséges és elengedhetetlen tennivalókat.

Tanórán belül:

Környezetismeret (1-4. évf.). Természetismeret (5-6. évf.), Biológia (7-8. évf.) tantárgyak

- a tanítási anyagba építve alapfokú elsősegély-nyújtási és újraélesztési ismeretek, ismerkedés a betegjogokkal,
- segélykérés – életkornak megfelelő segítségnyújtás,
- egy elsősegély-nyújtási témájú projekt megvalósítása (5-8 osztály) tanévenként,
- balesetmegelőzés – felkészítés a balesetveszélyes helyzetek felismerésére és elkerülésére – szaktárgyi órákon (kémia, fizika, testnevelés),
- balesetvédelem a szakórákon: a gyakorlati órákon használt anyagok, eszközök szakszerű, balesetmentes használata,
- testnevelés órán, szabadidős sporttevékenységekkel járó sérüléslehetőségek és szükséges teendők ismertetése,
- önismeret, önfejlesztés, viselkedési normák és szabályok, személyes kapcsolatok.

Tanórán kívül:

- elsősegélynyújtó tanfolyam/nap (vetélkedő) szervezése,
- közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek megelőzése, segítségnyújtás, elsősegély-nyújtási állampolgár kötelezettség,
- napközi témához kapcsolódó feladatai.

Személyi higiéné

Nevelőmunkánk fontos feladata a gyermekek igényének kialakítása a személyes higiéné és a tisztaság területén. A diákok tároló szekrénnel rendelkeznek, melyben elhelyezhetik tisztálkodó eszközeiket. Az alsó tagozatos kisdíákok törölközői az osztálytermekben elhelyezett fogasokon vannak, fogápoláshoz szükséges eszközeik a polcokon. A mosdókban törölköző, papírtörölköző, WC papír és kézmosószer-adagoló található. Étkezés előtt az ebédlő előterében található mosdók mellett kézmosószer és törölköző áll rendelkezésre. A tornaöltözőkben zuhany és mosdókagylók biztosítják a testnevelés óra utáni tisztálkodást. Az iskola védőnője tanítási órák keretében beszél a téma fontosságáról. Fogászati asszisztens fogápolási bemutatókat tart. Évente egyszer a diákok fogászati szűrésen vesznek részt. Orvosi szűrést az iskolában az iskolaorvos végzi. Az egészségnap keretén belül meghívott szakemberek tanítják a gyermekeket a témában.

Összegezve: Célunk, hogy diákjaink megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek az egészséges életmódról, benne az egészséges táplálkozásról és igyekezzenek a tanultakat beépíteni saját személyes életükbe. Célunk a sportot és mozgást kedvelő, azt felvállaló tanulók nevelése, akik számára természetes a mindennapi mozgás, vágnak a lehetőségek tárházára, pozitívan és aktívan állnak a sportrendezvények szervezésének munkájához is. Célunk, hogy közösségünkben megelőzzük az agresszív cselekedeteket, s amennyiben ilyen történik, szakszerűen és figyelmesen kezeljük azokat.

Környezeti nevelés

„Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, és a földön mozgó minden élőlényen! Azután ezt mondta Isten: Nektek adok az egész föld színén minden maghozó növényt, és minden fát, amelynek maghozó gyümölcse van: mindez legyen a ti eledetelek ... És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.”

(1. Móz 1, 28-29)

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakításának elengedhetetlen színtere az iskola. Egyházi iskolánkban a szakmai képzésen kívül különös hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktuskezelésre és megoldásra képes készségeket fejlesztünk. A fenti célok elérését hatékony tanulási, tanítási stratégiákkal valósítjuk meg. Keresztyén pedagógusokként kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy a diákok környezet- és természetszeretetét formáljuk, megszilárdítsuk. Munkánk az iskolai és azon kívüli élet sok területére kiterjed. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programban törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos és a humán tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és marad. A kémia, a biológia, a földrajz és a fizika tantárgyak között már megvalósult az együttműködés. Egyre bővül azonban az együttműködők köre. Természetismeret órákon a természet állapotát célzó mérési módszereket tanítunk. Az érettségi témakörökben szerepelnek környezetvédelmi kérdések, problémák és azok megoldási lehetőségei. A szakórákon megjelenítjük a hétköznapi környezeti problémákat. Környezetvédelmi pályázatokon való részvétel során aktivizáljuk a tanulók szakismereteit. Interaktív módszereket próbálnak ki, csoportmunka, önálló kísérlet, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok során alkalmazzák az új ismereteket. Tanórán kívüli szabadidős tevékenységükbe beillesztjük a környezetvédelmi ismereteket. Az érdeklődő tanulókat természetvédelmi versenyekre készítjük fel. A multimédiás módszerek alkalmazása hangsúlyos a természettudományos szakórákon.

Sok kezdeményezés alakult ki a humán területeken is. Tanórán, laboratóriumban, nyári ökológiatáborokban vagy a nomád németországi táborokban, művészeti foglalkozások keretében megismertetjük gyerekeinkkel a természet törvényszerűségeit. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyermekek, fiatalok majd tudatos környezetvédökké, a természetet féltő, óvó felnőttekké. Iskolánk Győr belvárosának közvetlen közelében, a Rába-parton, a város egyik legszebb épületében helyezkedik el, közrefogva az Öregtemplomot. Ebben a történelmi környezetben mindig találunk aktuális teendőket iskolánk szépítése érdekében. Az alábbi hagyományok segítik környezeti-nevelési célkitűzéseink megvalósítását. Évenként egészségnapot szervezünk az egész intézményben. Évente egyszer sportnapot tartunk az egész iskolai közösség számára. Kirándulások során szűkebb lakókörnyezetük nevezetességeivel ismerkednek. Környezetvédelmi pályázatok, illetve osztálykirándulások során felkeressük a nemzeti parkokat, és konkrét környezetvédelmi tevékenységeket gyakorolnak. Osztályfőnöki órákat szervezünk környezetvédelmi témában. Az iskolában a tantestület tervszerűen foglalkozik környezeti nevelési kérdésekkel a tanórákon és azokon kívül. Immár évek óta tavaszi virágültetési akció zajlik a balkonládákban, amihez a növényeket szülői felajánlás útján kapjuk. A tanulók munkája élő bizonyíték környezetük iránti igényességükre. Az igényes képzőművészeti nevelés eredményeképpen a tantermek, folyosók falait a diákok „alkotásai” díszítik. Az évente kétszeri papírgyűjtés jelentős mozzanata a környezeti nevelésnek.

Összegezve: Célunk, hogy diákjaink felismerjék a teremtett világban lévő ok-okozati összefüggéseket, a fenntartható fejlődés fogalmát, ember és természet kölcsönös függőségét, a helyi és globális szintek kapcsolatait, összefüggéseit, ismerjék az ökológiai lábnyomuk számításának módját. Egész életüket határozza meg a környezettudatos életmód.

3.15 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei

A magatartás és a szorgalom minősítésére félévkor és tanév végén a osztályfőnök tesz javaslatot az osztályozó értekezleten. Előzetesen kikéri az osztály és az osztályában tanító pedagógusok véleményét is. Az osztályfőnök javaslatát a tantestület többségi döntéssel véglegesíti. Az osztályban több tárgyat tanító pedagógus véleménye többszörösen számítandó. Szavazategyenlőség esetén az osztályfőnök véleménye a mérvadó.

A magatartás minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)

A szorgalom minősítése: példás (5), jó (4), változó, (3), hanyag (2)

Magatartás

A **példás** magatartású tanuló iskolai és iskolán kívüli viselkedése példamutató. Az iskolai házirendet megtartja és másokkal is megtartatja. Az iskolai követelményeknek tudatosan megfelel, vállalja, kezdeményező, bekapcsolódik a közösség vezetésének munkájába.

A **jó** magatartású tanuló az iskolai rendszabályokat következetesen betartja. A közösség munkájában részt vesz, de nem kezdeményez. Nem lép fel következetesen a házirendet megsértők ellen. Tanáraival és társaival szemben őszinte, tisztelettudó. Magatartása estenként kifogásolható. Vigyáz iskolája vagyonára, és jó hírére.

A **változó** magatartású tanuló viselkedésével szemben kifogások merülnek fel. Igyekezete ellenére megismétlődnek kifogásolható cselekedetei. A közösség által támasztott követelményeket ingadozva követi, a közösségi munkában csak irányítással és nem szívesen vesz részt. A közös programokról gyakran igazolatlanul távol marad. Tanáraival, a felnőttekkel és társaival szemben nem mindig udvarias. Felelősségtudata a jó és rossz között ingadozó. Indulatait nem mindig képes fékezni, hangneme kifogásolható. A fegyelmező intézkedések súlyosabb fokozatai valamelyikében részesült.

A **rossz** magatartású tanuló a házirend szabályait csak ritkán tartja be. Kivonja magát a közösségi feladatokból, rossz hatással van a közösségre, munkájuk eredményességét is gátolja, rossz példát mutat, bomlasztja a közösséget. Tanáraival, a felnőttekkel és társaival szemben nem őszinte, durva, tiszteletlen. Iskolán kívüli magatartása erősen kifogásolható, esetleg törvénybe ütköző. Iskolai vagy iskolán kívüli viselkedéséért a súlyosabb fegyelmi büntetések valamelyik fokozatában részesül.

Megjegyzés: Az igazolatlan hiányzás - mértéke szerint - módosíthatja a tanuló magatartás érdemjegyét.

Szorgalom

Példás a tanuló szorgalma, ha munkáját rend, fegyelem, pontosság jellemzi. A tanítási órákra képességeihez, körülményeihez mértén akarátát megfeszítve maximálisan és rendszeresen felkészül, az órákon aktívan bekapcsolódik az osztály munkájába. Az iskolai tanulmányi munkán kívül részt vesz pályázatokon, versenyeken. A tanuló példás szorgalmú lehet akkor is, ha képességeinek hiányát szorgalmával tudja pótolni.

Jó a tanuló szorgalma, ha az elért átlageredménye képességeinek megfelelő, és általában szorgalmas munkájának köszönhető, de akarátának különleges megfeszítésére nincs szükség.

Változó a tanuló szorgalma, ha iskolai és otthoni munkájában hullámlás tapasztalható, kötelességeit csak ismételt figyelmeztetés után teljesíti. Időnként nem ír házi feladatot, hiányos felszereléssel jön iskolába.

Hanyag a tanuló szorgalma, ha képességeihez és körülményeihez mértén keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében, kötelességét gyakran elmulasztja, rendszeresen hiányos felszereléssel jön iskolába, munkájában megbízhatatlan.

Amennyiben a tanuló 3 vagy több tantárgyból kiemelkedő eredményt ér el, vagyis kitűnő osztályzatot kapott és magatartása és szorgalma példás, a tantestület döntése alapján általános dicséretet kaphat.

A tanulók teljesítményének, magatartásának, szorgalmának minősítésének formái az alsó tagozatban

Az alsó tagozatos tanulók **magatartását, szorgalmát** az intézmény egész diákságára meghatározott elvek és követelmények szerint ítéljük meg. Az alsó tagozatos tanulók tanulmányi munkáját az 1. osztálytól a 4. osztály félévéig az alábbi táblázatban látható módon értékeljük. A magasabb évfolyamba való jutás feltétele minden esetben a legalább 55%-os átlagteljesítmény elérése.

	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Magatartás	Példás, jó, változó, rossz	Példás, jó, változó, rossz	Példás, jó, változó, rossz	Példás, jó, változó, rossz
Szorgalom	Példás, jó, változó, hanyag	Példás, jó, változó, hanyag	Példás, jó, változó, hanyag	Példás, jó, változó, hanyag
Magyar irodalom (olvasás, fogalmazás)	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)
Magyar nyelv (írás, nyelvtan)	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)
Idegen nyelv		Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)
Matematika	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)
Környezetismeret	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)

Rajz-és vizuális kultúra	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul
Testnevelés	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra szorul
Hittan	Kiválóan teljesített Jól teljesített Megfelelően teljesített Felzárkóztatásra	Jeles (5) Jó(4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)	Jeles (5) Jó (4) Közepes (3) Elégséges (2) Elégtelen (1)

4 Az intézmény helyi tanterve

Óvodakép - gyermekkép

Óvodánk, mint nevelési intézmény a hét éven aluli gyermekek szeretetteljes gondozására, az egészséges életmód jó szokásainak kialakítására, a zenei, vizuális és szóbeli anyanyelvi műveltség alapjainak lerakására vállalkozik. Vállalkozunk arra, hogy megerősítjük azokat az elemi szokásokat, amelyeket a család életrendje alakít ki a kisgyermekben. Esetenként megismertetjük olyan szokásokkal, melyek átélésére intézményünkben van módja. Az ismeretek terén mennyiségbeli követelményeket nem állapítunk meg. **Óvodánkban méréses módszereket nem alkalmazunk**, a türelmes, kiváró, biztató, támogató, "előhívó" nevelői magatartást helyezzük előtérbe. A gyermekek szükségszerű értékelését a megfigyelés módszerére alapozzuk. Pszichológiai tanulmányaink alapján hiszünk a látszólag haszontalan elfoglaltságok hasznosságában, ebben az életkorban. **A gyermeki én megerősödése, bátorsága, társas ügyessége pedig azért alakulhat ki, mert nem kell állandóan külső támpontokhoz igazodnia.** Vállalkozunk arra is, hogy gyermekeinket bevezetjük a keresztyén életmód, az evangélikus egyházi élet apróbb-nagyobb eseményeibe (Ovis-istentisztelet, áhítatok, stb.). Biztosítjuk, hogy gyermekeink sok szabad és irányított mozgásra kapjanak lehetőséget, alakítva így mozgáskoordinációjukat, közvetve értelmi képességeiket. A gyermek Isten ajándéka. Tudatosan törekszünk tehát arra, hogy biztosítsuk és erősítsük minden gyermek számára a „kegyelmi ajándékok” (képességek, adottságok, „küldetés”) előítéletek nélküli, ember és Isten előtti egyenlő, értékes kibontakoztatását. Semmiféle elkoptatott beidegződést nem erősítünk, példát mutatunk. Bízunk abban, hogy - munkánk nyomán is - az életkorra jellemző, kaotikus gyermeki átélésekből lassan föltisztulnak a dolgok, események összetartozásának és erkölcsi alapjainak körvonalai. Szeretnek óvodába járni, a társas élmények jó élményekkel körülvett emlékképekben raktározódnak el bennük. Programunkkal közel tizenöt éve dolgozunk. Jelentős gyakorlati tapasztalattal rendelkezünk arra vonatkozóan, hogy **gyermekeink a megfelelő, az életkoruk alapján elvárható kompetenciákkal rendelkeznek az iskolakezdésre.** Az óvodai nevelés játékkal, mesével minősített óvodai pedagógiai program és annak általunk adaptált formája **tágan értelmezi a tanulást** az óvodában, alapja a szabad játék hangsúlyozása, az „iskolásítási” törekvéseket határozottan elveti. **A környezettudatos magatartás** hitünkéből fakadóan mindennapos. Gyermekeinket a teremtett világ szépségének megbecsülésére, ez iránti hálára neveljük, a testet a szentlélek templomaként óvjuk. Gyakran és sokat tartózkodunk a szabadban, erre udvarunk és életmódszervezésünk lehetőséget ad. Itt természetes körülmények között, természetes élethelyzetekben, személyes nevelői példán keresztül, az életkor tanulási formájának legjobban megfelelő, spontán utánzás során sajátítják el a kíváncsi szokásokat, magatartást. Halk szavú, szolgálatkész **dadus nénik** pedagógiai elveinket érdeklődéssel megismerve, beosztásukhoz mértén elsajátítva azt, **a módosított alapprogramban elvárt attitűddel látják el** – felesleges várakoztatás nélkül - **a gondozás szerteágazó feladatait.**

Nevelési célok – kisiskoláskor

Az erkölcsi nevelés

A kisiskolás erkölcsi gondolkodása életkorának megfelelő szintre kerül, vagyis a hozzá közelállók elvárásainak megfelelően él, képes alkalmazni az emberi kapcsolatok elfogadott formáit. Tudja, hogy a gyerek, testvér, barát stb. szerep betöltője hogyan viselkedjen, de adott esetben képes a szabályok újraértelmezésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kisiskolás ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait és életkorának megfelelő szinten az ország és a magyarság szimbólumait. Ismeri a nagy ünnepkörök egy-egy hagyományát és az éves ünnepkör legfontosabb állomásait: ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezek időpontját, részt vesz érzelmi azonosulását segítő tevékenységekben (népi hagyományok felelevenítése, eljátszása, ünnepi díszítések készítése).

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kisiskolás el tudja magát helyezni adott közösségben, felismeri a valódi és lehetséges szerepeit egy adott kapcsolati hálózatban. Képes a kooperációra, megérti a szabályok fontosságát. Képes egyszerű közösségi szabályok követésére, bekapcsolódik közös tevékenységekbe és követi a közösségi hagyományokat.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kisiskolás képes az együttműködésre, az empátiára, átérzi és gyakorolja a segítségnyújtást. A közös tevékenységek révén ismeretet szerez saját képességeiről és lehetőségeiről. Azonosítja a saját és mások alapvető érzelmeit, illetve kifejezi a problémáit. Életkorának megfelelő szinten ismeri a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját, rendelkezik az életkorának megfelelő kooperatív készséggel. Ismeri a különböző megbízatások betöltésével együtt járó felelősséget és a feladatok megosztásának fontosságát.

A családi életre nevelés

A kisiskolás megismeri és elsajátítja az alapvető együttélési, együttműködési normákat a családban, az iskolában, a társadalmi életben. Ismeri és betartja az illemszabályokat. Megismerkedik a családi ünnepekkel és az ezekhez kötődő szokásokkal. Megtanulja a családi szerepekhez (anya, apa, gyermek) kapcsolódó feladatokat, és törekszik rá, hogy saját feladatait napi rendszerességgel elvégezze.

A testi és lelki egészségre nevelés

A kisiskolás képes önállóan, az évszaknak és az időjárásnak megfelelően ruhát választani és felöltözni. Tudja, hogy a rendszeres tisztálkodás, a táplálkozás és a megfelelő folyadékbevitel egyaránt fontos az egészség védelmében. A rendszeres mozgás, a természet szeretete igényként épül be személyiségébe, figyel testtartására. Képes kifejezni a betegség és az egészség, mint állapot közötti különbséget. Képes egyes betegségtünetek (láz, fejfájás) megnevezésére. Tudja, hogy a védőoltások is fontos eszközei az egészség megőrzésének. Képes kifejezni, leírni egyes feszültséget, stresszt okozó helyzeteket. Megtapasztal relaxációs technikákat, képes légzőgyakorlatok és egyszerű tornagyakorlatok (például reggeli torna) önálló elvégzésére. A tanulóban kialakul az igény a harmonikus, barátságos, otthonos környezet iránt. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti, alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kisiskolás ismeri és betartja a kapcsolatteremtés elfogadott formáit. Képes az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni a társas élet különféle színterein. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Tisztában van azzal, hogy a vállalt feladatok felelősséggel járnak. Tapasztalatot szerez arról, hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon).

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A kisiskolás érzékennyé válik környezete állapota iránt. Képes a környezet sajátosságainak megismerésére, észreveszi a környezetben lejátszódó kedvező és kedvezőtlen folyamatokat, tudja elemi szinten értékelni e változásokat. Képes saját mikrokörnyezetében olyan változásokat javasolni, amelyek annak minőségét javítják. Értéknek tekinti a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, harmonikus működését. Késztetés alakul ki benne környezete értékeinek megőrzésére.

Pályaorientáció

A kisiskolás megismeri azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelének zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják. Felismeri a különböző foglalkozások együttműködésének fontosságát. Képes megfogalmazni adott szakma tevékenységét, és képes csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempontrendszer szerint.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kisiskolás ismeri az általa mindennap fogyasztott alapvető élelmiszerek árát. A matematikai műveletekről, illetve a mértékegységekről szóló ismereteit alkalmazni tudja pénzre vonatkoztatva is. Képes mindennapi fogyasztási cikkeket önállóan vásárolni, tud vigyázni a pénzére. Beépül az energiatakarékosság cselekvéseibe és gondolkodásába. Vannak ismeretei arról, hogy hazánkban és a világ más részén hozzá képest milyen életszínvonalon élnek gyerekek.

Médiatudatosságra nevelés

A kisiskolás tisztában van a korhatárt jelző szimbólumok jelentésével. Képes különbséget tenni a televízióban történetek és a valóság között. Ismeri a médiumokat és azok szerepét az ő szabadidejében, valamint hasznosíthatóságukat a tanulásban.

A tanulás tanítása

A kisiskolás tapasztalatot szerez arról, hogy lehet játszva tanulni. Napi rutinjába beépül a tanulásból adódó otthoni feladatok elvégzése, egyre inkább saját időbeosztása szerint készül az órákra. Vannak élményei arról, hogy az iskolai oktatáson kívül a tanulásnak és az önművelésnek egyéb lehetőségei is léteznek.

Nevelési célok – általános iskola 5-8. évfolyam

Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodásának szintje eleinte konvencionális, rendre és fegyelemre törekszik, belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt kötelességeket. A szabályokat minden körülmények között be kell tartani, kivéve az olyan szélsőséges eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba. A szakasz második felében a tanuló erkölcsi gondolkodása posztkonvencionálissá válik, vagyis belátja, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja. Tudatosul benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait, valamint több, az ünnepkörökhöz köthető magyar hagyományt. Egyre rendszeresebben részt vesz szűkebb közösségében nemzeti hagyományaink ápolásában, megismer ezekhez kapcsolódó műalkotásokat. Annak érdekében, hogy erősödjön benne saját népe és kultúrája értékeihez való kötődés, megismeri azok legfontosabb értékeit, kiemelkedő személyiségeit és szimbólumait. Fel tud sorolni néhány, lakókörnyezetére jellemző sajátosságot, megismeri a hungarikum fogalmát. Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezekhez kötődő hagyományainkat, és ezeket tantárgyi ismereteihez is kapcsolja. Kialakul benne a szülőföld, a haza és a nemzet fogalma, az ezekhez való kötődés igénye. Egyre nyitottabb más népek kultúrája iránt, ismeri, hogy Magyarországon milyen nemzetiségek és kisebbségek élnek. Ismerkedik egy-egy magyarországi nemzetiséggel, kisebbséggel kultúrájával. Ismeri az általa tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrájának egy-egy jelentős vonását. A tanulóban kialakul egy kép az európai kultúra értékeiről, és ismer ennek megőrzéséért munkálkodó intézményeket, programokat.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló törekszik a konfliktusok feloldására, alkalmazza a konfliktuskezelés demokratikus technikáit. Nyitottá válik a társadalmi jelenségek iránt, szert téve az együttműködés képességére. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Megismerkedik az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokkal, kö-

telezettségekkel és az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel. Alkalmazza a méltányosságot és az erőszakmentességet biztosító technikákat a közösségben való tevékeny részvétele során. Részt vesz olyan tevékenységekben, amelyek a közösség jobbítását szolgálják.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megfelelő szókincssel rendelkezik érzelmi árnyalatok kifejezésére, képes dicsérni, és egyre több tulajdonságot meg tud nevezni. Megismeri az önmegfigyelés jelentőségét, vagyis cselekedetei, reakciói, viselkedése alapján véleményt tud mondani önmagáról, ismeri a stressz és stresszkezelés lényegét. Képes különbséget tenni a valódi és virtuális társas kapcsolatok természete között, be tud kapcsolódni különböző kisközösségekbe. Kialakul benne a személyiségének megfelelő humánus magatartás az önkritika és a környezeti visszajelzések egységében, képes elemezni, feltárni a jóra ösztönző, illetve a destruktív csoportok eltérő jellemzőit. Több szempontból is rálát egy vitás helyzetre, konfliktusra, képes vitatkozni. Felismeri társadalmi szerepeit (férfi-nő, gyerek-szülő, diák-tanár). Képes felismerni bizonyos előítéletes magatartásformákat és a sztereotípiák megnyilvánulásait.

A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhesség-megszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a cse-
csemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd meg tanulja tudatosan ápolni személyes higiéniáját. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás és művészeti tevékenység hozzájárul lelki egészségünk megőrzéséhez, így fokozatosan kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stresszoldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stresszoldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, a civilizációs betegségeket és ezek megelőzésének módját.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanulóban fokozatosan tudatosul, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva. Bizonyos helyzetekben kérésre képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben ő is képes segíteni. Az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló tapasztalatot szerezzen a fogyatékkal élőkkel való együttélésről, amelynek során felismeri a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső kör-

nyezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékenyvé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát.

Pályaorientáció

A tanuló képes megfogalmazni, hogy mi érdekli őt leginkább, és felismeri, hogy érdeklődési körét, motivációját, saját adottságait mely szakmákban tudná hasznosítani. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a továbbtanulással, a választható iskolákkal, életutakkal kapcsolatban. Ismeri az élethosszig tartó tanulás fogalmát. Tud célokat kitűzni és jövőképet felállítani. Van önkritikája, képes különbséget tenni a társas befolyásolás és saját elképzelése között. Érti a tanulás és a karrier cél elérésének összefüggéseit.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló történelmi ismeretei alapján felismeri a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését. Ismeri az unió közös fizetési eszközét, belátja, hogy az egyes országok eltérő mértékben és szerepben kapcsolódnak be a világgazdaság folyamatába. Érzékeli az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életében. Érzékeli, hogy mi a fenntartható gazdaság és hogyan valósítható ez meg globális és lokális szinten. Matematikai ismereteit alkalmazza pénzügyekkel kapcsolatos feladatokban. Képes összehasonlítani, hogy különböző országokban milyen életszínvonalon élnek az emberek, és felismer néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével. Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel. A közösségi oldalakon megjelenő verbális agresszió elhárítására megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik. Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat. Kialakulóban van kritikai érzéke a médiatartalmak hitelességét illetően.

A tanulás tanítása

A tanuló megismer olyan alapvető, tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszi az önálló felkészülését, pl. a tanuláshoz szükséges külső (rend, fény, csend) és belső (munkakedv, jutalom, kíváncsiság, elérendő cél) feltételeket. Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (a gyermekirodalomban, egyszerűbb kézikönyvekben) és a világhálón. Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelvileg szabatosan indokolni. A tanuló megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie. Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

Nevelési célok – gimnázium 9-12. évfolyam

Az erkölcsi nevelés

A tanulóban kialakul a kötelességtudat, érti egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Felismeri, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Megérti és belátja a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismer közösségi egyezéseket és normákat, képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Érti az etikai elvek, a normák és a törvények kapcsolódását. Képes értékkonfliktusok felismerésére, ismer eseteket, példákat értékkonfliktusok kezelésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló képes elhelyezni a magyarság kultúráját európai kontextusban. Megnevez és felismer magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, tudatosul benne munkásságuk (egyetemes) jelentősége. Ismeri a magyar, illetve magyar származású Nobel-díjasokat, munkásságuk legkiemelkedőbb eredményeit. Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben. Ismeri a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört, van tapasztalata ezekhez kötődő szokásokról, ismer ilyen témájú folklór- és műalkotásokat. Képes felidézni népi kultúránk néhány jelentős elemét, jellemzőjét. Értékeli a helytörténeti ismeretek fontosságát, ismeri lakóhelye és iskolája helytörténetének, kulturális és természeti örökségének főbb értékeit. Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait. Tájégságukhoz kötve is ismer hungarikumokat. A hagyományos (népi) életmód, szokások megismerésén keresztül értékeli ezek fenntarthatósággal kapcsolatos szerepét. Felismeri az egyetemes emberi örökség és az európai kultúra kiemelkedő eredményeit, az ennek megőrzésén munkálkodó szervezeteket, a nemzetközi összefogás jelentőségét.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismeri alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Ismeri a normaszegések társadalmi jelentőségét, képes az antidemokratikus eljárások, a korrupció és a hatalmi visszaélések veszélyével kapcsolatban érvelni. Ismer a demokratikus jogok fenntartásáért küzdő szervezeteket, és tud példát hozni az ENSZ és az Európai Unió ezzel kapcsolatos tevékenységére. Gyakorolja jogait és kötelességeit szűkebb környezetében, ismeri és tiszteli szűkebb közösségei tagjait, törekszik a jó együttműködésre az együttélésben. Képes a helyi közösségekkel való együttműködésre, ismeri a civil szervezetek működési formáit és lehetőségeit. Érzékenyebbé válik a helyi közösségek problémái iránt, és ismeri beavatkozási lehetőségeit ezek megoldáskeresési folyamataiba. Tisztában van a civil társadalmi aktivitás értékével, jelentőségével.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló képes különbséget tenni az ideális és a reális énkép között és tisztában van azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagáról alkotott képet. Tudatosítja, hogy az önismeret természetes szükségleteink közé tartozik, és próbál ismereteket szerezni arról, milyen eszközök állnak rendelkezésünkre, hogy megismerjük, megmagyarázzuk önmagunkat. A tanuló tisztában van azzal, hogyan aknázhathatja ki saját erőforrásait a mindennapi életben, és hogyan létesíthet, tarthat fenn kiegyensúlyozott társas kapcsolatokat. Rendelkezik a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához megfelelő ismeretekkel, készségekkel, empátiával; ez jellemzi a tőle különböző embertársaival való kapcsolatát is. Érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben.

A családi életre nevelés

A tanuló tisztában van azzal, hogy az ember magatartását szocializációja, társas környezete hogyan befolyásolja. Tudatosan készül az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, kialakítja egyéni, eredményes munkamódszereit. Megismeri a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni. Képes szükségletei tudatos rendszerezésére, rangsorolására, megismeri a takarékoskodikás alapvető technikáit. Ismeri a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tud ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a

családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. A tanuló értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, ezért igényévé válik környezetének tisztán tartása, szépítése és a személyes higiéné. Képes egészséges étrend összeállítására, ismeri a mennyiségi és minőségi éhezés, valamint az elhízás kockázatait. Tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról, azok használatáról. Ismeri a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Képes stresszoldó módszereket alkalmazni, választani. Tudatában van annak, hogy életvitelét számos minta alapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismeri az egészségre káros, szenvedélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, tudatosan tartózkodik ezektől. Ismeri a rizikófaktor fogalmát, képes értelmezni erre vonatkozó információkat. Tudja, milyen szakemberek segítenek testi és lelki egészségünk megőrzésében és helyreállításában. Tud a gyász szakaszairól és az ilyenkor alkalmazható segítő technikákról, ismeri a hospice-szolgáltatás fogalmát. Képes értelmezni a gyógyszerekhez tartozó betegtájékoztatót. Ismeri az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés módját, képes tájékozódni a betegjogokról és az orvosválasztás lehetőségeiről. Tisztában van a védőoltások szerepével, ismeri ezek alapvető hatásmechanizmusát, tud példákat sorolni védőoltásokra.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló felismeri, ha környezetében, szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mérten kötelességének érzi a segítségnyújtást és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni. Tisztában van az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érti a fenntarthatóság, illetve a fenntartható fejlődés különbözőségeit, képes az ezzel kapcsolatos különböző szakpolitikák, törekvések és folyamatok egyes hatásainak megértésére. Konkrét példákon keresztül érti, hogyan függ össze a fenntarthatóság három vetülete (a gazdaságossági, a környezeti és a szociális fenntarthatóság) globális problémákkal. Érti, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, érti ezek kockázatát, és látja ezzel kapcsolatos felelősségét. Képes fokozatosan megérteni és értelmezni egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. A tanulóban felelősség ébred abban, hogy saját életvitelével legyen tekintettel a fenntarthatóság kritériumaira. Érti a hagyományok szerepét a harmonikus és fenntartható életvitel megalapozásában. Képes a fenntarthatósággal kapcsolatban információkat keresni és értelmezni. Ismeri egyes hazai és nemzetközi szervezetek, intézmények fenntarthatósággal kapcsolatos munkáját.

Pályaorientáció

Tudatosul a tanulóban, hogy élete során többször pályamódosításra kerülhet sor, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek. Reális ismeretekkel rendelkezik saját képességeiről, adottságairól tervezett szakmájával, hivatásával összefüggésben, továbbá munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Tisztában van azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel rendelkezik. Képes önéletrajzot készíteni, vagyis képes írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit az alkalmazónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló rendelkezik ismeretekkel az euroövezetről, a valutaforgalomról, a tőzsdeindexről, a GDP-ről és ezek hatásairól az ő személyes életében. Felismeri, hogy az egyén életútját a külső tényezők, hatások is nagymértékben befolyásolják, alakítják, melyek végig jelen vannak az emberi élet során. Érti a gazdasági folyamatok összefüggéseit különböző globális problémákkal is. Képes információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Kellő ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy számlát nyisson, és azt használja.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tudatosan választ a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására.

A tanulás tanítása

A tanuló megtanul jegyzetelni, rendszeresen használja az önálló, áttekinthető, lényegkiemelő jegyzetelési technikát hallott vagy olvasott szöveg alapján. Tisztában van azzal, hogy a jegyzetelés alkotás, hogy a gondolkodás által a meglévő ismeretekből egy új gondolatot hozhat létre. Képes saját tanulási stílusának, erősségeinek és gyengeségeinek megfelelő tanulási stratégiák kialakításával önálló tanulásra. A tanuló ismeri az időmenedzsment jelentőségét, alkalmaz ezt segítő technikákat. Képes a különböző információkat különböző formában feldolgozni és rendszerezni, használ tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. A tanulás folyamatában gyakorolja a szóbeli, az írásbeli és a képi kifejezés különböző formáit. A tanuló tud különböző természeti és társadalmi jelenségeket megkülönböztetni, összehasonlítani; alkalmazza a különböző tantárgyakban szerzett ismereteit ezek értelmezésében.

A kulcskompetencia olyan kompetencia, amely az élet következő három összetevőjének valamelyike szempontjából döntő:

A helyi tantervben megjelenő kulcskompetenciák:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematikai kompetencia
- Természettudományos és technikai kompetencia
- Digitális kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Esztétikai–művészeti tudatosság és kifejezőképeség
- A hatékony, önálló tanulás

Kiemelt fejlesztési feladatok:

- Bibliaismeret – egyháztörténet – keresztyén kultúra
- Énkép, önismeret
- Hon-és népismeret
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Gazdasági nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőttlét szerepeire

5 Hatálybalépés, nyilvánossá tétel

1. A Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda jelen Pedagógiai Programja azon a napon lép hatályba, amelyen az Országos Presbitérium elfogadja.
2. A nevelőtestület bármikor kezdeményezheti e program módosítását, ha az erre vonatkozó igényt a nevelőtestület legalább egyharmada, vagy az igazgató, vagy az Igazgatótanács írásban bejelenti, és a módosító javaslatot a testület megtárgyalta és legalább 51%-os szótöbbséggel megszavazta.
3. A Pedagógiai Programot kétfévente felül kell vizsgálni, illetve abban az esetben, ha a jogszabályváltozások ezt szükségessé teszik.
4. A Pedagógiai Programot a Szülői Közösség véleményezi, majd a tantestület értekezleten elfogadja, és az igazgató az Igazgatótanács elé terjeszti. Az Igazgatótanács véleményezés után terjeszti fel a fenntartóhoz, végül a Magyarországi Evangélikus Országos Presbitérium jóváhagyja.
5. A Pedagógiai Program példányait az igazgatói irodában, az iskolatitkári irodában és a könyvtárban tároljuk, illetve megküldjük a fenntartónak. A dokumentum nyilvános a fenntartó képviselője, az iskola bármely dolgozója, tanulója, a tanulók szülei, és az iskolában gyakorló tanárjelöltek számára. A pedagógiai program az iskola honlapján is elérhető.

Győr, 2015. december 01.

Hallgatóné Hajnal Judit

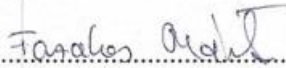
Hallgatóné Hajnal Judit
igazgató

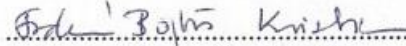

Záradékok

A Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola (9025 Győr, Péterfy S. u. 2.) és Óvoda Pedagógiai programját az intézmény nevelőtestülete 2015. december 01-én tartott értekezleten megtárgyalta és a **16/11/2015.** számú határozattal elfogadta.

Győr, 2015. december 01.

.....
hitelesítő nevelőtestületi tag

.....
hitelesítő nevelőtestületi tag

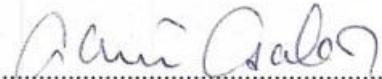
Aláírással tanúsítom, hogy a Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda (9025 Győr, Péterfy S. u. 2.) igazgatótanácsa a Magyarországi Evangélikus Egyház Az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. törvényének 14. § d) pontjában meghatározottaknak megfelelően az intézmény Pedagógiai programját 2015. december 01-jén tartott ülésén megtárgyalta és véleményezte. Az igazgatótanács az intézmény Pedagógiai programjának rendelkezéseivel a **10/2015.12.01** számú határozata alapján egyetért.

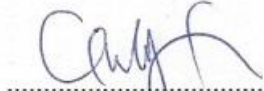
Győr, 2015. december 01.

.....
Dr. Szabó Kálmán, az IT elnöke

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 32. § (1) i) pontja, valamint Az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. törvény 7. § (1) b) pontjában meghatározottak alapján a Győri Evangélikus Egyházközség, mint a Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda (9025 Győr, Péterfy S. u. 2.) fenntartója, az intézmény Pedagógiai programjának rendelkezéseit jóváhagyja.

Győr, 2015. december 01.

.....
Dr. Galli Csaba, felügyelő

.....
Csorba János, igazgató lelkész

Legitimációs záradék

A Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola (9025 Győr, Péterfy S. u. 2.) Pedagógiai programját a szülői szervezet 2015. december 01-jén tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a szülői szervezet véleményezési jogát jelen Pedagógiai program felülvizsgálata során gyakorolta.

Győr, 2015. december 01.

dr. Vajda Edit, a szülői szervezet elnöke

A Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola (9025 Győr, Péterfy S. u. 2.) Pedagógiai programját az intézmény diákönkormányzata 2015. december 04-én tartott ülésén megtárgyalta és véleményezte.

Győr, 2015. december 04.

Horváth Kata, a diákönkormányzat elnöke

1.sz. függelék: Érettségi témakörök

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK ANGOL NYELVBŐL

SZÓBELI TÉMAKÖRÖK:

1. Personal particulars, family
2. Daily routine, hobbies
3. Home / home life
4. School life
5. Jobs
6. Traffic and travelling
7. Weather and clothing
8. Health
9. Sports
10. Meals and services
11. Entertainment
12. Science and technology
13. Environmental protection

Personal particulars, family:

Introduce yourself and your family.

Do you come from a small or a large family?

How many brothers or sisters do you have? What are they like?

What do your parents do? What do your parents look like? What are they like?

Who is your best friend? How long have you known each other? How and when did you meet? What are his/her interests and characteristic features?

What family occasions do you celebrate? How do you celebrate your birthday? Who do you invite? What do you usually eat and drink?

What was the best Christmas or birthday present you received? Why did you like it? Who gave it to you and how did the person know that you would like it?

Do you prefer getting useful gifts or personal ones?

What makes an adult? What responsibilities do adults / children have?

Daily routine, hobbies:

What do you do on a weekday from morning until evening?

How do you usually spend your weekends? What did you do last weekend?

Do you prefer spending time with your friends or on your own?

What do you do in your free time?

What are your interests and hobbies?

What kind of music do you like listening to? Why?

Can you play any instrument?

Do you listen to the radio? What sort of radio programs do you like?

Home / home life:

Do you live in a house or a flat? What is it like?

Where did you grow up? Do you still live in the same place where you were born?

Do you live in a separate room? What is it like? Where does it face? What can you see when you look out of the window? What furniture is there? Would you like to change anything in it?

Who does the work around the house in your family? Do you share the work?

How regularly do you do housework? What do you enjoy doing? Do you clean your own room? What are your parents' tasks?

What labour-saving devices are used in your home? What gadgets do you use every day?

What are the differences between life in the country and life in the city?

Would you like to live in a town or a village? Why?

School life:

Introduce your school.

What are your favourite subjects?

Would you like to be a teacher? Why? / Why not?

What do you think of learning foreign languages? Why is it good to learn languages?

How many foreign languages can you learn at school?

What languages can you speak? What is your favourite language? Why?

How long have you been learning English / German / French?

Talk about your English language learning. Have you ever had native English teachers at school?

What is the next language you would like to take up and why?

What else can you do at school besides attending lessons?

What sports activities do you take part in at school?

What cultural programmes are organised at school?

World of work:

What are your plans for the future?

What are you planning to do from September?

What are you going to study at the university?

Would you like to study abroad some time?

What kind of work would you like to have in the future? Why?

What do you know about your future job?

Describe your ideal job.

Traffic:

What experience do you have of transport in Hungary?

Weather and seasons, clothing:

What do you like wearing on weekdays / at weekends / on special occasions?

What do you think clothes say about personalities?

Illnesses, accidents:

When did you last go to the doctor? Why?

Sports, healthy life:

What are your favourite sports?

Do you do any sports? Why did you choose that sport?

How do your coach and team mates help you do your sport better?

What sports do you like watching on TV?

What sport would you like to take up? Why?

Shopping, food, services:

Where do you like to do your shopping?

What do you usually buy?

How do you pay?

Do you prefer small shops to big supermarkets?

What do you think of online shopping?

How many meals do you have a day?

Where do you eat?

When does your family eat together?

Do you go to restaurants? Do you have a favourite restaurant? What is it like?

What is your favourite food?

Is there a post office near where you live? What can you buy there?

Do you prefer writing or receiving letters? Do you prefer writing letters or sending emails? What is one good reason to send a real letter instead of an email?

Holidays, visiting Hungary:

Talk about your best holiday.

What was your last holiday like?

What preparation did you do before the trip?

What was your accommodation like?

Who did you travel with?

Did you have any language problems during your journey?

Could you practice your English?

How did you get the necessary information about flights, trains, coaches and so on?

Do you live in the centre or in the suburb of Győr?

What is worth visiting in your town?

Travelling in an English-speaking country:

Science and technology:

What new scientific achievements do you think are important?

How often do you use a computer? When did you start using a computer?

What can you use the computer for? How can you use it for studying / language learning?

What do you use the Internet for?

Environmental protection:

Are there any environmental problems where you live?

Do you think we can reduce pollution?

Will the future be worse than the present? How?

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK BIOLÓGIÁBÓL

- 1.1. A biológia tudománya
 - 1.1.1. Vizsgálati szempontok
 - 1.1.2. Vizsgálómódszerek
- 1.2. Az élet jellemzői
 - 1.2.1. Az élő rendszerek
 - 1.2.2. Szerveződési szintek
- 1.3. Fizikai, kémiai alapismeretek
- 2.1. Szervetlen és szerves alkotóelemek
 - 2.1.1. Elemek, ionok
 - 2.1.2. Szervetlen molekulák
 - 2.1.3. Lipidek
 - 2.1.4. Szénhidrátok
 - 2.1.5. Fehérjék
 - 2.1.6. Nukleinsavak, nukleotidok
- 2.2. Az anyagcsere folyamatai
 - 2.2.1. Felépítés és lebontás kapcsolata
 - 2.2.2. Felépítő folyamatok
 - 2.2.3. Lebontó folyamatok
- 2.3. Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)
 - 2.3.1. elhatárolás
 - 2.3.2. mozgás
 - 2.3.3. anyagcsere
 - 2.3.4. osztódás
 - 2.3.5. a sejtműködések vezérlése
- 3.1. Nem sejtes rendszerek
 - 3.1.1. vírusok
- 3.2. Önálló sejtek
 - 3.2.1. baktériumok
 - 3.2.2. egysejtű eukarióták
- 3.3. Többsejtűség
 - 3.3.1. a gombák, növények, állatok elkülönülése
 - 3.3.2. sejtfonalak
 - 3.3.3. teleptest és álszövet
- 3.4. Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak
 - 3.4.1. a növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
 - 3.4.2. az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
 - 3.4.3. a növények szövetei, szervei
 - szövetek
 - gyökér, szár, levél
 - virág, termés
 - 3.4.4. az állatok szövetei, szaporodása, viselkedése
 - szövetek
 - szaporodás – egyedfejlődés, viselkedés
- 4.1. Homeosztázis
- 4.2. Kültakaró
 - 4.2.1. bőr
 - 4.2.2. szabályozás
 - 4.2.3. a bőr gondozása, védelme

- 4.3. A mozgás
 - 4.3.1 vázrendszer
 - 4.3.2. izomrendszer
 - 4.3.3 szabályozás
 - 4.3.4 a mozgás és mozgási rendszer egészségtana
- 4.4. A táplálkozás
 - 4.4.1 táplálkozás
 - 4.4.2 emésztés
 - 4.4.3 felszívódás
 - 4.4.4 szabályozás
 - 4.4.5 táplálkozás egészségtana
- 4.5. A légzés
 - 4.5.1 légcseré
 - 4.5.2 gázcseré
 - 4.5.3 hangképzés
 - 4.5.4. szabályozás
 - 4.5.5. a légzés és a légzőrendszer egészségtana (elsősegélynyújtás)
- 4.6. Az anyagszállítás
 - 4.6.1. a testfolyadékok
 - 4.6.2 a szöveti keringés
 - 4.6.3. a szív és az erek
 - 4.6.4 szabályozás
 - 4.6.5. a keringési rendszer egészségtana, elsősegélynyújtás
- 4.7. A kiválasztás
 - 4.7.1 a vizeletkiválasztó rendszer működése
 - 4.7.2 szabályozás
 - 4.7.3 a kiválasztó szervrendszer egészségtana
- 4.8. A szabályozás
 - szinapszis
 - az idegrendszer általános jellemzése
 - sejtszintű folyamatok
 - 4.8.1. Idegrendszer
 - információelméleti vonatkozások
 - gerincvelő
 - agy
 - testérző rendszerek
 - érzékelés
 - látás
 - hallás és egyensúlyérzés
 - kémiai érzékelés
 - testmozgató rendszerek
 - vegetatív érző és mozgató rendszerek
 - 4.8.2 Az emberi magatartás biológiai-pszichológiai alapjai
 - a magatartás elemei
 - öröklött elemek
 - tanult elemek
 - emlékezés
 - a társas viselkedés alapjai
 - pszichés fejlődés
 - 4.8.3 Az idegrendszer egészségtana
 - drogok

- 4.8.4 A hormonrendszer
 - hormonális működések
 - belső elválasztású mirigyek
 - a hormonrendszer egészségtana
- 4.8.5 Az immunrendszer
 - immunitás
 - vércsoportok
 - az immunrendszer egészségtana
- 4.9. Szaporodás és egyedfejlődés
 - 4.9.1 szaporítószervek
 - 4.9.2 egyedfejlődés
 - a szaporodás, fejlődés egészségtana
- 5.1. Populáció
 - 5.1.1 környezeti kölcsönhatások
 - 5.1.2. kölcsönhatások
 - viselkedésbeli kölcsönhatások
 - ökológiai kölcsönhatások
- 5.2. Életközösségek (élőhelytípusok)
 - 5.2.1 az életközösségek jellemzői
 - 5.2.2 hazai életközösségek
- 5.3. Bioszféra
 - globális folyamatok
- 5.4. Ökoszisztéma
 - 5.4.1 anyagforgalom
 - 5.4.2 energiaáramlás
 - 5.4.3 biológiai sokféleség,
- 5.5.környezet- és természetvédelem
 - Levegő
 - Víz
 - Energia, sugárzás
 - Talaj
 - Hulladék
- 6.1 Molekuláris genetika
 - 6.1.1 alapfogalmak
 - 6.1.2 mutáció
 - 6.1.3 a génműködés szabályozása
- 6.2. Mendeli genetika
 - 6.2.1 minőségi jellegek
 - 6.2.2.mennyiségi jellegek
- 6.3 Populációgenetika és evolúciós folyamatok
 - 6.3.1 ideális és reális populáció
 - 6.3.2 adaptív és nem adaptív evolúciós folyamatok
 - 6.3.3 biotechnológia
 - 6.3.4 bioetika
- 6.4. A bioszféra evolúciója
 - 6.4.1 prebiológiai evolúció
 - 6.4.2 az ember evolúciója

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK ÉNEK-ZENÉBŐL

- 1. Éneklés**
 1. Népzene
 2. Műzene
Középkor
Reneszánsz
Barokk
Bécsi klasszika
Romantika
Századforduló
XX. századi és kortárs zene
- 2. Műelemzés**
 1. Népzene
- 3. Zenetörténet**
 1. Népzene
 2. Műzene
Középkor
Reneszánsz
Barokk
Bécsi klasszika
Romantika
Századforduló
XX. századi és kortárs zene
- 4. Zenefelismerés**
 1. Népzene
 2. Műzene
Reneszánsz
Barokk
Bécsi klasszika
Romantika
Századforduló
XX. századi és kortárs zene
- 5. Zeneelmélet**
- 6. Dallamírás**
Stíluskörön kívül

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK FIZIKÁBÓL

1.1 Newton törvényei

1.1.1 Newton I. törvénye

Kölcsönhatás. Mozcásállapot, -változás. Tehetetlenség, tömeg. Inerciarendszer.

1.1.2 Newton II. törvénye

Erőhatás, erő, eredő erő támadáspont, hatásvonal. Lendület, lendületváltozás. Lendületmegmaradás. Zárt rendszer. Szabaderő, kényszererő

1.1.3 Newton III. törvénye

1.2 Pontszerű és merev test egyensúlya

Forgatónyomaték. Erőpár. Egyszerű gépek: *Lejtő*, emelő, csiga. Tömegközéppont

1.3 Mozcásfajták

Anyagi pont, merev test. Vonatkoztatási rendszer. Pálya, út, elmozdulás.

1.3.1 Egyenes vonalú egyenletes mozcás

Sebesség, átlagsebesség. Mozcást befolyásoló tényezők: súrlódás, közegellenállás, súrlódási erő

1.3.2 Egyenes vonalú egyenletesen változó mozcás

Egyenletesen változó mozcás átlagsebessége, pillanatnyi sebessége. Gyorsulás. Négyzetes úttörvény. Szabadesés, nehézségi gyorsulás.

1.3.3 Összetett mozcások

Függőleges, hajítás

1.3.4 Periodikus mozcások

1.3.4.1 Az egyenletes körmozgás

Periódusidő, fordulatszám. Kerületi sebesség. Szögelfordulás, szögsebesség. Centripetális gyorsulás. Centripetális erő.

1.3.4.2 Mechanikai rezgések

Rezgőmozgás. Harmonikus rezgőmozgás. Kitérés, amplitúdó, fázis. Rezgésidő, frekvencia

Csillapított és csillapítatlan rezgések. Rezgő rendszer energiája. Szabadrezgés, kényszerrezgés. Rezonancia. Matematikai inga. Lengésidő.

1.3.4.3 Mechanikai hullámok

Longitudinális, transzverzális hullám. Hullámhossz, terjedési sebesség, frekvencia. Visszverődés, törés jelensége. Beesési, visszaverődési, törési szög, törésmutató. Polarizáció. Interferencia. Elhajlás. Állóhullám,. Hangforrás, hanghullámok. Hangerősség. Hangmagasság. Hangszín.

1.4 Munka, energia

Munkavégzés, munka. Gyorsítási munka. Emelési munka. Súrlódási munka. Energia, energiaváltozás. Mechanikai energia: Mozcási energia. Rugalmassági energia. Helyzeti energia. Energia megmaradás törvénye. Teljesítmény. Hatásfok.

2. Termikus kölcsönhatások

2.1 Állapotjelzők, termodinamikai egyensúly

Egyensúlyi állapot. Hőmérséklet, nyomás, térfogat. Belső energia. Anyagmennyiség, mól. Avogadro törvénye.

2.2 Hőtágulás

Szilárd anyag lineáris, térfogati hőtágulása. Folyadékok hőtágulása.

2.3 Állapotegyenletek (összefüggés a gázok állapotjelzői között)

Gay-Lussac I. és II. törvénye. Boyle-Mariotte törvénye. Egyesített gáztörvény. Állapotegyenlet. Ideális gáz. Izobár, izochor, izoterm állapotváltozás.

2.4 Az ideális gáz kinetikus modellje

5.1.1.1.1.1 Hőmozgás

2.5 Energiamegmaradás hőtani folyamatokban

2.5.1 Termikus, mechanikai kölcsönhatás. Hőmennyiség, munkavégzés.

2.5.2 A termodinamika I. főtétele

Zárt rendszer. Belső energia. Adiabatus állapotváltozás

2.6 Kalorimetria

Fajhő, hőkapacitás. Gázok fajhői.

2.7 Halmazállapot-változások

2.7.1 Olvadás, fagyás. Olvadáshő, olvadáspont.

2.7.2 Párolgás, lecsapódás. Párolgáshő. Forrás, forráspont, forráshő. Szublimáció. Telített és telítetlen gőz.

2.7.3 Jég, víz, gőz

A víz különleges fizikai tulajdonságai. A levegő páratartalma. Csapadékképződés

2.8 A termodinamika II. főtétele

2.8.1 Hőfolyamatok iránya. Reverzibilis, irreverzibilis folyamatok.

2.8.2 Hőerőgépek. Hatásfok.

3. Elektromos és mágneses kölcsönhatás

3.1 Elektromos mező

3.1.1 Elektrosztatikai alapjelenségek

Kétféle elektromos töltés. Vezetők és szigetelők. Elektroszkóp. Elektromos megosztás. Coulomb-törvény. A töltésmegmaradás törvénye.

3.1.2 Az elektromos mező jellemzése

Télerősség. Erővonalak, -fluxus. Feszültség. Homogén mező.

3.1.3 Töltések mozgása elektromos mezőben

3.1.4 Töltés, télerősség, a vezetőkön

Töltések elhelyezkedése vezetőkön. Télerősség a vezetők belsejében és felületén. Csúshatás. Az elektromos mező árnyékolása. Földelés.

3.1.5 Kondenzátorok

Kapacitás. Síkkondenzátor. Feltöltött kondenzátor energiája.

3.2. Egyenáram

3.2.1 Elektromos áramerősség

Feszültségforrás, áramforrás. Áramerősség- és feszültségmérő műszerek.

3.2.2 Ohm törvénye

Ellenállás. Vezetők ellenállása, fajlagos ellenállás. Változtatható ellenállás. Fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása. Az eredő ellenállás.

3.2.3 Félvezetők

Félvezető eszközök.

3.2.4 Az egyenáram hatásai, munkája és teljesítménye

Hő-, mágneses, vegyi hatás. Galvánelemek, akkumulátor.

3.3 Az időben állandó mágneses mező

3.3.1 Mágneses alapjelenségek

A dipólus fogalma. Mágnesezhetőség. A Föld mágneses mezeje. Iránytű

3.3.2 A mágneses mező jellemzése

Indukcióvektor. Indukcióvonalak, indukciófluxus.

3.3.3 Az áram mágneses mezeje

Egyenes tekercs mágneses mezeje. Homogén mágneses mező. Elektromágnes, vasmag.

3.3.4 Mágneses erőhatások

A mágneses mező erőhatása áramjárta vezetőre. Lorentz-erő.

3.4 Az időben változó mágneses mező

3.4.1 Az indukció alapjelensége

Mozgási indukció. Nyugalmi indukció. Faraday-féle indukciós törvény. Lenz törvénye. Önindukció. Tekercs mágneses energiája.

3.4.2 A váltakozó áram

A váltakozó áram fogalma. Generátor, motor, dinamó. Pillanatnyi, maximális és effektív feszültség és áramerősség.

3.4.3 A váltakozó áram teljesítménye és munkája

Transzformátor

3.5 Elektromágneses hullámok

3.5.1 Az elektromágneses hullám fogalma

Terjedési sebessége vákuumban. Az elektromágneses hullámok spektruma: rádióhullámok, infravörös sugarak, fény, ultraibolya, röntgen- és gammasugarak. Párhuzamos rezgőkör.

Rezonancia. Antenna, szabad elektromágneses hullámok

3.6 A fény mint elektromágneses hullám

3.6.1 Terjedési tulajdonságok

Fényforrás. Fénynyaláb, fénysugár. Fénysebesség.

3.6.2 Hullámjelenségek

A visszaverődés és törés törvényei - Snellius-Descartes törvény. Prizma, Abszolút és relatív törésmutató. Teljes visszaverődés, határszög (száloptika). Diszperzió. Színek. Homogén és összetett színek. Fényinterferencia. Fénypolarizáció, polárszűrő. Lézerfény.

3.6.3 A geometriai fénytani leképezés

Az optikai kép fogalma (valódi, látszólagos). Síktükör. Lapos gömbtükörök (homorú, domború). Vékony lencsék (gyűjtő, szóró). Fókusz távolság, dioptria. Leképezési törvény. Nagyítás. Egyszerű nagyító. Fényképezőgép, vetítő, mikroszkóp, távcső.

3.6.4 A szem és a látás

Rövidlátás, távollátás. Szemüveg

4. Atomfizika, magfizika, nukleáris kölcsönhatás

4.1 Az anyag szerkezete

Atom. Molekula. Ion. Elem. Avogadro-szám.. Relatív atomtömeg. Atomi tömegegység.

4.2 Az atom szerkezete

Elektron. Elemi töltés. Elektronburok. Rutherford-féle atommodell. Atommag.

4.2.1 A kvantumfizika elemei

Planck-formula. Foton (energiakvantum). Fényelektromos jelenség. Kilépési munka. Foto. cella (fényelem). Vonalas színekép. Bohr-féle atommodell. Energiaszintek. Bohr-posztulátumok. Alapállapot, gerjesztett állapot. Ionizációs energia.

4.2.2 Részecske- és hullámtermészet

A fény mint részecske. Tömeg-energia ekvivalencia. Az elektron hullámtermészete.

4.2.3 Az elektronburok szerkezete

Fő- és mellékkvantumszám. Pauli-féle kizárási elv. Elektronhéj.

4.3 Az atommagban lejátszódó jelenségek

4.3.1 Az atommag összetétele

Proton. Neutron. Nukleon. Rendszám. Tömegszám. Izotóp. Erős (nukleáris) kölcsönhatás. Magerő. Tömeghiány. Kötési energia.

4.3.2 Radioaktivitás

Radioaktív bomlás. α -, β -, γ -sugárzás. Magreakció. Felezési idő. Bomlási törvény. Aktivitás. Mesterséges radioaktivitás. Sugárzásmérő detektorok.

4.3.3 Maghasadás

Hasadási reakció. Hasadási termék. Lassítás. Láncreakció. Hasadási energia. Szabályozott láncreakció. Atomreaktor. Atomerőmű. Atomenergia. Szabályozatlan láncreakció. Atombomba.

4.3.4 Magfúzió

A Nap energiája. Hidrogénbomba.

4.4 Sugárvédelem

Sugárterhelés. Háttérsugárzás. Elnyelt sugárdózis. Dózisegyenérték

5. Gravitáció, csillagászat

5.1 A gravitációs mező

Az általános tömegvonzás törvénye. A bolygómozgás Kepler-törvényei. Súly és súlytalanság. Nehézségi erő. Potenciális energia homogén gravitációs mezőben. Kozmikus sebességek.

5.2 Csillagászat

Fényév. Vizsgálati módszerek, eszközök. Naprendszer. Nap. Hold. Űstökösök, meteoritok. A csillagok. A Tejútrendszer, galaxisok. Az Ősrobbanás elmélete. A táguló Univerzum.

6. Fizika- és kultúrtörténeti ismeretek

A fejezethez kapcsolódó kérdések, feladatok az előző fejezetek témaköreiben jelennek meg.

6.1 A fizikatörténet fontosabb személyiségei

Arkhimédész, Kopernikusz, Kepler, Galilei, Newton, Huygens, Watt, Ohm, Joule, Ampère, Faraday, Jedlik Ányos, Maxwell, Hertz, Eötvös Loránd, J. J. Thomson, Rutherford, Curie-család, Planck, Heisenberg, Bohr, Einstein, Szilárd Leó, Teller Ede, Wigner Jenő, Gábor Dénes.

6.2 Felfedezések, találmányok, elméletek

Geo- és heliocentrikus világkép. „Égi és földi mechanika egyesítése”. Távcső, mikroszkóp, vetítő. A fény természetének problémája. Gőzgép és alkalmazásai. Dinamó, generátor, elektromotor. Az elektromágnesség egységes elmélete. Belsőégésű motorok. Az elektron felfedezésének története. Radioaktivitás, az atomenergia alkalmazása. Röntgensugárzás. Kvantummechanika. Az űrhajózás történetének legfontosabb eredményei. Félvezetők. Lézer.

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK FÖLDRAJZBÓL

TÉMÁK:

1. Térképi ismeretek
 - 1.1. A térképi ábrázolás
 - 1.2. Térképi gyakorlatok
 - 1.3. Az űrtérképezés
2. Kozmikus környezetünk
 - 2.1. A Naprendszer kialakulása, felépítése, helye a világegyetemben
 - 2.2. A Nap és a kísérői
 - 2.3. A Föld és mozgásai
 - 2.4. Űrkutatás az emberiség szolgálatában
3. A geoszférák földrajza
 - 3.1. A kőzetburok
 - 3.1.1. Földtörténet
 - 3.1.2. A Föld szerkezete és fizikai jellemzői
 - 3.1.3. A kőzetburok szerkezete
 - 3.1.4. A kőzetlemez mozgások okai és következményei
 - 3.1.5. A hegységképződés
 - 3.1.6. A kőzetburok építőkövei
 - 3.1.7. A Föld nagyszerkezeti egységei
 - 3.1.8. A földfelszín formálódása
 - 3.2. A levegőburok
 - 3.2.1. A légkör kialakulása és szerkezete
 - 3.2.2. A levegő felmelegedése
 - 3.2.3. A légnyomás és a szél
 - 3.2.4. Az általános légkörzés
 - 3.2.5. Víz a légkörben
 - 3.2.6. Az időjárás és az éghajlat
 - 3.3. A vízburok földrajza
 - 3.3.1. A vízburok kialakulása és tagolódása
 - 3.3.2. A világtenger
 - 3.3.3. A felszíni vizek és felszínalakító hatásuk
 - 3.3.4. A felszín alatti vizek
 - 3.3.5. A komplex vízgazdálkodás elemei
 - 3.3.6. A jég és felszínformáló munkája
 - 3.4. A talaj
 - 3.5. A geoszférák kölcsönhatásai
4. A földrajzi övezetesség
 - 4.1. A szoláris és a valódi éghajlati övezetek
 - 4.2. A vízszintes földrajzi övezetesség
 - 4.3. A forró övezet
 - 4.4. Mérsékelt övezet
 - 4.4.1. Meleg- mérsékelt öv
 - 4.4.2. Valódi mérsékelt öv
 - 4.4.3. Hideg-mérsékelt öv
 - 4.5. A hideg övezet
 - 4.6. A függőleges földrajzi övezetesség
5. A népesség és településföldrajz
 - 5.1. A népesség földrajzi jellemzői

- 5.2. A települések földrajzi jellemzői
6. A világ változó társadalmi – gazdasági képe
 - 6.1. A világgazdaság általános jellemzése, szerkezetének átalakulása és jellemző folyamatai
 - 6.2. A termelés, a fogyasztás és a kereskedelem kapcsolata
 - 6.3. A világ élelmiszergazdaságának jellemzői és folyamatai
 - 6.4. A világ energiagazdaságának és iparának átalakulása
 - 6.5. A harmadik és a negyedik szektor jelentőségének növekedése
7. A világgazdaságban különböző szerepet betöltő régiók, országcsoportok és országok
 - 7.1. A világgazdasági pólusok
 - 7.2. A világgazdaság peremkerületei
 - 7.3. Egyedi szerepkörű országcsoportok és országok
8. Magyarország földrajza
 - 8.1. A Kárpát-medence természet és társadalomföldrajzi sajátosságai
 - 8.2. Magyarország természeti adottságai
 - 8.3. Magyarország társadalmi – gazdasági jellemzői
 - 8.4. Hazánk nagytájainak eltérő természeti és társadalmi – gazdasági képe
 - 8.5. Hazánk nagyrégióinak természet és társadalomföldrajzi képe
 - 8.6. Magyarország környezeti állapota
9. Európa regionális földrajza
 - 9.1. Európa általános természetföldrajzi képe
 - 9.2. Európa általános társadalom-földrajzi képe
 - 9.3. Az Európai Unió földrajzi vonatkozásai
 - 9.4. Észak – Európa
 - 9.5. Nyugat – Európa
 - 9.6. Dél – Európa
 - 9.7. Közép – Európa tájainak és országainak természet és társadalom-földrajzi képe
 - 9.8. Kelet – Európa tájainak és országainak természet és társadalom-földrajzi képe
10. Európán kívüli földrészek földrajza
 - 10.1. A kontinensek általános természet és társadalom-földrajzi képe
 - 10.2. Ázsia
 - 10.2.1. Általános földrajzi kép
 - 10.2.2. Országai
 - 10.2.3. Délkelet-Ázsia iparosodott és iparosodó országai
 - 10.2.4. Nyugat-Ázsia, arab világ
 - 10.3. Ausztrália és Óceánia
 - 10.4. Afrika általános földrajzi képe
 - 10.5. Amerika
 - 10.5.1. Általános földrajzi képe
 - 10.5.2. Országai
11. A globális válságproblémák földrajzi vonatkozásai
 - 11.1. A geoszférák környezeti problémáinak kapcsolatai
 - 11.2. A népesség, a termelés és a fogyasztás növekedésének földrajzi következményei
 - 11.3. A környezeti válság kialakulása és az ellene folytatott küzdelem

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK HITTANBÓL

1. a Mutassa be az őstörténetet, mint hitvallást!
1. b Mutassa be egy konkrét példán keresztül új vallási közösségek kialakulását és általános jellemzőit a mai Magyarországon!
2. a Mutassa be az Exodus eseményeit, annak jelentőségét Izrael életében!
2. b A forrásokra támaszkodva mutassa be egyházunk munkával, hivatással kapcsolatos etikai tanítását!
3. a Mutassa be Izrael fénykorát, Saul, Dávid, Salamon korát!
3. b A forrásra és a Szentírásra támaszkodva mutassa be egyházunk tanítását a gyülekezet közösségéről!
4. a Mutassa be a Babiloni fogságba vitel, a fogság és hazatérés körülményeit, ennek jelentőségét Izrael életében!
4. b A forrásra támaszkodva vázolja a Szentháromságról szóló tanítás kialakulását!
5. a Mutassa be Jézus születésének történetét, kortörténeti hátterét!
5. b Mutassa be a protestáns egyházak helyzetét a forrás által meghatározott korszakban!
6. a Mutassa be Jézus és a 12 tanítvány kapcsolatát, különös tekintettel Péterre!
6. b Mutassa be az iszlámhívő kötelességeit, mindennapjait és ünnepeit!
7. a Ismertessen gyógyítási történeteket, csodákat, és azok jelentőségét az adott helyzetben!
7. b Mutassa be a forrás segítségével, hogyan válik hazánk keresztény állammá!
8. a Mutassa be, hogyan tanít Jézus, különös tekintettel a példázatokra!
8. b Mutassa be a forrás segítségével a skolasztika lényeges vonásait, valamint legfőbb képviselőit!
9. a Ismertesse Jézus elítélésének és keresztre feszítésének körülményeit, kortörténeti hátterét!
9. b Mutassa be a Buddhizmus eredetét, a buddhistahívó fő törekvését!
10. a Ismertesse a Biblia keletkezésének történetét, mutassa be a Bibliát, mint szent könyvet!
10. b Mutassa be röviden a szerzetesség kialakulását, a forrás segítségével pedig az adott rend életét!
11. a Mutassa be az ősgyülekezetek életét, a keresztényüldözés időszakát!
11. b Mutassa be az ószövetségi bölcsességirodalmat és annak krízisét! Használja a Szentírást!
12. a Mutassa be a németországi reformáció folyamatát, különös tekintettel a teológiai kérdésekre!
12. b Mutassa be a húsvéti ünnepkört, az ünnepek eredetét, a hozzá fűződő liturgikus hagyományokat!
13. a Mutassa be a magyarországi reformáció terjedését, a lutheri és a helvét irány hatását a három részre szakadt országban!
13. b Mutassa be a Hegyi Beszédet, az abban megmutatkozó etikát! Használja a Bibliát!
14. a Mutassa be egyházunk tanítását Isten megismerhetőségéről, az egyetemes és igei ki nyilatkoztatásról!
14. b Mutassa be a mai zsidóság vallási életét!
15. a Mutassa be egyházunk tanítását az ember Isten előtti elveszettségéről és a megigazulásról!
15. b Mutassa be a Zsoltárok könyvét, műfaját, néhány kiválasztott zsoltár segítségével!
16. a Mutassa be egyházunk tanítását a szentségekről!
16. b Mutassa be Illést, és személyén keresztül a prófétaság néhány jellemzőjét!
17. a Mutassa be egyházunk tanítását a teremtő és gondviselő Istenről!
17. b Mutassa be Ézsaiás könyvét! Használja a Szentírást!

- 18. a Mutassa be a keresztény etika alapjait!
- 18. b Elemezze a forrást, mutassa be hozzá kapcsolódóan az adott evangélium jellegzetességeit!
- 19. a Mutassa be a keresztény ember viszonyát embertársaihoz!
- 19. b Keresztelő János prédikációjából kiindulva mutassa be Jézus korának messiási váradalmait!
- 20. a Mutassa be a keresztény ember felelősségét a teremtett világ iránt.
- 20. b Mutassa be a farizeusokat és az írástudókat, evangéliumi történetekre és a kortörténeti ismeretekre támaszkodva!

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK KÉMIÁBÓL

Általános kémia

1. Atomszerkezet (atom, elem, elektronszerkezet, periódusos rendszer, ionok)
2. Kémiai kötések (első- és másodrendű kötések)
3. Molekulák, összetett ionok (molekulák térszerkezete)
4. Anyagi halmazok – egykomponensű anyagi rendszerek (kristályrácsok, átmenet a kötés- és rács típusok között)
5. Anyagi halmazok – többkomponensű rendszerek (homogén, heterogén, kolloid rendszer)
6. Kémiai átalakulások (kémiai reakció, képlet, kémiai egyenlet)
7. Termokémia (folyamatok energiaviszonyai, reakcióhő)
8. Reakciókinetika (reakciósebesség, katalízis)
9. Egyensúly (megfordítható reakciók, kémiai egyensúly)
10. A kémiai reakciók típusai – sav-bázis reakciók (vizes oldatok kémhatása)
11. A kémiai reakciók típusai – egyéb, vizes oldatban végbemenő kémiai reakciók (csapadék és gázfejlődés)
12. Egyéb kémiai reakciók (egyesülés, bomlás, disszociáció)
13. Elektrokémia – galvánelemek
14. Elektrokémia – elektrolízis (az elektrolízis mennyiségi viszonyai)

Szervetlen kémia

15. Hidrogén
16. Nemesgázok
17. Halogénelemek és vegyületeik
18. Az oxigéncsoport elemei és vegyületeik
19. A nitrogéncsoport elemei és vegyületeik
20. A szénsoport elemei és vegyületeik
21. A fémek (általános jellemzés)
22. Az s-mező fémek (alkáli- és alkáliföldfémek)
23. A p-mező fémek (alumínium, ón, ólom)
24. A d-mező fémek (vascsoport, rézcsoport, cink)

Szerves kémia

25. A szerves vegyületek általános jellemzői (molekulaszerkezet, izoméria, homológ sor, funkciós csoport, csoportosítás, tulajdonságok)
26. Szénhidrogének - alkánok, cikloalkánok
27. Szénhidrogének – alkének, diének, több kettőskötést tartalmazó szénhidrogének, poliének (etén, buta-1,3-dién, izoprén)
28. Szénhidrogének – alkinok (etin)
29. Szénhidrogének – aromás szénhidrogének (benzol, toluol, sztirol)
30. Halogéntartalmú szénhidrogének
31. Oxigéntartalmú szerves vegyületek – alkoholok (metanol, etanol, glikol, glicerín)
32. Oxigéntartalmú szerves vegyületek – fenolok
33. Oxigéntartalmú szerves vegyületek – éterek (dietyl-éter)
34. Oxigéntartalmú szerves vegyületek – oxovegyületek (aldehidek, ketonok)
35. Oxigéntartalmú szerves vegyületek – karbonsavak (hangyasav, ecetsav, palmitinsav, sztearinsav, oxálsav, olajsav, benzoésav)
36. Oxigéntartalmú szerves vegyületek – észterek

37. Nitrogéntartalmú szerves vegyületek – aminok
38. Nitrogéntartalmú szerves vegyületek – aminosavak (glicin)
39. Nitrogéntartalmú szerves vegyületek – savamidok (formamid, acetamid, karbamid)
40. Nitrogéntartalmú heterociklusos vegyületek (piridin, pirimidin, pirrol, imidazol, purin)
41. Szénhidrátok – monoszacharidok (gliceraldehid, ribóz, 2-dezoxi-ribóz, glükóz, fruktóz)
42. Szénhidrátok – diszacharidok (maltóz, cellobióz, szacharóz)
43. Szénhidrátok – poliszacharidok (cellulóz, keményítő)
44. Fehérjék
45. Nukleinsavak
46. Műanyagok
47. Energiagazdálkodás

Kémiai számítások

48. Az anyagmennyiség
49. Gázok (Avogadro törvénye)
50. Oldatok, elegyek, keverékek ($m/m\%$, $V/V\%$, $n/n\%$, anyagmennyiség-koncentráció, oldhatóság megadása)
51. Számítások a képlettel és a kémiai egyenlettel kapcsolatban
52. Termokémia (reakcióhő, képződéshő)
53. Kémhatás (pH, vízionszorzat)
54. Elektrokémia (standardpotenciál, elektromotoros erő, elektrolízis)

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK MAGYAR NYELV ÉS IRODALOMBÓL

I. RÉSZLETES VIZSGAKÖVETELMÉNYEK A/ KOMPETENCIÁK

Középszint és emelt szint

1. Szövegértés

1.1. Információk feldolgozása és megítélése

Információk célirányos és kritikus használata: kiválasztás, újrendezés a téma és az olvasási cél összefüggésében.

1.1.1. Nyomtatott és elektronikus információforrások ismerete és használata *(pl. egy-nyelvű szótár, antológia, kézikönyv, lexikon, enciklopédia, írott és elektronikus sajtó; CD-ROM, Magyar Elektronikus Könyvtár).*

1.1.2. Nyelvi-nyelvtani, irodalmi ismeretek alkalmazása nyomtatott és elektronikus információforrások szövegeinek értelmezésében, létrehozásában, összehasonlításában, megítélésében.

1.1.3. Gondolatokról, ismeretekről, véleményekről a személyes állásfoglalás kialakítása.

1.2. Irodalmi és nem irodalmi szövegek értelmezése

Különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazása a műfajnak, az adott szempontnak megfelelően.

1.2.1. Szépirodalmi, szakmai-tudományos, publicisztikai, gyakorlati szövegek értelmezésével, összehasonlításával, értékelésével a gondolatmenet, a kifejezés mód, a műfaj, a szerkezet, a grammatikai szerveződés, a stílus jelentéshordozó szerepének megfogalmazása.

1.2.2. Annak bemutatása, hogyan hordozza és fejezi ki az irodalom különböző korok és emberek tapasztalatit, élményeit, gondolatait, erkölcsi megfontolásait.

1.2.3. Szövegen belüli és szövegek közötti jelentésbeli egymásra utalások megfogalmazása.

1.2.4. Írott közlésekben, megnyilatkozásokban a cél, a kommunikatív kontextus meghatározása, a szerzői vélemények, álláspontok felismerése, rekonstruálása, értékelése.

1.2.5. Olvasmányokra való tárgyyszerű, illetve a személyes érintettséget is kifejező reagálás különböző írásbeli és szóbeli közlésmódban a műfaji normák és a címzettek figyelembevételével.

2. Írásbeli szövegalkotás

Különböző témákban, különböző műfajokban széles körű olvasottságon alapuló tájékozottság és személyes vélemény megfogalmazása a műfajnak, a témának, a címzettnek megfelelő szabotossággal.

2.1. Tájékoztató, érvelő, esszé típusú szövegek létrehozása a megadott témákban *(pl. a kulturális örökség; a civilizáció ellentmondásai; az élet minősége, a mindennapi életvitel döntéshelyezetei; az emberi kapcsolatok, az erkölcsi kérdések, az érzelmek; a mindenkori jelen problémahelyezetei, kérdései, válaszai; a tömegkommunikáció, az információs társadalom).*

2.2. Írásbeli és szóbeli műfajok felépítési, nyelvhasználati normáinak önálló alkalmazása, ide értve az önellenőrzés és a javítás képességét.

- 2.3. A megnyilatkozás céljának, tárgyának megfelelő kifejtettségű és stílusú közlés, a köznyelvi norma alkalmazása, biztos helyesírás, rendezett, olvasható íráskép.
- 2.4. Kérdés, probléma írásbeli megvitatása, a téma több nézőpontú értékelését is magában foglaló önálló vélemény, álláspont, következtetés megfogalmazása az érvelés módszerével.
- 2.5. Műalkotások (pl. költészet, széppróza, színház, film, épített környezet, tárgyi világ, képzőművészet, zene) keltette hangulat, élmény, vélemény, álláspont, értékelés kifejezése.
- 2.6. Hivatalos írásművek (pl. hozzászólás, pályázat, levél, önéletrajz, kérvény) szerkezeti, tartalmi, nyelvi normáinak alkalmazása.

3. Beszéd, szóbeli szövegalkotás

- 3.1. A beszédhelyzetnek, a műfajnak és a témának megfelelő nyelvi norma követésével lényegre törő, világos felépítésű, önállóan kifejtett közlés.
- 3.2. A nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumainak, zenei eszközeinek – artikuláció, beszédtempó, hangerő, hangsúly, hanglejtés, szünet – alkalmazása élőbeszédben, felolvasásban, memoriter szöveghű előadásában, adott témáról szóló szóbeli előadásban.

4. Fogalomhasználat

- 4.1. Szövegértelmezés, olvasmányélmény, személyes állásfoglalás fogalmilag helytálló bemutatása, előadása.
- 4.2. Erkölcsi, esztétikai, poétikai, retorikai, stilisztikai fogalmak beszédhelyzetnek, témának megfelelő önálló alkalmazása.
- 4.3. Fogalmak összefüggéseinek, változó jelentésének megértése – bizonyítása példákkal.

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK

1. MAGYAR NYELV

TÉMAK	Középszint
1.1. Ember és nyelv	A nyelv mint jelrendszer. Nyelv és gondolkodás, nyelv és megismerés viszonya. A nyelv mint az egyén, illetve mint a közösség alkotása. A beszéd mint cselekvés, a nyelv és a beszéd funkciói. A nyelv diakrón és szinkrón változásainak jellemzése példákkal.
1.2. Kommunikáció	A kommunikációs folyamat tényezői és funkciói, ezek összefüggései a kifejezésmóddal. A kommunikáció nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközei. A kommunikáció formája: a szóbeliség és az írásbeliség. A szövegfajták tartalmi és formai jellemzőinek kapcsolata a kommunikációs folyamattal.
1.2.1. A jel, a jelrendszer	A jel, jelek, jelrendszerek a nyelvi és nem nyelvi közlésben.
1.2.2. Nyelvi és vizuális kommunikáció	Az emberi kommunikáció nem nyelvi formái (pl. <i>gesztusok, mimika, térközzsabályozás, tekintet, külső megjelenés, csend</i>). A vizuális és a nyelvi jel, a vizuális és a nyelvi kommunikáció
1.2.3. A nyelvhasználat mint kommunikáció	A kommunikációs folyamat tényezői és összefüggésük megértése, bizonyítása beszédhelyzetek elemzésével, szövegértelmezéssel, szövegalkotással.
1.2.4. Kommunikációs funkciók és közlésmódok	Példák a különböző közlésmódok kommunikációs funkciói (<i>párbeszéd, történetmondás, levél, üzenet, feljegyzés, köszönés, megszólításformák</i>).
1.2.5. Személyközi kommunikáció	A közvetlen emberi kommunikáció néhány sajátzerűsége A mindennapi – nyilvános és magánéleti – élethelyzetek néhány tipikus kommunikációs konfliktusa és lehetséges feloldásuk.
1.2.6. A tömegkommunikáció	A tömegkommunikáció hatása a nyelvre és a gondolkodásra.
1.3. A magyar nyelv története	A magyar nyelvrokonság főbb bizonyítékai néhány példával.

1.3.1 A magyar nyelv rokonsága	<i>A magyar nyelv történetének fő szakaszai.</i> Egy nyelvtörténeti korszak jellemzése. A nyelvtörténet forrásai: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek.
1.3.2. Nyelvtörténeti korszakok	A tihanyi apátság alapítólevele, a Halotti beszéd és könyörgés, az Ómagyar Mária-siralom főbb jellemzői. A nyelvújítás mibenléte, történelmi, művelődéstörténeti háttere, hatása – példák alapján.
1.3.3. Az írott nyelvi norma kialakulása 1.3.4. Nyelvművelés	A mai magyar nyelvművelés néhány alapkérdése.
1.4. Nyelv és társadalom 1.4.1. Nyelvváltozatok 1.4.2. Kisebbségi nyelvhasználat 1.4.3. A határon túli magyar nyelvűség	A társadalmi és területi nyelvváltozatok és a norma. A főbb nyelvváltozatok: a nyelvi sztenderd, a köznyelv, a regionális köznyelv, a nyelvjárások és a csoportnyelvek (szaknyelv, rétegnyelv, ifjúsági nyelv, szleng). Az egynyelvű szótárak ismerete. A Magyarországon beszélt kisebbségi nyelvek megnevezése. A kisebbségi nyelvhasználat, nyelvi kultúra társadalmi jelentősége. A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái. A nyelvközösség helyzete és nyelvhasználatuk közötti összefüggés.
1.4.4. Tömegkommunikáció és nyelvhasználat	A tömegkommunikáció leggyakoribb műfajai és hatáskeltő eszközei. Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra és a nyelvi érintkezésre (pl. szövegszerkesztés számítógéppel, kommunikáció az interneten, elektronikus levelezés).
1.5. A nyelvi szintek 1.5.1. Hangtan 1.5.2. Alaktan és szótan	Szépirodalmi és köznyelvi szövegek hangtani, alak- és szótani, mondattani, jelentéstani elemzése. Grammatikai ismeretek felhasználása a szövegek megértésében és különféle műfajú szövegek létrehozásában. A beszéd, a beszéd folyamat, a beszédhang, a hangképző szervek. A magánhangzók és a mássalhangzók rendszere; a hangok találkozása (alkalmazkodása) és helyesírásuk. A morféimák, szóelemek szerepe és helyes használata a szóalak felépítésében, a szó szerkezetek alkotásában. A magyar helyesírás alapelveinek alkalmazása és magyarázata példákkal. A szófajok rendszere és a szóalkotás módjai. Az alapszófajok, a viszonszófajok és a mondatfajok mondatbeli és szövegbeli szerepének értelmezése.
1.5.3. Mondattan	A mondat szerkezete: teljes és hiányos szerkezetű; tagolt, tagolatlan; egyszerű, összetett. A mondat jelentése: elsődleges és másodlagos jelentés.

	A modalitás, a mondatfajták elemzése grammatikai és szemantikai eszközökkel. Az egyszerű mondat részei; felépítése. A szintagma mint nyelvi egység, az alárendelő és mellérendelő szintagmatikus szerkezet. Az állítmány és az alany. A tárgy és fajtái. A határozók fogalma és kifejezőeszközei, fajtái, a magyar határozói rendszer, a határozók irányhármassága. A jelzők fogalma és fajtái, használatuk.
1.5.4. A mondat szintagmatikus szerkezete 1.5.5. A mondat a szövegben 1.5.6. Logikai és grammatikai viszonyok az összetett mondatban	A mondat az élőbeszédben és az írott nyelvben. A mondat és a szöveg. A mellérendelő összetett mondatok mint logikai-tartalmi viszonyok Az alárendelő összetett mondatok mint a főmondat és a mellékmondatok grammatikai viszonyai. Sajátos jelentéstartalom a mellékmondatokban. A többszörösen összetett mondatok (<i>utaló- és kötőszók, a központosítás használata és értelmezése szövegértésben, szövegmondásban, szövegalkotásban</i>).
1.6. A szöveg 1.6.1. A szöveg és a kommunikáció A szöveg egységének tényezői, feltételei, elsődleges és mögöttes jelentés.	A szöveg szóban és írásban. A szöveget alakító tényezők: a beszédhelyzet, a cselekvés, a szövegkörnyezet, a tudáskeret. A tájékoztató, kifejező, érvelő és felhívó szövegfunkciók.
1.6.2. A szöveg szerkezete és jelentése 1.6.3. Szövegértelmezés	A szöveg felépítése, egységei – külső körülmények: szövegméret, megjelenés. A szövegösszetartó erő: jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemek. A kontextuális jelentés (<i>pl. előre- és visszautalás, makro- és mikrostruktúra, hiányos mondat, szórend, egyeztetés</i>). A téma értelmezése mindennapi, tudományos és szépirodalmi szövegekben. A mindennapi szövegvilágban való eligazodást lehetővé tevő pragmatikai ismeretek alkalmazása a szövegértésben és a szövegalkotásban (<i>pl. szövegfunkciók, szövegtípusok, befogadói tudáskeret, háttérismeretek</i>).
1.6.4. A szöveg szóban és írásban	A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra és a szöveg előadására. A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek értelmes, kifejező alkalmazása.

	A cél és a téma összefüggéseinek érvényesítése szóban és írásban. A témaváltás felismerése és jelölése, bekezdések szerkesztése.
1.6.5. Az intertextualitás	Az ismeretközvetítő CD-ROM és az internet intertextualitásának főbb jellemzői. Az intertextualitás jelenségeinek értelmezése irodalmi és nem irodalmi szövegekben.
1.6.6. A szövegtípusok	Szövegtípusok kommunikatív, szerkezeti, nyelvi jellemzői. A továbbtanuláshoz, illetve a munka világában szükséges szövegtípusok (<i>pl. kérvény, önéletrajz, pályázat, hivatalos levél, meghatalmazás, hozzászólás</i>). Ismeretterjesztő szövegek jellemzői. A monologikus és a dialogikus szövegtípusok (<i>pl. előadás, vita</i>). Ismeretterjesztő szövegek elemzése (<i>pl. a címzettek, a téma, a szóhasználat, a megszerkesztettség szempontjából</i>).
1.7.2. Szöveg a médiában	A publicisztikai és a tájékoztató műfajok, valamint az elektronikus média hagyományos (rádió, televízió) és új közlésmódjai (e-mail, internet stb.). Az új közlésmódok társadalmi hatása.
1.7. A retorika alapjai 1.7.1. A nyilvános beszéd	A retorika mint a meggyőzés művelete a gondolatközlésben. A nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumai. Az élőbeszéd fajtái. A beszéd felépítése, a szövegszerkesztés lépései az anyaggyűjtéstől a megszólalásig.
1.7.2. Érvelés, megvitatás, vita	Az érvelés, az érvelés beszédhelyzete és eszközei. A kulturált vitatkozás kritériumai, vita értelmezése. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés műfajai: a bizonyítás, a cáfolat, néhány érvtípus. Hitelesség, hatás, meggyőzősi szándék; a manipuláció felismerése, értékelése.
1.7.3. A szövegszerkesztés eljárásai	A spontán megnyilatkozás és a megtervezett szöveg különbsége. A témajelölő cím mint a globális kohézió eszköze. Az összefoglalás funkciója és típusai (<i>pl. vázlat, tartalmi kivonat, tömörítés</i>).
1.8. Stílus és jelentés 1.8.1. Szóhasználat és stílus	Stílus és jelentés a mindennapi nyelvhasználatban, a szaknyelvben és a szépirodalomban. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése.
1.8.2. A szójelentés	A nyelvi jelek csoportjai a hangalak és a jelentés viszonya alapján. A szóhasználati jelentés alapjai – az alapjelentés, mellékjelentés, alkalmi jelentés közti viszony. Egynyelvű szótárak: Magyar szinonimaszótár, Magyar értelmező kéziszótár, valamint kétnyelvű szótárak ismerete.

1.8.3. Állandósult nyelvi formák 1.8.4. Nyelvi-stilisztikai változatok 1.8.5. Stílus eszközök	Az állandósult szókapcsolatok, szokványos kifejezésmódok stílusértéke (<i>szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, közhelyek, nyelvi panelek, sztereotípiák</i>). A stílus szerepe a jelentésteremtésben (<i>nyelvi eszközök megválogatása, szerkesztés, hatásosság, többletjelentés, a stílus mint a beszélő attitűdjének kifejeződése stb.</i>) A stílust létrehozó nyelvi és kommunikációs tényezők értelmezése. A képszerűség stílus eszközei és hatása: képek, képrendszerek felismerése, értelmezése. Az eufemizmus, evokáció, anakronizmus, állandó jelző, archaizálás stb. felismerése, értelmezése. A szövegrendezés stílus hatásának felismerése, értelmezése: az egyszerűbb alakzatok fajtái és hatásuk.
1.8.6. Stílusréteg, stílusváltozat	Tipikus kommunikációs helyzetekben létrejövő, jellemző beszélt és írott nyelvi közlésmódok: a stílusrétegek. A társalgási stílus ismérvei, minősége. A közélet színterei, a közéleti és a hivatalos stílus kritériumai, stílárius kötöttségei. A publicisztikai stílus főbb jellemzői, tipikus szóhasználat, a megjelenítés közlésértéke (<i>pl. tipográfia, képi világ</i>). Objektivitás és szubjektivitás, tény és vélemény stílusbeli különbsége a tömegkommunikációban. A tudományos és a szakmai stílus sajátosságai. Nem irodalmi és szépirodalmi szövegek stílusának összehasonlítása. A stílus korszakokról, stílusirányzatokról szerzett ismeretek felhasználásával stílustörténeti összehasonlítások – példák alapján.

2. IRODALOM

2.1. Szerzők, művek

TÉMÁK	Középszint
2.1.1. Életművek	Petőfi Sándor, Arany János, Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, József Attila Az életút, az életmű jelentős tényei. Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerzők jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői, néhány kortárs megnevezése.
2.1.2. Portrék	Balassi Bálint, Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Szabó Lőrinc, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Ottlik Géza, Márai Sándor, Pilinszky János. Az életmű néhány jellemzője keretében 2-3 lírai és/vagy értelemszerűen egy vagy néhány epikai, drámai alkotás bemutatása, értelmezése <i>pl. a korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás alapján.</i> Memoriterek – legalább három szerzőtől teljes szövegek, összefüggő részletek
2.1.3. Látásmódok	Zrínyi Miklós, Jókai Mór, Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes, Kassák Lajos, Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László, Nemes Nagy Ágnes, Szilágyi Domokos. Választandó legalább három szerző a felsoroltak közül.
2.1.4. A kortárs irodalomból	<i>Legalább egy szerző 2-3 lírai és/vagy 1-2 epikai művének értelmezése az 1980-tól napjainkig tartó időszakból.</i> <i>Tájékozódás a kortárs irodalmi nyilvánosságban (pl. antológiák, irodalmi ismeretterjesztés, könyvhét).</i> Nyomtatott szöveg, digitális közlés.
2.1.5. Világirodalom	Az európai irodalom alapvető hagyományai: az antikvitás és a Biblia (pl. műfajok, témák, motívumok, hőstípusok). A romantika, a századfordulós modernség jellemzőinek és egy-két kiemelkedő képviselőjének bemutatása.
2.1.6. Színház- és drámatörténet	Színház és dráma különböző korszakokban. Az alábbi műveknek, a szerzők/korszakok 1-1 művének értelmezése az adott korszak színházi/irodalmi hagyományainak összefüggésében: Szophoklész, Shakespeare, Molière, Katona József: Bánk bán, Madách Imre: Az ember tragé-

	diája
2.1.7. Az irodalom határterületei	Az irodalom kulturális határterületei – népköltészet, műköltészet, alkalmi költészet. Az irodalom filmen, televízióban, dalszövegben, a virtuális valóságban. Az olvasmányok iránti tömegszükséglet és a művészi színvonal/minőség összefüggései. A szórakoztató irodalom vonzereje, hatáskeltő eszközei (pl. <i>sematizált hőstípusok, élethelyzetek, értékvilág, kalandosság, csattanó, szójáték</i>).
	Mítosz, mese és kultusz. Film- és könyvsikerek, divatjelenségek korunk kultúrájában. (pl. <i>A Gyűrűk Ura, Bridget Jones naplója</i>). Az irodalmi ismeretterjesztés főbb nyomtatott és elektronikus műfajai
2.1.8. Interkulturális megközelítések és regionális kultúra	Interkulturális jelenségek, eltérő szöveghagyományok. A régió, a tájegység, a település kulturális, irodalmi múltbeli és jelen hagyományainak bemutatása (pl.: <i>nemzetiségi, etnikai kisebbségek irodalma, alkotások a kisebbségekről; folklór, művelődéstörténeti vonatkozások; múzeum, színház, civil társaságok</i>).

2.2. Értelmezési szintek, megközelítések

2.2.1. Témák, motívumok	Szépirodalmi alkotások gondolati, tematikus, motivikus egyezéseinek és különbségeinek összevetése. Az olvasott művekben motívum, téma változatainak felismerése, értelmezése (pl. <i>hegy, kert, sziget, alászállás, fel-emelkedés, nemzedékek, család, felnőtté válás, beavatás; ember és természet, mikro- és makro-kozmosz, felnőtt-gyermek, férfi-nő, bűn és bűnhődés, vándorlás, kaland, falusi és nagyvárosi életformák</i>).
2.2.2. Műfajok, poétika	A műnemek és műfajok felismerése. Alapvető versformák felismerése. Poétika fogalmak alkalmazása művek bemutatásában, értelmezésében. Azonos műfajú alkotások összehasonlítása.
2.2.3. Korszakok, stílustörténet	A kifejezőmód és világlátás változása a különböző korszakokban a középkortól a szimbolizmusig.

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK MATEMATIKÁBÓL

- 1 Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok.
 - 1.1 Halmazok.
 - 1.1.1 Halmazműveletek.
 - 1.1.2 Számosság, részhalmazok.
 - 1.2 Matematikai logika.
 - 1.2.1 Fogalmak, tételek és bizonyítások a matematikában.
 - 1.3 Kombinatorika.
 - 1.4 Gráfok.
- 2 Számelmélet, algebra.
 - 2.1 Alapműveletek.
 - 2.2 A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek.
 - 2.2.1 Oszthatóság.
 - 2.2.2 Számrendszerek.
 - 2.3 Racionális és irracionális számok.
 - 2.4 Valós számok.
 - 2.5 Hatvány, gyök, logaritmus.
 - 2.6 Betűkifejezések.
 - 2.6.1 Nevezetes azonosságok.
 - 2.7 Arányosság.
 - 2.7.1 Százalékszámítás.
 - 2.8 Egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek.
 - 2.8.1 Algebrai egyenletek, egyenletrendszerek. Elsőfokú egyenletek, egyenletrendszerek. Másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek. Másodfokú egyenletek. Négyzetgyökös egyenletek.
 - 2.8.2 Nem algebrai egyenletek. Abszolútértékes egyenletek. Exponenciális és logaritmikus egyenletek. Trigonometrikus egyenletek.
 - 2.8.3 Egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek.
 - 2.9 Középértékek, egyenlőtlenségek.
3. Függvények, az analízis elemei.
 - 3.1. A függvény.
 - 3.2. Egyváltozós valós függvények.
 - 3.2.1...A függvények grafikonja, függvénytranszformációk.
 - 3.2.2...A függvények jellemzése.
 - 3.3 Sorozatok.
 - 3.3.1 Számtani és mértani sorozatok. Végtelen mértani sor.
 - 3.3.2 Kamatos kamat, járadékszámítás.
4. Geometria, koordináta-geometria, trigonometria.
 - 4.1 Elemi geometria.
 - 4.1.1 Tételek.
 - 4.1.2 A távolságfogalom segítségével definiált pont-halmazok.
 - 4.2 Geometriai transzformációk
 - 4.2.1 Egybevágósági transzformációk. Síkban.
 - 4.2.2 Hasonlósági transzformációk.
 - 4.3 Síkbeli és térbeli alakzatok
 - 4.3.1 Síkbeli alakzatok. Háromszögek, négyszögek, sokszögek, kör.
 - 4.3.2 Térbeli alakzatok.
 - 4.4 Vektorok síkban és térben.
 - 4.5 Trigonometria.

- 4.6 Koordináta geometria.
 - 4.6.1 Pontok, vektorok.
 - 4.6.2 Egyenes.
 - 4.6.3 Kör.
 - 4.6.4 Parabola.
- 4.7 Kerület, terület.
- 4.8 Felszín, térfogat
- 5. Valószínűség számítás, statisztika
 - 5.1 Leíró statisztika
 - 5.1.1 Statisztikai adatok gyűjtése, rendszerezése, különböző ábrázolásai
 - 5.1.2 Nagy adathalmazok jellemzői, statisztikai mutatók
 - 5.2 A valószínűség számítás elemei

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK NÉMETBŐL

Persönliches

1. Angaben zur Person, Lebenslauf, Kindheit
2. Familienmitglieder, Verwandte
3. Familienfeste
4. Freunde, Freundschaft, Bekannte
5. Tagesablauf, Tageseinteilung

Wohnung, Wohnbereich

6. Unser Haus, unsere Wohnung
7. Stadt und Land – Wohnen in der Stadt und auf dem Lande
8. Haushalt, Hausarbeiten
9. Stadtverkehr, öffentliche Verkehrsmittel

Umwelt und Natur

10. Jahreszeiten, das Wetter
11. Die Natur, Ausflüge, Touristik
12. Umwelt und Umweltschutz

Schule, Lernen

13. Schule, Mitschüler, Unterrichtsräume
14. Lernen, Unterrichtsfächer, Stundenplan
15. Außerunterrichtliche Tätigkeit in der Schule – Schulpartnerschaften
16. Fremdsprachenerwerb – Deutschlernen
17. Berufswahl, Zukunftspläne

Gesundes Leben

18. Körperpflege, Sport
19. Krankheiten – beim Arzt
20. Gesunde Ernährung – Mahlzeiten, Essgewohnheiten

Erholung, Freizeit

21. Hobbys
22. Bücher, Zeitungen, Bibliothek
23. Kino, Fernsehen, Rundfunk, Videothek
24. Theater, Konzert, Museen
25. Wochenendgestaltung
26. Ferien

Alltag, Dienstleistungen

27. Einkäufe, Geschäfte
28. Kleidung, Mode
29. Gaststätten, Restaurants
30. Briefwechsel, Post, Telefon

Ungarn, Inlandsreisen

31. Fremdenverkehr, Tourismus in Ungarn
32. Deutsche und österreichische Schüler in Ungarn

Die deutschsprachigen Länder, Auslandsreisen

33. Reisevorbereitungen – Reisebüro, Reisedokumente, Bahnhof, Flughafen
34. Verpflegung und Unterkunft im Ausland
35. Eine Reise nach Deutschland
36. Eine Reise nach Österreich oder in die Schweiz

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA TANTÁRGYBÓL

1.1 Vizuális nyelv A. A vizuális nyelv alapelemei - Vonal - Sík és térforma - Tónus, szín - Tér B. A vizuális nyelvi elemek viszonyai - Kompozíció, (konstrukció) - Kontraszt, harmónia C. Vizuális nyelv és kontextus 1.2 Technikák - Rajzolás - Festés - Kollázs - Nyomtatás - Makettezés, modellezés és - További technikák	2.1 Ábrázolás, látványértelmezés A. Formaértelmezés - Arány - Forma, alak, karakter - Szerkezet, felépítés, B. Térértelmezés - Téri helyzetek - Nézőpont - Térmélység - Térábrázolási konvekció C. Színértelmezés - Szín- és fényviszonyok D. Mozgásértelmezés 2.2 Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás - Térviszonyok - Kompozíció - Színhatás - Érzelmek - Folyamat, mozgás, idő - Kép és szöveg - Vizuális információ - Tárgyak és környezet 2.3 Megjelenítés sajátosságai - Vizuális nyelvi elemek - Térábrázolási módok - Vizuális minőségek - Látványértelmezés - Kontraszt, harmónia	3. Vizuális kommunikáció - Folyamat, mozgás, idő - Kép és szöveg - Vizuális információ - Fotó	4. Tárgy- és környezetkultúra - Forma- és funkcióelemzés - Tervezési folyamat - Kézműves és ipari tárgykultúra - Népművészet	5. Kifejezés és képzőművészet - Művészeti ágak - Műfajok - Művészettörténeti korszakok, - Stílusjegyek - Alkotások és alkotók - Műelemző módszerek - A mű tárgyi és kulturális környezete
--	---	--	---	---

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK TÖRTÉNELEMBŐL

1. Vallás és kultúra az ókori Keleten
2. A demokrácia kialakulása Athénban
3. A római köztársaság virágkora és válsága, az egyeduralkodó kialakulása
4. Az antik hitvilág, művészet, tudomány
5. A kereszténység kialakulása és terjedése
6. A népvándorlás, az antik civilizáció felbomlása
7. A feudális társadalmi és gazdasági rend jellemzői
8. A nyugati és keleti kereszténység
9. Az iszlám vallás és az arab világ, a világvallások elterjedése
10. A középkori városok
11. Egyházi és világi kultúra a középkorban
12. A humanizmus és a reneszánsz Itáliában
13. Az Oszmán Birodalom terjeszkedése
14. A magyar nép őstörténete és vándorlása
15. A honfoglalástól az államalapításig
16. Az Árpád-kor
17. A nagy földrajzi felfedezések és következményei
18. Reformáció és katolikus megújulás
19. A kontinentális abszolutizmus és a parlamentáris monarchia megszületése Angliában
20. A tudományos világkép átalakulása, a felvilágosodás
21. A mohácsi csata és az ország három részre szakadása
22. Az erdélyi fejedelemség virágkora
23. A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc
24. Magyarország a XVIII. századi Habsburg birodalomban
25. Művelődés, egyházak, iskolák
26. A francia polgári forradalom politikai irányzatai, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata
27. A XIX. század eszméi
28. Az ipari forradalom és következményei
29. Nagyhatmak és katonai-politikai szövetségek a századfordulón
30. Tudományos, technikai felfedezések, újítások és következményeik
31. A reformmozgalom kibontakozása, a polgárosodás fő kérdései
32. A reformkori művelődés, kultúra
33. A polgári forradalom
34. A szabadságharc
35. A kiegyezés előzményei és megszületése
36. Gazdasági eredmények és társadalmi változások a dualizmus korában
37. Az életmód, a tudományos és művészeti élet fejlődése
38. Az első világháború jellege, jellemzői, a Párizs környéki békék
39. A gazdaság és a társadalom új jelenségei a fejlett világban
40. Az USA és az 1929-1933-as gazdasági válság
41. A nemzetiszocializmus hatalomra jutása és működési mechanizmusa
42. A bolsevik ideológia és a sztálini diktatúra az 1920-30-as években
43. A második világháború előzményei jelentős fordulatai
44. A hidegháború és a kétpólusú világ jellemzői
45. A szocialista rendszerek bukása
46. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása és következményei
47. A Horthy-rendszer jellege és jellemzői

48. Művelődési viszonyok és az életmód
49. A magyar külpolitika mozgástere, alternatívái
50. Magyarország részvétele a világháborúban
51. A német megszállás és a holocaust
52. A szovjet felszabadítás és megszállás
53. A határon túli magyarság sorsa
54. A kommunista diktatúra kiépítése és működése
55. Az 1956-os forradalom és szabadságharc
56. A Kádár-rendszer jellege, jellemzői
57. A rendszerváltozás
58. A közép-európai régió jellemzői, távlatai, a posztszovjet rendszerek problémái
59. Az európai integráció története
60. A harmadik világ
61. Fogyasztói társadalom, ökológiai problémák, a fenntartható fejlődés
62. A globális világ kihívásai és ellentmondásai
63. Alapvető állampolgári ismeretek
64. Etnikumok és nemzetiségek a magyar társadalomban
65. A magyarországi romák
66. A parlamenti demokrácia működése és az önkormányzatiság
67. Társadalmi, gazdasági és demográfiai változások

ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK TESTNEVELÉSBŐL

A / ELMÉLETI ISMERETEK

TÉMAKÖR

1. A magyar sportsikerek, olimpiatörténet
2. A harmonikus testi fejlődés
3. Az egészséges életmód
4. Testi képességek
5. Gimnasztika
6. Atlétika
7. Torna
8. Ritmikus gimnasztika
9. Küzdősportok, önvédelem
10. Úszás
11. Testnevelési - és sportjátékok
12. Természetben üozhető sportok

B / GYAKORLATI ISMERETEK

TÉMAKÖR

1. Gimnasztika
2. Atlétika
 - *Futások*
 - *Ugrások*
 - *Dobások*
3. Torna
 - *Talajtorna*
 - *Székényugrás*
 - *Felemáskorlát*
 - *Gerenda*
 - *Ritmikus gimnasztika*
 - *Gyűrű*
 - *Nyújtó*
 - *Korlát*
4. Küzdősportok, önvédelem
5. Úszás
6. Testnevelési- és sportjátékok
 - *Kézilabda*
 - *Kosárlabda*
 - *Labdarúgás*
 - *Röplabda*